

Мендо Димовски

ЧЕКОРЕЊА НИЗ ЖИВОТОТ

Скопје 2013

ИЗДАВАЧ:
**Здружение на пензионери
Карпош - Скопје**

АВТОР:
Мендо Димовски

РЕЦЕНЗЕНТИ:
**Драги Аргировски,
Калина Сливовска - Андонова**

КОМЈУТЕРСКА ПОДГОТОВКА:
Томе Ангеловски

КОМЈУТЕРСКО И ГРАФИЧКО ОБЛИКУВАЊЕ:
Јофи Скен - Скопје

ДИЗАЈН И ТЕХНИЧКО УРЕДУВАЊЕ:
Калина Сливовска - Андонова

ПЕЧАТ:
Јофи Скен - Скопје

Мендо Димовски

ЧЕКОРЕЊА НИЗ ЖИВОТОТ

Книгата ја посветувам на
мојата сопруга **Мирјана**
и на внуците **Христина** и **Калин**

ПРЕДГОВОР

Отсекогаш сум сакал да пишувам, да ги бележам настаните, на хартија да ги запишуваам слушувањата, за да останат подолго запаметени и да сведочат за времето поминато. А времето, она убавото, убаво ни поминуваше, додека лошото, брзо не си заминуваше. Неретко ни се закануваше и не заплашуваше. Низ него, кога минувавме, тешко поминувавме. Тешко тешкотиите ги совладувавме. Злото со доброто го победувавме, а лажното со вистинското го надвладувавме. Единствено надежта ни остана...

Времето и настаните од свој агол ги набљудував, ги запишуваам, ги раскажував. Ја кажував вистината. Тоа на многумина не им се допаѓаше, зашто вистински пораки им испракаше. Затоа некои мои текстови не беа објавени, ѓоамити за други подобри времиња беа оставени. Кога сфатив дека „сила бога не моли”, не се покорив, туку почнав поинаку да пишувам и со нов стил да се изразувам. За да сфатат моќниците, почнав да ги фалам и во фалбите иронија да ставам. Таквиот асоцијативно-метафоричен пристап ми овозможи послободно да се изразувам и затскриено вистината да ја кажувам. Почнав одблиску и оддалеку да ги набљудувам настаните и да ги разбудувам заспаните. Можеби гласот не допираше толку до оние до кои требаше да допира, но до јавноста стигнуваше.

Се обидував моите кажувања и укажувања да ги направам поинтересни и попривлечни за читање. Затоа ги вртев и превртував, ги токмев и растокмував, за подобро да звучат ги штимував и ги римував. Со невообичаено прозно изразување и алегориско искажување, сакав да излезам од клишеата, зашто, за директното укажување немаше опстојување. За во практика тоа не беше, зашто заплашуваше и на многумина комодитетот им го нарушуваше! Затоа на виделина да излезе, никој не дозволуваше!

Овие мои кажувања, овие мои умувања, главно се однесуваа на слушувањата во одбранбено-безбедносните структури, иако во голема мера беа слика и прилика на вкупните слушувања во Земјата. Во некои текстови може прецизно да се определи и периодот за кој се кажува, но повеќето го опфаќаат периодот од 2001 година и времето на реформските процеси.

Немирот траеше и по моето пензионирање и ангажирање во весникот Пензионер плус”. Соочен со новиот предизвик, продолжив со моето чекорење низ животот и повторно почнав настаните да ги следам и набљудувам по мое. Ги следев активнос-

тите во здруженијата на пензионери, се среќавав со луѓето, разговарав и пишував за нивните успеси. Ги истакнував оние поактивните и подобрите, правев интервјуа со интересни и заслужни припадници на пензионерската организација, но ги портретирајќи им давав соодветно место и на обичните пензионери. Чинев се како што мислев дека е најдобро да чинам, да ги афирмирам луѓето и да помагам во подобрувањето на квалитетот на животот на припадниците на највозрасната популација граѓани на Република Македонија. Во тој контекст се и моите исказувања и осврти на настаните во рубриката „Од свој агол“ во кои ги толкував работите гледани низ моја призма. Речиси секогаш се трудев да го кажам своето мислење со свој став и порака, без пристрасност и заземање страна. Во овие написи, главно преовладуваат моите гледања и афирмација на позитивните движења и постигнувања во рамките на Сојузот на здруженијата на пензионери во Македонија со критички осврти и настојувања за отстранување на некои негативни појави.

Мислам дека на се во животот гледав на поинаков начин вклучувајќи ги сите мои „сензори“ за нешто да не пропуштам, за да не забележам и да не заборавам. Сакав да анализирам, да коментирам, да насочам, да укажам и да помогнам. Така сакав, така правев, барем јас така мислам, а што направив, дел од тоа го кажувам во оваа моја книга.

Моето настојување, моите способности, моето умеенje за презентирање на настаните се и мои желби за подобро прикажување на поминатото, што можеби несакајќи извираат од мене и зборуваат за мене. Или, можеби се израз на животот што сум го живеел.

А, како сум го замислувал животот и како сум гоживеел, главно делот од детството, го кажувам во мојата животна приказна. „Леб од ковачница“. За тој „сомун“ наш најсушен, до кој и денес тешко се доаѓа, многу сум чекал да се испече во „ковачница“ за да го заситам, тогаш гладното дете во мене. Но, да не ја прераскажувам приказната...

Авторот

Драги Аргировски, новинар и публицист

ПРОШИРЕНИ АНАЛИТИЧКИ ВИДУВАЊА

(Повод: книгата „Чекорења низ животот“ на
Мендо Димовски, Скопје 2013 година)

Првата публицистичка книга „Чекорења низ животот“ на новинарот и долгогодишен мој пријател Мендо Димовски ја прочитав со големо интересирање, бидејќи таа има богата содржина и квалитет, посебно што интерпретира проширени аналитички видувања на авторот кои привлекуваат внимание на различна категорија читатели. Поттик да го создаде оваа дело авторот е неговата непосредната и плодна соработка во весникот „Пензионер плус“, иако известно искуство во публицистиката му е коавторството на три монографии со воена и пензионерска проблематика.

Во „Чекорења низ животот“ авторот систематски и одговорно навлегува кон настаните, случајувањата и луѓето кои станале опсервација на неговото новинарско интересирање за севкупноста на животот со реалните осознанија и гледања на општествените состојби и движења во нашата земја, а во тие рамки пишува и за етапите од сопствениот живот. Делото е препознатливо со стилот на пишувањето, а поголем број од колумните и приказите, особено за одбраната, имаат и асоцијативно - метафоричен пристап. Сето тоа собрано во една книга, остава посебни траги за времето во кои се случајувањата, но може да се користи и како сознание и поука за иднината.

Во „Чекорења низ животот“ од свој агол Мендо Димовски посебно се задржува на пензионерската проблематика во Република Македонија, укажувајќи аргументирано на многу актуелности, проблеми, активности и насоки од дејствувањето на многубројната популација на третата животна доба. Во фокусот се активностите на Сојузот на здруженијата на пензионерите, како најмасовна и најактивна невладина, неполитичка и мултиетничка организација, во создавањето на вистински пат за активно и здраво стареење, за заштита и унапредување на правата од пензиското и социјалното осигурување, за организирање на ревии на песни, музика и игри, масовни пикник средби, пензионерски спортски

натпревари, за отворање нови клубови, центри и домови за пензионери и стари лица, а со сето тоа за надминување на проблемите што ги носи староста и за создавање услови за достоинствено живеење во третата доба. Токму во овие години од животот треба да се создава меѓугенерациска солидарност и соработка, како и можност за заеднички живот на популација на население која генерациски е приближно на исто ниво, што од своја страна создава можности за подобра социјализација и олеснување на животот во третата доба.

Притоа авторот не случајно ја нагласува силата на аргументите на пензионерската организација и потребата од подобрување на самиот третман на пензионерите во нашата држава, со аманет за посрекна иднина. Поради сето тоа статиите „Од свој агол“ уште при објавувањето во весникот „Пензионер плус“ најдоа на многу добар прием кај многубројните читатели, а и сега од оваа дистанца не ја изгубиле својата актуелност и вредност. Со други зборови, исказите ставови, анализи, критики и пораки придонесуваат посуштински да се навлезе во пензионерското организирање и во севкупната проблематика на 288.000 пензионери во нашата земја.

Високиот процент на старо население и неговата потреба за креативно и осмислено исполнување на слободното време претставуваат реална потврда на потребата за создавање подобри услови за нивен ангажман.

„Чекорења низ животот“ на Мендо Димовски е актуелно дело за третата животна доба. И не само тоа. Во циклусот „Умувања“ авторот пишува и за политиката и вистината, за лидери и лајдери, за наши и ваши, за армијата и стратегијата и слично. Испецело се залага за поголема едукација и вистинито и благовремено информирање на сите чинители на одбраната и заштитата и на јавноста.

На последните 36 од вкупно 272 страници од книгата е даден приказ на авторовиот живот, кој има и сличности, но и свои особености во однос на животите на поголем број лица. Сепак авторот и овој пат настојува тој свој пат да го опише во посебен стил и хронологија, изнаоѓајќи интересни сознанија и приказни.

Поради сето тоа сметам дека првото публицистичко дело „Чекорења низ животот“ на новинарот и истакнат пензионер Мендо Димовски ќе побуди соодветен интерес кај читателската јавност на сегашните и идни пензионери.

ЗА АВТОРОТ И ДЕЛОТО

Да работиш, значи да го исполнуваш животот со животна радост. Авторот на книгата “Чекорења низ животот” со својата трудолубивост и упорност успеал да помине многу премрежиња благодарение на тоа што секогаш имал некаква цел пред себе. Некогаш негова цел била да не биде гладен, потоа да избега од сиромаштијата од своето родно Агларци, преку завршување на повеќе воени школи, до желбата сето она што го гледа и чувствува да го запише, да им го пренесе и на другите, до неговата голема желба да им го разубави денот на своите внуци.

Мендо Димовски, авторот на оваа книга е човек со голема животна енергија и упорност во остварување на своите цели. И затоа резултатите од неговата упорност и труд не изостануваат. Кој е тој и како ги поминал годините од дете до денес, со некаков носталгичен занес ни раскажал низ неговата животна приказна. Таму е сето она што Мендо го носи во душата и како товар, но и како аманет со огромна желба тоа да ни го раскаже нам на читателите, но особено на своите деца и внуците. Во неговата животна приказна ставени се на хартија сите негови радости и разочарувања, сите негови успеси и неуспеси. Низ тие редови како да сака да ни каже - ете тоа ме направило посилен, пожилав, појак, поумен... Низ тие редови тој дава потврда на она што некој го рекол: тоа што нема да не уништи, не прави посилни!

Можеби, додека го чitate ова, се прашувате зошто моево кажување го почнувам од крајот на книгата.

Почнувам така, за да знаете кој е тој што ја напишал оваа книга, овие написи кои напишани на еден невообичаен јазик честопати се толку ритмични и динамични што заличуваат на стихови од некоја песна. Димовски низ своите написи како да сака да ни каже и да ни покаже дека тајната на успехот во животот не е само во тоа да го сакаш тоа што го работиш, туку да го работиш тоа што го сакаш, иако секогаш, за жал, тоа не е можно.

Но, на Димовски заради неговата упорност тоа често му успева.

Сведоштво за тоа е првиот дел од книгата во кој дава свои толкувања и видувања на нештата “Од свој агол”, свое гледање на случувањата. Во тие нешта најмногу се застапени проблеми и прашања поврзани со пензионерската популација на која тој и

припаѓа и во која активно работи како новинар и како општествен работник и како играорец и како спортист натпреварувач, давајќи им пример на припадниците од третото животно доба како треба да биде исполнет денот на еден активен пензионер.

Во вториот дел од книгата во кој се поместени интервјуа со значајни луѓе од највисок ранг, до разговори и средби со општествено активни луѓе, луѓе кои се уште се во активен работен однос, но и луѓе кои активно стареат со песна, со ора, со сликање, со правење фонтани, со работа во својата берберница... И во сите тие кажувања тој потенцира дека покрај обврските, секоја возраст си има и своја убавина и свои радости! Во сите тие написи потенцира дека единствен начин нешто да се создаде лежи во мокта да се има точна претстава за целта и дека ако амбицијата и работливоста чекорат заедно, резултатите не изостануваат.

Во третиот дел од книгата наречен “Умувања” поместени се негови написи со дел од неговиот живот кој оставил длабоки траги и во неговата свест, но и во неговото творење.

Некои од текстовите кога ќе ги читате ќе ви заличат на негово филозофирање за одредени цивилни и војни прашања, за сегашноста и минатото, за безбедноста и нашата интеграција во НАТО и Европската Унија... И иако се темите навидум тешки и мошне сериозни, Димовски успеал да им внесеnota на разиграност поврзувајќи ги со многу познати приказни, преданија, а освен со ритмичноста на речениците и јазикот кој е некаква интересна мешавина на дијалект и литературен јазик.

И така, повторно доаѓеме до неговата животна приказна, до приказната на Димовски во која тој раскажува како растел, како учел, како ги минувал деновите како воено лице, како новинар, сопруг, татко и денес како дедо, пензионер.

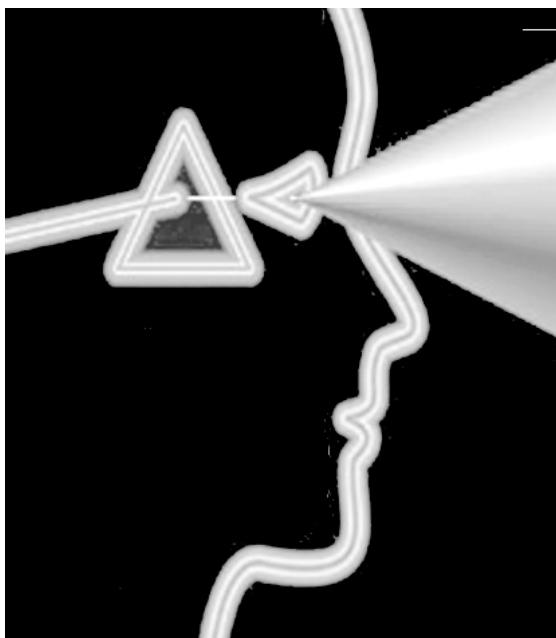
Ова е крајот на моето кажување за книгата “Чекорења низ животот” на Мендо Димовски која е негово првенче, но се надевам дека во него има и сили и приказни кои може да ги раскаже и во не-која друга наредна книга. Во некоја книга во која пак ќе пишува за некои други луѓе, за некои други времиња, некои други слушувања, се разбира видени од негов агол... бидејќи набљудувачот и новинарот во него, се уште е на таква набљудувачка позиција, иако денес не стои во став МИРНО!

Калина Сливовска - Андонова

Чекорења низ животот

ОД СВОЈ АГОЛ

Мендо Димовски

ПЕНЗИОНЕРОТ ВО ФОКУСОТ

Пензионирањето е најголемата пресвртница во животот која значи нов почеток и подготвеност за прифаќање поинаков начин на живеење. Тоа донесува неизмерна радост и среќа за доживеаното и како мерило на достигнатото создава сигурност во соочувањето со новите пречки и проблеми. Но, за многумина таа нова страница од животот отвора многу прашања околу привикнувањето и совладувањето на тешкотиите, а создава и страв од непознатото. Најчесто новопензионираните во почетокот манифестираат неадаптираност и се однесуваат како на голема крстосница кога не знаат кој пат да го фатат. Приспособувањето на новите услови и околности за нив претставува недопирлив бескрај и тешко се привикнуваат на настанатата состојба. Најкарактеристични од оваа категорија се оние кои не гледаат излез, паѓаат во депресија, па дури и се разболуваат. Меѓу нив се и оние кои со пензионирањето го изгубиле дотогашниот привилегиран статус и речиси не се подготвени за прифаќање на новите услови, а чувството на бесполезност постојано ги притиска и не им дава мир и спокојство.

Иако досега не е направено истражување за пензионирањето како фактор од исклучително влијание врз натамошниот живот, сепак, постојат показатели врз кои може да се темели заклучокот за неповолноста кај определен број лица што создава низа проблеми и потешкотии. Најреални податоци за тоа има Сојузот на Здруженија на пензионерите на Македонија (СЗПМ), кој со организирана работа и разновидни активности преку здруженијата на пензионерите во РМ успева да ги прифати пензионираните лица, да ги организира и да ги насочи по вистинскиот пат. Благодарение на СЗПМ најголем дел пензионери ја валоризираат својата вредност и безгрижно го поминуваат останатиот дел од животот.

Активностите што ги организира СЗПМ навистина се многубројни, почнувајќи од разни иницијативи, начини и постапки низ сите организирани облици на дејствување за создавање по добри услови за живот и рекреација и надминување на проблемите што ги носи староста. Со оглед на обемноста и разновидноста, за оваа пригода само ќе потсетиме на позначајните, како што се: спортско-рекреативните активности, кои се исполнуваат во текот на целата година преку спортските натпревари и други облици,

потоа, културно-забавните активности, кои се манифестираат преку традиционалните ревии на песна, музика и игри; образовните - преку Универзитетот трета добра, организирањето разни трибини, литературни и поетски настапи и натпревари, преку клубовите на љубители на книгата и други слични манифестации и помош на социјално загрозени и стари изнемоштени лица.

Но, дали СЗПМ успева да ги анимира и да им се најде на помош на сите пензионери (околу 280.000) е прашање кое си го поставува и раководството на СЗПМ иако сé уште во целост не е познат податокот за учеството и ангажираноста во ваквите активности и бројот на корисници на поволностите и привилегиите што се остваруваат преку Сојузот. Според некои сознанија станува збор за импозантна цифра на пензионирани учесници, но, замаглен е податокот за тоа дали во годишната рекапитулација се повторува истата ситуација (истите ангажирани лица)! За да се утврди вистинската состојба сериозно се размислува за начинот на собирање релевантни податоци. На поголемите собири на разни манифестации се нуди методата за анкетирање на присутните, што ќе се применува во иднина, а се апелира и до читателите на весникот "Пензионер плус", да се јават со свои коментари, забелешки и предлози за проширување на активностите за да се збогатат и видоизменат програмите и да се зголеми бројот на ангажираните учесници и корисници на услугите на СЗПМ. Без друго, овде се мисли и на придонесот на здруженијата на пензионери кои најдобро ја познаваат состојбата.

Со оваа нова иницијатива СЗПМ ја зацврствува својата еtabлираност, а ставајќи го пензионерот во фокусот, ја потврдува и својата трајна определба.

ПЕНЗИОНЕРИТЕ И ИЗБОРИТЕ

Изборите на 5. јуни ова 2011 година треба да донесат подобар живот, повеќе инвестиции, помала невработеност во времињата што доаѓаат. Конечно, природно е сите да очекуваат и да тежнеат кон подоброто. Политичките конкуренти токму тоа и го ветуваат, а гласачите сами ќе проценат кому ќе му ја дадат довербата. Како ќе се изјаснат пензионерите, се уште никој не знае. Не е тајна дека сите политички партии мислат дека нивните програми ги задоволуваат барањата на најстарата популација граѓани и се надеваат на нивната поддршка, но, нема релевантни истражувања, ниту приближни податоци за наклоноста на пензионерите кон која било опција. Единствено е познато дека тие се најбројната категорија во државата, а сегашните 280 илјади припадници за себе врзуваат уште по двајца-тројца млади невработени во секое семејство, кои едвај преживуваат од нивните пензии и така бројот на заинтересираните гласачи тројно се зголемува.

Овие состојби добро им се познати на политичките партии и сега во предизборјето се растрчани по придобивање поени и “купување” гласови. Прашан за расположението и очекувањата на пензионерите од политичарите и од власта, имајќи ги предвид досегашните искуства, претседателот на СЗПМ Драги Аргировски, со сигурност истакна дека членството на Сојузот ќе биде покритички настроено, а автономијата на мислата за давање поддршка ја остави на самите пензионери. Иако се познати барањата на пензионерите, тој истакнува дека тие се главно дефинирани во Програмата на СЗПМ, а до политичките партии упатува повик за ставање на нивните листи и тоа на повисоките места, што повеќе истакнати пензионери, кои со своето искуство, мудрост и зрелост ќе можат да придонесат за подобрување на квалитетот на живот и на третманот на пензионерите.

Свесни за силата на пензионерите, за волја на вистината, челниците на партијата на власт во промовирањето на својата програма ги користат сите начини за подобрување на егзистенцијата на најстарата популација. Но, дали досегашните мерки беа доволни за подобрување на стандардот на пензионерите, најдобро знаат и чувствуваат и едните и другите. На пензионерите им останува да се присетат на придобивките од поранешните и сегашните опции, без да им се докажува вистината.

ПОСВЕТЕНОСТ И ЗАЛОЖБА ЗА НОВИ УСПЕСИ

Сојузот на здруженијата на пензионери на Македонија, на 20 септември 2011 година ќе ја одбележи 65 годишнината од своето постоење. Како исклучително значаен настан, овој датум е обележан во сите документи и програми на Сојузот и на здруженијата на пензионери, кои, после изборите, оваа година ја започнаа со крајна посветеност и заложба планираните активности да ги завршат со значителни успеси. Избраните раководства веднаш пристапија кон реализација на програмските активности, кои главно се насочени кон преземањето мерки за остварување на уставните определби на државата за создавање подобра социјална состојба на пензионерите, но не само преку зголемувањето на пензиите, туку и преку другите основи кои ги намалуваат трошоците и го подигнуваат квалитетот на животот. Овде, покрај другото, се мисли и на напорите за подобрување на состојбата во здравството и здравственото осигурување, со покренување иницијатива за укинување на партиципацијата за лекови и лекување на лицата постари од 65 години, како и проширувње и помош на здруженијата за бањско лекување на пензионери со вистински потреби за тоа.

Според Програмата за оваа година Сојузот се обврза дека со свои ставови и посебни заложби ќе влијае врз државната политика при преземањето чекори за унапредување на квалитетот на животот на пензионерите и веќе е подготвен да учествува во работата на различни државни органи, совети и комисии од најниско до највисоко ниво и да дава иницијативи, сугестиии и предлози за донесување нови и дополнување на постојните закони кои ја третираат проблематиката на пензионерите. Притоа, нагласена е потребата за поцелосно следење и ангажирање во реализацијата на Националната стратегија за стари лица, поттикнување изградба на домови за пензионерите, отворање нови клубови, дневни центри за престој и друго.

Сојузот и натаму останува посветен на својата определба за континуирано организирање спортско-рекреативни активности на сите нивоа во рамките на здруженијата, кои оваа година ќе кулминираат со одржувањето на 16-тите спортски игри, за што

благовремено презема организациони, материјално-финансиски, кадровски и други мерки. Без друго, овде треба да се спомнат и Регионалните ревии на песни, музика и игри (деветти по ред), организирањето заеднички концерти, драмски претстави, изложби и други културни манифестации и активности, кои духовно го обогатуваат животот на пензионерите, релаксираат и го зачуваат здравјето.

Неизоставна активност на СЗПМ е проектираната соработка со други сојузи во Републиката, со органи, институции и служби на Државата, со ЗЕЛС, Црвениот крст, Сојузот на борците, Сојузот на синдикатите, со хуманитарни и други организации. Секако, посебно место зазема соработката со сојузи, асоцијации и здруженија на пензионери од соседните земји и со ЕУ, која има за цел размена на искуства, остварување заеднички потреби и иницијативи од меѓусебен, регионален и поширок интерес. Исто така, соработката ќе се прошири и ќе зајакне особено со медиумите кои постојано ја следат и ја презентираат пензионерската проблематика, а во рамките на сопственото информирање, ќе се акцентира подобрувањето на квалитетот и зголемувањето на тиражот на нашето гласило и организирањето подобри меѓусебни физички и интернет комуникации.

Програмските цели и активности, навистина се амбициозни и сеопфатни, но новото раководство на СЗПМ на чело со претседателот Драги Аргировски има сили, знаење и моќ сето тоа благовремено и со успех да го оствари.

ИМПРЕСИВНИ БРОЈКИ

Активностите на СЗПМ продолжуваат со истото темпо како и претходните месеци, без застанување и празни одови. Со приближувањето на денот на одбележувањето на 65-годишнината од пензионерското организирање - 20 септември 2011 година, се зголемува динамиката во остварувањето на Програмата за одбележување и сите активности се одвиваат во знакот на тоа. Со крајна посветеност и со засилено темпо работат органите и телата на СЗПМ, а се со цел одбележувањето да биде што подостоинствено. Исто така, Сојузот настојува како и секогаш, да се обезбеди што подобар квалитет на животот и социјална сигурност на членството, како и да се поттикне и помогне во решавањето на

горливите проблеми во третата животна доба. Во таа насока дејствува Раководството на СЗПМ, кое презема мерки и активности со кои настојува да обезбеди што помасовно учество и вклученост на пензинерите и на тој начин ја остварува и европската иницијатива и заложба за олеснување на староста кај највзрасната популација на населението и се воспоставува принципот на живот со активно стареење.

За сето ова, на 29. јуни се расправаше и на втората седница на Собранието на СЗПМ, кое, на предлог на Извршниот одбор, донесе мошне значајни одлуки за подобро функционирање на Сојузот. Претседателот на СЗПМ Драги Аргировски наведе импозантни бројки за зголемените активности на пензионерската организација, кои посебно во месецот јуни бележат достигнувања од историско значење. Тој нагласи дека само во Радовиш на пикник излегле 3.000 учесници, потоа во Маврово 1.800, во Тетово и Ѓорче Петров 1.600, а за време на регионалните спортски натпревари, во 8 региони биле опфатени 3.200 пензионери. Во регионалните ревии на песни, музика и игри учествувале 1.500 членови на ЗП и уште толку во одржувањето на концерти и фестивали. Организираните екскурзии во странство, во Србија, во Албанија и во Турција, опфатиле околу 3.000 пензионери. Импресивна е и бројката за посетеноста на клубовите - 36.000 пензионери. Во истиот месец, околу 4.000 пензионери користеле бесплатен градски превоз во Скопје и 800 со жичницата се искачиле на Водно. Бањска рекреација користеле 750 пензионери, а 350 биле на бањско лекување помогнати од здруженијата во кои членуваат. Вкупно за јуни, со разни активности биле опфатени околу 67.000 пензионери, што претставува најголема бројка во историјата на СЗПМ.

Од почетокот на годината ангажираноста и вклученоста во активностите на СЗПМ се движи до 150.000 пензионери, а со утврдената динамика и со засилено темпо Раководството планира до крајот на годината да бидат опфатени над 230.000 членови на Сојузот. Податоците говорат дека секој поединец на некој начин е ангажиран, учествува или е опфатен со активност, меѓутоа, има забелешки дека исти лица се појавуваат во повеќе манифестиации, за што и СЗПМ презема мерки за поголема разноликост. Всушност, основната цел е средствата што ги издвојуваат пензионерите за членарина, да им се вратат низ ваквите активности и во практика да се оствари слоганот “од нив за нив”, што станува принцип и главна определба во работата на СЗПМ.

ВО ЗНАКОТ НА ЈУБИЛЕЈОТ

Историјата ги бележи настаните за да останат запаметени и да потсетуваат на случувањата кои оставиле неизбришливи траги зад себе. Големината на датумите е уште повеличествена со одминувањето на времето и со врежувањето во колективната меморија на сите генерации. Остана забележано дека на 20 септември 1946 година, со донесувањето Закон за пензиско и инвалидско осигурување во нашата земја се појавија првите пензионери, кои формираа своја организација и дејствуваа во рамките на тогаш единствените синдикати во Македонија. Шеесет и пет години поминаа од пензионерското организирање, а СЗПМ го одбележува овој датум како почеток на своето настанување. Од година во година се зголемуваше членството на Сојузот, нараснувајќи до 230.000 членови, кој како самостојна, невладина и неполитичка организација растеше, се развиваше и оставаше траги и во развојот на Државата.

Во мисијата за заштита и унапредување на заедничките цели и интереси на корисниците на пензија во Република Македонија СЗПМ бележи мошне високи достигнувања токму оваа 2011 година, која ја започна и ќе ја заврши со зголемени активности во сите области на своето ангажирање. Во знакот на големиот Јубилеј се одржаа изборите, а новите раководства со нови импулси и крајна посветеност тргнаа во остварувањето на амбициозната програма. Резултатите се покажаа. Во исполнувањето на основната цел - создавање подобра социјална состојба на пензионерите, беа преземени мерки за дејствување преку органите и телата на СЗПМ со поведување иницијативи и влијание врз државната политика, не само за зголемување на пензиите, туку и за подобрување на другите основи кои ги намалуваат трошоците и го подигнуваат квалитетот на животот. Тешиштето на дејствувањето Сојузот го насочи кон решавањето на најгорливите проблеми во третата животна добра, за да обезбеди поголема социјална сигурност и подстоинствен живот на членството. Сé уште не се исцрпени сите инструменти за влијание и дејствување, но раководството на СЗПМ е подгответо да учествува во работата на некои државни органи, во советите и комисиите, да дава иницијативи, сугестиии и предлози за донесување и дополнување законски регулативи што се од интерес за пензионерската популација.

Успесите особено се забележителни во областа на сопственото исказување на Сојузот во организирањето активности кои релаксираат, духовно збогатуваат, го зачуваат и зацврстуваат здравјето и го олеснуваат стареењето. Во исполнувањето на европската иницијатива и заложба за “активно стареење”, почесно место им припаѓа на спортско-рекреативните активности, кои низ регионалните спортски натпревари, успешно се реализираа и со највисоки резултати, во знакот на Јубилејот, на Републичките спортски игри, оставија белег за паметење. Величествени беа и Регионалните ревии на песни, музика и игри, на кои, учесниците го покажаа и го прикажаа богатството на нашата традиција, која се негува и пренесува од колено на колено. Во таа мисија неизмерлив е придонесот на највозрасната генерација која и овој пат внесе нов квалитет и во организирањето и во одржувањето на манифестијата.

Сојузот со сите сили настојува во практика да обезбеди максимална вклученост и опфатеност на членството во разни активности за во целост да се оствари мотото “од нив за нив” за рационално користење на средствата што ги издвојуваат пензионерите за членарина. Уште многу успеси можат да се набележат во јубилејната година на СЗПМ, со афирмацијата на Организацијата вон Земјата, со проширувањето и зацврстувањето на соработката со сродни сојузи од соседството и со други активности.

Во историјата на СЗПМ и оваа јубилејна година ќе биде впишана како мошне значајна и плодна.

АМАНЕТ ЗА ПОСРЕЌНА ИДНИНА

Одбележувањето на 20-годишнината од осамостојувањето на нашата земја и подвигот на кошаркарите на Европското првенство во Литванија, минатиов месец ја кренаа на нозе македонската јавност и како одглас, потоа, во медиумите се објавуваше и во живо се дискутираше за големината и посебноста на овие настани. Нашата метропола беше претесна за граѓаните што сакаа да дојдат за да го прослават Јубилејот на независноста и да се радуваат на успешите. Импресивно беше и присуството за дочек на кошаркарите, кога, од мало до големо - Македонци, Албанци, Роми, Турци, Срби, Власи и сите други граѓани кои живеат во Македонија, се радуваа и им аплаудираа на шампионите.

Но, минатиов месец, (септември 2011 година) се случи уште еден голем настан за паметење. Сојузот на здруженијата на пензионери на Македонија со свечена академија и пригодна програма, ја одбележа 65-годишнината од пензионерското организирање и со својата посебност длабоко се врежа во колективната меморија на сите граѓани. Импресивна слика остави присуството на претседателот на РМ Гorge Иванов, на претставниците на сојузи на пензионери од неколку соседни земји, на министерот за труд и социјална политика, на амбасадори во нашата земја и други видни личности и припадници на разни националности и народности во нашата земја, кои ретко досега можеа заедно да се видат на слична манифестација. Настанот кулминираше како резултат на подготовките и дејствувањето на новото раководство на СЗПМ, кога многу работи првпат се случија и оставија траен белег во историјата на Сојузот. Првпат на ваква манифестација со свој репертоар на албански јазик настапи пејачка група од Здружението на пензионери - Тетово, на која сите и аплаудираа и и се восхитуваат. Првпат од постоењето на Сојузот потпретседател на Собранието е припадник од албанската националност, кој во своите настапи најчесто говори и на албански јазик. А минатиов месец, првпат во нашиот весник “Пензионер плус” е објавена страница на албански јазик, а се размислува ваквата практика и натаму да продолжи. По неодамнешното склучување договор со Редакцијата и весникот “Коха” првпат објави и ќе продолжи месечно да објавува по една

страница за животот и активностите на пензионерите. Така што, уште многу “првпат” можат да се наредат, но веќе тоа не е куриозитет, бидејќи активностите заживуваат и стануваат секојдневје. Во организација на СЗПМ, во многу спортски, културно-забавни, хуманитарни и други активности, на пикник-средбите, бањските рекреации и на други манифестации, рамо до рамо дејствуваат, се натпреваруваат, се забавуваат и се рекреираат пензионери од различна вероисповед и етничка припадност. Особено на ревиите на песни, музика и игри, на дружбите и веселбите, под ритамот на традиционалните инструментти заеднички пеат, се веселат и играат Македонци, Албанци, Срби, Турци, Власи, Роми... Преполни со искуство, со мудрост, со интелектуални и творечки способности, како верни чувари на традицијата и идентитетот, пензионерите во разновидноста ја докажуваат величината и ја доживуваат убавината. Зар тука, има потреба да се повикува на соживот и на заедништво!?

За поцврсто чекорење напред, за поголем просперитет на државата и за посрекна иднина на генерациите кои доаѓаат, треба да се следи и да се практикува примерот на Пензионерската организација. Пензионерите им оставаат аманет на помладите да го негуваат и да го чуваат заедништвото.

НАМЕСТО ДЕМАНТ

Имајќи предвид многу настани, не можев да ја прескокнам џурултијата што ја кренеа неколкумина поттикнати пензионери пишувачки писма за пензионерската членарина и со инсинуации и манипулации доведоа во заблуда уште толкумина нивни поддржувачи. Веројатно мирно ќе си поминев покрај “викотницата” и немаше да реагирам, ако беше кренат глас на нездадоволниците во некое не толку афирмирало гласило како што е “Дневник”. Затоа, уште повеќе сум загрижен за професионалниот однос на Редакцијата, која дозволи да се пласираат непроверени информации, згора на тоа и чудни, без оглед на држењето за демократското исказување на соработниците и на читателите. Се прашувам, како би реагиrale почитуваните уредници, сега, ете, можеби со задоцнување, да објавиме некое наше непроверено сознание за “Дневник”, а сето тоа да го спакуваме во писмо од читателите и да се правиме недоветни. Но, да го оставиме тоа на страна.

Наведувајќи некои божемни факти, пишувачите, (двајца или тројца - такво мислење имаат повеќето апологети на вистината за пензионерската организација) се фаќаат во сопствената мрежа на незнаењето и тоталната неинформираност што ги одвела до излитеното и со ништо непоткрепено тврдење, не само за “незаконското” собирање на членарината, туку и за надоместоците на раководството, па се срамотат пред јавноста која ја знае вистината. Од нивните писанија навистина се добива впечаток дека се поранешни функционери, кои имаат намера да ја обезвреднат најбројната невладина, непартиска и мултиетничка организација, која им го обогатува и олеснува животот на пензионерите.

Не знам дали да се согласам со ваквиот впечаток, зашто уште повеќе ќе ме загрижи и разочара сознанието дека такви отслужени функционери не знаеле дека не постои Сојуз на пензионери на Македонија, туку дека тоа се 4 сојузи и не сакам понатаму да им објаснувам за структурата на организацијата и да им го толкувам Статутот, а ако се желни и жедни за знаење и за вистината за Сојузот, нека повелат кога сакаат, вратата им е ширум отворена. Впрочем, ако нешто знаат за нечесните дејанија на Сојузот и во здруженијата на пензионери, во надлежните служби слободно можат да пријават и така побрзо ќе се ослободат од товарот кој, веројатно, многу ги измачува. Сега, зошто, се прашувам, ним да

им кажувам и да им објаснувам дека во Сојузот постои внатрешна, а и надворешна контрола, која врши надзор посебно над финансиското работење и дека на 19.05. 2011 година Управата за јавни приходи на Министерството за финансии констатирала дека нема неправилности во финансиското работење на СЗПМ. Или пак да им контрирам за тврдењето за непроменливоста на органите и телата со фактите дека над 80% членови на Собранието се новоизбрани, или 90% се нови членови во Извршниот одбор, а да не го спомнувам претседателот и потпретседателот на Собранието, како и потпреседателот и секретарот на ИО, кои, исто така, се новоизбрани.

Сакав да кажувам за активностите и за вклучувањето во нив поголем број пензионери, за што и порано имам пишувано, како и за рекордите што ги има постигнато Сојузот оваа година во ангажираноста и опфатеноста на членовите, за промовирањето на новата акција “Од вас за вас”, со која условно им се враќа членарината на членовите, за тенденцијата во достигнувањето европски стандарди, за подготовката и вклучувањето во одбележувањето на идната 2012 година, која ЕУ ја прогласи за година на активно стареење и на меѓугенерациска солидарност и соработка за стари лица и друго. Сепак, овде застанувам и ги повикувам сите добронародници и злонамерници да се соочат со фактите и да и погледаат в'очи на истината за најмасовната пензионерска организација. Зашто, на лагата, навистина и се кратки нозете. И, не дозволувајте тие да ве одведат таму некаде, откаде што тешко или никако не можете да се вратите!

ЛИДЕР

Откако дојде на чело на новото раководство, во март 2010 година претседателот на СЗПМ, на повеќе средби на пензионерите, на состаноци, на седници, на поголеми собири, на пикники и уште на многу видувања и заеднички дружења, срдечно е поздравуван, а многу често и со аплауз. Учесниците и присутните на ваквите средби јавно го исказуваат задоволството со изборот на својот водач, му даваат поддршка и го следат во дејствувањето.

За да нема забуна и дилеми околу вистината, на кантар ги ставивме мислењата, ставовите и изјаснувањата на најголемиот дел од членството на СЗПМ. Факт е дека по сите критериуми, претседателот на СЗПМ Драги Аргировски влезе во плејадата лидери што сме ги имале и што сега ги имаме. За тврдењето да биде уште пореално, се впуштивме во истражување на лидерите и на нив спротивставените. Кога станува збор за лидерите, веднаш се помислува на оние прваци кои заслужено се омилени како членици и кои, колку и да ги има, секогаш недостасуваат. Родени се со лидерски предиспозиции, со харизма и навреме стекнувани карактеристики, со особености посакувани и пропишувани за лидери, со многу вредности и доблести што ги поседуваат и негуваат. Тие се највистинските, најизраснатите, највредните, најискусните и најмудрите поединци, кои станале лидери откако поминале по многу патишта и преминале многу ридишта. Низ Сцила и Харибда ги запознале опасностите и затоа знаат каде одат и како водат!

И само тие опстојуваат.

Познати ни се и повеќе лидери во пензионерските здруженија. За нивно подобро дејствување насока им беше дадена и утврдена во Програмата за работа на Сојузот, а остварувањето на целите се преточи во забележителни успеси, за кои со задоволство секој пензионер раскажува. За да не ги набројуваме, ќе потсетиме само на некои поважни: заложба на Раководството на СЗПМ на чело со лидерот за редовно усогласување и редовно примање на пензите, како и за реализација на покачувањата согласно Владиниот проект за подобрување на квалитетот на животот на пензионерите, како и спроведувањето други мерки предвидени со Националната стратегијата за стари лица 2010 - 2020 година, преземање иницијатива за донесување Закон за пензионерско организирање, за подобрување на здравствената заштита и уште

многу други постигнувања кои придонесоа претседателот на СЗПМ да стане најпопуларната медиумска личност која речиси од сите медиуми е барана, за да го слушнат неговото мислење. Затоа, најомилениот претседател и лидер на најголемата невладина, неполитичка и мултиетничка организација се најде на врвот на лидерите и си го обезбеди местото во историјата. Како омилен пензионерски лик, интелектуалец и публицист, интересен, стабилен, независен, објективен, непосреден, аналитичен, комуникативен и амбициозен визионер, стана енергичен реформатор на пензионерското организирање во духот на европските стандарди и заложби, давајќи позитивен импулс за соработка со сите релевантни фактори за решавање на пензионерските проблеми во целина за активно да се старее и сложно и среќно да се живее. Тој е лидер со европски манири и официјално е прогласен за експерт за третата животна доба од Европскиот институт “Хеврека” од Љубљана. Од сегашните и идните пензионери посебно се ценi што дејствува со силата на аргументите, а не со аргументот на силата, при што неговата харизма, чесност и творечка одлика доаѓаат до полн израз. И не само тоа, знаеше да избере и добар раководен тим за колективно и домакинско дејствување за успешно остварување на програмските задачи, посебно во оваа година која Европската унија ја прогласи за Година на активно стареење и меѓугенерациска соработка и солидарност.

Одделни љубоморни скептици на кои им пречи секој успех на пензионерската организација се немоќни во настојувањата сето ова да го минимизираат зашто силата на аргументите им се спротивставува.

И уште едно потсетување: лидерот се раѓа, но и се надоградува. Само така може да опстане и да биде тоа во вистинска смисла на зборот.

НОВИ АКТИВНОСТИ И РЕЗУЛТАТИ НА ПОВИДОК

Основната интенција и определба на Сојузот на здруженијата на пензионери на Македонија - да обезбеди што по-добар квалитет на животот и социјална сигурност на членството, како и да поттикне и помогне во решавањето на горливите проблеми во третата животна добра, и оваа 2012 година се вградени во Програмата. Раководството на СЗПМ уште при креирањето на овој значаен документ првенствено ги имаше предвид потребите на членовите, потенцијалот со кој што располага и можностите за проширување и интензивирање на активностите. Анализата покажа дека со добра организација и дејствување на органите и телата, успесите нема да изостанат. Затоа, СЗПМ и оваа година тргна во освојување нови резултати.

Новата година не ги запре активностите, туку напротив, со засилено темпо и динамика отпочна остварувањето на новата Програма. Причина повеќе за тоа е и влегувањето во годината која Европската унија ја прогласи за година на активно стареење и меѓугенерациска соработка и солидарност. Во таа насока Раководството на СЗПМ презема мерки и активности со кои настојува да обезбеди што помасовно учество и вклученост на пензинерите во исполнувањето на целите и ползувањето на придобивките од дејствувањето. Така, заложбата за остварување на минатогодишното промовирање на акцијата „Од вас - за вас“ оваа година, несомнено ќе стане реалност и делот од членарината што ја издвојуваат членовите, повторно ним ќе им биде вратена. Со дејствувањето во оваа насока треба вистински да заживее европската иницијатива и заложба за олеснување на староста кај највозрасната популација на населението и да се воспостави принципот на живот со активно стареење.

Бидејќи годината е на почетокот и СЗПМ е сé уште на стартот, нема да кажуваме за остварените активности, иако, за почеток навистина премногу ги има. Затоа се определивме уште еднаш да ги нагласиме главните акценти од Програмата за оваа година и да потсетиме на обемот на активностите: подобрување на материјалната и социјална положба на корисниците на пензија; насочување на активностите и давање белег на 2012 година како

година на активно стареенje, збогатена со размена на искуства и меѓугенерациска соработка по сите прашања од пензионерското живеење; подготвување иницијален текст на Законот за пензионерско организирање; заложба за подобрување на функционирањето и координацијата на дејствување на здруженијата на пензионери - членки на Сојузот; следење на активностите и преземање мерки за остварување поквалитетна здравствена заштита на пензионерите; промовирање на поголема соработка на локално ниво, односно меѓуопштинска соработка во извршување на активностите на здруженијата на пензионери во заштита на старите лица; следење и ангажирање во изградба на домови за пензионери и старски домови, дневни центри и пензионерски клубови, што е во согласност со Стратегијата за стари лица 2010-2020; организирање и следење на Седумнаесеттите спортски активности на пензионерите во Република Македонија; организација и следење на десеттите по ред ревии на песни, музика и игри; реализација на меѓународна соработка со сојузи и здруженија од соседните земји и размена на искуства со земјите од ЕУ преку Институтот Хеврека од Љубљана; остварување јавност и отчет во работата и друго.

РАСТЕ РЕЈТИНГОТ НА СЗПМ

За жал одвреме-навреме ќе се јават недобронамерници и противници на пензионерската организација ширејќи невистини во јавноста. Небаре мислат дека нема никогаш да останат и нема да им се придржат на оние за кои денес кажуваат неточни работи и кои не им прилегаат. Понесени од “младоста”, не размислуваат за староста, која неминовно доаѓа.

Ослободени од ваквото размислување некои, самонаречени колумнисти и нивни поддржувачи особено во оваа 2012 година пишуваат по весниците и на интернет страниците, напаѓаат и фрлаат “дрва и камења” по припадниците на пензионерската популација. За да биде појасно, ќе ви прочитам дел од такви писанија прикачени на интернет, како: “Стари, изнемоштени, подзгрбавени, бавни... Но, тоа не важи за вторник и петок кога пензионерите стануваат најбрзото “животно” кое трча по слободното столче во бесплатниот автобус... Од кревки луѓе, кои сме навикнати да ги гледаме, стануваат супер енергични и силни, како да ги удрила специјална светлина и како во култната детска британска серија “Супергран”, тие се претвораат во зајадливи, саркастични и на моменти безобразни...”

Се чудам и се прашувам: немаат ли овие луѓе баба?! Немаат ли дедо?! Слушнале ли некогаш за милоста и радоста кои бабите и дедовците им ја подаруваат на своите внуци. Каде им е почитта и воспитувањето? На што ќе ги научат еден ден своите деца?!

Интересно, но и чудно, покрај овие “прогресивни вакви пишувачи” има и постари. Тоа се најчесто незадоволници кои ги изгубиле функциите на изборите во пензионерската организација. Така, неодамна преку фреквенциите на Канал 5 телевизија се огласи еден таков пензиониран гласноговорник. Тој на отворена телевизиска емисија изнесе очигледни невистини за раководењето со СЗПМ, а од чии тврдења и измислици Здружението на пензионери од Кавадарци на кое рече дека му припаѓа, јавно се огради од неговиот настап.

Поттикнат од ваквите случаувања претседателот на СЗПМ Драги Аргировски, на неодамнешната седница на Извршниот одбор, сублимирајќи ги севкупните активности и согледувајќи ги резултатите на позитивното финансиско работење, во воведот зборуваше за постигнатите успеси на Сојузот во минатата година,

истакнувајќи дека лидерската функција, му овозможува од сите аспекти и одблиску да ги гледа и да ги цени состојбите.

- Во креирањето и остварувањето на програмските активности, во дејствувањето, на средбите, на игрите, на ревиите, на хуманитарните активности и насекаде во организацијата, забележав дека меѓу нас има голем број добри, мудри, искусни, прогресивни, стручни и пријатни луѓе, кои целосно се посветени на работата во здруженијата. Тоа ме радува и ми дава сила да истраам во спроведувањето на заштитните задачи. Дотолку повеќе што рејтингот на СЗПМ од ден на ден станува поголем, а Сојузот станува пример на најбројна, најактивна невладина и неполитичка организација со развиени меѓуетнички односи и соживот, - истакна меѓу другото претседателот Аргировски.

За истапувањата на таквите поединци во јавноста, тој рече:

- Никому не го оспоруваме демократското право на исказување, меѓутоа, бездруго се залагаме за вистината, поткрепена со проверени факти и аргументи. Злобните коментари и невистини на разни Сусловци, Гавровци и други Ојлевци, што ги презазило времето, сега само ним можат да им наштетат. Процесите на градење нови односи, воведувањето морални норми и етика во работењето на организирани и задоволни пензионери во Сојузот, повеќе никој не може да ги запре. Придонес кон тоа треба да даде и донесувањето на Закон за пензионерско организирање во Република Македонија и создавањето услови за активно и здраво стапење и за поголема солидарност и соработка меѓу генерациите.

СОЗДАВАЊЕ ИМПРЕСИИ ЗА ПОГОЛЕМИ ПЕНЗИИ

Не сакам да заобиколувам за да дојдам до објаснувањето дали ќе има некакво (посебно) зголемување на пензиите, но и не можам тоа веднаш да го соопштам. Пензионерите очекуваат ветувањата на одговорните што посекоро да се исполнат, иако понекогаш има оправдување зошто работите не одат според планираното. Интересот за покачување на пензиите сигурно немаше да биде толку изразен, доколку ситуацијата во која се наоѓаат пензионерите не го наметнува товарот врз нивниот грб, па во голем број семејства со своите пензии тие да бидат главниот извор на приходи, што е неприфатливо и несфатливо, како што рече во една прилика претседателот на РМ Ѓорче Иванов. Тоа значи обратно поставување на работите, а за да не биде така, треба нешто да се направи и да се зголемат економските можности на Државата. Тогаш младите генерации ќе можат самите да се изборат за својот просперитет и ќе бидат поткрепа за постарите. Но, сега е, како што беше и досега и подолго така ќе остане. Во грижата за обезбедување егзистенционални потреби за живот, најбројната популација од третата доба поголема финансиска поддршка им дава на помладите. Можеби ова немаше да биде проблем доколку пензите беа пореални и посоодветни на потребите за живот.

Затоа се поставува прашањето за вонредно зголемување, а не само за усогласување на пензиите, кое како право им припаѓа на корисниците според Законот за пензиско и инвалидско осигурување во Република Македонија. Законодавецот утврдил задолжително двапати во годината да се усогласуваат пензиите и тоа во однос на порастот на платите на вработените и порастот на трошоците за живот, а процентот за корекција се пресметува со преполовувањето на процентите од овие два параметри. Ваквото законско решение има намера да се одржува реалната вредност на пензиите по основа на остварувањето на правото на пензија и да се зачува стандардот на пензионерите. Усогласувањето на пензиите, или индексацијата, како што популарно (и понеразбирливо) се кажува, го врши Фондот на ПИОМ врз основа на податоците од Републичкиот завод за статистика. За првите 6 месеци во оваа 2012 година тоа изнесуваше само 2,1 отсто. Со ова “покачување” најголемиот дел корисници не се задоволни, бидејќи се уверени дека истото не соодветствува на порастот на реалните трошоци и

на падот на животниот стандард.

Иако пензионерите не се задоволни, одговорните тврдат дека обврската за постепено зголемување на пензите доследно се спроведува и покрај тешката економска ситуација. Министерот за труд и социјална политика, Спиро Ристовски вели дека еден од приоритетите на Владата на РМ е обезбедување достоинствен живот за старите лица и за пензионерите. Во таа насока, во изминативе 4 години, пензите биле зголемени во просек за 33,5%, а најниската пензија за 40 отсто. Според Програмата за работа на Владата, во наредниот период се предвидува и вонредно зголемување на пензите од 5%, 7,5% и од 10%, најверојатно со примена на познатиот дегресивен начин - на помалите пензии да им се даде повеќе, а на поголемите помалку, или на сите подеднакво во определените периоди! Маѓутоа, програмата е само програма, а реализацијата е нешто сосема друго. Затоа останува пензионерите да чекаат и да се надеваат истата во целост да се оствари.

За да нема забуна околу зголемувањето на пензите, би дал уште едно објаснување. Не треба да се меша редовното усогласување на пензите со вонредното зголемување на истите, а ниту пак процентите од редовното да се додаваат врз оние од вонредното, што е во надлежност на Владата. Тука Законот е дециден и без оглед на причините, не е допуштено собирање на процентите за да се зголемат импресите за покачувањето на пензите. На пензионерите тоа им е добро познато и никој не треба да се залажува дека може да ги забоштува.

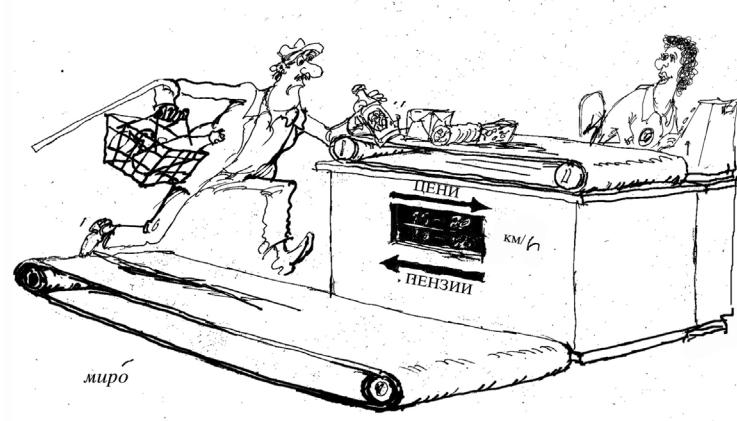
Но, како и да било и понатаму ќе има усогласувања и зголемувања на пензите со нагласена грижа кон пензионерите како обврска за одржување на стандардот во границите на нормалното и достоинственото. Во тој однос и СЗПМ, презема конкретни мерки и активности. Раководството достави предлози до Владата на РМ за 2012 година за редовно, навремено и со закон уредно усогласување на пензите, но и за потребата од вонредно зголемување. Предложи и решавање на приоритетни прашања од Националната стратегија за стари лица, за забрзана изградба на домови за пензионери и стари лица, донесување посебен Закон за пензионерско организирање во РМ, формирање Национален совет за стари лица како независно тело на Владата, воведување право на бесплатно здравство и лекови за лица постари од 65 години и друго. Во пакетот предлози посебно е нагласена поддршката на Сојузот за нови капитални инвестиции за зголемување на вработеноста, а со цел создавање посигурни извори и средства за исплатата и покачување на пензите.

ЌЕ ИМА ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ПЕНЗИИТЕ

Тврдењето од насловот не е шега, ниту пак дезинформација. Ова е информација од прва рака и од сигурни извори. Ќе има и редовно и вонредно зголемување на пензиите, но кога и колкаво, тоа е друг дел од информацијата. Министерот за труд и социјална политика Спиро Ристовски на неодамнешната средба во Сојузот на здруженијата на пензионери на Македонија беше јасен и дециден:

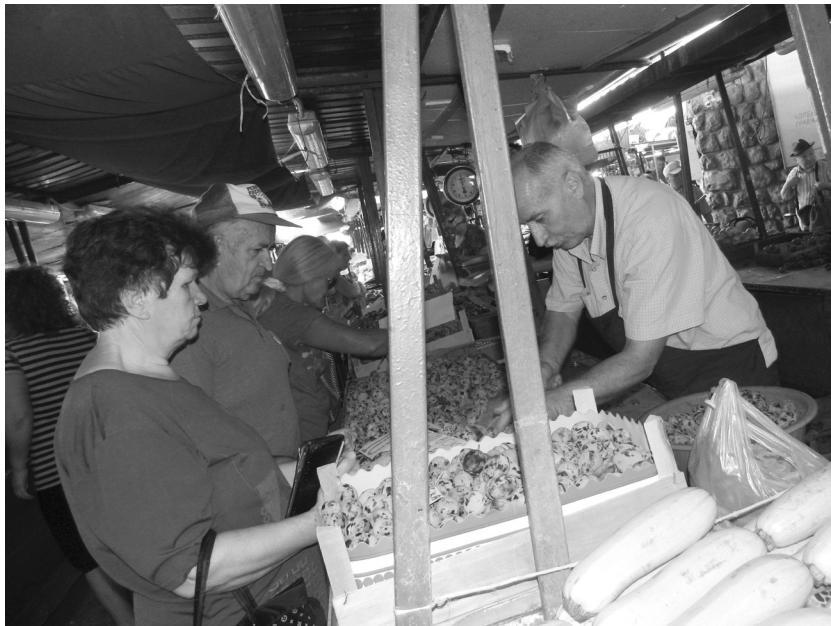
“Владата нема да отстапи од својата Програма за работа во која има зацртано зголемување на пензиите од 5 отсто при крајот на декември оваа 2012 година”.

Згора на тоа, ваквото зголемување на пензиите ќе се позголеми и со процентите од редовното усогласување што им припаѓа на пензионерите во однос на порастот на платите и трошоците на животот и така ќе нараснат процентите, дури ќе станат “импресивни”! Нема сомнение и за доследноста во примената на Законот и на прописите, а најголемата гаранција за релевантноста на податоците што се користат ги дава Републичкиот завод за статистика, кој ги следи и анализира состојбите и стои зад процентите за порастот или падот на животниот стандард на граѓаните, кои се главната основа за усогласување на пензиите.

Затоа со право, одговорните тврдат дека во пресметката нема да има неправилности, бидејќи Заводот се потпира врз науката, односно статистиката, која ги изразува состојбите во бројки. Така, некако, теоретски стои објаснувањето и оправдувањето на работите околу усогласувањето, односно зголемувањето на пензиите од 0,31% за второто шестомесечје од минатата година, кое неодамна, со одредена доза на незадоволство го примија пензионерите.

Додека талкав по објаснувањето и го делев мислењето со поголемиот дел пензионери за нереалноста на ваквите податоци, добив едно “експертско” и мошне практично објаснување за начинот на утврдувањето и презентирањето на состојбите со падот, односно порастот на животниот стандард. Од аспект на статистиката, наводно, на куп се ставаат разни нешта со кои располага нашата земја, на пример, струмичките патлици и лубеници, лебот, млекото, потоа моторите за глисери, автомобилите, мебелот, како и други индустриски и неиндустриски производи, чија цена останала фиксна или значително паднала под вредноста. Уште се додаваат и вбројуваат други животни продукти и потребишини, чии количини се вагаат, се споредуваат нивните цени и се утврдуваат просечните вредности.

Така се доаѓало до реалната бројка за порастот или падот на животниот стандард на граѓаните изразена во проценти, која не мора на сите да им се допаѓа... Затоа, минатата година е завршена без нарушување на стандардот, а пензионерите, сепак, го добија “реалното” покачување на пензииите согласно со статистичките по-датоци! За волја на вистината, во статистичките согледувања имало обиди да се пресметува “кошничката” за нормално преживување и опстојување кај поголемиот дел од населението, меѓутоа преовладало “научното” согледување како порелевантно и поиздржано. Така се си е според законот, иако многумина граѓани и пензионери се чудат како официјалното зголемување на животот е околу 2 %, а во самопослуга некои производи посакапеле и по 20 %!

Ваквите размислувања кај пензионерите, веројатно се поради оддалеченоста на периодот во кој се утврдуваат процентите за усогласување на пензииите, но не им е и најјасен начинот на кој тоа се пресметува. Стандардот паѓа многу побрзо, а актуелната состојба наметнува нови проблеми и економски тешкотии. Како и да било и како и да е сега, барањата на пензионерите за забрзување на вонредното зголемување на пензииите, се реални и поддржани од СЗПМ. По средбата со министерот Спиро Ристовски, во изјавата за медиумите претседателот на СЗПМ Драги Аргировски го повтори барањето на пензионерите:

“Имајќи ја предвид економската состојба и постојаното опаѓање на животниот стандард на пензионерите, упатуваме барање до Владата да ја испита можноста планираното вонредно зголемување на пензииите од 5%, заместо во декември, да се реализира од јули оваа година, бидејќи покачувањето во декември е фактички покачување за 2013, а не за 2012 година.“

Заложбата на СЗПМ за подобрување на стандардот и квалитетот на животот на членството е нагласена и во други барања и предлози до Владата на РМ за решавање приоритетни прашања особено од Националната стратегија за стари лица, за кои стана збор на споменатата средба, како и за обостраната поддршка на измените и дополнувањата на Законот за пензиско и инвалидско осигурување, како и поддршката на иницијативниот текст за нов закон за пензионерско организирање, со чие донесување многу проблеми ќе се надминат и ќе зајакне улогата на пензионерската организација.

ПЕНЗИОНЕРИТЕ ПОМЕЃУ МЕРКИТЕ И ФАКТИТЕ

Грижата за што подобар квалитет на животот и социјална сигурност на пензионерите стана секојдневна преокупација и поттик за акција на СЗПМ во остварувањето на целите и задачите од Програмата за работа. На неодамнешната анализа на работата за првото полугодие 2012, земајќи ги предвид и потрошениите финансиски средства, Извршниот одбор на СЗПМ заклучи дека резултатите се повеќе од забележителни. Во сите области и сегменти на дејствувањето се постигнати високи резултати, а придобивките најмногу се чувствуваат во акцијата “Од вас за вас”, во подобрувањето на културно-забавниот и спортско-рекреативниот живот и во зачувањето на здравјето и на социјалната сигурност на пензионерите. Тука спаѓа и заложбата за натамошна редовна исплата и усогласување на пензиите во однос на зголемените трошоци на животот и остварувањето на проектите на Владата зацртани во Програмата и во Националната стратегија за стари лица.

Ќе продолжат да се применуваат и бенефициите, како што се: бесплатното бањско лечење на пензионерите со најниски пензии, бесплатниот превоз со автобусите на ГСП во Скопје и во други градови во определените денови и користењето на Жичарницата на Водно, бесплатните театрски претстави и посети на музеи и други поволности за припадниците на третата животна добра. Уште да ја спомнеме и најновата владина мерка за бесплатно лекување на пензионери со пониски пензии која премиерот Никола Груевски, лично ја соопшти во јавноста, а ќе се применува од 1 јануари 2013 година:

- Пензионерите кои земаат пензија помала од просечната ќе добиваат целосно бесплатно болничко лекување без плаќање партиципација, бесплатна терапија и други дополнителни работи што болниот може да ги има и со кои може да се судри. Партиципацијата од 20 проценти за болничко лекување нема да постои за сите што имаат пензија помала од просечната. Ова беше изборно ветување внесено во Програмата која им ја понудивме на граѓаните, следува негова реализација, - рече премиерот Груевски. Ќе така изгледа многу поволно и многу привлечно за пензионерите, дури и оваа последна мерка на Владата, за која Сојузот

се залагаше да се применува кај сите стари лица над 65 години. При сето ова мора да се согледува и фактот дека поради големата невработеност во нашата земја, повеќе пензионери од своите скромни пензии издржуваат и четиричлено семејство поради што се во загрижувачка економска положба.

Според податоците 170.000 пензионери со пониски пензии можат да ја користат привилегијата што треба да настапи за бесплатно лекување, што е навистина поволно и добро, меѓутоа, загрижува тоа што нивниот број е толку голем.

Според статистичките согледувања, што ги објави „Дневник“ на 25 јули 2012 година, најнизок износ на пензија од 6.638 денари, во 2011 година им се исплатувал на 77.705 корисници со стаж до 25 години, додека во моментов на 167.249 пензионери, во кои влегуваат и погоре спомнатите, им се исплаќа просечна пензија од 10.600 денари.

Вкупно пензионери во 2012 година - 277.441			
Пензија	Денари	Пензионери	Процент
Потпросечна	10.800	167.249	80
Најниска	6.238	77.705	28
Највисока	34.202	913	0,3

Извор: Дневник, 25 јули 2012

Поради сето тоа Сојузот на здруженијата на пензионери и натаму се залага за подобрување на стандардот на пензионерите.

- Не сме задоволни со висината на пензиите бидејќи тие пари не се доволни за егзистенција, зашто соодносот меѓу просечната плата и пензијата е 50 отсто. Во 1992 година тој сооднос бил 77 отсто, а Европската унија вели дека состојбата под 60 отсто, води кон сиромаштија. Затоа како Сојуз бараме не само да се усогласуваат пензиите, туку да се оди на нивно вонредно зголемување. Владата вели дека во декември годинава ќе ги покачи пензиите за 5 отсто, во декември 2013 година за уште 7,5 отсто и за 10 отсто во декември 2014. Правиме напори кога ќе дојде до тоа зголемување да не биде линеарно за сите, туку со поголем процент да растат помалите пензии, - вели претседателот на СЗПМ Драги Аргировски.

Прашање е дали и со овие мерки ќе се поправи состојбата, а за волја на вистината пензионерите се благодарни и од примената на досегашните, меѓутоа со пензииште што ги примаат по-голем број пензионери, пари ќе има само за преживување, притоа имајќи ги предвид сознанијата за новиот бран поскапувања на струјата, парното и на прехранбените продукти.

Затечени помеѓу мерките за подобар живот и фактите за вистинската состојба, на пензионерите им останува да чекаат подобри времиња. Некои веројатно ќе ги дочекаат каш?

ПРВПАТ

Настани кои првпат се случуваат, оставаат поголеми импресивни впечатоци и остануваат запаметени како историски, зашто најчесто од нив почнуваат да се бројат и да се бележат наредните случувања, кои секогаш и не се случајни, туку настапуваат како нечие размислување и иницијатива, како поттик и насочување, како преземење и спроведување конкретни активности...

Затоа нема сомнение, ниту дилеми кој толку го раздвижил Сојузот на здруженијата на пензионери на Македонија и токму ова 2012 година, кога речиси едвај стигнува да ги набележи настани кои првпат се случуваат и достигнувањата кои се граничат со рекорди. Навистина, сето тоа не беше предвидено и планирано со Програмата за работа на Сојузот на почетокот на годината, која мнозина ја оценила како преамбициозна, иако истата стана претесна за задачите што ги наметнуваше времето.

Неинформираните сигурно се прашуваат што е тоа што првпат се случуваше откога пред година и пол СЗПМ го презеде новото раководство на чело со претседателот Драги Аргировски. И, како било да ги набројуваме настани, останува запаметено и запишано дека во 66-годишната историја на пензионерското организирање, неодамна, првпат се случи премиер со двајца истакнати министри да го посети Сојузот и да се задржи во подолг разговор со раководството. Тогаш, првпат директно и на премиерот му се посочија посебностите што ги воведе овој тим, а му се укажа и на потребите и проблемите на пензионерите во чие решавање Владата мора да учествува, бидејќи СЗПМ како најмасовна и најактивна невладина, неполитичка и мултиетничка организација, со вкупно 245 илјади редовни членови, треба повеќе да се респектира и да заземе уште позначајно место во општеството.

Придонес кон тоа е и примерната соработка со Министерството за труд и социјална политика, која, исто така, за првпат е воспоставена по изборот на новото раководство, при што многу недоразбирања и проблеми се надминати. Во прилог на ова оди и можноста СЗПМ со новиот Закон за пензиско и инвалидско осигурување, по неколкугодишна пауза, да има свој член во Управниот одбор на Фондот ПИОМ, што е од обостран интерес на двете институции.

Посебно треба да се издвои иницијативата, што ја поведе, повторно раководството и преку Министерството за труд и социјална политика го поднесе Предлог-законот за пензионерско организирање во РМ, чие донесување ќе биде од огромно значење за внесување ред во пензионерската организација и обединување на поделените корисници на пензија во еден сојуз, што ќе означи чекор напред кон европските цели и задачи за заштита и унапредување на правата и грижата за старите лица. Можат да се поредат и настаните првпат што се случуваа и минатата година. Така, на свеченото одбележување на 65-годишниот роденден на пензионерската организација во Македонија, првпат претседателот на државата Ѓорѓе Иванов како покровител на прославата им се обрати и им даде поддршка на пензионерите.

Голем напредок направен е и во областа на информирањето и афирмирањето на Сојузот. Првпат во весникот "Пензионер плус" се воведе страница на албански јазик, а во весникот "Коха", страница за пензионерите, а се појавија емисии и на електронските медиуми. Значително беше зголемена и соработката со локалните самоуправи, а беа отворени и неколку нови клубови на пензионери во Кочани, Кривогаштани, Аеродром, Сопот - Кавадарци, Ѓорче Петров и во други градови. Во повеќе од 400 вакви клубови ширум нашата земја пензионерите наоѓаат свое катче за дружење и во нив неделно се собираат и престојуваат околу 150.000 членови, кои редовно го читаат весникот "Пензионер плус" и се информираат за настаните. Треба да се спомнат и пеззионерските домови и новите центри за стари лица, кои се уште недостасуваат, иако со Националната стратегија за стари лица, се сметаат за приоритетни, а за нивно посокоре отворање, повторно се залага новото раководство на СЗПМ.

Новиот тим на чело со претседателот Аргировски внесе посебна живот и нова енергија во редовите на СЗПМ кога за првпат ја воведе и акцијата "Од вас за вас", зашто нејзината суштина значеше враќање на средствата од членарината низ разни облици и активности на членовите. Овој нов бран ги поттикна здруженијата во организирањето и омасовувањето на хуманитарни акции, пикник-средби, дружења по разни поводи, екскурзии и други активности кои обезбедуваат поголема вклученост на пензионерската популација. Особено треба да се издвојат и нагласат пензионерските спортски натпревари и ревиите на песни, музика и игри, кои претставуваат кулминација во културно-забавното и спортско-рекреативното организирање на пензионерите.

Тоа се случува и оваа 2012 година, во која СЗПМ влезе со уште поголем ентузијазам и амбиции за постигнување нови успеси со кои ќе даде свој придонес и во одбележувањето на европскиот проект за активно стареење и меѓугенерациска соработка и солидарност. Повикот на Владата на РМ и барањето сугестии и предлози за поуспешно креирање на Програмата за работа за наредната година, допре и до Сојузот, кој бездруго, ќе учествува и во оваа акција. Со тоа, уште еднаш ќе ја потврди својата определба за европска ориентација, исполнувајќи ја и пораката на ЕУ за блиска и интензивна соработка со државните институции, преку кои побрзо и поцелосно ќе ги остварува целите на Сојузот.

ТРОПАЊЕ НА ПОГРЕШНА ВРАТА

Неретко некои непромислени однесувања и постапки можат во заблуда да ги доведат креаторите на таквиот пристап и да ги затворат во мафесан круг од кој тешко можат да излезат. Ако тврдоглаво останат на својата непромисленост, ќе се фатат во сопствената мрежа и уште посилно ќе се заплеткаат. Затоа, слепото поведување по сопствените мисли и верување во нечии непроверени тврдења и во практика непотврдени толкувања и состојби, без друго, води кон погрешен колосек. Откога ќе се дознае вистината, враќањето е отежнато, а и “рампата” тешко се подига...

Сето ова вака изгледа кога теоретски се разглобува нечие однесување и постапување, а практиката бара докажана потврда на вистината. Бара аргументи и факти! Тоа особено е значајно кога станува збор за однесувањето и спроведувањето на законските прописи во пензионерската организација, во која знаењето, искуствата и мудроста треба да преовладуваат и да му даваат белег на целокупното живеење и однесување.

Сојузот на здруженијата на пензионери на Македонија се труди доследно да ја спроведува мисијата утврдена со Статутот, но и тој не може да ги задоволи вкусовите на некои поединци и здруженија, кои најчесто од лични побуди и сопствени интереси тераат некаква своја правдина. За среќа, брзо се откриваат крајните намери и невистината паѓа во вода, меѓутоа последиците главно ги поднесуваат недолжни и случајно инволвирани пензионери.

Таква состојба беше создадена и при поведувањето судска постапка од страна на Здружението на старосни и семејни пензионери во единицата на локалната самоуправа Ѓорче Петров - Скопје од Скопје против СЗПМ, за наводното неосновано збогатување во претходниот мандат. Без доволно да размислат и да ја анализираат фактичката состојба, тие залудо ангажираа бранители, кои испадна дека ја бранат сопствената организација од свои напаѓачи. Доколку тужителите малку беа запознати со прописите што ја определуваат постапката околу утврдувањето и распределувањето на членарината за Здружението, која беше главната причина за спорот, немаше да отворат судски процес и да се впуштат во едногодишна беспредметна авантура поради задоволување на сопствените потреби. Епилогот речиси беше познат уште

на почетокот, бидејќи се знаеше дека тропаат на погрешна врата и непотребно се конфронтираа со Сојузот на кој не му припаѓаат. Нашата намера не е да се впуштаме во толкување на едната или другата истинка, ниту да вршиме арбитража за работа за која Судот го кажа своето мислење и ја отфрли тужбата како неоснована, туку да укажеме на некои размислувања и потреби за поинакви однесувања, а кои ќе бидат во полза и за поука на сите членови на пензионерската организација.

Се наметнува и прашањето: зошто одговорните луѓе на Здружението во судскиот процес не се ангажирале и не го потрошиле истото време за нови иницијативи и активности кои ќе придонесат во подобрувањето на квалитетот на животот и продолжувањето на векот на своите припадници, а не да го олеснуваат нивниот буџет. И, кога станува збор за трошењето на средствата, зар тие не можеле да ги употребат за да направат нешто повеќе во полза на потребите за разубавување и олеснување на староста во третата животна добра и да им го продолжат активното стареење на своите членови?!

Чудно е и однесувањето на подносителите и апологетите на тужбата, кои веднаш посегнале по барање судска разрешница на "спорот" без да ги употребат етичките и демократските принципи и да побараат решение со воспоставување контакт и меѓусебно договорање или ангажирање на постојната Арбитража на Сојузот за мирно решавање на споровите без да се потрошат толку пензионерски парични средства.

Но, како и да било, треба да се извлече поука од ваквата судска завршница. Да се надеваме дека судската пресуда во корист на истината и правдината ќе ги смири страстите на разлучените поборници на процесот, ќе им ги подотвори очите и ќе им ги зголеми видиците. Дури тогаш и кај нив ќе дојде до израз искуството, знаењето и мудроста, кои ги красат припадниците на третата добра.

ПОБЛИЗУ ДО ФАКТИТЕ

Донесувањето на буџетот во македонскиот парламент во услови на блокада од опозицијата и тензиите од политичка природа во текот на декември 2012 година создадоа реагирања кај пензионерите поради стравот дека недонесувањето на буџетот може да предизвика нарушување на нормалното функционирање на системот и негативно да се одрази врз стандардот на најбројната возрасна популација во Републикава. Притоа, реагираше и Раководството на пензионерската организација. За да ја осветлим вистината, укажуваме на некои ставови и показатели кои го трасират патот во работата и дејствувањето на Сојузот на здруженијата на пензионери на Македонија, како најбројна и најактивна невладина, неполитичка и мултиетничка организација.

СЗПМ, без исклучок, дејствува според Статутот и зацртаните определби во остварувањето на програмските цели и задачи. Следејќи ги европските трендови во сите области на пензионерското живеење, воспостави непосредна соработка со највисоките институции и органи на Државата и во меѓусебна соработка и разбирање, ги застапува интересите на пензионерите и врши позитивно влијание во донесувањето значајни одлуки за пензионерската популација. Од тој аспект претседателот на СЗПМ, во име на пензионерите го крене гласот и на јавноста и го пренесе ставот на Сојузот на здруженијата на пензионери најпрвин по однос на блокираната работа на Комисијата за труд и социјална политика при Собранието на Република Македонија.

Повикувајќи на промисленост и висок степен на одговорност на пратениците во сообразувањето на ставовите при решавањето витални прашања за животот на пензионерите, како што е зголемувањето и усогласувањето на пензиите, со цел и натаму да се овозможи редовно примање на истите, претседателот на СЗПМ од некои недобронамерници беше поинаку сфатен и ставен на страната на власта. Не знам, на таквите, колку им се познати фактите за работата и постигнувањата на претседателот и на Сојузот откако тој раководи со него. Новото раководство на СЗПМ предводено од претседателот Аргировски, работејќи и однесувајќи се европски, постигнува резултати кои се од историско значење. Ова тврдење може секогаш да се провери и вратата на Сојузот на здруженијата на пензионери на Македонија за такви информации

е ширум отворена и секој добронамерник може да ги добие и да се увери во вистината. Но, какви се успехите и рејтингот на Раководството и на пензионерската организација не може да им се објасни на оние кои не сакаат такво објаснување? Или, пак, ако сакаат барем нешто да дознаат, нека се обратат до своите поткажувачи кои тоа го виделе и почувствувајте, ако биле присутни на некоја манифестација на пензионерите, на нивно натпреварување на регионално и републичко ниво, на некоја ревија од локално или повисоко рамниште, како што беше Републичката ревија на песни, музика и игри во Универзалната сала во Скопје, кога со бурен аплауз претседателот го поздравуваа 1.500-те присутни.

Тие што го знаат тоа, го поддржуваат и го ценат. Затоа, претседателот на СЗПМ Драги Аргировски од Редакцијата на “Нова Македонија” беше избран меѓу 10-те личности на годината за 2012 година, за што доби признание и статуетка за личниот придонес во афирмацијата на Република Македонија во годината што измина. Резултатите и признанијата се редат и понатаму. Сите активности што ги организираше Сојузот се вклопија во акцијата на Европската унија која 2012 ја прогласи за година на активно стареење и меѓугенерациска соработка и солидарност. Воздигнувањето и проширувањето на оваа акција во рамките на Сојузот кулминираше со масовното вклучување на пензионерите во разни активности и манифестации што се потврдува со висок број учесници, кој во 2012 година ја достигна бројката од над 280.000 пензионери. Првпат во досегашното постоење и дејствување на Сојузот е постигната оваа импресивна бројка што претставува европски рекорд, за што признание доаѓа и од соседните држави со кои СЗПМ има воспоставено близки релации и соработка со пензионерската организација. Воспоставените релации и близката соработка во остварувањето на проектот за спокојна старост до 2020 година под мотото “Европска унија - пријател на старите”, уште повеќе треба да придонесат во создавањето подобри услови за побогат и подостоинствен живот на старите лица.

Во таа насока Раководството на СЗПМ изгради и зазеде став по однос на донесувањето на буџетот на Република Македонија за 2013 година, кој е содржан во пораката: Владата и Опозицијата да најдат решение и да го усогласат и прифатат буџетот без да настанат штетни последици по стандардот на пензионерите и да се овозможи реализација на предвиденото вонредно зголемување на пензииите.

Затоа, ако се знае со што се занимаваат пензионерите, ако се следат нивните активности, ако се дружите со нив, ако запеете

и заиграте заедно, ако се фатите на орото на таа најмасовна пензионерска организација, ќе го почуствувате духот, ентузијазмот и надежта кај тие мудри и искусни возрасни луѓе, кои му се радуваат на секој убаво поминат ден и посакуваат подобро здравје и подолго живеење. И сето тоа паѓа во вода, ако некој ги злоупотребува нивните намери и преку нивниот грб сака да остварува лични или политички интереси.

ФРЛИ КРАПЧЕ - ФАТИ РИПЧЕ

Од некои рибарски приказни знам дека, освен во езерата, и во водите на Вардар, имало многу големи риби, меѓутоа мошне тешко се фаќале. Ретко се случувало пасиониран риболовец да улови “капиталец” и да го достигне врвот во македонското риболовство. Но, речиси и никој не се стреми кон вакво “екстремно” риболовство, бидејќи тоа бара голем напор и искуство, а удел во тоа има и среќата и случајноста. Освен тоа, ловењето големи риби е поврзано со уловот на мали риби. Веројатно оттаму произлегла и поговорката: “фрли рипче и фати крапче”. Значи, фрли рипче - фати крапче, тоа е девизата кај најголемиот број рекреативни, па и спортски риболовци. И, разбирливо е таквото настојување, меѓутоа, не станува збор за нормалното и прифатливото, зашто ловењето големи риби е поврзано со ризик, а истото не е предвидено во програмите на риболовните здруженија, дури и на највисоко ниво во рамките на Македонската риболовна федерација.

Како што е познато, овие организации, всушност, постојат да го регулираат риболовството во Македонија, да воведат ред во зачувувањето и обновувањето на рибниот фонд, да ги заштитуваат водите од загадувања, да ја чуваат животната средина и да се занимаваат со спортски, рекреативни и други дејности во врска со риболовот. Тие, исто така, располагаат со примерна евиденција за активностите и со потребни документи што ја регулираат дејноста на Македонската риболовна федерација и нејзините членки - риболовните здруженија и клубови (околу шеесетина). Така, се е беспрекорно испланирано и организирано, што гарантира квалитет во работата на раководствата и другите инволвирали фактори, иако практиката не го потврдува успехот на нивното ангажирање, особено кога станува збор за придобивките на членовите на риболовните здруженија, па и на Федерацијата. Доколку повеќе во риболовните здруженија со околу 20.000 членови, кај повеќето официјално зачленети риболовци, се манифестира револт поради цехот што го плаќаат при вадењето годишни дозволи за својата пасија.

Без поголема анализа на состојбата и навлегување во суштината на проблемите што ги оптоваруваат двете страни: риболовните здруженија, кои се јавуваат како концесионери на

определените ревири и риболовците кои за дозвола и легитимација по ревир годишно плаќаат до 2.000 денари, или 6.000 денари за државна дозвола, може да се заклучи дека споменатата девиза за фаќањето крапче со рипче сега добила нова димензија. За да фатат рипче, риболовците по неколку пати треба да купат и да фрлат поголемо крапче. Затоа и најстрасните риболовци почнаа да се откажуваат од членство во риболовните организации и да се лишуваат од своите задоволства, а поголем број, без оглед на засилиниот надзор над риболовните ревири и големите глоби, за што, навистина се специјализирале надлежните фактори, стануваат криволовци.

Во оваа приказна најмногу страдаат пензионерите кои во риболовството гледаат замена за времето порано што го поминувале на работа, а и спас од годините што навјасуваат и проблемите што ги притискаат. Неофицијални податоци кажуваат дека околу 50.000 пензионери со задоволство би го поминувале времето со трска и јадица покрај бреговите и водите низ Република, меѓутоа, тешко можат да издвојуваат толку големи финансиски средства за риболовна дозвола од релативно малите пензии. Од оваа причина многумина од нив се обраќаат до Сојузот на здруженијата на пензионери во Македонија и бараат помош за надминување на ваквата состојба.

Дека постои нездадоволство кај членовите и посебно кај пензионерите потврдуваат и водечките личности на Македонската риболовна федерација и на Здружението - Спортско рекреативен клуб "Вардар" Скопје, каде со сите сили се обидуваат да му го вратат сјајот на своето долгогодишно постоење и успешно функционирање. Затоа, Здружението упатило барање до надлежното ресорно министерство со молба да се дозволи издавање групна дозвола за повеќе ревири само да се намалат трошоците околу издавањето на овој документ и да се зголеми интересот за зачленување во Здружението, кое од 5-6 илјади, сега едвај брои 300 членови.

Но, и покрај тоа, состојбата се уште е непроменета и никој не знае каде да се бара виновникот?! Според Националната стратегија за стари лица и другите мерки што ги презема Владата на РМ за подобрување на квалитетот на животот на пензионерите, кои, меѓу другото, заслужуваат и пополовни услови за вадење риболовни дозволи, но Законот никого не издвојува и не предвидува бенефиции. Освен тоа, нема одговор на барањата на пензионерите, а решение за нив немаат ниту во Македонската риболовна федерација, ниту пак во риболовните здруженија.

За волја на вистината и за жал и СЗПМ во својата Програма за работа во оваа 2013 година ја нема вградено обврската за развивање и негување на риболовството како значајна спортско-рекреативна активност, можеби и од причина на постоењето специјализирани организации за таа намена. Така денес, пензионерите риболовци се оставени самите да се сноѓаат како знаат и умеат. Изгледа, тоа така ќе потрае се додека некои, можеби намерно, ги матат водите во многубројните риболовни ревири и ловат што сакаат и колку сакаат!?

Кој лови во матно?

Поголем број пасионирани риболовци пензионери сметаат дека високите цени за дозволи и риболовни легитимации се сценарио на риболовните здруженија концесионери на ревирите за риболов кои сакаат добро да заработкаат и комотно да се чувствуваат. Нестор Крстев, пензионерски активист од ЗП Аеродром и страштвен риболовец вели дека, освен еnormно високите цени на дозволите за риболов, тие се издаваат и за ревирите каде што се загадени водите, како што е, на пример Скопскиот дел на реката Вардар, што може да се види и потврди од предупредувачките табли за забрането капење во истата. Тогаш, зошто се издаваат и такви дозволи, многумина се прашуваат и остануваат без одговор?

ЗА СТАРОСТА

Кога ќе остари човек станува свесен за својата нова состојба. Третата доба му донесува промени и проблеми во животот и ако не знае да им се спротивстави, ќе го нападне немоќта, апатијата, самотијата како и другите непријатели на староста. Тогаш се губи силата во сите дострели, а организмот потешкото се бори и потешкото се справува со животните проблеми. Најчесто се враќаат мислите од младоста и се прави споредба со физичките и интелектуалните способности, но моќта не може да се мери со вистинска мерка, бидејќи однапред се знае на која страна ќе претегне вагата. Затоа, место кон физичкиот, треба мудро да се прибегнува кон духовниот принцип на мерење. Така се активираат одбранбените механизми и се заштитува организмот, а и душата помалку страда во тие позни години. Доколку организирано не се спротивставите на тешкотите, тие брзо ќе ве совладаат и тешко ќе се изборите за здравјето и виталноста што сте ја имале порано.

Всушност, староста е принцип на сфаќање на животот. Нејзината еднаш бил сосема млад, тој никогаш нема сосема да биде стар. Благородните работи никогаш не стареат, туку само го менуваат изгледот, некогаш дури на поубаво. Златото никогаш не старее, затоа што е благороден метал, исто како што не старее и оној човек кој поседува благороден дух. Тоа, како да е поврзано и со природата, која не старее туку ги истакнува своите релјефи само во зимскиот период кога го снемува зеленилото и кога соголуват шумите. Така се случува и со човекот. Кога ќе остари, на лицето му се појавуваат црти кои му ги отсликуваат годините, но и карактерот и душата, кои во младоста биле сосема прикриени.

Сепак, годините секогаш не ја изразуваат човековата доба, бидејќи младоста и староста кај сите луѓе не се манифестираат подеднакво. Некако се е поврзано со поминот низ времето, со чувствата и со влијанието на околностите. Некои од разни причини, речиси, ја прескокнуваат младоста, а и во постарите години тешко ја прифаќаат реалноста и не умеат да си го разубават и олеснат животот. Затоа, често ќе слушнете дека меѓу нас навистина има млади дедовци, како што има и многу стари момчиња.

Нема сомнение дека дедовците во семејствата ги подмладуваат внуците. Старите во друштво со децата и со помладите се оттргнуваат од лошите мисли и забораваат на годините. Со

нив тие стануваат поактивни, повеќе се движат, поттрчнуваат, а и спортуваат. Така и здравјето им се подобрува. Но, има луѓе кои по некаква внатрешна сила не сакаат да бидат стари, како што други не признаваат дека се болни. Тие и навистина никогаш не се стари, туку немоќни, а оние болните навистина не се болни, туку само заслабнати. Таквата филозофија на сфаќањето на животот го облагородува секој припадник на третата доба и значително му го продолжува векот.

Современиот човек се помалку ја признава староста како животна доба, а својот живот се повеќе го мери со духовна, отколку со физичка мерка. Сите овие аспекти се застапени и во спроведувањето на акцијата на Европската унија за активно стареење, која оваа година поинтензивно ја поведе и 2012 ја прогласи за година на активно стареење и меѓугенерациска соработка и солидарност. Следејќи ги европските трендови, Сојузот на здруженијата на пензионери на Македонија уште на почетокот на годината ги сообрази своите програми со целите и активностите на ЕУ и во животот на пензионерите низ разни културно-забавни, спортско-рекреативни и други активности, внесе раздвиженост и голем интерес за активно стареење. Затоа постигнувањата во сите области на дејствувањето се многу поголеми, а успехите позабележителни од порано.

Чекорења низ животот

СРЕДБИ И РАЗГОВОРИ

Мендо Димовски

ЗА ИНТЕРВЈУАТА И ОКОЛУ НИВ

Интервјуата се најтежок и најсеризен облик на новинарското искажување. За жал, многу млади и неискусни новинари ја применуваат оваа форма на изразување мислејќи дека е лесна и дека така најбрзо ќе можат да стекнат голема популарност. Ова нешто и мене ми се случи, но без моја волја и не по мој избор. И јас преку импровизирано интервју, што ми беше наметнато на приемниот испит, влегов во новинарството. Подоцна правев интервјуа, иако не ми беа мое главно и омилено новинарско реализирање. Најмногу сакав да пишувам и пишував репортажи од животот, но за животот на луѓето и кој знае колку материјал би се насобрал од таквите мои пишувачки.

Сепак, интервјуата не ги избегнував, иако за да реализирам добро интервју ми беа потребни многу информации за да можам на еднакво рамнинше да бидам со соговорникот.

Во годините во кои се занимавав со новинарство, како уредник или соработник, во повеќе гласила сум направил многу интервјуа со познати личности од разни области на животот, со познавачи на историјата и културата, со артисти и естрадни уметници, наши познати и признати личности, академици, писатели, команданти и војсководци, со НАТО команданти од калиброт на Весли Кларк, Џон Дјуранс, со сите претставници на НАТО од Советодавниот тим во Република Македонија и други.

Во една прилика се обидов да ги избројам интервјуата и, верувале или не, излезе дека ги има околу 300. Сакав да ги подготвам за книга, но од одредени причини се откажав.

Од таа желба произлезе овој избор во скратена верзија, се разбира ги одбрав поинтересните, и ги сместив во оваа моја книга, покрај другите поинтересни прилози што настанале од моите средби и разговори со познати и обични луѓе од пензионерската организација, кои за секогаш ќе сведочат за моето чекорење и низ мојот и низ нивните животи. Се надевам дека тие ќе најдат заслужено место во сеќавањата и во меморијата на оние кои ќе имаат можност да ги прочитаат, но и во сеќавањата на моите соговорници.

УСПЕСИ СО ТРАНСПАРЕНТНО РАБОТЕЊЕ

Бесник Пощеста,
потпретседател на
Собранието на СЗПМ

Пред да станете потпретседател на Собранието на СЗПМ се афирмиравте како претседател на ЗП Дебар и Центар Жупа на чие што чело се уште се наоѓате. Во што е тајната на Вашиот успех што толку долго се одржавте на оваа функција во Здружението?

- Не гледам и немам никаква тајна за мојата афирмираност. Тоа што е постигнато е резултат на мојата желба и чесност, на мојата целосна посветеност и залагање во работата и извршувањето на должностите кои ми се доверени. Потврда за тоа се иисканите позитивни финансиски резултати во остварувањето на програмските задачи на самото Здружение, што е во интерес и на раководството и на членството. Посебно сум мотивиран и од несебичната поддршка и помош што ја имам од органите и пензионерите на ова здружение и од вкупната поддршка и признанието што ми е дадено од страна на органите на СЗПМ, како и од поранешното и од новото раководство на чело со сегашниот претседател Драги Аргировски.

Кои се основните белези на ЗП Дебар и Центар Жупа што го издвојуваат и го вбројуваат во подобрите здруженија во СЗПМ?

- Некои посебни белези за нашето Здружение тешко е да се издвојат. Здружението како членка на СЗПМ, има исти програмски определби и активности, дури и слични успеси во реализацијата на работите и задачите како и во други здруженија што се за истакнување и што спаѓаат меѓу најдобрите. Сепак, посебно сакам да истакнам дека Здружението има добри услови за дејствување и за реализација на активностите од Програмата за работа. Тука би го спомнал Домот на пензионерите со своите ка-

пациети и можности за дневен престој на пензионерите и други помошни работни простории за извршување на активностите на Здружението. Како поволност посебно ги истакнувам изворите на финансиските средства како приходи од закупци на двете деловни простории, со кои Здружението има можност да ги подмирува секојдневните трошоци, секако со домаќинско работење и секогаш транспарентно, со донесување соодветна одлука на органите и редовно информирање на членството.

Во Програмата на ЗП за оваа година имате мошне амбициозни задачи кои ве обврзуваат на поинтензивно ангажирање и на зголемени напори за целосно остварување. Издвојте ги најбитните од нив на кои ќе се фокусирате посебно?

- Во Програмата за работа на ова здружение се определени целите и задачите за тековната 2011 година, иако не може да се каже дека во истата се опфатени сите активности. Речиси, таа е слична на програмите за работа од претходните години со известни дополнувања за нови активности кои се појавуваат во секојдневниот живот, а истите се во интерес на пензионерите. Инаку, за нас, сите програмски цели и активности се подеднакво значајни и така ќе се организираме Програмата во целост да ја реализираме. Меѓутоа, Здружението и неговите органи посебно ќе се залагаат за давање поддршка за подобрување на здравствената заштита, на социјалните и пензиските примања и на се друго што ќе биде дадено како иницијатива од страна на СЗПМ за подобрување на животниот стандард на пензионерите. Како приоритет е и вклучување на нашето здружение во одбележувањето на 65 години од организирањето на пензионерите во Р Македонија.

За потпретседател на Собранието на СЗПМ бевте изгласан со акламација како потврда на големата афирмација што ја имате како познат активист во Дебар и пошироко. Заблагодарувајќи им се за укажаната доверба ветивте дека ќе ја оправдате. Како тоа ќе го направите?

- Навистина бев пријатно изненаден и среќен така, со акламација што бев изгласан. Сепак, да бидам искрен, тоа ми создаде многу поголема обврска и одговорност во извршувањето на должноста. Без другото, како потпретседател на Собранието на СЗПМ, заедно со новото раководство и со другите избрани органи и тела во Сојузот, ќе се ангажирам во остварувањето на програмските определби и извршувањето на тековните задачи. Максимално ќе се залагам и на сите можни начини ќе давам придонес Програмата за работа и активности во оваа година во целост да биде реализирана. Посебно, во согласност со Статутот и со помош на

раководството и органите на СЗПМ, ќе се потрудам за поголема афирмација и проширување на мултиетничноста во работата и дејствувањето на Сојузот.

Вие сте почесен член на Конфедерацијата на синдикатот на пензионерите во Поградец - Република Албанија. Имате ли некакви искуства од контактите со оваа асоцијација што ќе ги искористите на новата должност?

- Така е, почесен сум член на Конфедерацијата на синдикатите и пензионерите на околија Поградец, Република Албанија, а господинот Назиф Далјани, како претседател на оваа Конфедерација, е почесен член на нашето Здружение. Во меѓусебни контакти и средби во Поградец, во ЗП Дебар и во Охрид, сме имале забележителни успехи во размена на искуства, меѓусебни пензионерски зближувања во интерес на двете страни како пензионерски асоцијации и секако, во интерес на двете држави - Република Македонија и Република Албанија. Напомнувам дека како член на Извршниот одбор на СЗПМ на двапати сум бил во делегацијата на СЗПМ при посетата на Конфедерацијата на синдикатите и пензионерите на Р. Албанија и обратно, толку пати сум бил вклучен во групата за дочек на делегацијата од Р. Албанија. Покрај другото, овие средби се од посебно значење за афирмирањето на активностите на двете страни и зближувањето и јакнењето на меѓусоседските односи на двете држави.

Кажете неколку збора за тоа како ги постигнувате сите овие активности? Сепак, годините си се години. Се должи ли Вашата активност и на поддршката од Вашето семејство?

- Овие активности и многу други кои не се спомнати, мислам дека сум ги постигнал со желба, со искуство и со многу вложен труд. Поддршката која ми ја дава моето семејство е непроценлива, но и здравето добро ме служи, за што и на Господ му благодарам.

(2011)

ЗА ПОДОБАР ЖИВОТ НА ПЕНЗИОНЕРИТЕ

Станка Трајкова,
секретар на Извршниот одбор
на Собранието на СЗПМ

Станка Трајкова во СЗПМ дојде од Фондот за ПИОМ, каде што извршуваше значајни раководни функции и главно се занимаваше со регулирањето и остварувањето на правата на пензионерите. По нејзиниот избор за секретар на Сојузот, таа продолжи со претходната мисија, но во друга улога. Сега и во практика ги штити правата на пензионерите и работи на подобрувањето на квалитетот на животот на членството...

Што е потребно уште да се каже за да се дополнни Вашата биографија во делот што го работите како секретар на ИО на СЗПМ?

- Прво, би сакала да истакнам дека бев многу добро прифатена од новиот раководен тим во Сојузот, кој е на чело во оваа многу значајна невладина, непатриска и мултиетничка асоцијација на пензионерите. Со голем ентузијазам започна да се работи во Сојузот по изборите, со цел да се продолжи и прифати доброто, а промени она што во практика покажало слабости. Меѓутоа, за да го утврдите тоа, потребен е извесен период да ја анализирате работата, целите на Сојузот и промоцијата на истите, за да постигнете одреден резултат. Секој успех на тој план ме радува и ме исполнува.

Исто така, мора да признам дека, како секретар на ИО на Сојузот, ме исполнува и постојаната комуникација со здруженијата-членки на Сојузот, при што ги следам нивните успеси, а се запознавам и со проблемите што ги имаат. Постојано слушам за нивното дејствување и постигнување, за тешкотиите со кои се справуваат,

за активностите и мерките што ги преземаат за да го направат пензионерскот живот поинтересен и да создадат услови за активно стареење. Воодушевена сум од тоа колкава желба и колку енергија има кај пензионерите за спорт, за настап на ревиите на песна, музика и игри и други видови творештво, каде што доаѓа до израз креативниот дух и искуството на пензионерот.

Кога дојдовте на оваа должност, Вам како да не Ви беше потребно време за приспособување. Како се снајдовте во оваа улога?

-Навистина не ми беше потребно многу време да започнам да ја извршувувам оваа функција бидејќи цел работен век сум работела на проблемите околу пензиското и инвалидското осигурување. Многу добро ми е познат статутсот на пензионерот, чие височество заслужува достоен живот во третата добра. Како секретар на Извршниот одбор на Сојузот одговорна сум за оперативно спроведување на одлуките на Извршниот одбор на Сојузот, а работам и на прашања на кои може да дадам посебен придонес. Сепак, не е лесно да се постигне се што сметате дека е потребно да се направи за пензионерите, бидејќи многу е битно општествено - економското милје во земјата. Промовирањето на целите на пензионерите е многу значајна работа и активност во креирањето на јавното мислење и политиките поврзани со пензионерите.

Со Вашето доаѓање во СЗПМ, Раководството поведе повеќе иницијативи и презеде практични акции поврзани со заштитата на правата и на стандардот на пензионерите, а донесени се и повеќе правилници за подобро функционирање на пензионерската организација. Вашиот удел во тоа беше несомнено голем, меѓутоа, како непосреден изготвувач на Правилникот за арбитража, кажете нешто повеќе и за тоа?

- Покрај тоа што сум еден од подготвувачите на Правилникот за арбитража, силно се залагам и за промовирање на социјално - хуманитарната димензија во дејствувањето на здруженијата и ограноците, ако за тоа има услови. Арбитражата позитвно ме окупира бидејќи се работи за можност споровите што ќе се појават по здруженијата да се решат по мирен пат, брзо, економично и надвор од надлежноста на судот, бидејќи на тој начин се одбегнуваат долгти постапки и непотребно трошење на средства. Овој акт беше прифатен и од здруженијата кои на заедничко задоволство успешно партиципираа во јавната расправа.

Преку „Пензионер плус“ одговарате на прашања на читателите, но и пишувате за некои актуелности поврзани со заштитата на правата на пензионерите. Што е тоа според Вас што треба посебно да се потенцира?

-Ако сте забележиле јас се трудам тоа да биде актуелен текст поврзан со пензиското и инвалидското осигурување од материјален и процедурален карактер. Така, мислам дека им помагам на постојните и идните пензонери и најмногу ме радува фактот кога ќе ви се јави пензинер кој благодарение на текстот што го прочитал во „Пензионер плус“ побрзо добил решение и си го оставил своето заслужено право.

Како експерт за правни прашања, интересно би било Вашето мислење за потребата од посоодветна законска регулатива за пензионерското организирање. Постои ли можност за донесување посебен закон за пензионерите?

- Мислам дека треба да се донесе посебен закон со кој ќе се решат многу прашања од организационен и суштински аспект кога станува збор за пензионерското организирање. Постојниот Закон за здруженија и фондации недоволно ги опфаќа и ги регулира сите прашања од оваа област. Треба да се има предвид дека во СЗПМ со 55 членки-здравјенија, членуваат околу 240.000 пензионери. Тоа, е огромна бројка и во функционирањето на Сојузот и на здруженијата има многу специфичности поради кои се наметнува потребата тие односи да бидат уредени со посебен закон. Тоа ќе биде од општ интерес, а посебно во интерес на корисниците на пензија. Се надевам дека донесувањето на овој закон ќе биде поддржан од надележните субјекти.

Покрај тоа што сте општествено ангажирана, Вие сте и сопруга и мајка и баба на шест внучиња. Како го усогласувате сето тоа? Кој е изворот на таа енергија која ја носите во себе?

- Одговорот делумно е и во Вашето прашање. Токму тој ангажман е мотивот и изворот на мојата енергија. Едноставно би одговорила дека јас сакам да работам, тоа ме исполнува, а работата кога е разнолика е уште покорисна, како и моите внучиња Алексеј, Натали, Анисија, Лола, Нона и Јосив. Покрај се, мора да следите како Натали пее на „Златно славејче“, дали Алексеј - тинејџер ќе измисли некоја фора на која на глас ќе се смеете или Анисија ќе направи звезда без да падне итн. А да не го заборавам и сопругот, кој секогаш има одговор и решение кога ми е потребен совет и помош.

(2011)

ШИРОКА ПЛАТФОРМА ЗА СОРАБОТКА

д-р Крсте Ангеловски,
претседател на
Сојузот на ЗП на Скопје

Вие со градоначалникот на Скопје Коце Трајановски, на 23 април 2010 година потпишавте Спогодба за соработка помеѓу Градот и Сојузот на ЗП на Скопје. Врз кои основи се темели Спогодбата и што, всушност, таа претставува?

- Токму така, на 23 април беше свечено потпишана Спогодба за соработка помеѓу градот Скопје и Градскиот со-

јуз на ЗП, како и општината “Центар” и соодветното здружение на пензионери. Спогодбите ги потпишаа: за градот Скопје, градоначалникот Коце Трајановски, за општина “Центар” градоначалникот Владимир Тодоровиќ, а од страна на пензионерите, претседателот на ИО на ЗП “Центар” Павле Спасев и јас како претседател на Градската пензионерска организација. Во Република Македонија во тек е потпишувањето спогодби за соработка на здруженијата на пензионери членки на СЗПМ и општините како единици на локалната самоуправа. Основа за ова потпишување претставува Меморандумот склучен помеѓу ЗЕЛС и СЗПМ на 9-ти мај 2008 година. Со оваа Спогодба првпат општинското здружение на пензионери се третира како партнери во соработката со општината. Спогодбата заедно со Годишната програма, всушност, претставуваат платформа за соработка помеѓу двете страни и ги опфаќа основните содржини, облици и методи на меѓусебна соработка. Како таква, таа може да се приспособува на конкретните потреби и услови на Општината и отворена е за вклучување на други субјекти, како што се: “Црвениот крст”, “Еколошкото друштво”, Советот за безбедност на сообраќајот и други.

Кои позначајни содржини, облици и методи на соработка се предвидуваат во спогодбите помеѓу здруженијата на пензионери и општините?

- Во спогодбите за соработка помеѓу здруженијата на пензионери и општините и на ниво на Градскиот сојуз на ЗП и градот Скопје, назначени се основните содржини, облици и методи на соработка. Како позначајни можат да се издвојат следните:

- Изградба на пензионерски и старски домови и приспособување на постојните за заедничко дружење, за негување на културно-забавни, рекреативно-спорчки, литературни, едукативно-здравствени и други активности и манифестации;

- Прераснување на постојните пензионерски домови во модерни центри за заедничко дружење, за негување на културно-забавни, рекреативно-спорчки, литературни, едукативно-здравствени и други активности и манифестации, не само за пензионерите - корисници на Домот, туку и за други заинтересирани граѓани;

- Подобрување на условите за одмор и рекреација во Домот во Катланово и по потреба за користење на дел од капацитетот од пензионери и од други лица;

- Интензивирање на работата на Универзитетот "Трето доба" како организиран облик за доживотно учење и активен здрав живот во трета доба и збогатување на формите за информирање со заеднички изданија и друго;

- Бенефиции на пензионерите над одредена возраст во јавниот градски сообраќај и заедничко организирање сообраќајни патроли за побезбедно минување на улиците од страна на учениците и други лица со посебни потреби;

- Развој на облици на рурален туризам и еколошки акции;

- Одржување на културно-историски споменици, паркови, игралишта, одбележување на државни и други празници;

- Учество на пензионерите во работата на органите и телата на јавните претпријатија (УО, училишни одбори, комисии и друго) во изготвување и реализација на одредени проекти;

- Организирање на заеднички манифестации од културно-забавен и рекреативен карактер (хор, фолклорни групи, литературни настани, изложби на ракотворби) и така натаму.

За кои содржини, облици и методи на соработка станува збор во спогодбите за уште пониско ниво, помеѓу ограноците и урбаниите заедници?

- И за ова ниво на соработка помеѓу ограноците и УЗ во спогодбите се предвидени повеќе содржини, облици и методи од

кои ќе ги истакнам позначајните: заедничко програмирање на дел од активностите: евидентија на стари безпомошни, хронично болни и други лица, пружање организирана помош на истите, снабдување со лекарства, програмирано користење на просториите за активностите на членовите на ограноците и на УЗ, обезбедување соодветен простор за отворање клубови за дневен престој и рекреација на пензионерите и друго.

Какви активности ќе преземе Градскиот сојуз на ЗП и градот Скопје за да се имплементираат спогодбите во практика?

-Со цел договорената соработка да не се претвори во краткорочна кампања, туку да има долгочарен карактер, се предвидува основање на посебно тело составено на паритетна основа од двете страни - потписнички на Спогодбата, кое ќе следи, координира и поттикнува, ќе презема и предлага мерки за развој и унапредување на соработката и доградување на Спогодбата. Без друго, овде уште еднаш сакам да нагласам дека со Спогодбата се поставени основите за соработка помеѓу здруженијата на пензионерите и единиците на локалната самоуправа и создадени се соодветни предуслови за реализација на предвидените содржини и активности.

Со заедничко ангажирање и воспоставување практични форми и механизми на дејствување, треба да се постигне подобрување на квалитетот на живот на пензионерите, како и на условите за функционирање на здруженијата на пензионерите во Република Македонија заради обезбедување вклученост на ЗП како граѓански организации, особено во делот на идентификацијата и решавањето на проблемите. СЗП на Македонија и на градот Скопје имаат потенцијал и се подгответи за успешно реализације на содржините на Спогодбата и програмските определби на здруженијата на пензионерите. Затоа, координацијата и соработката на општините со пензионерските здруженија навистина треба се повеќе да зајакнува.

(2010)

ТРЕБА ДА СЕ ИСПОЛЗУВА ИСКУСТВОТО И ЗНАЕЊЕТО

Фатмир Бесими,
министр за одбрана

Соработка на Министерството за одбрана со Здружението на воени пензионери (ЗВП) првпат поадекватно е воспоставена во времето на претходниот министер. Ќе продолжи ли да се зацврствува и во иднина?

- Во тој контекст кај мене нема ниту трошка сомнеж дека членовите на Здружението на воени пензионери можат

во голема мера да придонесат во развојот на оваа специфична сфера на општеството. И сето тоа е од есенцијална важност во период во кој континуирано работиме на повеќе полниња - развојот на националната безбедност, трансформацијата и професионализацијата на Армијата на Република Македонија согласно со актуелните стандарди на Северноатлантската алијанса.

Сметам дека акумулираното искуство на почитуваните членови на Здружението може да биде генератор на интересни и издржани предлози, мислења и идеи кои во голема мера би помогнале во насока на адекватно реализирање на споменатите цели. Сè на сè фактите говорат дека одржувањето и интензивирањето на нашата соработка треба да биде еден од приоритетите на двете институции.

Здружението на воените пензионери е мултиетничка непартишка организација. За жал, бројот на членови во Здружението од ден на ден е сè помал. Што мислите, што може и што треба да направиме сите заедно за подмладување на членството со нови пензионери од АРМ?

- Министерството за одбрана ја негува политиката на еднакви можности која, всушност, е втемелена и во базичните цивилизациски принципи, но и во принципите на Уставот на Ре-

публика Македонија, политика која во досегашното работење не-оспорно укажа на тоа дека поставувањето на сите луѓе, независно од полот, расата, националното или социјалното потекло, или, пак, политичкото и верското убедување, на иста основа, претставува уникатна предност која мора да се испортува.

Во тој дух, би потенцирал дека постојаниот прилив на нови членови, независно од споменатите различности, во основа значи и зголемување на кумулативниот капацитет на една организација. Во суштина јас не гледам зошто таа максима би била различна и кога станува збор за ЗВП. Во време во кое информацијата е елементарната алка во секоја работа, можам да констатирам дека постојаната работа на полето на информирање на јавноста, односно нејзиниот специфичен сегмент - пензионирани лица од одбраната, во голема мера може да придонесе кон обновување на членството, а со тоа и зголемување на и така значајниот капацитет за придонес.

Со “отуѓувањето” на дел од просторот во Домот на АРМ, Здружението речиси е истиснато оттаму, а раководството на ЗВП сега е во иста просторија со Здружението на воените ветерани и едвај е во состојба да ги реализира своите програмски активности. Можно ли е во таа насока да очекуваме помош од Министерството за одбрана, бидејќи ЗВП како структура природно му припаѓа на ова министерство?

- Поседувањето адекватни услови за работа, секако претставува еден од предусловите за успех. Дозволете ми да потенцирам дека Министерството за одбрана е институција која се грижи за сите, како што кажавте, структури кои на одреден начин и припаѓаат на областа.

Во моментот Министерството за одбрана и Армијата на Република Македонија се наоѓаат во еден своевиден процес на преструктуирање и трансформација, со цел поефикасно и поефективно искористување на сопствените капацитети и можности. Всушност, анализата на сèвкупната ситуација ќе ни овозможи да одговориме и на потребите на организациите кои и припаѓаат на оваа област. Имајќи го тоа на ум, ние сме секогаш подгответени да одвоиме должно внимание за секое аргументирано барање и согласно тоа сериозно да пристапиме кон негово разгледување. Токму на тој начин, сериозно и со внимание, ќе му пристапиме и на барањето на Здружението на воените пензионери.

Во декември 2012 година ЗВП ќе ја прослави 20-годишнината од своето постоење, која се совпаѓа со 20-годишниот јубилеј на АРМ. Желба на Здружението на воените пензионери е Вие да бидете покровител на одбележувањето на јубилејот и на свечената седница по тој повод?

- Прославата на големиот јубилеј на Армијата на Република Македонија, "20 години АРМ" сам по себе претставува настан кој го покажува нивото на професионализам кое оваа армија сосема успешно го развива изминатите две декади. Во таа насока, јас ги поздравувам сите иницијативи и секоја понуда на добра и издржана програма која би придонела кон одбележувањето на досегашниот развој, како и би претставувала еден дополнителен импакт за во иднина. Би сакал Вам и на Здружението на воени пензионери да Ви го честитам јубилејот и воедно да Ви порачам дека би ми претставувало чест да бидам покровител на свечената седница по повод споменатата значајна годишнина.

Што ќе им порачале на сегашните и на идните воени пензионери со оглед на фактот што тие и понатаму се дел на одбранбениот систем на земјата во секоја смисла на зборот?

- Ефективното функционирање на одбранбениот систем на Република Македонија зависи од поголем број фактори кои даваат придонес во рамките на сопствениот делокруг на активности. Во таа смисла, Министерството за одбрана како колектив секојдневно и неуморно работи кон унапредувањето на овој есенцијален дел од општеството, грижејќи се за сите аспекти поврзани со одбраната. Ние, со една меѓусебна комуникација, доверба и разбирање мораме заеднички да го најдеме вистинскиот модалитет за целосно да го искористиме големиот потенцијал кој лежи во нив. Искуствата и знаењата кои ги акумулираle со години нам ќе ни овозможат да го најдеме најдекватниот пат до нашите цели. На припадниците на Здружението на воените пензионери кои силно ги респектирам и сметам дека има што да понудат во развојот на сегментот, им посакувам успешна и плодна работа, која и во иднина ќе генерира идеи кои ќе овозможат уште побезбедна средина за сите граѓани на Република Македонија.

(2012)

СОРАБОТКАТА МОРА ДА ДОБИЕ НА ИНТЕНЗТЕТ

Горанчо Котески,
началник на Генералштабот на АРМ

Досегашната соработка на Генерал-штабот со Здружението на воените пензионери на Република Македонија (ЗВП) не беше на посакуваното ниво. Воените пензионери речиси беа ставени на маргините на звиднувањата. Дали со Вашето доаѓање на чело на Генералштабот на АРМ нешто ќе се промени?

- Во оваа прилика сакам да укажам дека јас како началник на ГШ на АРМ сум подеднакво заинтересиран за соработка на Генералштабот со сите здруженија во кои членуваат пензионирани припадници на АРМ или воени пензионери. Со ЗВП сметам дека како институција во иднина треба да имаме подобра соработка која би требало да биде поддржана со реализација на конкретни проекти. Убеден сум дека големиот број на пензионери кои својот работен век го поминале во редовите на Армијата, можат да ни помогнат со свои мислења, сугестиии и личен ангажман на многу полина, заради што соработката мора да добие на интензитет. Вашата констатација дека воените пензионери биле ставени на маргините, веројатно ја темелите врз факти, но она што јас го делам како мислење со речиси целиокупниот клучен персонал во АРМ, е дека тоа не смее да остане така, што значи дека во наредниот период ќе вложиме напор, соработката со вас да ја поставиме во рамки какви што заслужува вашето здружение.

Здружението на воените пензионери располага со голем потенцијал на пензионирани старешини кои поседуваат исклучителна стручност, квалификуваност, искуство и мудрост што и се потребни на Армијата. Колку Армијата смета на ваквиот потенцијал?

- Констатацијата за потенцијалот и квалитетите на пензионираните старешини, со вас ја споделувам во целост, заради што сметам дека никогаш не смееме да се откажеме од нив. Иако не би можел да зборувам за некои конкретни ангажмани на воените пензионери, во рамките на законските норми и регулативи, би требало во иднина да се размислува и за можностите од нивно евентуално ангажирање во различни проекти кои се од приоритет за АРМ, но и за Министерството за одбрана. Ние сме свесни дека меѓу воените пензионери има голем број на експерти кои во поголемиот дел од животот работеле посветено како професионалци во одреден род или служба, заради што нивните искуства се од непроценливо значење. Затоа ние ќе направиме напор, со сите воени пензионери кои со својот личен ангажман можат на каков било начин да ни помогнат, да воспоставиме еден нов вид на соработка од која ќе имаме взајемна корист и која ќе биде во интерес на изградбата на современа и врвно обучена АРМ по уледот на модерните армии во светот, пред се оние чии држави се членки на НАТО. Што се однесува до можностите за евентуалното ангажирање на воените пензионери во услови кога е загрозена безбедноста на државата, односно во состојба на криза, модалитетите и можностите мора да се бараат во рамките на постојните законски регулативи.

Но, морам да напоменам дека на научно-стручната конференција која се одржа во април, на оваа тема имавме можност да слушнеме различни мислења и погледи од експерти од Република Македонија, регионот и НАТО за ангажирање на резервните сили, во кои беа опфатени и воените пензионери како категорија.

Нашата армија, иако по сите стандарди речиси е рамна на НАТО-армиите, се чини дека, се уште нема изградено стратегија во односот кон пензионираните старешини. Што планирате во таа насока во иднина?

- Ние во ниеден момент нема да се откажеме од знаењето и искуството на пензионираните воени лица, но морам да призnam дека во оваа сфера ќе треба заедно со Министерството за одбрана да работиме на дефинирањето на модалитетите за ангажирање на воените пензионери, како експерти кои би можеле да бидат вклучени во одредени проекти во одбраната. Токму затоа што ангажирањето на воените пензионери може да се земе како еден вид на НАТО стандард, наша обврска ќе биде да се посветиме на ова прашање посериозно, иако досега во различни форми, таквата соработка и не изостана. Конкретното регулирање на соработката со пензионираните старешини веројатно ќе биде предмет на разгледување на одредени експертски групи, но секако дека ќе

размислуваме за еден нов период, кој ќе го олесни ангажирањето на воените пензионери. Дали тие ќе претставуваат дел од резервата, или ќе бидат поактивно вклучени во делот на цивилно-воената соработка, ќе зависи од конкретните потреби на Армијата, но и на останатите институции во државата. Тоа значи дека соработката треба да се движи во две насоки и од взаемен интерес.

Како структура која потекнува од редовите на Армијата, ЗВП во својата Програма за 2012 година, предвидува вклучување во манифестиациите што ги организира АРМ по повод 20 годишниот Јубилеј, но и свои активности по тој повод. Како ќе бидат вклучени воените пензионери во прославата?

- На јавноста во Република Македонија и е познато дека МО и АРМ подготвила една сеопфатна и амбициозна годишна програма за одбележување на јубилејот “20 години АРМ”. Оваа програма на свечен и достоинствен начин ја презентирајме пред јавноста на 19-ти февруари во Домот на АРМ во Скопје. Во сите овие активности ќе бидат вклучени припадници на АРМ, како од Генералштабот така и од потчинетите команди и единици, но исто така и голем број на граѓани, институции, академската јавност, здруженија и други субјекти, а во тие рамки и Здружението на воените пензионери.

Вие сте еден од најмладите началници на Генералштабот на АРМ и уште многу време треба да поминете во Армијата, но, кога - тогаш, пензионирањето ќе дојде. Како се замислувате како пензионер?

- Секој човек по завршувањето на работниот век, со заминувањето во пензија, започнува еден нов начин на живеење. Тоа за нас како воени лица, најчесто значи и промена на “биоритамот”, што веројатно значи отпочнување на период од животот со поинакви обврски и се разбира, период кога човекот може да им се посвети на многу работи за кои во работната кариера можеби бил спречен. Тука пред се мислам на семејството, но и бавење со активности кои го исполнуваат човекот, а каде може и да твори. Во моментов можам со сигурност да кажам дека себе си се гледам како пензионер кој ќе биде општествено активен, особено на полето на одбраната.

(2012)

ЗАЛОЖБА ЗА ПОКВАЛИТЕЕН ЖИВОТ

Владимир Тодоровик,
поранешен градоначалник
на општина “Центар”

Општината “Центар” има околу 15 илјади пензионери, но во неа живеат и други стари луѓе кои не се пензионери. На подрачјето на истата дејствува ЗП “Центар”, како и два ограноци од Здружението на воените пензионери на Република Македонија. Кажете ни каква е Вашата соработка со пензионерите и другите стари луѓе во општината?

- Потребите на старите лица се разликуваат од потребите на било која старосна група. Делумно тоа се должи на самите промени кај старите лица (физиолошки и психолошки промени, како и осиромашување на социјалните контакти и функционирање во социјалното поле), како резултат на процесот на стареенje. Генерално потребите и проблемите со кои се соочуваат старите лица се однесуваат на влошената здравствена состојба, пристапот до соодветни институции, како и задоволување на дневните потреби (храна, хигиена, информирање, културен и социјален живот).

Општина Центар има воспоставено соработка со неколку здруженија на пензионери кои функционираат на нејзина територија. Со нивни претставници одржуваме редовни состаноци од кои произлегуваат конкретни активности согласно состојбите и проблемите со кои тие се соочуваат.

Учествуваат ли пензионерите и старите луѓе во органите и телата на Општината, и во колкав процент?

- Пензионерите и старите луѓе се вклучени во органите на Општината преку претставници (советници) во Советот на Општина Центар, па оттука на овој начин се претставуваат и реализираат нивните права и потреби. Во наредниот период предвидено е да се потпише и Меморандум за соработка со Здружението на

пензионери на Општина Центар. Овој Меморандум ќе предвиди вклучување на пензионерите кои се повитални во улога на комунални инспектори или контролори. Нивното активирање ќе биде на доброволна основа, во насока на вршење на контрола и увид на јавните површини и пријавување на констатираните проблеми до стручните служби на Општината.

Општината презема низа активности, колку се присутни пензионерите и старите луѓе во сето тоа?

- Општина Центар досега има реализирани повеќе проекти во кои пензионерите биле директно вклучени како нивни реализатори, но и индиректно како корисници на бенефитите од тие проектни активности. Би сакал да издвојам некои од нив кои можат да послужат како позитивен пример. Во изминатата година реализирајме едно истражување со кое ги мапираме потребите на старите лица кои се жители на Општина Центар. Она што би сакал да го истакнам како позитивно во овој случај е дека, во самиот процес на дистрибуција на анкетните прашалници беа вклучени самите пензионери кои придонесоа за поефективно спроведување на истражувањето. На тој начин од една страна, пензионерите се вклучија активно во проектот, а од друга страна беа постигнати очекуваните исходи од планираниот проект.

Исто така како доста позитивен би го издвоил и проектот, кој го спроведовме заедно со АЛФА ТВ и Хортикултурното здружение на Македонија, со цел вклучување на повозрасната популација и на пензионерите во активности за уредување на зелени површини. Целта на проектот беше формирање на катчиња за дружење и релаксација на повозрасната популација, кои сами ќе ги одржуваат. Сметам дека овој модел на вклучување на оваа категорија и како директни реализатори и како индиректни корисници на активностите е најдобар модел со кој ги поттикнува пензионерите да бидат поактивни и во исто време да имаат корист од она што е сработено.

На кој начин се грижи и помага Општината животот на старите луѓе да биде поквалитетен и подобар и постои ли можност, како во некои соседни земји, Србија и Хрватска, за пензионерите да се воведат картички за купување животни намирници во големите маркети со пониски цени?

- Општината континуирано води грижа за подобрување на животот на старите луѓе, преку различни активности, имајќи ги предвид нашите законски можности. Примерите од соседните земји се доста позитивни, но сепак треба да се испита можноста

за инкорпорирање на овие модели во нашата држава, согласно законските регулативи.

Се планира да се гради пензионерски дом во општина “Центар”. Ќе учествува ли Општината во тој проект и на кој начин?

- Процесот за изградба на пензионерски дом во општина Центар беше предложен како иницијатива од страна на Здружението на пензионери на Општина Центар, што претставува основа врз која Владата на Република Македонија треба да им го додели земјиштето на трајно користење на Здружението. За овој објект Општина Центар веќе има изработено идеен проект и доколку се додели земјиштето, Општината е подготвена да учествува со сопствени средства во изградба на истиот. Покрај Општината и самото Здружение би учествувало со свои средства, а доколку е потребно не е исклучена и можноста за приватно партнерство.

Вашата општина и Вие лично познати сте по Вашите многубројни хумани дела и акции. Имате ли некои планови за хуманитарна или друга помош за пензионерите и за старите луѓе воопшто во Општината?

- Секако дека поддршката и помошта за пензионерите и воопшто старите луѓе, кога станува збор за мене лично, никогаш и не престанува. Подготвен сум да излезам во пресрет на нивните барања, бидејќи како што веќе кажав оваа категорија луѓе навистина може да придонесе во подобрувањето на квалитетот на животот во било која заедница, без оглед дали се работи за Општина Центар или пошироко. Капацитетите и способностите кои ги поседуваат овие луѓе и по заминувањето во пензија не исчезнуваат, туку напротив треба да се искористат на начин на кој и самите тие ќе се почувствуваат корисни, а во исто време и целата популација од оваа категорија ќе ги почувствува бенефитите.

(2012)

ПРИОРИТЕТ - ГРИЖА ЗА ПЕНЗИОНЕРИТЕ

Стевчо Јакимовски,
градоначалник
на Општина Карпош

Вие сте еден од најпопуларните градоначалници, а посебно сте популарен кај пензионерите од Вашата Општина. Како го објаснувате ваквото сознание?

- Непопуларни се недобронамерните, нехуманите, недружедуѓивите, негативните луѓе... Јас не се сметам за таков, а вашето тврдење ми дозволува да констатирам дека сум во право. Се трудам јас лично, но и целиот тим кој

работи со мене, да работиме најдобро што умееме, па затоа и сме добитници на признание како Општина со најуспешна администрација и како што велите Вие, популарни сме, што не значи дека нема простор да бидеме поефикасни и да имаме уште подобри резултати.

Покрај тоа што се грижите општината да функционира во интерес на граѓаните меѓу кои се и пензионерите, Вие сте еден од ретките градоначалници кој ги поддржува и финансиски ги помага активностите на пензионерите од Општината. Ќе продолжите ли со тоа и понатаму?

- Општината ги поддржува активностите на сите граѓани кои живеат на нејзината територија. Ги поддржуваме најмалите, отворајќи и реновирајќи градинки и училишта. Ги поддржуваме средношколците со стипендии, спортски терени и игралишта, но и спортистите и спортските клубови. Општината финансира и поттикнува активности и на културен план како што е организирањето на "Карпошовото културното лето", ликовните колонии и изложби, концертите на сериозна и џез музика и друго. На сите овие манифестации присутни се и пензионерите. Пензионерите се популација која ги ужива сите права како и останатите

трагани, а би рекол и нешто повеќе, заради “кредитот” кој го имаат со својот придонес во минатото, но и денес.

Покрај ревиите и спортските игри во организација на СЗПМ, Вие во рамките на Општината еднаш годишно организирате спортски пензионерски натпревари и дружења, кои веќе преминаа во традиција. Тое е препорака и на Европската Унија, која 2012 година ја прогласи за година на активно стареење и меѓугенерациска соработка и солидарност. Од каде потекна ваквата иницијатива и каков е придонесот на Општината на овој план?

- Активното стареење е од виотално значење за постарите луѓе. Тоа го подобрува и го продолжува животот. Иницијативата и резултатите се заеднички. Јас и како човек и како градоначалник, ја користам секоја прилика да се дружам со моите постари сограгани. Тоа ми е должност како градоначалник, но во исто време ми претставува и задоволство. Што се однесува до препораките и Европската Унија, нашата Општина функционира по европски терк. Ние сме единствена општина која добила ИСО стандард 9001:2008, ние сме единствена општина во Македонија која е прогласена во 2010 година за најопштина, општина која има Програма за енергетска ефикасност. На сите манифестации присутни се сите генерации, на тој начин ја поддржуваме меѓугенерациската соработка и солидарност. Што се однесува до активното стареење за нашата општина такви се сите години, не само оваа 2012!

Во мај 2008 година со Здружението Карпош, кое го носи името на Општината, имате потпишано Спогодба за соработка во која се набележани обостраните обврски. Во колкава мерка Општината го исполнува договореното и како стојат работите со изградбата на Дом за стари лица, на пензионерски клубови, со социјалната помош и слично?

- Потпишаната Спогодба се реализира. Обврските кои произлегуваат од неа, Општината ги реализира во целост. Помогнавме да се отворат три клуба на пензионери, помогнавме да се реновира просторот во кој е сместено ЗП Карпош, потоа помагаме да се опремат ограноците и друго. Исто така, имаме хуманитарни акции во кои донирааме прехранбени продукти, но и финансиски средства, а најчесто приматели се пензионери и стари лица. Што се однесува за изградба на Дом за стари, се надевам дека и тој проблем ќе биде разрешен во дogleдно време.

Од Министерството за труд и социјална политика, од ЗЕЛС и од Сојузот на здруженијата на пензионери на Македонија има препорака за поголемо вклучување на пензионерите со

свој претставник во органите на локалната самоуправа поради застапување на нивните интереси. Што е направено на овој план во општината Карпош?

- Пензионерите се вклучени во работата на Општината, но тоа не значи дека истото не може да биде подобро и тие да бидат позастапени во локалната самоуправа. Тие учествуваат со свои предлози при решавање на одредени проблеми и прашања од комуналните, па се до оние кои се стриктно поврзани со нив. Пензионерите и сите стари луѓе во Општината се добредојдени како луѓе, кои со годините стекнале мудрост и искуство, што претставува потенцијал кој може да се искористи, за подобар живот на сите жители на територијата на општината.

Така е досега, така ќе биде и во иднина!

Познато е дека Вие секојдневно спортувате. Имате ли препораки до најстарите граѓани од Вашата општина во таа насока, но и воопшто ?

- Мојата препорака до нив, е да бидат активни секогаш и во секоја пригода, се разбира, во граници на своите можности или колку им дозволува здравствената состојба. Да се дружат, да шетаат, да се рекреираат. Тоа е корисно и за интелектуалната и за физичката кондиција. Како градоначалник им порачувам дека вратите на општината за секој од нив се отворени и Општината е нивниот сојузник и поддржувач во сите нивни активности.

Убаво кажано. Не случајно градоначалникот Стевче Јакимовски изгледа мошне витално и енергично, не случајно заради своите активности и резултати е прогласен за најградоначалник за Источна Европа и Балканот. Би било убаво кога би имало во Македонија што повеќе вакви градоначалници!

(2012)

ЗДРУЖЕНИЕТО Е КОНСОЛИДИРАНО

Трајко Савески,
преседател на Извршниот одбор
на ЗП Карпош

Вие сте претседател на Извршниот одбор на едно од најстарите и најголемите здруженија на пензионери во Скопје, затоа некако само посебе се наметнува прашањето за негово кусо претставување со акцент на периодот кога вие сте еден од раководителите?

- ЗП Карпош е основано на 5-ти јануари 1978 година и на овој ден наредната 2013 година ќе ја одбележи 35-годишнината од формирањето. За време на своето постоење здружението поминало низ повеќе преформирања и турболенции, но за среќа сепак опстојувало и ги извршувало основните програмски задачи. Со формирањето повеќе општини во градот дел од членството оди во нови здруженија создадени од пензионери кои живеат во општините Горче Петров, Сарај и Кондово, така што согласно Статутот од 1998 година, извршени се дополнителни избори за пополнување на испразнетите места со нови членови.

На седницата на Собранието на 26 септември 2007 година беше донесен нов Статут на Здружението, кој по стапувањето на сила на Законот за здруженија и фондации, во април 2010 беше усогласен со истиот. И покрај се, здружението дејствува и опстојува, организирано и законски функционира и сите активности се одвиваат според Статутот во кој се набележани облиците и делокругот на работа на неговите органи и тела. Притоа, сакам да истакнам дека ЗП Карпош денес е консолидирано и активностите се одвиваат без проблеми, иако со одвојувањето на гореспоменатите здруженија имаше неповолни влијанија врз луѓето кои мораа да ги напуштат своите места во органите и телата и пов-

торно да се докажуваат во новите средини. Единствено остана недорешен проблемот со паралелното здружение Тафталице, но со добра волја на неговото раководство, и покрај за нас позитивниот исход на судските процеси, се надевам дека ќе се надминат актуелните недоразбирања и без да се чека донесувањето на новиот Закон за пензионерско организирање. Во меѓувреме, доколку изразат желба за припојување, нашата врата е широк отворена и сигурно ќе бидат доредојдени. Во нашето здружение со толкова историја и големина има доволно места и за нас и за нив. Затоа, мислам дека веќе доаѓаат посветли и посрекни денови.

Така, во соработка со локалната самоуправа иницираме пензионерски спортски натпревари кои се одржуваат еднаш годишно во организација на Општината и речиси секогаш им претходат на Републичките спортски натпревари, така што за нашите учесници се добродојдени како солидна подготовка за настап на истите. На ваквите и слични манифестации, членовите на Извршиот одбор имаат посебни задачи со цел активностите плански и успешно да се реализираат.

Тоа е за здружението, но да се вратиме на обрските и задачите на Извршиот одбор со кој вие раководите. На кои приоритети најмногу се ангажирате?

- За Извршиот одбор приоритети се програмските цели кои во определени моменти и околности некои стануваат побитни и позначајни. Ако се вратиме на 2007 година па до денес, може да се нагласи дека сите програмски задачи навремено се извршуваат благодарение на ангажирањето на сите, на комисиите, на одборите на ограноците, на Активот на пензионерки и други. Притоа, морам да ја потенцирам поддршката на СЗПМ и градоначалникот на општината Карпош, со чија помош здружението активно учествува на сите културни и спортски настани на локално и републичко ниво.

Одбележувањето на 35-годишниот Јубилеј сигурно донесе повеќе задачи и за целото раководството на Здружението?

- Во текот на септември ИО одржа две седници (25-та и 26-та) и донесе повеќе одлуки во врска со одбележувањето на 35-годишнината од формирањето на Здружението со цел навреме да се извршат подготовките за одбележување на свеченоста во почетокот на јануари 2013 година. Беше избран Организационен одбор за прослава и по тој повод беше изготвена Програма за одбележување на Јубилејот. Посебно значајна одлука беше донесена за подготовка на Монографија која низ годините ќе ја отслика работата и постигнувањата на Здружението.

Организациониот одбор презеде конкретни мерки и активности и регулирани се сите задачи за навремено издавање на Монографијата, како и за доделување благодарници и други признанија на институции и поединци кои придонесле за успешна работа на здружението. Се надевам дека на прославата Здружението ќе заблеска и ќе светне со целиот свој сјај.

Вашата ангажираност и преокупираност со работата како да не ви дава да се одвоите од задачите и проблемите на Здружението. Имате ли време да се посветите на некој ваш хоби од порано, нешто што ве релаксира и ве исполнува?

- Да бидам искрен во изминатите години како пензионер целосно сум посветен на здружението и се разбира на семејството, во кое со големо внимание сум опкружен од мојата внука Андријана, која, иако е осмоодделенка, ми помага во работата на компјутер, а јас нејзе во совладувањето на некои потешки лекции од областите што ми се поблиски. И доколку ми остане малку повеќе време, и се враќам на електро-енергетиката и ги следам сите иновации откритија, а покрај редовното дружење со весниците, понекогаш прочитувам и по некоја интересна книга. Целокупната енергија така ја делам. Желба ми беше да го доведам здружението во ред, да функционира најдобро што може во дадениве услови. Како што гледате желбата ми се оствари и насекоро ќе го славиме 35 годишниот јубилеј.

(2012)

ЧЕТИРИЕСЕТГОДИШНИОТ ЈУБИЛЕЈ ВО ФОКУСОТ

Горге Андонов,
претседател на Извршниот одбор
на ЗП “Гази Баба”

На конститутивната седница, на 4 март 2011 година, Горге Андонов едногласно беше избран за претседател на Извршниот Одбор на Собранието на ЗП Гази Баба. Со него разговаравме за некои специфичности во работата, за актуелностите и постигнувањата на Здружението со новото раководство.

Откако застанавте на чело на Здружението, истото постигнува забележителни успеси и придонесува во подобрувањето на квалитетот на животот на членството. На што се должи сето тоа?

- Главна цел во реализирањето на програмските определби е токму тоа што го спомнавте - заложба за подобрување на квалитетот на животот на членството. За исполнување на овие определби реализирајме многу активности, меѓу кои и следните: обезбедување и користење на Рекреативниот центар - Катланово на 36 пензионери со ниски пензии; доделување еднократна парична помош на 170 пензионери по повод новогодишните празници и парична помош од 3 до 5 илјади денари на 61 лице болни од специфични тешки болести; доделување пакети со средства за хигиена за 18 пензионери; обезбедување автобуси за превоз на 3.000 заинтересирани членови за еднодневни екскурзии и посета на културно-историски места и друго. Навистина, Здружението постигнува забележителни успеси во повеќе области и активности, меѓутоа настојуваме приоритет да им дадеме на социјално –хуманитарните активности, бидејќи и самата структурата на членството во голема мера ја предодредува ваквата димензија на дејствување на раководството.

Програмските активности главно се пренесуваат од година во година, меѓутоа во Вашата Програма секогаш се појавува по некоја нова иницијатива и активност. Дали и оваа година ја задржавте таквата тенденција?

- Секако, активностите кои се практикувале во минатото и овозможувале добри резултати во работењето, се пренесуваат во Програмата за работа, а речиси секогаш има нови иницијативи и предлози кои се вградуваат во неа и ја збогатуваат. Програмата за 2012 година се уште е во фаза на изготвување, но и кога ќе биде усвоена, ќе може да се дополни со нови содржини. Во неа посебно значење ќе му се даде на одбележувањето на 40-годишнината од формирањето на нашето здружение. Иако Јубилејот е на крајот на годината (12 декември), ние веќе почнавме со подготовкa за одбележување на истиот. Така, во формирање е Одборот за прослава, кој ќе подготви Програма за одбележување во која ќе бидат опфатени повеќе активности, како што се спортски, културно-забавни и други, и секако, ќе се одржуваат во знакот на Јубилејот. Меѓутоа, се уште е рано многу да се кажува за тоа, зашто главниот збор за Програмата ќе го има Одборот, кој сигурно ќе подготви и некое специјално изненадување.

Со своите активности и дејствување Вашето здружение се афирмира како едно од подобрите во СЗПМ и со оглед на долгогодишното постоење и искуство тоа има свои посебности со кои се издвојува од другите здруженија. Кажете ни што е тоа што го прави посебно?

- Најпрво, треба да се знае дека Здружението дејствува на територија што покрива четири општини, а во истото членуваат органици од рурални и урбани средини, со мошне различен состав на членството. Навистина е потребен голем труд, умешност и време сите тие различности да се усогласат и се да функционира најдобро.

Посебност во работата на Здружението е и формирањето на Солидарниот фонд за сопружници, во кој членуваат сопруги на пензионери од нашето здружение, кои во својот животен век не работеле и не стекнале право на пензија. Иницијативата за основање на Фондот позитивно е прифатена од корисниците во минатото, а сега функционира со 380 членови со тенденција за зголемување.

Нашето здружение се издвојува од другите здруженија и со постоењето на Хорот во составот на КУД "Пензионер" кој со своите настапи за шест години од формирањето успешно го афирмира Здружението и придонесува во подобрувањето на кул-

турно-забавниот живот на пензионерите.

Здружението, исто така, може да се пофали со добра-та соработка со СЗПМ, со локалната самоуправа и со другите здруженија и институции. Кои се придобивките од тоа?

- Соработка со споменатите субјекти, не е добра, туку одлична. Особено примерна соработка имаме со Сојузот на здруженијата на пензионери на Македонија, а застапени сме во Собранието, во Извршниот одбор, во Правно-економскиот форум и во Комисијата за арбитража. Кога станува збор за локалната самоуправа, посебно ја истакнувам соработката со градоначалникот на “Гази Баба”. Само да спомнам дека имаме потпишано Самоуправ-на спогодба во која со член 12 е предвидено формирање коорди-нативно тело со претставници од двете страни, кое во моментот е во процес на конституирање. Исто така, добра соработка имаме со повеќе здруженија од Скопје и од внатрешноста на Република Македонија, а збрлатимени сме со ЗП Куманово и ЗП Струмица.

Придобивките се многубројни, а ги истакнувам позна-чайните: ширење на познанството и дружење, меѓусебно ин-формирање за прашања и проблеми од заеднички интерес, раз-мена на искуства и друго, а се со цел пензионерскиот живот да биде посодржан и поквалитетен, а стареенето поактивно.

(2011)

НОВИ ИНИЦИЈАТИВИ И АКТИВНОСТИ

Драган Бозаревски,
претседател
на Здружението на воени пензионери

Здружението на воени пензионери на РМ (ЗВП - РМ) позабележителни резултати во сите области на дејствувањето постигна 2011 година. На што се должи тој подем и дали таквиот тренд ќе продолжи и во иднина?

- Нашите резултати станаа повидливи, всушност, со приклучувањето на Здружението во Сојузот на здруженијата

на пензионери на Македонија. Оттогаш, започна нов период на нашето функционирање. Во 2011 година Здружението успешно се вклопи во Програмата на СЗПМ и учествуваше во сите активности и манифестации што ги организираше Сојузот. Така, имавме повеќе активности што произлегоа од добрата соработка со ЗП Куманово, а организирахме повеќе заеднички средби и дружења. Здружението организираше и четири еднодневни излети, еден пикник и посета на Музејот на македонската борба и Музејот на холокаустот во Скопје.

Извршиот одбор одржа 16 седници на кои се расправаа и решаваа прашања од животот и работата на пензионерите. Уште да напомнам дека голем број наши членови присуствуваа на многобројни предавања од разни области и по разни поводи во Домот на АРМ. Ваквиот тренд не само што ќе продолжи во оваа година која е јубилејна за нашето здружение, туку и ќе се засили.

Бо Програмата за оваа година се предвидени нови иницијативи и активности на Здружението. Издвојте ги најбитните?

- Со Програмата за работа во 2012 година ИО најпрво планира да го измени и дополнит Статутот на ЗВП во делот на организацијата со дефинирање и издвојување на функциите секретар и благајник, кои во рамките на ИО ќе дејствуваат како самостојни функции. Новина е и формирањето Актив на пензионерки со статус каков што го имаат ограноците. Значајни промени и дополнувања ќе се внесат и во Правилникот за работа и за финансирање на органите и телата, со што ќе се прецизираат обврските и правата на телата, а посебно во делот на секците и тимовите кои ќе учествуваат на 17-тите Пензионерски спортски натпревари и ревијалните настапи на ниво на регионите и Републиката.

Уште планираме да организираме поголем број рекреативни излети и да посетиме повеќе значајни места, културно-историски знаменитости, споменици и институции. Значајно место во работата на Здружението ќе заземе следењето на здравствената и социјалната состојба на членството и давањето непосредна помош на болните, на изнемоштените и материјално загрозените лица. Значи, грижата за членството ќе се подигне на највисоко рамниште и во секој поглед пензионерот ќе биде во центарот на вниманието.

Со кои здруженија, сојузи и други субјекти соработувате и во кои области?

- По осамостојувањето на Здружението и приклучувањето кон СЗПМ, речиси најдобра соработка воспоставивме со Сојузот, а примерна соработка имаме со ЗП Куманово, како и со здруженијата на пензионери од Велес и Струмица. Со ЗП Куманово станавме мошне блиски и веќе подготвивме Одлука за збратимување. За жал, со просторно најблиските здруженија соработката ни е под нормалата и затоа поведовме иницијатива со разни активности, па и преку СЗПМ, да направиме напор за воспоставување коректна соработка со скопските здруженија, која, ако треба и договорно ќе ја верификуваме. Со добра волја сакаме да ги надминеме пречките кои се појавија поради оспорувањето на членовите демократски да се изјаснат и доброволно да пристапат во она здружение кое би било нивен сопствен избор. Ние ја респектираме територијалната припадност, но бараме да се почитува и определбата на пензионерите од нашата професија. На овој план засилено ќе дејствувааме. Исто така имаме и проблем со немањето простор за работа на нашите ограноци, кој се надевам дека ќе го решиме со зближување, со меѓусебно разбирање и соработка со соодветни органи од другите здруженија според местото на живеење по општините.

Иако одбележувањето на дваесетгодишнината од формирањето на Здружението треба да се случи при крајот на годината, подготовките веќе се отпочнати. Со какви активности и манифестации ќе го одбележите Јубилејот?

- Што се однесува до прославата на Јубилејот, активностите се во тек и мислим уште повеќе да се ангажираме во организирањето пригодни предавања за запознавање на нашето членство со новините кои се воведуваат во пензионерскиот живот, во користењето на правата кои произлегуваат од позитивните закони и меморандуми на Сојузот со разни институции и органи на државата за подобрување на квалитетот на животот на пензионерската популација.

Исто така, планираме да формираме Одбор за прослава на Јубилејот кој ќе изготви посебна програма, а сите активности ќе се одвиваат во знакот на одбележувањето на 20-годишнината од формирањето на Здружението, која се совпаѓа и со Годината на активно стареење и меѓугенерациска солидарност и соработка за стари лица. По тој повод извршниот одбор донесе одлука за подготвка на Монографија за Здружението, а ќе имаме и други слични активности. На крајот со свечена седница и културно-уметничка програма, со прогласување на најзаслужните за развојот и афирмацијата, а посебно на втемелувачите на нашата организација, со доделување одредени признанија, благодарници, значки и друго, ќе го нагласиме историското значење на овој датум.

(2012)

ЗАЛОЖБА ЗА ПОГОЛЕМА АФИРМАЦИЈА

Јован Гиновски,
претседател на Собранието
на ЗП Карпош

Впечаток е дека ЗП Карпош повидливи резултати бележи од минатата година со изборот на сегашното раководство. Кажете ни нешто за тоа?

- Да, ЗП Карпош е едно од најстарите здруженија. Некогаш во него членувале повеќе од 18.000 пензионери од општината Карпош, но и од Ѓорче Петров, Сарај и Кондово. Со Законот за територијална поделба ЗП Карпош останало само во рамките на Општина Карпош и на 5. 1. 1978 година е регистрирано во Централниот регистар на РМ како посебно здружение. Сегашното раководство е фокусирано на задачите од Програмата за работа за 2012 година,

која меѓу првите во Сојузот, ја донесе во декември минатата година и ги утврди приоритетните активности. Со задоволство сакам да истакнам дека сите планирани активности успешно се реализирани. Заложбите донесоа успеси и афирмација на ЗП Карпош.

Поголем дел активности веќе се реализирани, но според Вас, кои активности заслужуваат посебно да се истакнат?

- Посебно сакам да ги истакнам еднодневните екскурзии кои придонесоа за посетата и запознавањето на значајни културно-историски места, стекнување нови сознанија и меѓусебното запознавање и дружење. Тука ги издвојувам посетите на Спомен-куќата - на нашата поп-икона Тоше Проески, на Спомен музејот Пелинце и на Манастирот Прохор Пчински. Без друго, треба да се истакнат и активностите околу подготовките и учеството на претставници на нашето Здружение во Регионалните пензионерски натпревари и во ревиите на песни, музика и игри, како и другите активности кои имаат социјален и хуманитарен белег, а со кои, главно се занимава нашиот Актив на пензионерки. Здружението

стана препознатливо и со воведувањето на свое лого, кое се става на документите и при секаква кореспонденција, како и со воведувањето на нови членски карти со слика и со основните белези на Здружението, со кои ќе се легитимираат членовите.

Здружението има воспоставено добри релации со локалната самоуправа, а успешно соработува и со СЗПМ чија членка е, но и со други здруженија, невладини и хуманитарни организации. Наведете некои конкретни содржини од таквата соработка?

- Со сите субјекти што ги наведовте, успешно соработуваме, но за посебно одбележување е добрата соработка со локалната самоуправа, со градоначалникот на Општината Карпош, со која имаме потпишана спогодба, како и со Црвениот крст и други невладини и хуманитарни организации. Плод на таквата соработка е донацијата на Општината од 500 илјади денари, од кои незначителен дел се употребени за реновирање на просториите и Клубот, а останатиот дел ќе се инвестира во други значајни проекти. За истакнување е непосредната поддршка што ја имаме од градоначалникот Стевчо Јакимовски, кој е присутен на сите позначајни настани, а по негова иницијатива минатиот месец, на отворањето на Спортското првенство на Здружението за селекција на најдобрите спортисти, беа донирани 120 оброци за спортистите, како и 50 маици со обележје на Општината.

Вие сте член на Правно-економскиот форум на ИО на СЗПМ кој учествуваше во подготовката и во утврдувањето на иницијативниот текст на Закон за пензионерско организирање. Каков е вашиот коментар по ова прашање?

- Потребата за ваков закон беше суштинска, бидејќи Законот за здруженија и фондации не ги третира проблемите околу организирањето и здружувањето на пензионерите, туку дава општи начела и појмовно ги дефинира субјектите и дејствијата. Проблемите со кои се судруваат пензионерските здруженија се специфични и затоа е потребен посебен закон.

Вашето Здружение на 5-ти јануари 2013 година ќе одбележи 35 години постоење. Иако настанот е во наредната година, за достоинствено да се прослави овој несекојдневен јубилеј, потребна е навремена и добра подготовка. Откријте ни барем дел од активностите кои ќе бидат поврзани со одбележувањето на Јубилејот?

- На самиот почеток во 2013 година, како што рековте, на 5-ти јануари Здружението, ќе го прослави својот 35-годишен јубилеј. За оваа цел, со оглед на тоа што времето брзо минува, како идна значајна задача на Извршниот одбор е да се подготви и да се усвои Програма за одбележување на јубилејот. Посебен акцент ќе се стави на изготвувањето монографија на Здружението, а сите активности што ќе се одвиваат понатаму ќе имаат јубилеен карактер. Ќе се организираат спортски натпревари и други активности, ќе има доделувања благодарници на здруженија и на поединци, а ќе има и други изненадувања, кои би сакал засега да останат тајна.

(2012)

ДЕЈСТВУВАЊЕ ЗА ПОДОБРИ УСПЕСИ

Горѓи Зарински,
потпретседател
на Здружението на воени пензионери

Во Здружението на воените пензионери се забележува голема раздвиженост уште од почетокот на оваа 2012 година, а Извршиот одбор речиси секој месец одржува по две седници. Врз основа на што се должи таквата интензивна активност?

- Навистина е така, Раководството на Здружението никогаш не било толку активно како што е сега. Всушност, таа интензивност започна во март 2011 година кога беа избрани нови раководни органи кои внесоа раздвиженост и посебен елан за работа. Уште поголема раздвиженост во работата се почувствува со изборот на нов потпретседател на ЗВП и подмладувањето на ИО со нови членови. Со измените во Статутот на ЗВП се создадоа услови и се формираа повеќе комисии и Актив на пензионерки, а ИО, на седниците кои се држат двапати месечно, покрај другото, ја анализира својата работа односно работата на Здружението во целост.

Инаку, сега во тек се подготовкти и избор на натпреварувачи и екипи за учество на регионалните пензионерски спортски натпревари. Нашето здружение е мало така што не сме во можност да составиме екипи кои ќе можат рамноправно да се носат со учесниците на регионалните натпревари во сите 11 дисциплини. Затоа, ЗВП ќе учествува во дисциплините: шах, пикадо, домино и стрелаштво во машка конкуренција и пикадо и трчање на 60 метри во женска конкуренција. Подготовките за овие натпревари навреме ги започнавме, но во многу тешки услови, бидејќи немаме свои простории и терени за тренинг. Што се однесува

пак до нашето учество на Десеттите регионални и републички ревии на песни, музика и игри, што ги организира СЗПМ, нашите можности исто така, се ограничени, меѓутоа, се подготвуваме за скромен настап, само со солисти и изведувачи на народни и забавни песни, а можеби и со читање на поезија.

Здружението на воените пензионери во целост ја поддржа иницијативата за донесување Закон за пензионерско организирање и покрај тоа што во Предлогот се предвидува територијален принцип на организирање, што на ЗВП не му оди во прилог. Какво е вашето мислење за тоа?

- ЗВП во целост ја поддржува иницијативата и иницијативниот текст за посебен Закон за пензионерско организирање. Меѓутоа, сметаме дека нашето членство треба да остане здруженето во посебно здружение на воени пензионери. Такво здружение треба да имаат и пензионерите од внатрешни работи, бидејќи ние сме дел од одбранбено-безбедносните структури на државата и треба да останеме поврзани со активните припадници на АРМ и МВР, што би било невозможно ако бидеме расцепкани. Такво здружение би имало само во Скопје, бидејќи факт е дека членството на ЗВП е главно распоредено на територијата на Скопје. Се надеваме дека така и ќе биде и дека и понатаму ќе постоиме како здружение.

ЗВП на РМ оваа година ќе го прослави 20-годишниот јубилеј од неговото формирање. Што подготвувате по тој повод и со какви активности ќе го одбележите Јубилејот?

- Сите активности во Програмата за оваа година имаат јубилеен предзнак. На Денот кога е формирано Здружението - 10 декември ќе одржиме свечена седница со присуство на голем број гости од Скопје и од Републиката. За поуспешна реализација на прославата избравме Организационен одбор кој подготви посебна програма за одележување на Јубилејот. По тој повод ќе издадеме и Монографија со податоци за дејствувањето на Здружението во изминатите 20 години, а на истакнати членови од ЗВП, на СЗПМ, на здруженија на пензионери и на други институции и организации со кои ЗВП остварува успешна соработка, како и на претставници на Министерството за одбрана и Генералштабот на АРМ, ќе им бидат доделени благодарници и други признанија.

(2012)

ИЗГРАДУВАЊЕ НАСОКИ ЗА ДЕЈСТВУВАЊЕ НА БАЗАТА

Зоре Мицкоски,
член на Извршниот одбор на СЗПМ

Речиси уште по самото конституирање на Извршниот одбор на СЗПМ, Зоре Мицкоски се наметна со својата активност и стана препознатлив по своите дискусији и предлози на седниците за поуспешно остварување на Програмата за работа. Големата посветеност на задачите и акумулираната енергија од работата на ИО тој ги трансформира во дејствувањето на

Здружението на пензионери Охрид и Дебрца, кое го претставува, и како член на Собранието на СЗПМ. Пред да го заземе своето “резервирано” место на 13-тата седница на Одборот, му поставивме неколку прашања.

Во Вашите настапи на седниците на ИО најмногу се потпирате врз знаењата, искуствата и мудроста што ја поседувате, но восхитува и Вашата енергичност, иако ја трошите деветтата деценија од животот. Од каде сето тоа доаѓа?

- Сето тоа доаѓа од поминатото во претходниот период и пред пензионирањето. Уште кога тргнав од родното Арбино - Дебрца, низ школувањето во Охридската гимназија, на Филозофскиот факултет, Педагошката академија и, да не набројувам најтому, потоа низ работата, како професор во Охрид и во Кичево и најмногу како секретар во поранешните сизови за образование, за детска заштита, за култура и физичка култура, каде што поминав 20 години, стекнував знаења и искуства кои сега ми се добредојдени. Сепак, овде не може да се одмине и ангажирањето во Здружението Охрид и Дебрца од 1998 година, во кое бев член на Собранието во два мандата и на многу други одговорни должности. Староста сигурно има свое влијание, меѓутоа, со релативно добро здравје и со волја и добра мисла се надминуваат годините, а зголемената

ангажираност го држи организмот во готовност и го зајакнува одбранбениот механизам.

Се стекнува впечаток дека по многу прашања од животот на пензионерите имате свои погледи и ставови, но, колку се тие автентични и усогласени со базата?

- Секогаш моите ставови и мислења не се само мои, туку и на Здружението на кое припаѓам. Нив ги изградуваме заедно во базата, на седниците на раководството и на Извршниот одбор, на чии седници задолжително присуствуваам и учествувам во расправите по актуелните теми и прашања. Тогаш ги информираам членовите за работата на Извршниот одбор на СЗПМ и ги трансформираам заклучоците во насоки за дејствување на Здружението. Сакам да нагласам дека обостраното информирање и координирањето на активностите со Сојузот се од исклучителна важност за остварување на целите и постигнување успех во дејствувањето. Без повратна информација од едната и од другата страна, без фидбек, нема импулси и динамика за движење напред и нема успешна реализација на задачите.

Во работата на Извршниот одбор на СЗПМ како да постои некаква засилена динамика и еве, на почетокот на второто полугодие ја одржа 13-тата седница. Колку тоа го оптоварува финансискиот план и создава материјални трошоци?

- Речиси на секоја седница ЙО поднесува отчет за материјално-финансиското работење и според контролата и известувањата на Надзорниот одбор, трошењето на средствата, не само што е во рамките на планираното, туку има показатели за заштеда и прилив на средства по разни основи. Домаќинското работење, економичното и рационалното трошење на средствата, се основното мото во дејствувањето на Извршниот одбор. Секој трошок е покриен со ефект, оживотворен е и оплодотворен со голем број активности и резултати кои се видливи и мерливи. Така е и со зачестените седници, кои, можеби така изгледаат, меѓутоа тие се плански и доколку ретко се одржуваат, се стекнува впечаток дека се прави пауза во дејствувањето, значи се одмораме и ги оставаме проблемите на страна. Затоа на седниците даваме отчет за сработеното, а успесите ни даваат поттик за натамошно поактивно и пореално исполнување на задачите.

Што уште претставува инспирација за Вашето дејствување?

- Како еден од постарите членови и активисти во пензионерската организација го следам растот и развојот на Сојузот и без двоумење сакам да нагласам дека со доаѓањето на новото ра-

ководство на чело со претседателот Аргировски, се почувствува посебна раздвиженост во СЗПМ, што се одрази врз подобрувањето на животот на пензионерите, не само во остварувањето на правата од социјалното осигурување, туку и во унапредувањето на културно-забавниот и спортско-рекреативниот живот, а верувам дека придобивките ќе бидат уште поголеми и со донесувањето Закон за пензионерско организирање кое е забрзано, повторно ќе нагласам, најмногу благодарение на нашиот многу аглен лидер на пензионерите во права смисла на зборот.

(2012)

ПРИБЕЖИШТЕ ВО ДУХОВНОСТА

Борис Шуминоски,
активист во
ЗП Солидарност - Аеродром

Меѓу пензионерите од ЗП Солидарност - Аеродром, Вие сте особено познат по својата активност во Клубот на љубителите на книгата. Но, како ќе и се претставите на пошироката јавност? Кој е Борис Шуминоски?

- Прашањето се чини едноставно, се разбира, доколку одговорот што се очекува е наведување на личните податоци. Но јас го разбираам поинтимно! Одговорен човек често се преиспитува: строго, без самосожалување и барање оправдување за своите промашувања, без суета и горделивост. Во таа смисла, бидејќи, како што е одамна познато, до себе најтешко се доаѓа, искрено речено, се уште имам дилеми како да одговорам.

Но, ако е неопходно да се задоволи основното љубопитство, евве: Беше сум ти се родил во еден типичен, врел, августовски ден, само два дена пред Богородица. Дедо ми, радосен со првата рожба на негова единствена ќерка, отрчал кај матичарот да ме заведе во книгите. “Денот (празникот), рекол му го донесе името, ќе си го викаме Борис.” - Какво е тоа име, бугарско, се спротивставил матичарот (србоман) ќе си му дадеме наше и, без да чека согласност, ме завел како Боривое?!!! Македонска трагедија!

Кога ми беше побаран првиот извод за добивање на дипломата за средно училиште си го научив името кое потоа си најде место во сите документи за наобразба, работа и идентификација, иако лично никогаш не го прифатив.

Спомнавте дека и тогаш сте пишувале. Дали повеќе шанси гледавте во Скопје?

-Не само тоа. Селото се разболе од миграцијата, брзо старееше и веќе немаше со кого да ги споделуваш своите соништа, изборот беше мал: или да се глувари во кафеаната кај Максима или да се стане пијаница. Не, благодарам! Моите планови немаа никакви шанси. Затоа го зедов само најосновното (неколку чисти кошули, и документите за идентитетот и образоването) и дојдов во Метрополата, која тогаш заради последиците од неодамнешната трагедија изгледаше тажно. Како да не беше тоа градот што го знаев предтоа.

Скопје не беше гостољубиво кон дојденците кои сакаа да останат и се бранеше. За да најдеш работа беше потребно да имаш регулирано жителство, а за да станеш жител требаше да си вработен. Маѓепсан круг! Тоа промени многу нешта: сонував еден сон, а влегов во друг филм. Луѓето од МНТ се снајдоа во тој лавиринт и оттогаш Театарот стана мој нов живот и нова љубов. Ме освои веднаш и без остаток. Му враќав со предана работа и самодоизградување. Иако од мене тоа никој не го бараше, ги исчитав и проанализирај непроценливите искуства на големите Станиславски, Меерхолд, Брехт, Гротовски, Ефрос... Освен тоа имав ретка среќа да соработувам со различни сензибилитети и естетики: од Ставрев до Унковски, од Милчин до Георгиевски, од Костаров до Османли, и драгите гости: Маџели, Стрникско, Дунаев, Портнов, Савин... А кој да ги доброи, а да не згреши, сите актери со раскошен талент? Тоа му се фаќа како да си завршил една многу респектабила Театарска академија, зар не? И многу читав, чесен збор! Речиси сите релевантни домашни и странски автори на убавиот збор.

Пензионирањето е голема пресвртница во животот и на многумина им создава проблеми во функционирањето. Какво е Вашето искуство?

- Точно. Но, за да ја избегнеш таа замка полезно е да продолжиши со некои свои драги навики што си ги практикувал од љубов. Јас, на пример, откако се описменив бев на "ти" со книгите, музиката ликовната уметност, филмот. Тие ме возбудуваа и ме исполнуваа. И кога ми беше тешко барав прибежиште во духоноста и таа несебично ми помагаше. По пензионирањето, единствената разлика се состоеше во тоа што не одев на работа, се друго си остана исто. Плус, станав зависник и од компјутерот.

Како потекна идејата и иницијативата за формирање "Клуб на љубители на книгата" и какви придовки очекувавте?

- Еден убав ден некој праша: како би било да формираме некое друштво, клуб, што ли? - да се собираме макар по еднаш месечно и да разговараме за книгите, поезијата. Да им дадеме

шанса на луѓето да дебатираат на теми за нешто убаво. Скепсата кај сите нас, не беше мала - тешко е да поверуваш дека можеш некого во поодминати години да го заинтересираш за книга, ако на време не стекнал таков навик. Тогаш нашиот напор би бил копање дупка во вода! Сепак решивме да ризикуваме.

И успеавте! Како?

- Па, моравме прво да направиме добар избор на автори кои тематски би биле блиски до она што може да заинтересира еден ваков аудиториум. Второ, да се размисли кој автор од кого би можел најпопуларно да биде претставен за да го придобие интересот на посетителите да почнат да размислуваат дека им нудиме нешто убаво ем за корисно исполнување на слободното време, ем за опуштање.

...Ми се чини дека на првата средба дојдоа луѓето да видат што чудо ќе е тоа. Првиот презентер, Васил Тоциноски, беше со внимание ислушан, потоа следеа мошне интересни прашања во врска со темата. Ние бевме пресреќни, ликувавме во себе. Нема дупка во вода, си реков, лековит бунар ќе излезе! И би така. Ги канам сомнчивите да не посетат и ќе видат како се топи мразот во пристарите очи и како светнуваат со некој непознат сјај!

А како ја доживуваат поезијата која вие ја интерпретирате? Чинго, на пример.

- Поезија рецитирам во некои значајни денови од нашата историја. Таа е емоционално-патриотска, но не пропагандистичка. Не знам колку успешно, но нивниот восхит ги надмина нашите очекувања.

Што мислите, со што уште би требало да се занимаваат нашите пензионери за поздраво, поинтересно и посреќно да ги минуваат пензионерските денови?

- Некој игра шах, некој се метка во градината, ако ја има, поткаструва, чисти, окопува, друг се бави со внуците, трет пазари секојдневно оти така се доживува покорисен, некој пак, одгледува пчели... Сето тоа е и добро и здраво. Важно е да не се ленствува и да се одбегнуваат стресни ситуации. Свесно и методично, ако сакаме уште малку (ако е подолго, дотолку подобро!) да му се порадуваме на изгрејсонцето.

(2010)

СЕ ПОДОБРУВААТ УСЛОВИТЕ НА ПЕНЗИОНЕРИТЕ

Вељан Стојковски,
управник на Пензионерскиот дом
“Јане Сандански” во општина Аеродром

Со Вашето доаѓање на чело на Домот преземени се конкретни мерки и активности за подобрување на сместувачките капацитети и унапредување на работата. Всушност, што е направено?

- Најпрво сакам да истакнам дека Пензионерскиот дом “Јане Сандански” е најголем во Република Македонија и располага со вкупно 142 станови. Корисници на становите се пензионери, жители на Скопје, кои ги исполнуваат условите согласно Правилникот за доделување стан во пензионерските домови.

Моето доаѓање на чело на Домот, всушност, коинцидира со доаѓањето на новото раководство на Фондот на ПИОМ во 2006 година. Тогаш Домот го затекнавме во мошне лоша состојба. Речиси 35 години од неговата изградба малку се водело сметка за тековното и инвестиционо одржување. Откако извршивме снимање на состојбата, се зафативме со отстранување на недостатоците и почнавме со реновирање на објектот. Најмногу направивме во 2007 година.

Поради крајно лошата состојба на становите кои беа без подна заштита и со амортизирана опрема, извршено е реновирање и детално опремување на 64 станови. Потоа, извршено е реновирање на претходно опожарената просторија која сега се користи како фризерски салон. Целокупната финансиска конструкција за досегашната санација на Домот изнесува околу 30.000.000 денари. За 2009 година планираме и се надеваме дека ќе извршиме целосна санација на останатите 72 стана со изведување на сите потребни придружни работи.

Со реновирањето и доградувањето нови простории значително ги подобривте сместувачките капацитети на Домот. Што уште ќе се преземе за потребите на пензионерите?

- Заедно со началникот на Секторот за стопанисување со имот во Фондот на ПИОМ, секои три месеци одржуваме средби со станарите, на кои разгледуваме тековни прашања и проблеми. За решавање на истите имаме целосна поддршка од повисокото раководство на Фондот. Интенција е постојано да се води грижа за станарите. Така, со невладината организација "Хуманост"- Скопје, склучивме договор за давање бесплатна нега на постари и изнемоштени лица.

Со реновирањето на Домот значително е подобрено и расположението кај станарите. Од друга страна и интересот за сместување е се поголем.

Во состав на Домот се наоѓа клубот и канцеларија на Здружението на пензионери од општината, за огранокот, како и просториите на Градскиот сојуз на пензионери - Скопје. Тука се сместени и неколку корисници на деловен простор, кои им се на услуга на пензионерите, како што е амбулантата со матичен лекар, маркетот КАМ, аптеката и фризерскиот салон.

Бездруго, овде треба да се каже нешто околу регулирањето на новата сопственост на Домот. Без оглед на исходот од судската постапка, Пензионерскиот дом, самото име говори, дека е на пензионерите. Колку е тоа навистина така?

- Од претходно кажаното, навистина е јасно дека се што е направено и што ќе се прави за Домот, всушност е за неговите корисници, кои се пензионери. Меѓутоа, од 2001 година, со Одлука на Владата на РМ, од Сојузот на пензионери Домот го презеде и со него раководи Фондот на ПИОМ. Потоа, од страна на Гратскиот сојузот на пензионерите беше поведен судски спор за докажување на сопственоста. Со судска Одлука од 23. 03. 2009 година, тужбеното барање на Сојузот е одбиено во целост, а домот "Јане Сандански" е доделен за управување и стопанисување на Фондот на ПИОМ, со намена за користење на пензионерите.

Каква е Вашата соработка со здруженијата на пензионерите и со какви предизвици ќе се справувате во наредниот период?

- Непосредна практична соработка и разбирање имаме со Гратскиот сојуз на пензионери и матичното здружение на пензионери, за што посебна заслуга имаат претседателите д-р Крсте Ангеловски и Димче Богатиноски. Што се однесува до нашата работа за наредниот период, можам да кажам дека, покрај завршувањето

на планираните проекти за 2009 година, во соработка со општината Аеродром, градот Скопје и со надлежните комунални претпријатија, ќе настојуваме, не само пензионерскиот дом, туку и неговата околина да ја претвориме во вистинско катче за пензионерите, каде што во мир и спокојство станарите ќе ги поминуваат своите пензионерски денови.

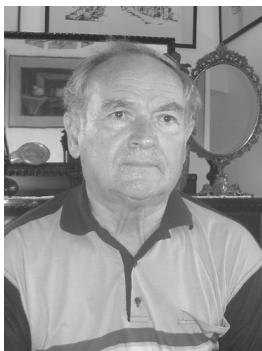
Повеќемина станари исказаа јофални зборови за програмата што се реализира во Домот и за раководството на Фондот за јензиско инвалидско осигурување на Македонија. Сепак, сакавме и лично да се увериме во преуреденоста на становите. Така, тројнавме на вратата кај семејството Џоровски. Двајцата јензионери, Кочо и нејновата сопруга Лилјана, беа посебно јоситоримливи и видно задоволни што можат да ја искажат благодарноста до надлежниште за целосното реновирање на нивната 36-квадратна џарсониера.

- Оштакаја ја среќија џарсониерата, ние како во нов стан да се вселивме. Сепак ем ни е поубаво, ем киријата ни останана исита - 850 денари месечно. Навистина сме презадоволни и сакам да искажам јолема благодарност до раководството, - ни рече Кочо.

(2011)

ФОНТАНИТЕ НА д-р ГЕЧЕВ

**Примариус д-р Драги Гечев,
гинеколог-акушер во пензија**

Откако се пензионирал како лекар во Поликлиниката “Јане Сандански” пред дванаесет години, гинекологот д-р Драги Гечев, се забогувал со свата дотогашна професија. Со заминувањето во пензија, поинтензивно продолжил да ја негува својата нова љубов: градењето чешми и фонтани. Оваа нова љубов целосно го исполнува и го преокупира, а тоа можеше да се види и при нашата прва средба каде што тој веднаш почна да раскажува:

- Додека работев, целосно и бев посветен на работата како лекар-гинеколог и морам да признаам дека тоа што им помагав на луѓето ме правеше среќен. Но, уште тогаш кај мене се роди и се всади нова љубов, нова животна преокупација, еве како сето тоа почна: При едно службено патување, изморени, со моите колеги, застанавме покрај една чешма и се напивме ладна вода. Додека се разладувавме погледот ми залута на текстот изделкан во каменот: “Намернику, одмори се, напиј се ладна вода и присети се на градителот...” Сега, за жал не можам да се сетам на името и презимето на донаторот. Но, тоа беше доволна провокација за нова идеја, која засветли како искра и ми го покажа патот по кој треба да се движам по пензионирањето...

И така набрзо потоа идејата добила своја реализација. На Гечев му се остварила желбата да изгради фонтана - чешма и како паметник да ја остави зад себе за да го споменуваат генерациите што доаѓаат. Неговата прва фонтана, ја посветил на својата штотуку почината мајка, а никнала во црквата Свети Димитрије. Со овој чин на симболичен начин сакал да го изрази култот кон својата мајка, а наедно и кон сите мајки, како кон највозвишено битие, која со својата рожба го зачнува животот.

Потоа се редат уште 5 чешми - фонтани. Втората фонтана Гечев ја изградил во Кавадарци пред куќата на неговиот татко и нему му ја посветил. Во трговскиот центар "Бисер" во населбата Аеродром во Скопје, никнала и третата фонтана. Четвртата ја изградил во населбата Драчево пред Поликлиниката, петтата во Болницата во Неготино и шесттата во црквата Свети Архангел Михаил во Скопје. За последната фонтана, наречена "Љубов", Гечев вели дека е вистинско ремек-дело, кое настанало по негова идеја и уметничка реализација на сега покојниот Пано Анѓушев, а благодарение на повеќето донацији од познати личности и фирмии. Еве како тој го опишуваша лајтмотивот на оваа фонтана:

- Најпрво, зошто ја нареков "Љубов"? Затоа што љубовта е основа на животот. Фонтаната ја сочинуваат три фигури кои ја симболизираат етничка Македонија, со заедничка глава на Александар Македонски, а куполата од глобусот (топката) е прекриена и украсена со мозаик од македонски мотиви. Трите крста го симболизираат примањето на христијанската вера, а трите гулаби со маслиново гранче во клунот, го претставуваат мирољубивиот карактер на Македонецот. На врвот доминира женска фигура - Македонка во традиционална носија со котле на главата, од кое се излева вода и со бардаче во десната рака. Таа потсетува на мајката Македонка и мајката Македонија, која зрачи љубов, живот и опстојување... - со воодушевување раскажува Гечев и покажува слики и други записи од настанувањето на неговите фонтани.

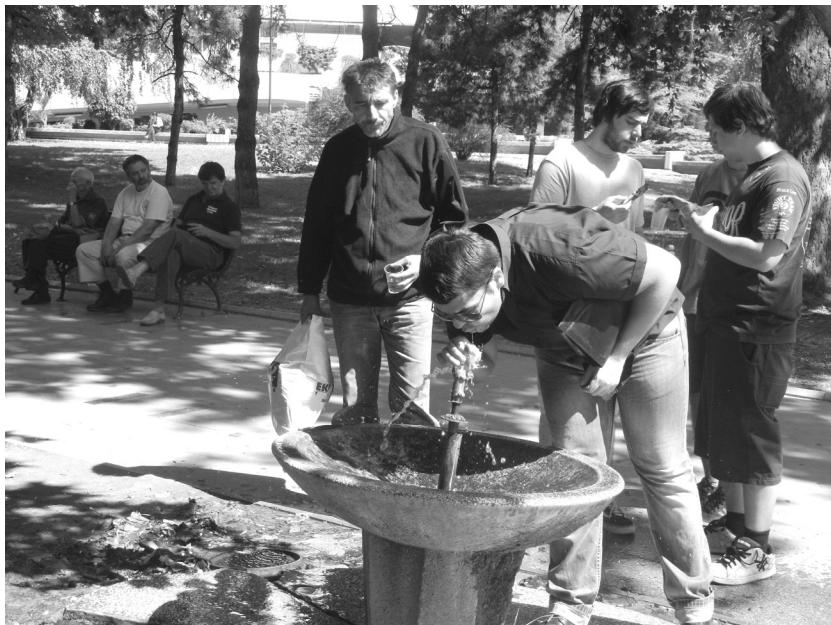
Во неговата мисија целосно го поддржува неговата сопруга, на која неодамна и се исполниле со задоволство и душата и срцето, кога поминувајќи покрај фонтаната во населбата "Аеродром", забележала минувачи намерници, кои се напиле вода и го благословиле градителот.

Д-р Гечев има седумдесет и шест години и примерна филозофија за живење во третата доба. Како што вели тој, не мора секој пензионер да гради чешми и фонтани, но мора да му се посвети на здравиот живот, да си пронајде своја занимливост и интерес што ќе го прави задоволен, исполнет и среќен. Ако самиот не може да се снајде во тоа, тогаш може да се вклучи во некое здружение на пензионери. Од аспект на својата професија д-р Гечев, им порачува на пензионерите повеќе да се движат на чист воздух. При посетата во неговиот дом го затеков покрај отворена книга, што е доказ дека тој тоа што го препорачува и го практикува.

Кога го прашавашто највеќе сака да чита одговорот беше дека омилена литература му е историјата и генезата на македонскиот народ, а "Букварот" од Маргарита Китан Ивановска, це-

лосно ги задоволува неговите апетити. Ако некој од пензионерите има премногу време, на д-р Гечев му недостасува.

Речиси и мене ми недостасуваше време докрај да го сослушам за се што имаше да ми каже и покаже. Дознав дека пишува статии, повеќето за своја душа и како реакција на некоја појава или неправда кон обичните граѓани, а негово дело е и родословот за неговата фамилија, кој го подготвил и отпечатил во пригодна книга. И додека го листам родословјето и го разгледувам дрвото на генезата, телефонскиот повик му го осветли лицето, а тој не можеше да ја сокрие радоста и да се воздржи: “Уште една гранка ќе се разграни во родословот”, со силна возбуда ми кажа дека набрзо и внуче ќе добие. Му честитав и тивко се збогувавме за да не ја разбудиме малата Деспина, која секојдневно му го разбавува животот и го прави уште посреќен

ВРАЌАЊЕ НА СТАРАТА ЉУБОВ - ПРИРОДАТА

Гоце Илиевски,
претседател на Граѓанската асоцијација за
рекреативно движење

По пензионирањето, полковникот Гоце Илиевски, нов живот започна. Тоа го врати многу години наназад и му ја подари љубовта за која порано сонуваше. Никој повеќе не го препознава по она што го работеше цел живот. Денес тој е познат под новото име Гоце ГАРД. Оној поранешниот Гоце како целосно да се измени, како да стана сосема друга личност...

Затоа, приказната за него мора да почне од порано. Печатот на животот го понесува од неговото родно село Шупли Камен, Кумановско. Уште оттогаш сакал да ги приграби убавините на природата. Сепак, социјалните потреби ја надвладеале неговата прва љубов и го насочиле кон друга насока. По основното образование, од Шупли Камен отишол во Рај洛вац, каде што завршил Средно воено училиште. Потоа, почнале да се редат други воени училишта.

Службувал во многу градови на бившата СФРЈ, а во Генералштабот на АРМ го достигнал највисокото ниво во својата кариера и, како полковник се пензионирал. Токму тогаш за него се отвора новата страница во животот. Пензионирањето го сфатил како предизвик за враќање на старата љубов - природата. Секојдневно додека го освојувал "Водно" и се срекувал со љубителите на пешачењето размислувал како да се насочи и омасови оваа рекреација. Всушност, така се родила идејата и иницијативата за формирање на здружението ГАРД - Граѓанска асоцијација за рекреативно движење. За тие почетоци, нашиот соговорник вака раскажуваше:

- Иако се ми беше смислено, не сакав ништо сам да преземам. Меѓу првите луѓе со коишто се консултирав беше професорот

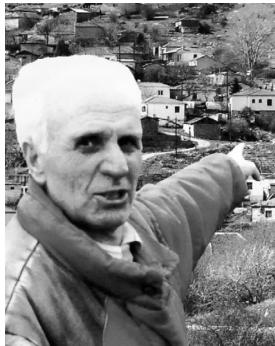
д-р Јовица Угриновски. Кога му ја кажав замислата, толку беше воодушевен, полн со радост. Бев збунет, ама и среќен што сум ја открил вистинската работа. Потоа, заедно ја разработивме стратегијата за настап и натамошно дејствување. Така, во 1998 година во Скопје се појави ГАРД и стана масовна асоцијација. Мошне интересно беше кажувањето на Илиевски за името. Самата кратенка може да се толкува како странски збор, гард на англиски значи одбрана, заштита. Токму така, ГАРД се бори за зачувување, односно заштитување на здравјето на луѓето. Кога стана збор за учеството на пензионерите во оваа асоцијација, нашиот соговорник со задоволство истакна дека повеќето членови се постари лица и дека се зголемува интересот за вклучување во активностите на ГАРД. Во организација на ова здружение остварени се посети на познати културно-историски места во повеќе краеви на нашата земја, но и надвор од неа, во Србија, Бугарија и Грција. Благодарение на меѓусебната соработка со СЗПМ претстојат уште многу значајни активности, а најсекоро треба да се организира меѓусебна посета на претставници од пензионерските здруженија на Република Македонија и Република Словенија.

- За пензионерите, вели Гоце Илиевски, ГАРД претставува освежување и инспирација за зачување на здравјето. Разновидните активности (повеќе од 300 настани од формирањето) не само што го штитат здравјето, туку го облагородуваат духот и го разубавуваат секојдневјето на пензионерите. Инспирирана од активноста на ГАРД поетесата во пензија Сава Таховска напиша песна во акrostих.

Гледаш како животот поминува,
А не дозволи да те одминува,
Радост и среќа дарувај,
Движи се, дружи се и царувај...

Дружењето во ГАРД е дружење и со помладите членови кои внесуваат креативност и радост кај постарите. Има многу примери кога младите учесници им приредиле пријатни изненадувања на познати пензионирани личности. Како најинтересни моменти кои предизвикале солзи радосници кај авторите, Гоце ги истакна промоциите на книгата на Мите Грозданов во црква на Пониква и на книгата “Траги за иднината” на Драги Аргировски, актуелен претседател на СЗПМ. Затоа, секое учество и излетување во природа со ГАРД е нов импулс за здравјето, нова креативност и ново сознание за околината и богатата историска ризница на нашата земја. Низ вакви и други рекреативни и културно-забавни манифестации, се разубавува секојдневјето и се збогатува животот.

ПОТРЕСНА ЖИВОТНА ПРИКАЗНА

Ѓорѓи Ѓорѓиев
пензионер од Скопје

Велат дека од судбината не може да се побегне и веројатно тоа најчесто така бидува. Ѓорѓи Ѓорѓиев така сега размислува после 64 години, откога го изодил патот на „судбината“, која ниту малку не се разликува од онаа на илјадниците деца бегалци од Егејска Македонија, кои 1948 година, баражки спас од лудилото на режимот во Грција, побегнале од своето огниште и се раштркале по светот.

-Пријатно се изненадив кога слушнав дека сум добил грчка виза. Чудно чувство ме обзеде... По 64 години прогонетост заедно со мојата сопруга, се упатив кон родното село Ранци, кое на 7 години го напуштив. Тоа се случуваше 1944 година, кога се уште можевме да влеземе на територијата на НРМ. Така, преку Меџитлија стигнавме во Битола, каде окупатори беа Бугарите. Всушност, тогаш тие се повлекуваа, а ние им се придруживме како „слепи патници“ и така стигнавме во селото Нехор, кај Серез. Не знам како и зошто, но стигнавме во Плевен, а оттаму, не шетаа таму-ваму, се додека не не преферија во Црквеница, каде имаше околу 750 Македончиња, - раскажува Ѓорѓи и се потсетува на еден настан што никогаш нема да го заборави.

-Во Црквеница не посетија деца од детските домови од Полска и тогаш се случи нешто неверојатно – се пронајдоа братчиња и сестричиња од едната и од другата страна. Кога доједе времето да се вратат назад, учителката сакаше сите деца да ги одведе. „Зарем повторно ќе има делење на Македончињата“ – ги прашувавме претпоставените и инсистиравме тоа веднаш да запре. За да не смират ни ветија дека и ние ќе одиме кај нив во посета, но ништо не се случи. Затоа се организирајме и ние седумте деца од Ранци се вративме кај нашите родители и најблиски, - кажува Ѓорѓи со тага во душата.

ЧИГРА ВО „ЧИГРА“

Љубенка Тофилоска,
модна креаторка во пензија

Средбата со Љубенка Тофилоска не беше вообичаена и строго планирана: на закажаното место, со фотоапарат и диктафон в раце, со прашања поврзани со рубриката... Немаше потреба за тоа бидејќи Љупка (така сите ја викаат), речиси, секојдневно ја среќаваме и со неа разговараме. Сепак, официјалниот дел од средбата не можевме да го избегнеме. Тукушто ја најавивме темата и го насочивме разговорот,

веднаш се фативме за пензионирањето како камен на сопнување за многу пензионирани лица кои тешко се справуваат со новонастанатата состојба. Приказната за Љупка е малку поинаква, но нејзиното мислење за почетоците на пензионирањето, навистина е интересно:

“Пензионирањето е голема пресвртница во животот. Најчесто кога завршува работниот век, некои новостасани пензионери застануваат како на крстопат и не знаат кој пат да го фатат. Како тука да завршува животот. Затоа, треба да им се помогне, да им се посочи вистинскиот правец. И, ако тргнат по него, од почеток нов живот почнува. Така, пречките полесно се совладуваат, нема да има празни одови, а и проблемите се надминуваат...”

На сличен крстопат нашата соговорничка се нашла пред неполни три години, но тогаш таа немаше проблем при изборот на насоката. Едноставно, продолжи (само волонтерски) да го работи она што го работеше порано и постепено се приспособуваше на новонастанатата состојба. Тој период и наликувал на оној од почетокот на работниот век, кога ја избирала својата професија. Жivotот ја научил да се справува со многу предизвици и успешно да ги совладува проблемите. Поминувајќи низ среќни времиња, но и низ искушенија и неволи, таа станувала поцврста и поподготвена за нови предизвици. Затоа на минатото не сака многу да се навраќ

а, но за некои делови неодминливо сака да си припомне:

“По средното образование (во родниот Велес) и јас како мајка ми, некако не сакајќи се определив да ја продолжам семејната традиција - со игла и конец да го обележам моето животно патување. Тоа ме доведе во халите на Велешката кожара, каде што го почувствувајќи мирисот на крзнатото и кожата и работата со нив ми стана опсесија. Повремено стручно се надградував и го печев занаетот, а најмногу научив кога дојдов во Скопската кожара и кога работев во моделарското одделение во “Годел”.

Потоа, Љупка ни раскажуваше за креативноста и професионалниот однос кон работата. Со задоволство се потсетуваше на успесите и признанијата што ги добивала, но транзициските промени го прекинаа ентузијазмот и ја засенија радоста. Како жртва на новото време останала без работа, но ниту тогаш таа не потклекнала. Стоички го поднела ударот и се фатила во костеџ со новиот предизвик. “Навистина ми беше многу тешко но, не се предадов. Решив да отворам сопствена фирма за работа со кожа и крзно и тоа го направив, ама со помош на мои пријатели кои финансиски ме помогнаа. Никогаш тоа нема да им го заборавам, зашто без нив “Чигра” (така ми се вика фирмата), немаше да настане, ниту пак да опстане” - вели нашата соговорничка.

Сега “Чигра” е една од попознатите фирмии дури и надвор од Скопје, а пензионерите се најбројните посетители. Љупка за нив, како и за сите други, крои, прекројува, преправа облеки и од стари - прави нови. Така, за мали пари се добиваат големи работи и на крајот сите се задоволни. Оние што ја познаваат тетка Љупка (младите најчесто така ја викаат) велат дека е вистински виртуоз за својата работа и сите се воодушевуваат над нејзините креации и кројачки изведби. Кога одат кај неа со мала скепса влегуваат, а на заминување, задоволни си одат. И името на фирмата најмногу нејзе и соодветствува, зашто таа не само што потсетува на чигра (вртимушка), туку поседува и многу други квалитети и доблести.

Сепак, скромноста е и најголемата доблест и затоа секогаш кажува дека сама ништо не би можела да направи. Се што постигнала во “Чигра”, како што вели, заслуга е на нејзините најблиски соработници Славица и Драги, и на нејзиниот сопруг Тофил, од кого ја имаше најпотребната и најнепосредната поддршка.

Наскоро Љупка планира да се збогува со “Чигра” и да ја препушти на нејзините наследници. Остатокот од животот сака во мир да го помине и повеќе да му се посвети на зачувувањето на здравјето. Без друго, на ред ќе дојде и нејзината неостварена желба - да се вклучи во некое здружение на пензионери. (2010)

ЕНЕРГИЈА ЗА ПОВЕЌЕ ЗАДАЧИ

Димче Галев,
активист од Здружението
на воените пензионери

За енергијата што ја поседува Димче Галев малку е и поголема книга да се напише, а не да се испише само една страница од неа. Затоа сакам да истргнам и да прикажам само дел од неговото животно патување, исполнето со многу радости, со турбуленции, со пречки и проблеми, што секогаш успешно ги совладувал. Многубројни признанија, пофалби и награди што ги добивал, сведочат

за успехите што ги постигнувал како ученик, како младинец - акцијаш, како работник во Секторот за безбедност и разузнавање во Скопје и сега како активист во Здружението на воените пензионери на РМ.

Димче Галев е роден 1946 година во Велес, во градот на гемициите и првоборците. Во животот научил строго да се придржува кон пропишаните правила и одговорно да ги извршува поставените задачи. Тоа му помогнало во пробивањето на патот што го изодил и целите што ги остварил. Таков бил порано, таков останал и по пензионирањето во 2000-та година. Немирниот дух, не му дозволил да се препушти на случувањата, туку веднаш да се вклучи во активностите на Здружението на воените пензионери и Здружението на армиските и полициските ветерани. Тој поседува посебна динамичност и енергија што му овозможуваат истовремено куп задачи да извршува. Во Здружението на воените пензионери одговорен е за повеќе работи, а претседател е на две комисии и на еден огранок, кој е распослан во три општини во Скопје.

Димче главно работел и сега живее во Скопје, а срцето и душата како да му се во родниот Велес. Затоа, кога ќе му дозволи времето, тој скокнува дотаму за да се сртне со другарите и приятелите, за да се присети на младоста и животот некогаш што го живеел. Таму како да се напојува со нова енергија и како да добива поттик за задачите што сега со успех ги извршува во Здружението.

ДЕЈСТВУВАЊЕТО ВО АКТИВОТ - ПРЕДИЗВИК ЗА ДОКАЖУВАЊЕ

Ратка Коколанска,
претседателка на Актив на пензионерки

Пензионирањето во 2005 година претседателката на Активот на пензионерки на ЗП Карпош Ратка Коколанска не го почувствува како пресврт во животот, туку како предизвик за натамошно докажување. Вредната активистка брзо била забележана од членството и раководството на Здружението и на изборите во претходниот мандат едногласно била избрана за член на ИО. Способноста за организација, нејзината амбициозност и

немирниот дух веќе 4 години ги преточува во практика како претседателка на Активот. Како креатор на програмата таа максимално е посветена на спроведувањето на активностите, кои интензивно се реализираат. Меѓутоа постигнатите успеси и заслугите секогаш ги припишува и на најактивните и најблиските соработнички, меѓу кои со задоволство ги истакнува: Благица Стојановска, Вела Стојковска, Мирјана Спирковска, Вера Тодорова, Живка Апостолова, Лидија Јеремиќ и Лилјана Андонова. Интересно е што Активот не реализира активности по поводи, туку и во други пригоди. Такви дејности се и спроведените екскурзии во Велес, Битола, Неготино, Кичево и други градови. Во дејствувањето нема празни одови. Со колкава љубов и посветеност се организираат активностите што се во надлежност на Активот и лично се уверивме при една посета и доирање скромна помош во облека и храна на пензионерите и старите лица згрижени во Домот „Мајка Тереза“. Десетина претставнички на Активот и претседателката Коколанска, благодарение на издвоените средства од Здружението, остварија незаборавна средба со станарите на Домот и им го разубавија денот. Поздравувајќи ги домаќините претседателката им посака добро здравје. Во оваа пригода поетесата Лидија Јеремиќ кажуваше свои стихови од збирката творби „Пишан Збор“, а за животот во третата доба зборуваше Лилјана Андонова.

ПОЕТЕСА СО МАНЕКЕНСКИ МАНИРИ

Лидија (Лучко) Јеремиќ,
активистка од ЗП Карпош - Скопје

Доаенот на македонското манекенство Лидија Јеремиќ успешно го изоде патот во оваа професија и остана запаметена како наш бренд на поранешните ЈУ простори. По пензионирањето таа се обиде во нова област да се докаже и навистина се докажа. Од љубовта кон пишаниот збор се роди стихозбирката “Дарагаја” - нејзиното првенче кое само што излезе од печат предизвика голем интерес кај љубителите

на поезијата. Тоа, уште еднаш ја потврди мудрата изрека “Ако те бидува за нешто - те бидува за се”. Така, манекенката се запиша во поетеси, но ги задржа своите манекенски манири. Таа не ги крие амбициите дека и во оваа област сака да стане позната.

За книгата познатиот македонски писател Венко Андоновски вели дека Лидија Јеремиќ напишала конвулзивна, треперлива и сеизмографски прецизна книга за срцето на љубовта. Со тоа, таа се јавува како препознатлив поетски глас во оркестарот на современата македонска лирика.

Лидија има богата биографија, а кога кажува самата за себе, вели дека е “Дојдена на свет Лучко, Александровна по татко Александар од Марија и Архип. Ледулана во утроба од мајка Доминика од Аспасија и Пантели Маџари...” И така со ред, од стих до стих и со стих, го опеала својот животен пат до денешен ден. Пензионирана е 1992 година, а во ЗП Карпош-Скопје активно се вклучува во 2006 година. Заради своите афинитети, станува претседател на Комисијата за културно-забавен живот. Неколку години успешно раководи со хорот “Серенада”, при чии настапи редовно учествува со стихови од своите лични творби. Исто така, една е од поактивните членови на Извршниот одбор на Здружението. Низ целиот живот Лидија растела опкружена со многу љубов, нежност и внимание и овие вредности ги негува и ги дарува на сите кои тоа го заслужуваат.

НЕСЕКОЈДНЕВЕН ХЕРОЈ ОД БЕРБЕРНИЦА

Бурханедин Али,
бербер во пензија

Докрај останувајќи верен на својата професија, маалскиот бербер Бурханедин Али, работниот век го заврши пред 2-3 месеци во својата берберница “Фризура” во населбата Аеродром во Скопје. Пензионирањето се уште не го почувствува, а и не мисли дека тоа ќе му ги промени статусот и навиките што ги стекнал. Според него, тоа е влегување во нов порелаксиран живот.

Како и порано, по навика тој прв доаѓа на работа. Занаетот им го предаде на синовите Февзи и Хајдар Али, а вработени се и Афет Фазли и Трифун Анчевски. Во берберницата за потстрижување доаѓаат пензионери и од други населби. И натаму останува одлуката за 20 отсто попуст за потстрижување на пензионери, која е донесена од поодамна. Бурханедин е среќен што може да им помогне на пензионерите, знаејќи дека повеќето од нив со пензијата едвја го поминуваат месецот.

Овој популарен бербер во Аеродром станал познат и по многу човечки доблести. Сите што го знаат ведат дека е добар другар и сосед, весел и духовит, а првенствено хуман и храбар човек. На сидовите од берберницата висат дипломи, пофалби и признанија, на Бурханедин, од кои посебно се издвојува признанието за спасување животи при разни несреќи. Всушност, среќата на унесреќените била што во дадениот момент во нивна близина се затекнал токму тој. Во пет случаи тој бил на местото на настанот и храбро реагирал. Така било, кога при сударот на два автомобила се запалила инсталацијата. Бурханедин со кока-кола го изгаснал пожарот. Во друг случај, постар човек одненадеж се нашол под тркалата на автобус, пак Бурханедин, молскавично прискокнал и го извлекол унесреќениот. Тој, исто така, се нашол во близина кога се запалило дете, како и во два-три други случаи. Кој би помислил, дека во берберот Бурханедин, во човекот со благ насмев и мирно лице, навистина се крие несекојдневен херој. Само да има повеќе вакви бербери!

СЛИКАРСТВОТО И ПЕСНАТА И СЕ ВО ДУШАТА

Менче Лазовска,
активистка од ЗП Карпош

Менче Лазовска, импресионира и со убавината и со знаењата што ги има. Меѓу другото таа ги носи сликарството и песната во душата, иако, пред пензионирањето, тоа не било така. Талентот и наклонетоста кон сликарството и кон музиката биле скриени во неа до пред дванаесетина години, кога потоа едноставно избувнале.

- За сликањето најмногу е заслужен син ми кој ми го купи првото платно. Иако имам “страв” од сликањето икони поради точниот приказ на ликовите, сепак се определив за тоа бидејќи го чувствувај како голем предизвик и сакав да навлезам во мистичката на тој свет - вели Лазовска, која покрај иконите, импресионирана е од “кубизмот”, а се испробала и во копаничарството.

За нејзината музикалност и дарба за пеење лично се уверивме кога ја запеа староградската македонска песна “Да знаеш, мори Ленче, каква е жалба за тебе” со која го привлече вниманието на некои членови од хорот “Серенада” од ЗП Карпош, на кое како член на Собранието и таа му припаѓа. По оваа спонтана изведба дознавме дека нашата соговорничка има снимено ЦД со познати македонски народни песни, кои од срце и повеќето за себе си ги потпевнува.

Инаку, Менче сака и да чита главно психолошки содржини. Слободното време го поминува со внуците Гораст и Борјан, кај кои полека им ја всадува љубовта кон уметноста. Ја откривме и нејзината хумана страна и задоволството што ја исполнува кога им помага на децата без родители во Домот “11 Октомври”, но и на оние на улица, кога ќе ги сртне осамени и ги поведува дома за да ги нахрани, да ги избања и да ги пресobleче. Посакувајќи и уште многу слики, лични творби (пишува песни) и хуманости, на крајот изразивме желба за нејзино поголемо вклучување во активностите на Здружението и организирање самостојна изложба за голем број заинтересирани пензионери и за пошироката јавност.

ВО СВЕТ ПРЕКУ БЕЛЧИШТА

Гоко Целески,
пензионер уметник од Дебрца

Низ славната Дебрца тргнавме со намера да стигнеме до Белчишта, до центарот на оваа мала, но надалеку позната општина по раскошот на природата и настаните од историјата кои овде занавек оставиле печат за паметење. И што побрзо да набљудуваме: дали сјајот на природата и убавината што надоаѓа отсекаде, дали спомениците кои сведочат за минатото од Народноослободителната војна и херојствата на борците од Дебрца.

Таму, во Белчишта најсред село, затскриена зад расцветаните дрвја дава одблесок и не толку забележливата зграда во која триесетина години преку ликовната колонија се акомулира и се шири вистината за овој крај, во кој стотици наши и странски уметници престојуваат и создаваат ликовни дела и ја промовираат нашата земја на сите 6 континенти. Барајќи мир тие овде повремено се најснуваат и во голема инспирација ги исказуваат своите таленти.

- Душата ми е исполнета и се радувам што сум основоположник на оваа ликовна колонија, која безмалку 30 години преку Белчишта ја промовира Македонија во светот за сите да слушнат и да ја запознаат. Во оваа ретка уметничка галерија, откако настана, доаѓаат, престојуваат и создаваат нови дела познати наши и странски уметници кои ги овековечуваат просторот, времето и душата на Белчишта. Околу 120 автори овде оставиле белег од својот опус, а 600 слики ги украсуваат сидовите на галеријата, - го исказува своето задоволство познатиот уметник, сега пензионер, од Белчишта Ѓорѓи - Гоко Целески.

При посетата на колонијата имавме привилегија домаќинот Целески да не послужи со "ѓомлезе" белчишкиот специјалитет кој на голема врата влезе и се прослави во делата на уметниците.

Ако патот ве наведе преку Кичево кон Охрид, не заборавете дека на 24 километри од магистралата ве очекува славна Дебрца и "уметничкото ѓомлезе" во ликовната колонија во Белчишта. Домаќинот сигурно ќе ви приреди и друго изненадување.

Кој еднаш таму отишол, брзо ќе посака пак да оди.

ПИШУВА ПОЕЗИЈА ЗА ПАДНАТИТЕ БОРЦИ

Арфија Јонузи,
пензионерка од Дебар

На 9. регионална ревија на песни, музика и игри 2011 година во Кичево дебарчанката Арфија Јонузи рецитираше поезија за Ибе Паликуќа и со нејзината автентична и импресивна интерпретација измами бурен аплауз од публиката. Сосема случајно дознавме дека стиховите за хероината се нејзини и дека Арфија има повеќе песни напишани за паднатите борци во Народно ослободителната војна на Македонија.

- Таа тематика ме импресионира и буди во мене посебен восхит кон сите тие луѓе кои биле подготвени да ги дадат своите животи за слободата, а за да им заблагодарам за тоа, пишувам песни за нив, - вели Арфија.

Досега има напишано триесетина песни и се повеќе е посветена кон такви творби за кои се надева дека еден ден ќе ги обелодени во интересна книга. Сепак, засега останува стиховите да се раѓаат повремено, зависно од испирацијата, а меѓу пензионерите Арфија е повеќе позната како секретар во Активот на жени во ЗП Дебар и Центар Жупа, кој постои и дејствува речиси четири години. Всушност, таа била иницијаторот за формирање на ова тело, иако признава дека се уште не е задоволна со бројноста на членовите, но и со активностите. Основната цел е дружењето иближувања на жените Македонки и Албанки. Таквата интенција ќе продолжи.

Нејзината поранешна професија како медицинска сестра ќе и овозможи нешто повеќе да направат и на полето на зачувувањето и подобрувањето на здравјето на пензионерките од Дебар и Центар Жупа. За поконкретни и пошироки активности е подгответа и претседателката на Активот Марионка Уштегленца која во тандем со Арфија ќе го омасоват и ќе го раздвијат Активот, во кој ќе се откријат талентите не само во поезијата, туку и во другите области.

РЕКОРДЕРИ ЗА ГИНИС

Михајло и Ѓурѓа Ристовски,
пензионери од ЗВП на РМ

Животната приказна на 89-годишниот пензионер Михајло Ристовски не може да започне без неговата 90-годишна верна сопатничка Ѓурѓа. Двајцата родени во пограничното село Живојно кај Битола, уште од мали нозе се фатиле во бескомпромисна борба со животот, го прескокнале детството и во тие бурни времиња брзо созреале. Љубовта меѓу нив се родила на седумнаесетгодишна возраст и засекогаш ги споила. Оттогаш поминале 70 години, а ако ги служи здравјето, тие се надеваат дека уште долго ќе бидат заедно и ќе му се радуваат на животот. Сега, кога го враќаат времето наназад, со задоволство се сеќаваат на минатото и раскажуваат за нивната забранета љубов поради спротивставувањата на родителите на Ѓурѓа, кои не сакале нивната ќерка од богато, да влезе во сиромашно семејство. Ѓурѓа решила сама да си ја крои иднината и затоа, без двоумење, како “бегалка” се омажила за Михајло.

- Еве, по толку години, до ден-денес, никогаш не сум се покајала за таквата одлука, зашто знаев дека Михајло беше и остана душа од човек, а за сопруг и родител, да не кажувам. Многу сум среќна што имаме 4 внучиња и 2 правнучиња и во длабока старост, со релативно добро здравје, секојдневно им се радуваме и ги чекаме да не посетат. Кога ќе дојдат, внесуваат живост, не расположуваат и не подмладуваат, - со насмевка на лицето вели Ѓурѓа.

Животната приказна на Михајло е толку интересна, толку опширна и на моменти трогателна, како да е за филм нарачана! Од 1943 година, кога како рударски работник, не можејќи да го издржи тутурството на бугарските власти со група младинци го напуштил рудникот и заминал во НОБ. Бил и на Сремскиот фронт. По војната како воено лице службувал во многу градови на

поранешна Југославија. Потоа следи неговото службување во Секретаријатот за народна одбрана во Скопје, па во Воената болница, во органите за безбедност во Третата (скопска) армиска област се до пензионирањето. Многу служби, многу минувања по опасни патишта, одење таму-ваму и враќање... А за успесите, признанијата, ордените, медалите, наградите, навистина, недостасува простор за набројување...

Со пензионирањето 1974 година тој ја отвора новата страница на животот, кој со истото темпо продолжува да го живее. Ниту на едно поле не му се намалува активноста и како редок, а можеби и единствен пример во пензионерската организација, во повеќе области станува вистински рекордер.

Најпрво Михајло е рекордер во животот со своите 89 години. Вториот рекорд му се годините поминати во пензија, уште една па 40! Третиот рекорд му се 20 години активен член во ЗВП на РМ, а бил во него секретар и благајник, а неодамна, како признание за успешното извршување на должноста, уште еднаш е назначен за благајник. Неполна деценија е и претседател на Куќниот совет, во Зградата каде што живее. Ова се убави рекорди кои будат чувство на почит и восхит кон овој и ден-денес активен човек, кој е на прагот да ја почне десеттата десетка од животот.

Восхитен од неговата виталност, а и од виталноста на сопутата ги прашав на што се должи нивната активна долговечност. Беа едногласни во одговорот: во активното стареење. Михајло од пензионирањето наваму секојдневно вежба и задолжително прави по 10 склекови (уште еден рекорд за таа возраст!), преку лето работи околу викендичката во Соње, а сака и да пешачи. Од 11-ти кат, каде што живее во една кула во Скопје, секогаш оди пеш по скалите, а неговата Гурѓа, пак, заради “вежбање”, еднаш дневно слегува и се качува до последниот кат на зградата и рачно ги пере алиштата. Во нивниот оброк, најмногу е застапен чајот (наутро и навечер задолжително), иако, понекогаш се заменува со млеко или јогурт, додека за ручек, секогаш имаат варено јадење.

На заминување од домот на Гурѓа и Михајло, ме потсетија да ја запишам и заедничката терапија што им ја препишал синот Љубо, кој живее во Белград и како професор по нуклеарна физика, предава на Природно-математичкиот факултет, а хоби му е алтернативна медицина и биоенергија. Со ваквиот рецепт неодамна Михајло и Гурѓа Ристовски во јануари 2012 година, го прославија најзначајниот рекорд: 70 години брак!

ИМА РЕЦЕПТ ЗА ДОЛГОВЕЧНОСТ

Кица Силјаноска,
најстара пензионерка од скопско Нерези

Во потрага по најстарите членови на Здружението Карпош, дојдовме до Баба Кица Силјаноска, пензионерка од огранокот Нерези и ја слушнавме нејзината животна приказна. Баба Кица е родена 1921 одина во Врбјани кај Крушево, но во родното село никогаш не живеела. Поголемиот дел од животот го поминала во Крушево, работејќи во „Монопол“, а со своето семејство во Скопје се населила 1958 година, кога 10

години потоа се пензионирала. Со формирањето на Здружението на пензионери Карпош 1978 година, со 10 години пензионерски стаж баба Кица меѓу првите членови била вклучена во неговите редови. Затоа таа е најстарата 93-годишна пензионерка во ова Здружение, во кое најголем придонес има со издавањето средства од пензијата за солидарен фонд и членарина. При средбата во 2012 година го изнесе нејзиното сеќавање за формирањето и работата на Здружението.

Најинтересен сегмент од живот и е импровизираната верида со нејзиниот животен сопатник, кога во нивната куќа во Крушево, додека траела наводната веселба, важни личности од Комунистичката организација се договорале за проширување на партизанското движење и отпорот против бугарскиот окупатор. Таа тогаш била 7 месеци бремена и едвај да имала 20 години, но по откривањето на средбата, била одведена во затвор во Прилеп и измачувана.

Инаку, баба Кица е задоволна со пензијата, која не е голема, но колку-толку го подобрува заедничкиот буџет на семејството Силјановски, во кој учествуваат уште двајца пензионери, нејзината снаа Цвета и синот Кире, еден од подобрите пикадо стрелци во огранокот Нерези. Со нив живеат уште 4 членови од потесното семејство и затоа главната домаќинка Цвета „глава не крева“ од кујната.

Од кажувањето на баба Кица го откривме и рецептот за долговечност: навремено земање на лесни и разновидни оброци од кои најмногу сака чомлек и питулици со лук на крушевски начин, лекови само во исклучителни случаи, мали прошетки низ дворот и мирно спиење.

МУДАР И ДУХОВИТ ПЕНЗИОНЕР

Трајко Бојковски,
секретар на ИО на ЗП Карпош

Искуството и мудроста се карактеристика за луѓето кои поминувале низ разни состојби и совладувале многу проблеми во животот. Кога станува збор за Трајко Бојковски, уште многу карактеристики и доблести можат да му се припишат, па и тогаш веројатно нема да се добие комплетната слика за него, зашто тој поседува и многу други човечки особини. Откога ќе го запознаете и откриете неговото потекло, дури тогаш ќе ви стане јасно од каде ја носи стаситоста и отпорноста со која ги совладувал сите пречки и проблеми. Тој уште како дете почнал да се челичи по камените мариовски ридишта и да се здобива со мудрост и духовитост, кои му го олеснувале животот. За животниот пат и успесите што ги постигнувал, најдобро говори и неговата биографија:

Трајко е роден 1934 година во Мариовското село Градешница. Потекнува од сиромашно земјоделско семејство. Основно образование завршил во родното место, средно во Битола 1948 година, кога се вратил во Градешница и се вработил во селската работничка задруга. Потоа, 1954 година отишол на отслужување на воените рок и по извесно време продолжил вонредно да се школува во Ниш, при што се стекнал со високо образование.

Во 1964 година се вработил во поранешната општина Идадија во Скопје, од каде по основањето на општината Карпош се преместил во неа и работел како началник на одделение. Неговото унапредување во работата продолжува и во 1991 година кога бил назначен за виш пазарен инспектор во Министерството за финансии каде останал до пензионирањето 1997 година.

Во Здружението на пензионери Карпош уште во почетокот се истакнал со своите активности и набрзо бил избран за претседател на огранокот Влае, а потоа и за секретар на Здружението, каде што и денденес ги извршува овие две функции.

ЖИВОТ СО ПРЕДИЗВИЦИ

Зорица Стојановска,
активистка од ЗП Центар

На 14-тите регионални пензионерски спортски игри, меѓу осумте натпреварувачки во дисциплината “трчање на 60 метри” ја препознавме поранешната лаборантка Зорица Стојановска која ги бранеше боите на ЗП “Центар” од Скопје. Задоволна со постигнатиот успех (второ место), релативно младата пензионерка уште тогаш ветуваше дека за наредните јубилејни спортски натпревари подобро

ке се подготви. Не чекајќи ги натпреварите за да ги провериме ветувањата, на Зорица и поставивме неколку прашања за подобро да ја запознаеме и да ги разоткриеме нејзините животни планови. Ангажманот околу натпреварувањата беше првата неодминлива тема, но ова за нас беше посебно открытие, бидејќи нашата соговорничка единствено можевме да ја замислим во бел мантил, со шприц и игла во рацете.

Бедрата, дружељубивата и духовитата медицинска сестра, која, за жал, како социолог не успеала да се искачи на повисокото скалило и целосно да ја искаже својата способност, во 2005 година со сите свои доблести отишla во пензија. Затоа, пензионирањето го сфатила како нов почеток во животот преполн со предизвици. Вклучувањето во пензионерското здружение “Центар” и помогна повторно да се најде себеси, да ги искаже своите способности.

Ентузијазмот, немирниот дух и амбициите што ги поседува Зорица не и дозволија да мирува и да се задоволи со активностите во Здружението. Барајќи друга област за искажување таа ја формирала невладината организација “Традиционална српска жена”. Речиси 90 жени членки од сите професии и од сите старосни структури, го исполнуваат своето слободно време дружејќи се и придонесувајќи за остварување на програмските цели и активностите на организацијата, како што е и давањето правна помош на членките и пошироко, за што се изработуваат проекти, кои ќе бидат валоризирани.

КОНТИНУИРАНИ УСПЕСИ ВО СПОРТСКИТЕ АКТИВНОСТИ

Драгољуб Симоновски,
активист од ЗП Карпош

Здружението на пензионери Карпош, при формирањето повеќе општини во Скопје, поминува низ мошне тежок период во кој, покрај другото, им се губи трагата на дел од документите за работата и дејствувањето. Единствени сведоци останале постарите членови на Здружението кои по сеќавање кажуваат за настаните во минатото. Еден од нив е и Драгољуб Симоновски, кој со нес克риено задоволство ја покажува членската книшка број 448 од 1991 година кога е заведен во списите на Здружението. Еве го неговото кажување:

- Кога отидов во пензија, веднаш се вклучив во огранокот Карпош 1 и 2 на кој и денес му припаѓам и остварив добра соработка со тогашниот секретар Гоѓи, како и со претседателот Јован. Здружението тогаш имаше активности во повеќе области, но јас се ангажирав околу спортот и така учествував во подготовката на пензионерите спортсти за натпревар во разни дисциплини. Имавме натпревар и на ниво на Општина Карпош и нашите учесници секогаш ги освојуваа првите места, учествувавме и на регионалните и на републичките пензионерски спортски натпревари. Покрај спортувањето Здружението организираше екскурзии и посети на значајни културно-историски места. Често пати одевме на театар, а речиси редовно бевме присутни на разни културно-забавни и други манифестации. Најголеми импресии во себе носам од средбите што ги организираше Здружението по разни поводи на кои се дружеvме и така си ги олеснувавме тешките пензионерски денови...

Како член на Собранието на ЗП Карпош Драгољуб и денес е еден од поактивните пензионери, а член е и на Комисијата за одмор и рекреација. Неговиот афинитет и наклонетост кон спортот денес доаѓаат до израз при судењето на натпреварите на пензионерите во дисциплината трчање, која се спроведува на општинско и регионално ниво.

СВЕТОТ ВО ПРЕГРАТКА

Живко Поповски - Цветин,
пензионер хуманист и уметник

Познатите луѓе стануваат и остануваат познати и признати по делата што ги создаваат и што ги оставаат во наследство на генерациите. Вратата на незаборавот е широк отворена и за нашиот познат хуманист и уметник Живко Поповски - Цветин, кого природата го изнедрила во Брезово - демирхисарско и нам ни го подарила. Оттаму, од родното Брезово, почнува неговата животна приказна.

Поткрепа му е од селото и од околнината, од зеленилото и шаренилото, од цвеќињата по ливадите и градините, од цутот на дрвјата, од бистрите води низ планината што ги напојуваат изворите на Црна Река. Но, талентот, не би можел толку да дојде до израз, ако Цветин уште во петто одделение не го запознал познатиот ликовен педагог Коста Хаци-Антоновски, кој му ја всадил љубовта кон сликањето. Тој спој на љубовта, на талентот и на работата веднаш излегува на виделина. Во Брезово, опкружен со цвеќиња уметникот не ги бара мотивите некаде подалеку од себе и не врши апстракција, туку го бере цвеќето од полјанките, ги собира пупките и цутовите од дрвјата, ги раствура, ги реди во китки и ги става на камен, на платно, на хартија...

Уште од млади години цвеќето на уметникот му станало опсесија, меѓутоа, патот што го изодел не му бил секогаш со цвеќе распостелен. Како дете сонувал уметничко училиште да заврши, но материјалните можности го соприле во намерата. Така, школувањето му тргнало во друга насока. Основното образование го заокружил во Демир Хисар. Во Битола завршил средно земјоделско училиште. Дипломирал 1969 година на Земјоделскиот факултет во Земун. Потоа, се вработил во Битола каде покрај службените агрономски работи, се занимавал со општествени де-

јности. Во Скопје дошол 1975 година и неколку години бил одговорен уредник на списанието “Современо замјоделство”. Во тоа време, во Купари приредил изложба на свои слики.

Ангажирањето во професијата ниту можело, ниту пак го одвоило од уметноста. Цело време Цветин се дружел со четката и со платното, ги сликал цвеќињата и живот им вдахнувал. Сликал и приредувал изложби (над 300 досега) и се што создавал (над 35.000 слики), подарувал. Има подарено слики на: Перес Де Куељар, Бутрос Бутрос Гали, Кофи Анан, Сулејман Демирел, Кенет Каунда, Вили Брант, Сандро Пертини, Индира и Раџив Ганди, Ла Пасионарија, Мајка Тереза, Михаил Горбачов, Џорџ Буш и многу други. Запознавајќи го творештвото и духот на уметникот, Анте Поповски запишал: “По сидовите на домовите на најблагородните луѓе на нашиов век, по канцеларите на најмоќните, меѓу страниците на поетските ракописи на десетици светски извесни поети - денес ликува цвеќето што како подарок на сите ним им го испраќа Живко Поповски: од Мајка Тереза до - Генадиј Ајги; од Вили Брант - до сите добитници на Нобеловата награда за мир. “

“Бедните се секаде околу нас, осамените, несаканите. Биди љубезен и прави им добрина на оние близку до тебе и чувај ја радоста на сакањето на Исуса во своето срце, бидејќи тој е верен. Господ нека те благослови.” Пораката на големата хуманистка Мајка Тереза, Цветин ја става во средината на неговите слики за да комуницира со добронамерните луѓе во светот, да воспоставува пријателство и разбирање, да ги поттикнува нерасцветаните желби за подостоинствен и посрекен живот. Тој гишири и секому ги подава рацете, го прегрнува светот и го држи во прегратка. Затоа со воодушевување Јован Поповски ќе запише: “Во денешните немирни и воени времиња, човекот на мирот - Живко А. Поповски, е бајрактар на колоните кои врват кон мечтата на човештвото. Неговиот бајрак е посипан со цвеќе.

Тој неимар на добрината, на хуманоста и на човечноста, тој светски сејач на цвеќињата и после пензионирањето (пред 2 години), продолжил со својата мисија. Љубовта кон сликањето настојува подеднакво да ја пренесе и кај своите врсници, а тоа најдобро го прави другарувајќи со нив во клубот Бирарија, каде што и порано организирал изложби и презентации на свои слики. Затоа пензионирањето го смета за нов почеток и предизвик во животот кој треба да се осмисли и да се искористи, зашто потенцијалите кај постарите се мошне големи, а знаењето, мудроста и искуството токму кај нив се наоѓаат.

(2010)

НАЈБЛИЗУ ДО ИСКУСТВОТО И МУДРОСТА

Вјолца Садику,
радио и ТВ новинарка од Дебар

Здружението на пензионери „Де-бар

- Ценатр Жупа“, кое го предводи долгогодишниот активист на пензионерската организација, воедно и потпретседател на СЗПМ Бесник Пощеста, постојано е во врвот на здруженијата членки на Сојузот што постигнуваат позабележителни успехи во дејствувањето.

Во мисијата што ја остварува за подобрување на квалитетот на пензионерското живеење, Здружението има своја долгогодишна традиција, меѓутоа, јавноста повеќе слуша и знае за неговите активности, откако за информирањето почна да се грижи познатата радио и ТВ новинарка од Дебар Вјолца Садику. Со нејзиното прифаќање на оваа одговорна задача и Редакцијата на пензионерското гласило „Пензионер плус“, воспостави непосредна врска со неа и обезбеди континуирано „хранење“ на Весникот со свежи информации за настаните од ова подрачје. Таа најдобро тоа го прави со своите написи и репортажи за припадниците на третата добра, кои ги снима и емитува преку фреквенциите на регионалната телевизија Канал 3, каде што е постојано вработена.

Иако со својата возраст Вјолца и припаѓа на помладата генерација, таа најмногу сака да се дружи со пензионерите, да ги следи нивните активности и успехи и, како што вели, секогаш да е најблизу до изворот на мудроста и искуството. Затоа, известувањето и пишувањето за пензионерите и причинува посебно задоволство и го смета, не како товар и обврска, туку како привилегија. Со нејзиниот осмев и убавината што зрачи, кога е меѓу пензионерите, навистина потсетува на пролетното цвеќе љубичица, како што значи и нејзиното име, која секој сака да ја обере и да се здобие со позитивна енергија што Вјолца ја има за секого.

ТВ новинарката и дописничка на „Пензионер плус“ од Дебар наоѓа време и за своето семејство. Кога е дома таа најмногу сака да ја чисти куката, но и да им направи некое од омилените јадања на своите најблиски.

ЖИВЕЕ ЗА ШАХОТ

Слободан Михајловски,
шаховски судија

Лична карта: Слободан Михајловски. Роден на четврти февруари 1935 година во Куманово. Образование: гимназија и незавршени студии по медицина. Занимање: тутка малку подзастана, се подзамисли, небаре не знае што работел. Дури отпосле дознавме дека попрво сакал да ни каже “шаховски судија”, иако својот работен век го завршил во поранешниот “Технометал Вардар”.

Седудесетгодишниот пензионер ги памети сите периоди и настани тесно поврзани со шахот, сите натпревари, сите турнири, олимпијади и светски првенства, сите победи и порази на шаховските мајстори...

Уште како дете неговото внимание повеќе го привлекувала играта на 64 полиња, отколку другите спортски или забавни игри. Дружејќи се со фигурантите во Шаховскиот клуб во Куманово учел и многу научил како да се бори, да им пркоси и да ги победува противниците. Менувањето на средината (од Куманово отишол да живее во Кратово, па во Крива Паланка, па во Скопје на студии) добро му дошло за запознавање нови љубители на шахот, од кои учел и ги учел, ја освојувал техниката и играта, сознавал и откривал многу тајни што ги чувал и употребувал како свое оружје. Рационално го искористил својот талент, стручно го надоградил и кога почнал да победува на официјални средби и натпревари, станал респектиран играч и мајсторски кандидат кој се закитил со многу успеси и признанија.

Некако паралелно, со шаховската игра се фатил за “судиското стапче” и ги минал сите скалила што треба да ги помине еден делител на правдата во шахот: градски, регионални, републички, сојузни и меѓународни. Слободан станал познат и баaran шаховски судија и многу игри, важни турнири и натпревари, внатре и надвор од земјата, не поминале без неговото судење.

Со одењето во пензија 1991 година, се отвора новата страница од судиското милје на Слободан.

ПОСТОЈАНА АКТИВНОСТ И ДВИЖЕЊЕ

Манасија Матевски,
активист од ЗП Аеродром

Манасија Матевски, е човек, кого тешко можете да го издвоите од другите луѓе, а уште потешко да го натерате да ви ја каже, неговата животна приказна и неговиот животен пат кој е многу интересен. Кога се запознавме, со задоволство го нагласи своето потекло и родното Гарис Дебарско, каде го стекнал основното образование, а во планините и дивините научил да се бори и да ги совладува тешкотиите.

Веројатно оттаму и оттогаш ја носи во себе големата отпорност и подготвеност да им се спротивставува на проблемите и релаксирано да ги решава. Манасие, иако така не изгледа, има 83 години и повеќе од 23 години е пензионер.

На средбата, тивко и ненаметливо, но со строга прецизност и сигурност го започна своето кажување за сегашноста и за миналото. Во рацете држеше повеќе слики, некакви хартии и еден блед исечок од весникот “Нова Македонија” од 1982 година како сведоштва за настаните и успесите што ги постигнувал. Спомените толку му се врежале во сеќавањата што за нив, како во живо раскажува. Најпрвин една слика ни покажа и ни рече: “Овој до претседателот Тито сум јас, а веднаш до мене е неговиот аѓутант Милан Жежељ”. Манасија го посетил претседателот на бившата СФРЈ во 1960 година на Бриони кога бил раководител на фирмата за кучиња на Сточарската задруга “Стогово”, за да му подари два шарпланинци.

Потоа, ги разгледавме и другите фотографии и хартии што ги носеше, меѓу кои имаше повеќе пофалници и признания.

Речиси секојдневно Манасија е на нозе, во некаква активност или мисија на организациите во кои членува. Така побрзо му минува времето и не се чувствува осамен, бесполезен и отфрлен.
(2011)

СЕКАДЕ ДОБРЕДОЈДЕН ДОБРОНАМЕРНИК

Драги Мицевски,
инвалидски пензионер од
Здружението „Кисела Вода“

Драги Мицевски е еден од ретките пензионери од Инвалидското здружение од „Кисела Вода“ кој со компјутерска прецизност го исполнува востановениот ред во денот и не отстапува од програмата која ја вградил во себе уште при пензионирањето во 2002 година. Многумина што го познаваат ја посакуваат неговата цврстина и решеност

да не отстапува од зацртаниот дневен распоред на времето што најмногу му одговара за работа, одмор и рекреација. На тој начин акумулира нова енергија и подготвен го дочекува денот што доаѓа.

Од вкупното време што го има на располагање, најголем дел го троши во Клубот на пензионери на ЗП Центар при урба-ната заедница „Роберт Гајдик“, во кој, во однос на редовноста и присуствота, без конуренција му припаѓа првото место. И посетителите се навиканеле на него, а особено домаќинката на Клубот, кај која Драги почесто престојува, но и и помага во распределбата и собирањето на реквизитите за игра и забава. Исто така, негова незадолжителна грижа е во Клубот да има на дофат на присутните повеќе броеви од пензионерското гласило „Пензионер плус“, а доколку некој се заинтересира за содржината на Весникот, тој е подготвен сите прилози да му ги прераскаже, бидејќи е добро информиран, и сигурно е еден од најредовните и најревносните читатели.

-„Пензионер плус“ од почеток до крај го прочитувам веднаш кога ќе излезе, а многу читам и други весници и литература, главно од земјоделието, бидејќи тоа ме интересирало од порано, додека работев во ОХИС, но и подоцна кога се занимавав со одгледување овошки, - вели Мицевски.

Кога се сретнавме и разговаравме со него, времето за престој во Клубот му истекуваше и тој беше подготвен да замине во паркот „Жена - борец“ под дебелите сенки, каде најмногу му одговара за здравјето и „напојување на батериите“ кои му даваат сила за наредните денови.

РЕВНОСНА ЧИТАТЕЛКА

**Терезија Пешевска,
пензионерка од Скопје**

Откако “Пензионер плус” се појави на информативниот простор за сегашните и идни пензионери во Македонија, Тој како гласило од ден на ден имаше се повеќе, читатели кои остануваат верни. Таков е случајот и со 77-годишната пензионерка Терезија Пешевска, која од првиот ден со интерес ги следи содржините на весникот и едвај чека да излезе новиот број за да го исчита од првата до последната страна.

Го чита со задоволство, само како што вели таа, тешко доаѓа до него. Терезија како и секогаш нашла решение и за овој проблем. Весникот лично и го носи уредникот.

Што се однесува до содржините во пензионерското гласило, на оваа наша ревносна читателка најмногу и се допаѓа рубриката посветена на здравјето на пензионерите, а како што вели, откога ќе заврши со читањето, го решава крстозборот, но секогаш не успева да ги пополни сите квадратчиња и се лути на себе што не може да ги открие сите поими. Затоа, таа предлага редакцијата да понуди полесни “скандинавки” или пак да дава решение под самиот крстозбор свртени наопаку. Нашата камера ја фати Терезија во моментот на прелистувањето на весникот. Збогувајќи се со неа и ветивме дека нејзината забелешка ќе биде земена предвид за наредните броеви.

Инаку, Терезија е крводарител и се уште активен возач. Навиката за дарување крв ја користи за проверка на здравјето и навремено преземање мерки за заштита. Слободното време го исполнува за слушање музика, а од неодамна, со купувањето лаптоп, сериозно го проучува и навлегува во тајните на интернетот.

(2012)

РАЗБИВАЊЕ НА МОНОТОНИЈАТА

Александар Трпковски,
диригент на хорот
на ЗП Гази Баба

Да се случуваа работите како што ги замислуваше Александар Трпковски уште кога ја избра својата професија, сега оваа 2011 година приказната за него ќе беше поинаква. Патот што го водеше низ животот немаше да поаѓа само од Раштак и Јурумлери вртејќи се околу Скопје и во него, туку требаше да го одведе во Музичка Академија во Белград или во Сарајево.

Економската состојба на неговите родители му дозволила само да ја заврши Средната музичка школа, а со помош на стипендија и Вишата педагошка школа во Скопје. Сепак, Александар не жали за минатото, зашто, како наставник по музика поминал и оставил голем впечаток во повеќе основни и средни училишта, а тргнувајќ и од Струмица (2 години), преку Скопје, Петровец и Колонија Идризово (36 години), во 2004 година го исполнил бонусот за пензионирање и сега ги ужива плодовите од своето работење. Година - две потоа, поривот за музика не му дозволил да седи дома и мирно да го поминува времето. Неговото четириестгодишно искуство во водење хорови и освојувањето високи места и признанија во разни манифестации и натпревари на училишни хорови го доведе до на чело на хорот “Гази Баба”, кој подолго време егзистира при истоименото пензионерско здружение.

- Кога дојдов во хорот веднаш почнав да го реорганизирам и да го дотерувам според моите критериуми. Направив аудиција и од најдобрите гласови оформив пејачка група придружувана од два оркестра - едниот на класични и другиот на народни инструменти. Потоа почнавме да вежбаме и успесите брзо пристигнаа, скромно кажува Александар за својот придонес во хорот.

Неговата виртуозност доаѓа до израз со хармонизирањето на песните при што со мешањето на гласови успеал да излезе од монотонијата и да изгради посебна препознатливост на хорот, кој навистина е добредојден во многу пензионерски домови, а офици-

јалните регионални и републички ревии на песни, музика и игри без него не можат да се замислат. Како единствено пензионерско културно-уметничко друштво во Скопје хорот учествува на разни манифестации во организација на Здружението на пензионери и на СЗПМ, а голем број пензионери слушнале и биле сведоци на неговите настапи.

Но како и да е, пејачката група има посебни карактеристики и настапува со диригент, кој наместо палка во рацете, ја растегнува малата и половина век стара хармоника, со која на пејачите им дава интонација и ги држи гласовите во привлечно созвучје. По некоја слушајност, во групата пее и сопругата на Александар, за која тој во шега кажува дека посебно го исполнува тоа што нејзе единствено овде може да и диригира.

Вљубеноста во музиката Александар ја всадил и кај неговата ќерка, која пее во Македонската опера, а со сегашната мисија, го подготвува пензионерскиот хор за настапи по разни поводи, иако наидува на проблеми поради стеснатиот простор за вежбање. Во дружење со хористите и музиката ја разбива монотонијата и гоjakне здравјето.

Премиерот Никола Груевски меѓу пензионерите НЕЗАБОРАВНА СРЕДБА

Премиерот Никола Груевски во придружба на министерот за труд и социјална политика Спиро Ристовски и генералниот директор на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување Беким Незири, на 30 декември 2012 година го посети Пензионерскиот дом “Горче Петров” во истоимената општина. На средбата, тој честитајќи им ги празниците се интересираше за сместувачките капацитети и за условите за живот во Домот, за стандардот и за другите проблеми што ги тиштат пензионерите. На средбата присуствуваа и: претседателот на СЗПМ Драги Аргировски, претседателот на Градскиот сојуз на ЗП Крсте Ангеловски, градоначалникот на Општината Сокол Митровски и претседателот на ИО на ЗП Горче Петров, Методија Новковски.

Импресионирани од посетата, станарите искајаа позитивни мислења за сместувачките капацитети и за условите за живот, но се пожалија на ниските пензии и на високите сметки за струја поради се уште нерешеното централно затоплување на Домот. Премиерот Груевски даде објаснување за влијанието на светската криза врз економската состојба во Македонија и за финансиските можности на Државата, но вети дека и во иднина ќе продолжи реализацијата на владините проекти за подобрување на стандардот на пензионерите, како бесплатното користење бањска рекреација, бенефициите за болничко лекување, бесплатниот градски превоз во определени денови во неделата и друго, вклучувајќи го и зголемувањето на пензите од март 2013 година.

Премиерот Груевски посети и два стана во Домот и непосредно разговараше со станарите за повеќе актуелни прашања и проблеми од нивниот живот со цел да ја согледа состојбата со им-

плементирањето на Националната стратегија за стари лица и да се преземат мерки за подобрување на животот и стандардот на пензионерите.

Во знак на благодарност и сеќавање на денот на посетата премиерот Груевски на пензионерите им подари плазма телевизор и на сите им посака добро здравје и посрекен живот.

На крајот изјава за медиумите даде претседателот на СЗПМ Драги Аргировски, при што истакна дека пензионерите се задоволни од сместувањето во ваквите домови, но дека чекаат по неколку години за да дојдат на ред. Поради тоа инсистираме што по скоро да се реализира Националната стратегија за стари лица до 2020 година, која предвидува изградба на нови домови за пензионери и стари лица. Проекти за вакви центри се подготвуваат во здруженијата на пензионери заедно со локалните самоуправи во Центар - Скопје, Кочани, Штип, Охрид и во други градови, образложи Аргировски.

Година дена од излегувањето на “Пензионер плус”

ЗБОГАТЕНО ИНФОРМИРАЊЕТО

Едногодишното излегување на весникот “Пензионер плус” беше одбележано на 23 јули 2009 година, на заедничката средба на Извршниот одбор на СЗПМ, Издавачкиот совет и Редакцијата, во присуство на повеќе гости и претставници на информативните гласила. Пригодната прослава на роденденот на весникот ја отвори претседателот на СЗПМ и на Издавачкиот совет, Душко Шурбановски, при што изрази задоволство за успешното појавување и брзото афирмирање на ова гласило на пензионерите. Ретроспективен и аналитики поглед изнесе главниот и одговорен уредник, Чедо Георгиевски. Тој истакна дека весникот успешно ги исполнува дефинираните цели во информирањето на пензионерската популација, посебно со третирањето содржини од нивен интерес, за правата и обврските, за социјалната и здравствената заштита, за квалитетот на животот во третата доба, за активностите преку клубовите, спортот, ревиите, екскурзиите и така натаму.

Посебно признание за успехите на “Пензионер плус” му беше оддадено на иницијаторот за покренување на весникот и заменикот главен и одговорен уредник, Драги Аргировски, за

кого рекоа дека е “душа” на Редакцијата. Тој истакна дека после шеесетгодишното постоење на пензионерската организација во Република Македонија првпат пензионерите добиваат свое самостојно гласило, кое во голема конкуренција во информативниот простор зазеде вистинско место и ја исполнит постојната празнина во информирањето на припадниците од трето добра. Со излегувањето на весникот “Пензионер плус” пред една година, се исполни сонот на многумина пензионери, како и на Сојузот на здруженијата на пензионерите на Македонија.

Весникот е наменет за сегашните и идни пензионерите и е наследник на подлистокот за пензионери „Пензионерски видици“ кој излегуваше во „Нова Македонија“. Излегува во 5 000 примероци и е бесплатен. Потврда дека написите се актуелни и интересни се писмените и усмените одсиви на оние што го читаат, но не значи дека не може да биде уште подобар!.

Андон Марковски, член на Издавачкиот совет, појавувањето на “Пензионер плус” и одбележувањето на роденденот и годишнината на Веб-страницата, ги окарактеризира како историски вредности, а Васко Калески, член на ИО на СЗПМ, весникот го спореди со артилериски топ, како силно оружје во рацете на пензионерите, преку кое се слуша и ќе се слуша нивниот одглас за животот и за проблемите со кои се соочуваат. Кон честитките за роденденот, со пофални зборови за весникот, се придружила и Мирослава Петровска, Нурие Кадриу, како и Бесник Поцеста и Љубомир Јанев.

Покрај весникот, роденден слави и Веб страницата на СЗПМ, на која е поместен и весникот “Пензионер плус”. За првиот роденден воведена е можност на Веб страницата да се објавуваат сите важни и битни информации и документи поврзани со животот и работата на здруженијата, СЗПМ и самото членство преку линкот ИНФО. Со помош на Веб страницата сите овие содржини допираат насекаде, надвор од границите на нашата држава.

Со други зборови нивото на информирање на пензионерите се поткрепи за неколку степени, што според мислењето на многумина е за почит и поздравување и треба да продолжи во таа насока.

Собрание на Сојузот на ЗП на град Скопје ЗА ПОДОБРО ПЕНЗИОНЕРСКО ЖИВЕЕЊЕ

Собранието на Сојузот на ЗП град Скопје, на 21 март 2010 година, во клубот “Јане Сандански” во Пензионерскиот дом во општината Аеродром, одржа редовна седница на која присуствуваа градоначалникот на Скопје Коце Трајановски и претседателот на СЗПМ Драги Аргировски. Со седницата раководеше претседателот на Сојузот д-р Крсте Ангеловски кој поднесе извештај за работата, а за материјално-финансиското работење извештај поднесе претседателот на Надзорниот одбор Вукашин Спасовски, при што констатира дека нема недостатоци и неправилности во работењето.

Градоначалникот на Скопје Коце Трајановски ги поддржа сите напори на Сојузот за подобрување на пензионерското живеење и во прилог на тоа рече дека ќе се заложи бенефитите што ги обезбедува градот за пензионерската популација и натаму да се задржат, а ќе настојува да се воведат и нови. Тој истакна дека веќе се планираат и издвојуваат финансиски средства за активностите и дејствувањето на пензионерите, иако по таа основа се уште во сите општини на Скопје не се имплементирани спогодбите за соработка и меѓусебно помагање.

Во поздравниот говор претседателот на СЗПМ Драги Аргировски исказа благодарност до градоначалникот на Скопје и претседател на ЗЕЛС за воведената практика за помош и создавање поволни услови и околности во исполнувањето на целите на пензионерската организација, и потсети на некои определби од Националната стратегија за стари лица, како што е изградбата на пензионерски домови, организацијата на Републичкото спортско првенство и слично. Тој, исто така, позитивно се изјасни за Извештајот за работата на Градскиот сојуз, и присутните ги информираше за потребата од донесување посебен закон за пензионерско организирање.

Собранието на седницата за членка во Сојузот го прими Здружението на пензионери “Илинден”, потоа избра нов Извршен одбор и нови членови во својот состав, а по расправата, во која учествуваа: Павле Спасев, Димитрија Богатиноски, Дими-

трије Димовски, Петар Стојановски, Ратка Коколанска, Методија Новковски и други, едногласно ги усвои сите документи по кои се одлучуваше, како и Програмата за работа и финансискиот план за 2012 година.

Собрание на ЗП “Солидарност - Аеродром” **СВЕЧЕНО ПРЕЗЕНТИРАЊЕ НА УСПЕСИТЕ**

Собранието на ЗП “Солидарност - Аеродром” - Скопје, на 23 февруари 2012 година одржа отчетна седница на која беше оценето работењето на органите и телата и остварувањето на задачите за 2011 година. Со седницата, раководеше претседателот

на Собранието Стамен Филипов. Расправата беше мошне конструктивна и резултираше со едногласно усвојување на понудените документи. Беше заклучено дека Здружението целосно ја остварило Програмата и постигнало забележителни резултати, а посебно во преземањето мерки и ре-

шенија за подобрување на условите и на квалитетот на животот на пензионерите. Истиот ден по поводот одбележувањето на 65-годишнината од пензионерското организирање во Република Македонија, беше одржана свечена седница на која за постигнатите успеси на Здружението говореше и претседателот на Извршниот одбор Димитрија Богатиноски. Тој изрази задоволство за присуството на претседателот на СЗПМ Драги Аргировски и директорот на Фондот на ПИОМ Беким Незири, кои се обратија на Собранието.

Претседателот Аргировски говореше за значењето на Јубилејот на пензионерската организација, која обединета во СЗПМ, со над 245.000 членови, денес е најголемата невладина и неполитичка организација во земјата. Тој истакна дека Сојузот со својата богата и квалитетна програма, со целосната посветеност

на работата и практичното дејствување, постигна забележителни успехи во остварувањето на зацртаните цели и се наметна како респектабилна и цврста организација, чии рејтинг постојано се зголемува. Во чест на Јубилејот, за постигнатите успехи, Здружението доби благодарница, а за посебни заслуги во формирањето и дејствувањето и за успешната соработка со СЗПМ благодарница му беше врачена на претседателот на ИО Димитрија Богатиноски.

Искажувајќи го задоволството за поканата и заблагодарувајќи се на благодарницата, која му беше врачена, директорот Незири ја изрази подготвеноста за поинтензивна и понепосредна соработка и помош на сите здруженија на пензионери ширум Република во сите сфери на работата.

Собрание на ЗП Гази Баба

БЛАГОДАРНИЦИ ЗА ПОСТИГНАТИТЕ УСПЕСИ

По повод одбележувањето на 65-годишнината од пензионерското организирање и 20-годишнината од независноста на Република Македонија, Собранието на Здружението на пензионери “Гази Баба” на 12 декември 2011 година, во ресторант “Гоце 2000” во Скопје, одржа свечена седница, која беше посветена и на 39-годишнината од формирањето на Здружението. На седницата присуствуваа претседателот на СЗПМ Драги Аргировски, градоначалниците на општините: “Гази Баба”, “Арачиново” и “Петровец”, претседателот на ГСЗП на Скопје Крсте Ангеловски, претседателите на здружението здруженија од Куманово и Струмица и здруженијата “Солидарност” - Аеродром, “Кисела Вода” и “Центар”, претседателот на ЗИП “Гази Баба”, претставници на Црвениот крст и други гости.

Отворајќи ја седницата претседателот на Извршниот одбор Ѓорѓе Андонов ги исказа успехите на здружението во остварувањето на програмските цели и активности во 2011 година. Тој посебно го истакна солидарно-социјалниот аспект во дејствувањето на Здружението и ги назначи и успехите во пензионерските спортски натпревари, во Ревијата на песни, музика и игри и активностите на КУД “Пензионер”, а благодарници им врачи на

поединци и на организации, меѓу кои и на претседателот на СЗПМ и на градоначалниците на Скопје и на Гази Баба.

За успешната соработка со Здружението, претседателот на СЗПМ Драги Аргировски, благодарници му врачи на ЗП Гази Баба, како и на поранешниот претседател Душан Переески за придонес во работата на органите на СЗПМ. Притоа тој го истакна значењето на одбележувањето на јубилите и се осврна на постигнувањата што ја карактеризираат 2011 година како мошне успешна. Претседателот Аргировски, исто така, ги информираше присутните за редовното усагласување на пензите според Законот и вонредното зголемување од 5 отсто што треба да се реализира во 2012 година.

Собрание на Здружението на воени пензионери **ОДБЕЛЕЖУВАЊЕ НА ТРИ ЈУБИЛЕИ**

Собранието на Здружението на воените пензионери, по повод одбележувањето на 65-годишнината од пензионерското организирање и 20- годишнината од осамостојувањето на Република Македонија, како и започнувањето на подготовките за одбележување на 20 години од формирањето на ова здружение, на 9-ти декември 2012 година во Домот на АРМ одржа Свечената седница. Претседателот на Здружението Драган Бозарески поздравувајќи ги гостите, а посебно претседателот на СЗПМ Драги Аргировски и претседателот на Здружението на воено-полициските ветерани, Илија Николовски, го истакна значењето на јубилите и зборуваше за настанувањето и развојот на пензионерската организација. Во одбележувањето на 65 годишнината на пензионерското организирање, рече тој, со бројни активности беше вклучено и ова здружение. Потоа даде краток осврт на развојот на Здружението на воените пензионери и го назначи придонесот во надминувањето на проблемите и подобрувањето на квалитетот на животот на членството, особено во времето на транзицијата, кога од повеќе причини и околности воените пензионери беа ставени на маргинализација.

Претседателот Бозарески зборуваше и за активностите и дејствувањето на Здружението во текот на 2011 година и за успешното вклопување во СЗПМ и соработката со другите здруженија во земјата. Посебно ја нагласи соработката и меѓусебното дружење со ЗП Куманово, чие Културно-уметничко

друштво во Домот на АРМ во Скопје двапати гостуваше со претставите “Ленче кумановче” и “Шути и рогати”.

Во поздравниот говор, претседателот на СЗПМ Драги Аргировски му оддаде признание на Здружението за успешните активности, особено за организацијата на прославата на Јубилејот на СЗПМ и на Регионалната ревија на песни, музика и игри во Домот на АРМ, како домаќин, а зборуваше и за некои новини и активности околу средувањето на евиденцијата за членството на здруженијата. За досегашната успешна соработка со Сојузот тој му врачи благодарница на претседателот Бозарески. Честитајќи им ги престојните празници на сите им посака добро здравје и поинтензивно дружење и релаксација, за полесно справување со пролемите и активно стареење.

Здружение на ветерани и резервисти од одбраната и безбедноста на РМ

ИМПРЕСИВНА ПРОСЛАВА

Дестгодишнината од формирањето на Здружението на ветерани и резервисти од одбраната и безбедноста се совпадна со одбележувањето на јубилеите: 65 години од почетокот на пензионерското организирање и 20 години од осамостојувањето на Република Македонија. По тој повод, Здружението на ветераните, на 16 декември 2011 година, во Домот на АРМ организираше свеченост на која, покрај членовите на Собранието и на ИО, присуствуваа: претставници и гости од ГШ на АРМ и МО, пензионирани генерали и истакнати старешини, претставници на воено-дипломатскиот кор од Кина, Русија, Турција, Германија, Бугарија и Холандија, делегации на странски здруженија, меѓу кои и претседателот на Сојузот на офицерите и сержантите од запаса и резерва од Република Бугарија, генералот Стојан Топалов, прет-

седателот на Здружението на воени пензионери на Република Србија, генералот Љубомир Драгањац, претставник на ветераните од Република Албанија, полковникот Петрик Менај и други гости.

Свеченоста ја отвори членот на ИО на Здружението, генералот во пензија Борис Стојаноски, а за настанокот, растежот и дејствувањето на Здружението говореше претседателот, генералот во пензија Илија Николовски. Тој истакна дека Здружението е консолидирано, стабилно и препознатливо во невладиниот сектор во Републикава и пошироко, особено по тоа што успеала да ја промени перцепцијата за поимот “ветеран” и да придонесе за намалување на јазот помеѓу политичката и безбедносната култура на граѓаните и политичарите. Собирот го поздрави и генералот Тошо Атанасовски, претседател на Сојуз на борците на Македонија.

Честитајќи им го Јубилејот на славениците, претседателот на СЗПМ Драги Аргировски го истакна значењето на соработката на ветераните од одбраната и безбедноста со ветераните на трудот, како и обостраното ползување на неисцрпното искуство, мудроста и капацитетот на членството за поголем придонес во изградбата на Државата и за негувањето на традициите и развивањето на патриотизмот. По повод празникот на ова здружение тој му додели Благодарница од СЗПМ и му посака поголеми успехи. Здружението на ветерани за успешно дејствување, соработка и постигнати резултати, плакети и благодарници додели на истакнати поединци и ограноци.

Свечен собир на Сојузот на борците на Македонија

ЧУВАЊЕ НА ПРИДОБИВКИТЕ ОД НОВМ

По повод одбележувањето на 67-годишнината од пробојот на Сремскиот фронт, Главниот одбор на Сојузот на борците на Македонија (СБМ) и граѓаните поддржувачи на слободарските традиции, на 12 април 2012 година во Домот на АРМ организираше свечен собир. Покрај учесниците во настаните и други борци и поддржувачи на традициите од народноослободителната војна, на собирот присуствуваа: амбасадорот на Република Србија Томислав Ѓуриќ и претставници на Министерството за одбрана, на Генералштабот на АРМ, на Воената академија “Генерал Михаило

Апостолски”, на Институтот за национална историја и други.

За учаството и придонесот на Македонската народноосвободителна војска во завршните операции за ослободување на Авно-јска Југославија и за конечната пресметка со фашизмот, зборуваше учесникот и сведокот на оваа епопеја, докажаниот аналитичар на историските настани од НОВМ, претседателот на ГО на СБМ, генералот Тодор Атанасовски. Своите сеќавања генералот Атанасовски за учаството на македонските единици од составот на 15-тиот ударен корпус на Сремскиот фронт и придонесот во ослободувањето на земјата од фашизмот, ги презентираше во контекст на докажувањето на исправноста на Одлуката на АСНОМ за упатување наша војска на овој простор во времето кога Македонија беше целосно ослободена. “Отидовме на Сремскиот фронт”, да ги сочуваме придобивките од НОВ, а не да ја изгубиме слободата за која се боревме и гиневме”, рече на крајот Атанасовски.

Собрание на ЗП Ѓорче Петров
**ПРИМЕРНА СОРАБОТКА СО
ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА**

Собранието на ЗП “Ѓорче Петров”, на 5 април 2012 година одржа отчетна седница, на која, покрај членовите присуствуваа: претседателот на СЗПМ Драги Аргировски, претседателот на Градскиот сојуз на ЗП Крсте Ангеловски, градоначалникот на Општината “Ѓорче Петров” Сокол Митровски и претседателите на здруженијата на пензионери на Тетово и Сарај. Со седницата раководеше претседателот на Собранието Методија Тошевски, а Извештај за работата во 2011 година поднесе претседателот на Извршниот одбор Методија Новковски. Акцентирајќи ги постигнувањата на Здружението во 2011 година Новковски го нагласи значењето на одбележувањето на четирите јубилии, а ги наведе и проблемите кои го оптоваруваат функционирањето на Здружението, како што е одливот на средствата од членарината кон паралелното здружение, но и настојувањата за позитивно решавање на проблемот. Посебно ја истакна примерната соработка со локалната самоуправа искажувајќи голема благодарност до актуелниот градоначалник за помошта и поддршката што им ја дава во исполнување на програмските активности.

Претседателот на СЗПМ Драги Аргировски во поздравното обраќање ги набележа главните активности на кои е фокусиран СЗПМ за подобрување на стандардот и квалитетот на животот на пензионерите, од кои посебно го издвои значењето на донесувањето Закон за пензионерско организирање и исполнувањето на целите од Националната стратегија на Владата на РМ за стари лица. Градоначалникот Сокол Митровски уште еднаш ја нагласи определбата за постојана и интензивна соработка со пензионерите, од кои и тој очекува помош за вградување на искуствата и мудроста што ја поседуваат за напредок на Општината и при тоа, подари шаховски гарнитури и други средства за клубовите на пензионерите.

На седницата едногласно беа усвоени Извештајот за работа и Завршната сметка за 2011 година, како и Програмата за работа и Планот за финансирање за 2012 година. Исто така, беше разгледано и прифатено барањето на претседателот на Собранието за оставка на функцијата поради неговото ангажирање во СЗПМ и Одборот на регистрираната организација, а за нов преседател на Собранието беше избран Милорад Видевски.

Собрание на ЗП Центар

ПРИЗНАНИЈА ЗА ПРИДОНЕС ВО ЗДРУЖЕНИЕТО

По повод одбележувањето на 65-годишнината од пензионерското организирање и 57-години од основањето на ЗП Центар, Собранието на ова здружение, на 4-ти октомври 2011 година одржа свечена седница, на која присуствува градоначалникот на Скопје Коце Трајановски, претседателот на СЗПМ Драги Аргировски и други гости. Претседателот на Собранието на ЗП Центар, д-р Крсте Ангеловски зборуваше за историјатот на пензионерското организирање и за основањето и развојот на ЗП Центар. Меѓу другото тој истакна дека најнапред ова здружение било основано во рамките на општината Џадија, чија територија се совпаѓа со денешната општина Центар и е едно од најстарите и најбројни (12.773) здружение на пензионери во Скопје.

По повод одбележувањето на Јубилејот, претседателот на СЗПМ Драги Аргировски му врачи благодарница на градоначалникот на град Скопје, Коце Трајановски кој воедно е и претседател на ЗЕЛС, при што го истакна неговото залагање и придонес во унапредувањето и зачувувањето на животниот стандард на пензионерите. Заблагодарувајќи се на признанието, градоначалникот Трајановски, даде ветување дека ќе настојува соработката да зајакне и да се прошири во повеќе сегменти, а на пензионерите им посака многу здравје, задоволства и среќа во животот, како и

многу активности и дружења.

Претседателот Аргировски, исто така, благодарници им врачи и на претседателот на Собранието на ЗП Центар, д-р Крсте Ангеловски, потоа на претседателот на ИО на ЗП Центар Павле Спасев, како и на Спиро Николоски за придонес во спортските активности на СЗПМ.

По повод Јубилејот, а по Одлука на ИО на ЗП Центар, благодарници од здружението беа доделени на повеќе организации и поединци.

Собрание на ЗП Лабуништа

УСВОЕНИ ЗНАЧАЈНИ ДОКУМЕНТИ

Собранието на ЗП Лабуништа на крајот на декември 2012 година одржа годишна седница на која расправаше по Извештајот за работа на Здружението во 2012 година и донесе Програма за работа и Финансиски план за 2013 година. Со седницата раководеше претседателот на Здружението Дилавер Шакироски, кој даде воведни забелешки и го истакна значењето на седницата од аспек на донесувањето важни одлуки за работа и натамошно дејствување.

Подготвувајќи на Извештајот Рамиз Казимоски даде кратко објашничење на содржината и истакна дека во него се вградени сите сознанија и насоки од СЗПМ, особено во однос на водењето современа администрација, за што и од највисоко ниво нема никакви забелешки.

Расправата по сите точки на дневниот ред беше мошне конструктивна, со мислења и предлози за унапредување на работата, а позабележливо учество имаа: Спасе Мариноски, Зулал Мерсимоски, Нихад Салоски и други. Потоа членовите на Собранието едногласно ги усвоија Извештајот за работата, Финансискиот план и Програмата за работа за 2013 година.

На крајот беа верифицирани мандатите на Гуладин Исмајлоски и Ибрахим Бајрамоски за членови на Собранието, додека за член на Извршниот одбор беше избран Есад Авмедоски од Подгорци и за член на Надзорниот одбор, Андрија Пајкашки од Лабуништа. Исто така, беше избрана и пописна комисија на која и беа дадени насоки за извршување на задачите.

Рекреативен центар “Катланово”

СÈ ПОАТРАКТИВНО МЕСТО ЗА ПЕНЗИОНЕРИТЕ

Рекреативниот центар Катланово стана мошне посетувана и посакувана дестинација за пензионерите со пониски пензии главно од здруженијата членки на Градскиот сојуз на ЗП - Скопје, иако повеќе години редовни корисници на услугите се и пензионерите од ЗП Куманово, Свети Николе, Тетово, Гостивар, Кочани, Прилеп, Кавадарци, Неготино и Велес. Овој Центар за одмор и рекреација се наоѓа во Комплексот бањи во Катланово, на двестотини метри од западната страна, затскриен зад високите дрвја во шумата, кои значително ја намалуваат жештината од врелото сонце.

При неодамнешната посета, претседателот на Комисијата за РЦК Павле Спасев, не запозна со намената, капацитетот и функционирањето на Центарот, при што истакна дека оваа година посетеноста е нешто намалена поради реновирањето на објектот. Тој изрази благодарност до градоначалникот на Скопје Коце Трајановски, кој две години по ред донира по 500 илјади денари за реконструкција на Центарот, но и ветил дека за таа намена градот Скопје ќе издвои уште еден милион денари. Досега комплетно се реновирани два ката, а новина е вградувањето одделни санитарни јазли и бања во секоја соба. Подобрување на условите за престој ќе се овозможи и со осветлувањето на околината со канделабри, поставувањето клупи за седење и обновувањето на патеката до бараките. Во соработка со Општината Петровец, која обезбедила италијанска донација за изградба на угостителско-туристички објект до самиот Центар, ќе се изврши и планско надоградување и поврзување на двета објекта за посоодветно користење на капацитетите. По завршувањето на работите Центарот ќе добие нов лик.

Интересот за користење на услугите е зголемен и поради релативно малиот надомест за пансионско сместување, во кој партиципираат и матичните здруженија на корисниците. Треба да се истакне и грижата за добрата и здрава исхрана, која се приготвува сообразно потребите и здравствената состојба на посетителите. Во соработка со управителот на Катлановска бања Мишо Михајловски

ки, обезбедени се и медицински услуги и користење на Бањата според расположливото време и пропишаниот распоред. Сепак, корисниците најмногу се задоволни од местоположбата и убавината што ја подарила природата. Чистиот воздух и мирот што ги нуди околнината, со ништо не можат да се надоместат.

- Откако останав без мојот сопатник 17 години со ред доаѓам во Центарот и тука го наоѓам мирот што ми е толку потребен и што ме одржува во животот, - вели Марица Димитровска, пензионерка од Скопје.

За своите импресии од порано и за сегашните задоволства и поволности што им ги дава Центарот, ни кажуваа и пензионерите: Драги Стевковски од Скопје, членовите на потесното семејство Јаневи - Јордан, Велика, Вера и Мирјанка од Велес, Анка Јовиќ и Звезданка Новкова од скопско Марино, Јованка Петровска од Скопје и други. Тие раскажуваа за убаво поминатите денови, за новите средби и пријателства, за прошетките и дружењето, за мирот и за тишината кои релаксираат и го подобруваат здравјето.

СРЕДБА СО ВОЕНИ ПЕНЗИОНЕРИ ОД СРБИЈА

Педесетина активисти и членови од здруженијата: на Воените пензионери на Србија, на Потомците на воините од 1912 - 1920 и на Семејствата на паднатите борци во војните од 1990 - 1999 година, на пропатување низ Македонија, на 30 септември 2012 година повеќе време се задржаа во Скопје и ги разгледаа културно-историските споменици и другите вредности и обележја што ги доби Метрополата последните неколку години. Притоа, претставници на овие невладини организации остварија средба со активисти од раководствата на здруженијата на воените пензионери, на воените ветерани и резервисти од одбраната и безбедноста и на невладината организација "Вистина", на која беа разменети искуства од работата и дејствувањето на здруженијата со цел зајакнување на меѓусебната соработка и давање поддршка во развивањето и јакнењето на добрососедските односи. По тој повод беше организирано повеќечасовно заедничко дружење во хотелот Бристол, на кое од здруженијата домаќини на присутните им се обратија претседателот на ветераните, генералот во пензија Илија Николовски и потпретседателот на ЗВП Ѓорѓи Зарински. Импре-

сивно обраќање имаше и секретарот на Здружението на воените пензионери на Србија, Павле Лучичик, кој ги освежи своите сèк авања на убаво поминатите години на служба во Македонија. Сите од средбата беа задоволни и понесоа добри впечатоци.

ЗП Карпош

СВЕЧЕНО ОДБЕЛЕЖАН

35-ГОДИШНИОТ ЈУБИЛЕЈ

На 11-ти јануари 2013 година во преполната сала на Кинотеката на Македонија, се одржа свечена седница по повод 35 годишниот јубилеј на едно од најстарите здруженија - Здружението на пензионери Карпош од Скопје. На седницата присуствуваа претставници на Сојузот на здруженија на пензионерите на Македонија, претставници на локалната самоуправа, претседателот на Градскиот сојуз на здруженија на пензионери на Скопје, председатели на повеќе здруженија со кои соработува здружението и други гости.

Седницата започна со химната на Република Македонија во изведба на пензионерскиот хор на здружението. За историјата и за успехите на Здружението зборуваше претседателот на Собранието на ЗП Карпош Јован Гиновски. Потоа, на присутните им се обрати градоначалникот на општина Карпош Стевчо Јакимовски кој истакна дека соработката меѓу пензионерите и општината била на највисоко ниво, а така ќе продолжи и во иднина. Присутните гости и пензионери ги поздрави и претседателот на Сојузот на здруженија на пензионери, Драги Аргировски, кој, меѓу другото, порача да се обединат сите пензионери кои живеат на подрачјето на општината, бидејќи обединети ќе бидат посилни, а резултатите на сите полиња ќе бидат уште по-

добри.

Потоа, беше промовирана монографијата “ДА НЕ СЕ ЗАБОРАВИ” од авторите - пензионери Калина Сливовска - Андонова и Мендо Димовски. Монографијата ја промовираше Лидија Јеремиќ, претседател на Комисијата за културно-забавен живот во Здружението на пензионери “Карпош”, која истакна дека таа претставува пишан и неизбришлив белег за постоењето и дејствувањето на здружението, трага за минатото и патоказ за во иднина.

На крајот на претседателот на СЗПМ, на граданачалникот на Општината, како и на други институции и поединци, кои придонеле здружението да опстои и да се движи напред, им беа доделени благодарници.

Седницата заврши со пријателско дружење и коктел.

АФИРМИРАЊЕ И ПРЕКУ ХОРОТ

Хорот “Серенада” од ЗП Карпош, веќе се афирмира како една од подобрите пензионерски пејачки групи во Македонија, а со настапот на Регионалната ревија на песни, музика и игри во Тетово, и на Републичката во Скопје, си создаде имиџ и препознатливост кај поголемиот дел припадници на третата животна доба. Поведен од богатиот репертоар на песни и квалитетот на изведувачи, претседателот на СЗП Драги Аргировски ја покани групата да гостува и со своите “серенади” да создаде пријатна атмосфера при промоцијата на неговата најтиражна книга “Наши пензионерски времиња”, која неодамна излезе од печат.

За активностите и успехите што ги постигнува Хорот ни кажуваше претседателката на Комисијата за културно-забавен живот Лидија Јеремиќ, притоа скромно издвојувајќи го својот придонес во неговото успешно настапување. Имено, Хорот, речиси постојано настапува во придружба на поетесата Јеремиќ, која паузите меѓу изведбите ги исполнува со рецитација од нејзината се уште необјавена поезија од збирката “Пишан збор”, со која на моменти ја остава без здив и ја плени публиката. Нагласувајќи ги активностите од Програмата на Комисијата, таа го издвои Хорот како ретка драгоценост што ја поседува Здружението Карпош и му даде посебно место и значење во афирмирањето на неговото дејствување.

За популарноста и успехите на Хорот голема заслуга има и диригентката Благица Душкова, која цел живот се занимава со музика, а 35 години пред пензионирањето, додека раководела со хорот “Борец”, не се раздвојувала од диригентската палка.

- Ние сме професионални музичари во пензија, со изградена хорска култура и имаме голем избор повеќегласни песни, уметнички обработени и главно со народна и патриотска тематика, кои ги вежбаме и во даден момент ги изведуваме, - вели диригентката Душкова, не сокривајќи ја желбата групата да прерасне во пензионерски хор на Градот.

Иако во Хорот преовладуваат припадничките на понежниот пол, машките се главната потпора при изведувањето на нумерите, а без интонацијата на хармоникашот Васил Стојменов, и без “Коштана” и “Трена и Димко” на Пеџо Марковски, настапите не би биле толку импресивни и забелжителни.

ЗП Гази Баба

СРЕДБА И ДРУЖЕЊЕ ПО ПОВОД ЈУБИЛЕЈОТ

Во рамките на одбележувањето на 40-годишниот јубилеј од своето постоење, Здружението на пензионери “Гази Баба”, во соработка со здружението “Кисела Вода”, во паркот “Филип II” во општината “Гази Баба”, организираше пригоден концерт на кој настапи КУД “Пензионер” со својот афирмиран хор и соло изведувачи на народни и староградски песни. Гостите и присутните пензионери и граѓани (околу 500), меѓу кои беше и претседателот на СЗГМ Драги Аргировски, ги поздрави претседателот на ИО на Здружението Ѓорѓе Андонов.

На концервтот наизменично настапуваат пејачки и играорни групи од двете здруженија, а со своите песни и ора посебно внимание привлекоа претставниците на ЗП “Кисела Вода”. Отсјајот на боите од нивните колоритни облеки и носии, уште повеќ е го привлече вниманието и ги зголеми импресиите. Разиграните пензионери не останаа само на сцената, туку се симнаа меѓу публиката и развија широко оро, кое повеќемина го прифатија и заедно играа. Изведбите, кои беа наградувани со долготрајни аплаузи, го привлекуваат вниманието на минувачите кои и се придржуваат на публиката и остануваат да го следат настанот.

Оваа културна манифестација на пензионерите на отворена сцена, која успешно ја водеше Душко Салтировски, траеше повеќе од два часа, а потоа учесниците остварија средба и заедничко дружење во Клубот на ЗП “Гази Баба”.

Иако 40-годишниот јубилеј посебно ќе се одбележи на 12 декември 2012 година на Денот на Здружението, средбата е една од активностите посветени на овој значаен датум. Покрај другото, средбата е и голем придонес во зацврстувањето на соработката на двете здруженија.

Ревија на песни, музика и игри во Куманово

ВОЕНИТЕ ПЕНЗИОНЕРИ ЈА ОСВОИЈА И ПУБЛИКАТА

Здружението на воените пензионери првпат во историјата на своето постоење, на 16-ти јуни 2012 година учествуваше на Десеттата јубилејна регионална ревија на песни, музика и игри, која се одржа во Домот на културата во Куманово, а на која домаќин беше ЗП Куманово. Облечени во народни носии со колоритни бои, учесниците од ЗВП, беа забележани уште на почетокот на манифестијата при дефилирањето низ центарот на Куманово.

Пред официјалното отворање на Ревијата, како најава за богатата културна програма на претставниците, КУД “Ѓоко Симоновски” од ЗП Куманово, низ презентација на дел од своите активности, се претстави со изведби на староградски песни и игри и внесе расположение кај многубројната публика во салата.

Гостите, присутните и учесниците прв ги поздрави и им посака добредојде претседателот на здружението - домаќин Спирко Николовски, кој со задоволство го поздрави присуство то на претседателот на СЗПМ Драги Аргировски и секретарот на ИО Станка Трајкова, како и градоначалникот на Куманово Зоран Дамјановски. Откако ги најави здруженијата-учесници тој на сите им посака успех во настапот и претставувањето.

Поздравен говор одржа и градоначалникот на Куманово Зоран Дамјановски, а во име на организаторот, пред да ја прогласи ревијата за отворена, секретарот на ИО на СЗПМ Станка Трајкова говореше за значењето на ревиите од повеќе аспекти. Притоа, ги истакна активностите во негувањето и на културните традиции, како и подобрувњето на квалитетот на животот на припадниците од третата животна доба.

Потоа, се случи главниот настан, кој внесе задоволство и расположение кај сите присутни. Пеенето и играњето ја исполнува сцената и речиси без пауза, со ред настапуваа и се претставуваа здруженијата со своите колажни програми преплетени со песни и музика од богатата ризница на нашето културно наследство.

Настапувајќи шести по ред, претставниците на ЗВП со својот сплет од традиционални песни и игри, внесоа живост на сцена-та и ја освојаа и ја кренеа на нозе публиката која ги наградуваше со долготрајни аплаузи. Тие се здобија со многу симпатии и си обезбедија сигурен настап на Републичката џубилејна ревија на песни музика и игри, на која, исто така, беа мошне успешни. Во знак на признание за учеството на ревијата добија Благодарница која ја прими потпретседателот на ЗВП, Ѓорѓи Зарински.

Ревија на песни, музика и игри во Кичево

ПАТОКАЗ ЗА ИДНИТЕ ГЕНЕРАЦИИ

Во организација на СЗПМ и во знакот на одбележувањето на 65-годишнината од почетокот на пензионерското организирање, на 3-ти септември 2011 година, во салата на Центарот за култура “Кочо Рачин” во Кичево, беше одржана Деветтата регионална ревија на песни, музика и игри, на која учествуваа здруженијата на пензионери од: Кичево, Крушево, Македонски Брод, Прилеп, Дебар, Охрид и Дебрца, Демир Хисар и Гостивар како гостин. Домаќин на оваа културна манифестација на пензионерите беше Здружението од Кичево кое се покажа како добар организатор и придонесе учесниците достоинствено да се претстават, а гостите пријатно да се чувствуваат.

Почетокот на Ревијата, на свечен начин го најави хорот на ЗП Прилеп со пеене на Химната, а потоа, претседателот на

Здружението - домаќин, Љубомир Лукароски ги поздрави гостите, учесниците и присутните изразувајќи благодарност и задоволство за присуството на претседателот на СЗПМ Драги Аргировски и на потпретседателите на Собранието и Извршниот одбор, Бесник Поцеста и Методија Тошевски, како и градоначалникот на Кичево Благоја Деспотовски.

Во име на организаторот СЗПМ, на учесниците и присутните на македонски и на албански јазик им се обрати потпретседателот на Собранието Бесник Поцеста, кој го нагласи значењето на Ревијата и на Сојузот во негувањето и зачувувањето на културното богатство и народните традиции на Република Македонија и од аспект на градењето и јакнењето на мултикултурализмот.

Изразувајќи задовоството што ја има таа чест да ја прогласи Ревијата за отворена, градоначалникот Благоја Деспотовски на сите им го честита двојниот јубилеј: 20-годишнината од осамостојувањето на Република Македонија и 65-годишнината од пензионерското организирање во Македонија, посакувајќи им добро здравје и долг живот на пензионерите и им оддаде признание за она што го создале и што го оставиле на државата.

- А ние помладите, како рече тој, ќе учиме од вас и ова што го правите сега, ќе биде наш патоказ.

Потоа, настапија учесниците и, како едвај да дочекаа да ја прикажат својата подготвеност и инвентивност во доловувањето на песната, на музиката, на поезијата, на игрите, на инструментите и на носиите, за да ги искажат поавтентично извornите обичаи и традициите, како обележје на својот идентитет и на културното богатство, од кое треба да се напојуваат идните генерации и кое треба да се негува и љубоморно да се чува.

Признанија на здруженијата-учесници им врачи потпретседателот на ИО на СЗПМ, Методија Тошевски, а Ревијата успешно ја водеше Мики Петревски.

Регионална ревија на песни, музика и игри во
Македонска Каменица

ФОЛКЛОРНА ПЛЕТЕНКА ОД МУЗИКА, ПЕСНИ И ОРА

На 4-ти септември 2011 година, во кино-салата во Македонска Каменица се одржа Деветтата регионална ревија на песни, музика и игри, на која домаќин беше Здружението на пензионери од општината. На оваа културна манифестација на пензионерите учествуваа здруженијата од: Кочани, Берово, Виница, Пехчево, Делчево и Македонска Каменица. Пред почетокот на Ревијата учесниците продефилираа низ градот разгледувајќи ги убавините на ова рударско место и претставувајќи им се на граѓаните.

Добредојде на гостите и учесниците, убаво расположение и добро дружење прв им посака, претседателот на Здружението домаќин, Видан Коневски. Тој изрази посебно задоволство што на оваа средба се присутени претседателот на СЗПМ Драги Аргировски и градоначалникот на Македонска Каменица Дарко Митевски. Притоа, тој искажа благодарност за помошта и поддршката што им ја даваат Раководството на СЗПМ и локалната самоуправа со другите правни субјекти во градот.

Во своето обраќање градоначалникот Митевски истакна дека за Општината е чест што токму овој настан се случува кај нив и даде ветување дека и во иднина ќе соработува со Здружението и ќе помага во подобрувањето на животот на пензионерите.

Прогласувајќи ја ревијата за отворена, претседателот на СЗПМ Драги Аргировски се осврна на значењето на оваа манифестија и го оцени напредокот во организирањето и збогатувањето на содржините. Тој истакна дека во годината кога ја одбележуваме 20 годишнината од независноста на Република Македонија и 65 години од пензионерското организирање во Македонија, во организација на СЗПМ се одржани пет ревии на песни, музика и игри: во Валандово со учество на 7 здруженија на пензионери, во Домот на АРМ во Скопје со 13, во Крива Паланка со 9, во Кичево со 7 и во Македонска Каменица со 6 здруженија. Значи, вкупно се претставија 43 наши здруженија, што е речиси за пет пати повеќе од првата ревија во Пробиштип, на која во 2003 година учествуваа само 9 здруженија, но кои заслужуваат почит за зародиштот на една убава пензионерска традиција. Напредокот е евидентен. Оваа ревија што се одржува во овој пријатен амбиент во Македонска Каменица ќе претставува уште еден бисерен гердан нанижен од незаборавни песни и ора, кои пензионерите мудро ги чуваат од заборав. Со овие фолклорни ревии СЗПМ настојува да го сочувва извornото творештво и да се развиваат културните вредности на сите народи кои живеат во Македонија. На ревиите се откриваат разни народни песни и игри и обичаи кои придонесуваат за обновување и за збогатување на фолклорната ризница, но на нив пензионерите и се дружт, релаксираат и рекреираат, што е многу битно за активно старење во третата животна доба. И не само тоа. Суштината на заштитата на ова културно наследство лежи и во подигањето на свеста кај јавноста за вековно постоење на овој вид култура на овие простори, што е многу значајно и за зачувување на културниот идентитет - истакна тој.

На фестивалски уредената сцена се претставија повеќе пејачки групи, хорови и инструменталисти од пензионерските здруженија од овој регион. Се доби впечаток дека нашите пензионери облечени во колоритни народни носии со срце и со душа ги играа и ги пееја традиционалните народни песни. Настанот на учесниците беше проследен со голем интерес и задоволство на присутните, а со своите изведби бурни аплаузи и воодушевување предизвикаа и гостите и домаќините.

Признанија на здруженијата - учесници им врачи секретарот на ИО СЗПМ, Станка Трајкова, а ревијата успешно ја водеше Павлина Георгиева од Македонска Каменица.

Републичка јубилејна ревија на песни, музика и игри

ЗНАЧАЈНА МАНИФЕСТАЦИЈА ЗА ГРАДОТ И ДРЖАВАТА

Во Универзалната сала во Скопје, во организација на СЗПМ, на 25 септември 2012 година, беше одржана Републичка јубилејна ревија на песни, музика и игри. Почетокот на оваа културна приредба на пензионерите го најавија претставниците на ЗП Радовиш и Конче уште со самото пристигнување пред Универзалната сала на македонската Метропола, кои под ритамот на гајдите развија широко оро и со колоритните бои на нивните носии уште повеќе го привлека вниманието и интересот на минувачите. Како се наближуваше вистинскиот почеток на настанот, салата стана претесна за сите заинтересирани, па така за многумина граѓани немаше места во неа.

“Фестивалот” започна со одекот на “Химната на Македонија” со која заедно настапија хористите - пензионери од Битола и Прилеп. Глетката беше повеќе од импресивна - сите во салата стојаа простум и во еден глас ја пееја Химната.

и со бурни аплаузи беа проследени и поздравени говорите на претседателот на СЗПМ Драги Аргировски и на покровителите, градоначалникот на Скопје Коце Трајановски и министерката

Откако стивна мелодијата, тишината ја наруши потресната драмска изведба на личната творба на пензионерката од Демир Хисар Спаса Јанкуловска “Отвори ми го срцето”. Сите со почит и восхитување ја следеа рецитацијата која не потсети на исконскиот аманет и заветувањето за чување на Македонија и нејзиното име. Со посебен интерес

за култура Елизабета Канческа-Милевска, кои покрај другото, ја исказаа поддршката на пензионерите и заложбата за подобрување на квалитетот на животот на припадниците на третата животна добра. Потоа, почна Ревијата на песни, музика и игри, како вистинска манифестација на културното богатство и традициите во Македонија.

Крајот на Ревијата беше највоздушлив и највпечатлив. Дуэтот на КУД “Пенка Котеска” од Прилеп во придружба на хорот, со песната “За многу години, Македонци” ја крена публиката на нозе и сите едногласно ја прифатија и ја пееја. Потоа уште еднаш одекна силен аплауз како награда за организаторот и за учесниците и како потврда за успешноста на оваа најголема и најзначајна културна манифестација за пензионерите, но и за градот и за Државата.

Републички пензионерски спортски натпревари

СПОРТУВАЊЕ И ДРУЖЕЊЕ ЗА ПОДОБРО ЗДРАВЈЕ

Во знакот на одбележувањето на двојниот убilej 20-годишнината од осамостојувањето и 65-годишнината од пензионерското организирање, Сојузот на здруженијата на пензионерите на Македонија, во присуство на околу 1100 пензионери и гости, на 10 септември, на спортските терени во комплексот „Ливадишта“ покрај Охридското Езеро кај Струга, под спонзорство на Комерцијална банка - Скопје, ги организираше 16-те Републички пензионерски спортски натпревари 2011.

На свеченото отворање на игрите учесниците, гостите и присутните, на македонски и на албански јазик, ги поздрави и им посака добредојде домаќинот Лиман Положани, претседател на Здружението на пензионерите на Струга и Вевчани. Тој на натпреварувачите им посака успешно натпреварување и дружење, а на сите добро здравје и долг живот. Притоа посебни поздрави упати на претседателот на СЗПМ Драги Аргировски, потпретседателот на Собранието Бесник Поцеста, потпретседателот на Извршниот одбор Методија Тошевски, секретарот на ИО Станка Трајкова и членовите на ИО, како и на Назив Делјани, претседател на Конфедерацијата на пензионери од Поградец - Република Ал-

банија.

Во име на СЗПМ игрите ги поздрави претседателот Драги Аргировски кој го нагласи значењето на манифестацијата која претставува своевидна пензионерска Олимпијада на која се негуваат спортските активности за зачувување и јакнење на здравјето, но и на духот и меморијата кај постарите. Тоа придонесува за поздраво и поубаво стареење на оваа популација. На ваквата спортска активност на возрасните посебна нагласка дава и Европската Унија прогласувајќи ја 2012 година за година на активно стареење и на меѓугенерациска солидарност и соработка за стари лица.

- Овие натпревари се во знакот на двата големи јубилеи кои ги слават пензионерите со сите граѓани. На натпреварите треба да се чувствува спортскиот дух во рамките на познатото правило на основачот на модерните Олимписки игри - баронот Џер де Кубертен - "важно е да се учествува, а нека победат најподготвените и најдобрите". И не само тоа. Со ваквото масовно дружење на пензионерите на Македонија се овозможува нивна релаксација, зголемена меѓусебна доверба на здруженијата и на членството, подобра соработка со локалната самоуправа, натамошно сплотување на меѓунационалните односи и создавање пријатна атмосфера која поттикнува нови постигнувања во интерес на државата и на пензионерите, - рече покрај другото Аргировски и ги прогласи игрите за отворени.

Потоа, начинот на спроведувањето на натпреварите во 11 спортски дисциплини: стрелаштво, шах, пикадо, тегнење јаже, трчање, фрлање гуле, скок од место, таблица, домино, двобој и трбој, го објасни Здравко Петковски, претседател на Комисијата

за спорт и рекреација на СЗПМ, кој истакна дека победата и поразот секогаш одат заедно, но големината на учесниците е во тоа да научат и да знаат да се радуваат и на успехот на ривалите.

На натпреварите учествуваа 384 натпреварувачи од 40 здруженија од сите 8 региони, од кои 200 во машка и 184 во женска конкуренција. Најдобри резултати во екипна и поединечна конкуренција постигнаа спортистите од Здружението на пензионери “Охрид и Дебрца”, на кои како сèвкупен победник им припадна преодниот пехар. Во името на СЗПМ, пехарот им го врачи претседателот Драги Аргировски.

Игрите завршија во беспрекорна организација, во ферплеј натпревар, во меѓусебно почитување и коректно однесување на учесниците и во весела и пријатна атмосфера. Свој придонес на игрите даде и водителката Весна Баштованска.

Драги Аргировски, претседател на СЗПМ
**ЛИДЕР МЕЃУ ПРОГЛАСЕНИТЕ
ЛИДЕРИ ЗА 2012 ГОДИНА**

На дваесет и шести декември 2012 година вратата на “Портата Македонија” во Скопје беше ширум отворена само за десетте најпопуларни личности кои беа прогласени за “личност на годината 2012”, во анкетата на весникот “Нова Македонија”. И се како да беше подгответо за големиот настан. Оддалеку низ сводот на “Портата” се назираше споменикот на Александар Македонски, кој, како да беше вграден во неа за да го најави влезот во историјата на десетте лауреати на “Нова Македонија”, најчитаниот весник и врсник на државата што го има ексклузивното право за избор на личности со посебен придонес во развојот и афирмацијата на Македонија.

Во првиот ред во свечената сала седеа добитниците на признанијата и на статуетките со претстава на паун чекајќи со нетрпение да започне церемонијата.

- Овие десет личности се убав портрет на Македонија за 2012 година, рече главниот и одговорен уредник на “Нова Македонија”, Зоран Димитровски, претставувајќи го изборот на признанијата “личност на годината 2012”, што весникот ги воведе за

најистакнатите личности што ја одбележале годината во областа на бизнисот, културата, политиката, уметноста, науката, образованието, спортот, општествените и хуманитарните дејности. Тој ги назначи и проблемите и тешкотиите низ кои поминуваше Македонија во 2012 година и заклучи дека сепак, изминатава година имавме многу наши хeroи што со својата работа, ангажман и исклучителните резултати придонесоа за нашата држава да се чуе на сите мередијани.

Директорот на “Нова Македонија” Ратако Лазаревски избраните добитници на признанијата ги нарече лидери, кои со својата работа, чесност и посветеност, со својата мисија и визија, сега повеќе од секогаш, упатуваат каде треба да се движиме сите ние и нашата држава и кон што треба да се стремат новите генерации.

Лидерот на најбројната, невладина, неполитичка и мулти-етничка пензионерска организација во Македонија Драги Аргировски во изборот за “личност на годината 2012” се најде во врвот на најпопуларните личности,

а добивањето на статуетката го смета како признание за работата и успехот на Сојузот на здруженијата на пензионери на Македонија на чие чело се наоѓа. И без да се наведуваат сите негови успеси во 2012 година што го доведоа до највисокото скалило на популарноста во Македонија, само да се потсетиме на некои негови позабележителни постигнувања: заложба на Раководството на СЗПМ, на чие чело се наоѓа, за редовно усогласување и редовно примање на пензиите, како и реализација на покачувањата согласно Владиниот проект за подобрување на квалитетот на животот на пензионерите, како и спроведување други мерки предвидени со Националната стратегија за стари лица 2010 - 2020 година; преземање иницијатива за донесување Закон за пензионерско организирање, за подобрување на здравствената заштита и уште многу други постигнувања кои придонесоа претседателот на СЗПМ да стане и најпопуларна медиумска личност. Како омилен пензионерски лик, интелектуалец и публицист, искусен, стабилен, независен,

објективен, непосреден, аналитичен, комуникативен и амбициозен визионер, стана енергичен реформатор на пензионерското организирање во духот на европските стандарди и заложби, давајќ и позитивен импулс за соработка со сите релевантни фактори за решавање на пензионерските проблеми во целина за активно да се старее и сложно и скрочно да се живее. Неизмерен е неговиот придонес за пензионерската организација со неговите публицистички трудови, а посебно со петтата книга “Наши пензионерски времиња” со која 2012 година ја обележа како една од поуспешните. И, затоа тој излезе од границите на Македонија и стана лидер со европски манири. Како најдобар познавач на пензионерските проблеми Европскиот институт “Хеврека” од Љубљана и официјално го прогласи за експерт за трета животна добра.

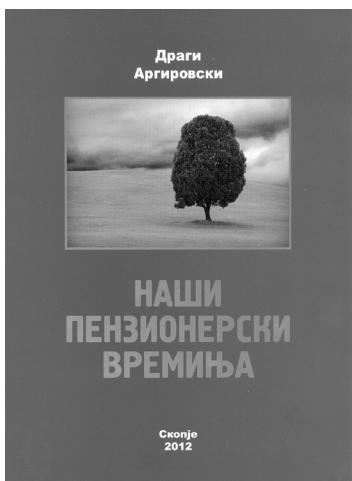
Меѓу пензионерите е познат по својата чесност, мудрост и решителност во дејствувањето и донесувањето правилни и праведни одлуки. Неговата харизма и максимална посветеност на работата и на задачите во Сојузот на здруженијата на пензионерите на Македонија и натаму ќе го водат по патот на успехите. Почетокот на оваа година нека биде почеток на нови заложби и нови постигнувања во заштитата на стандардот и подобрувањето на квалитетот на животот на пензионерите.

“Наши пензионерски времиња” од Драги Аргировски

ДЕЛО СО ИСКЛУЧИТЕЛНА ВРЕДНОСТ

Пред над 220 присутни пензионери и гости меѓу кои беше и министерот за труд и социјална политика Спиро Ристовски, градоначалникот на општина Горче Петров Сокол Митровски, претседателот на ССМ Живко Митревски и семејството на авторот Драги Аргировски, на 6 ноември 2012 година во големата сала на Домот на ССМ беше одржана промоција на книгата “НАШИ ПЕНЗИОНЕРСКИ ВРЕМИЊА”. Промотори на ова исклучително дело беа м-р Методија Тошевски, потпредседател на ИО на СЗПМ и главен и одговорен уредник на весникот “Пензионер плус” и Калина Сливовска - Андонова, претседател на Комисијата за информирање и издавачка дејност во СЗПМ.

- Кога во една работна активност влегувате со восхит и очекувања за кои знаете дека успешно ќе ги остварите, ве обзема егзалтација која ве храбри и ви создава дополнителна енергија и волја да ја продолжите. Таков случај имаме со авторот на овој зборник на избрани содржини од информации и текстови поместени во книгата “Наши пензионерски времиња”. Пленува настојчивоста на авторот Аргировски да им ги приопшти на своите потенцијални читатели, пензионерите, но и другите читателски групи и заинтересирани лица, да ги препрочитаат или да се запознаат со активностите на асоцијациите на луѓето од третата добра, организирани во здруженијата и во Сојузот на здруженија на пензионерите на Македонија, - рече меѓу другото промоторот Методија Тошевски.

- Книгата “Наши пензионерски времиња” од авторот Драги Аргировски е студија за луѓето од третата добра и белег за едно време во кое дејствува една популација која поседува голем потенцијал собиран и создаван низ годините. Таа е книга на многу записи и белешки за пензионерите, за луѓе кои неправедно од многу општества се лоцирани на маргините на случувањата. Авторот се пројавува како спонтан раскажувач на нештата формирајќи речиси досега невидена слика за постоењето, за работата и за енергијата на луѓето од третата добра. Согледувачката се аналитични и реални, притоа

издигнувајќи го, пред сè, човекот-пензионер како битие за респект и почит заради она што го правел во минатото, но и она што го прави денес, - истакна во своето излагање Калина Сливовска - Андонова.

На присутните им се обрати и авторот Аргировски изразувајќи голема благодарност на сите кои со своето присуство му изразија почит нему лично, на неговото дело и на целата пензионерска популација за која е наменета книгата.

- Вашето присуство во волкав број во салава придонесе да ме преплават емоции, а вашите спонтани аплаузи, почитувани пензионерки и пензионери и драги пријатели, да придонесат да ми се исполни душата со радост затоа што сум ја постигнал цел-

та! Навистина не знам кога последен пат сум бил вака возбуден и среќен. Впрочем, без оглед на годините секој човек посакува успех и признание, тоа се нешта што подмладуваат, радуваат и даваат сили за натамошни стремежи и визии.

Посебна благодарност за големата поддршка на мое-то семејство. Благодарност на сите што помогнаа ова дело да види виделина, бидејќи сите тие придонесоа да се создаде оваа публицистичка книга со предзнак и значење на зборник, студија и монографија.

Благодарност и до претседателите на здруженијата на пензионерите без чија поддршка и интерактивност не можеа да се осварат сите постигнати резултати што најдоа заслужено место во ова дело кое е белег и за нивните постигнувања и успеси.

Книгава е мој скромен придонес во европската година на активно старење и меѓугенерациска соработка и солидарност. Таа е и завет сите активности и проблеми во пензионерската организација и натаму да ги гледам со очите на вистината, да го развирам колективниот дух и соработка на доверба и почит. Само така ќе градиме нови вредности во државата во интерес на сегашните и идните генерации на пензионери. Силата на СЗПМ е во неговото многубројно членство, во нивната солидарност, мудрост и енергија. На крајот ви се заблагодарувам на сите што дојдовте на оваа промоција со што покажувате дека мојот труд не бил залуден, дека ме почитувате мене, моето дело и пензионерската популација во целина.

Монографија на ЗВП „20 ГОДИНИ ПОСТОЕЊЕ“

Здружението на воените пензионери на РМ своето дваесетгодишно постоење и дејствување го одбележа на 10 декември 2012 година во Домот на АРМ со свечена седница на Собранието и пригодна програма посветена на Јубилејот. На седницата присуствуваа: претседателот на СЗПМ Драги Аргировски со делегација од Сојузот, претставникот на МО, државниот советник Љупчо Точевски, зменикот на НГШ на АРМ, генерал-мајорот Насер Сејдини, претседателот на Здружението на ветерани од одбраната и безбедноста, генералот во пензија Илија Николовски, претседатели и претставници на здруженијата на пензионери од Градот Скопје и други градови со кои ЗВП остварува близка

соработка и други претставници и гости.

Претседателот на Здружението Драган Бозарески ги поздрави присутните и одржа пригоден говор за значењето на Јубилејот од аспект на настанокот и дејствувањето на Здружението, нагласувајќи ги најзначајните периоди и пресудни моменти во опстојувањето. Тој зборуваше и за активностите и дејствувањето на Здружението во текот на годината, за успешното вклопување во СЗПМ и за соработката со другите здруженија широк Република, како и за учеството и успесите на регионалните и републичките манифестации.

Во име на министерот за одбрана, се обрати државниот советник Љупчо Точевски кој го истакна значењето на мисијата

на Здружението и вети постојана поддршка на Министерството за одбрана и потпора во дејствувањето и остварувањето на програмските задачи.

Мощне инспиративен поз-здрав говор, поддржан со бурен аплауз, одржа претседателот на СЗПМ Драги Аргировски, кој го истакна напредокот на Здружението и постигнувањето забележителни резултати во рамките на Сојузот, посебно издвојувајќи го успехот на Ревијата на песни, музика и игри и вети дека со таквата активност ЗВП си обезбеди место за натамошно дејствување во СЗПМ, кое ќе се регулира и со Законот за пензионерско организирање.

За 20-годишното постоење на Здружението, под истиов наслов, беше промовирана Монографија, од авторите Калина С. Андонова и Мендо Димободки, за која промоторот Ѓорѓи Зарински рече дека издавањето на овој зборник на записи и кажувања за миналото е од посебно историско значење за Здружението.

Како признание за соработката и придонесот во активностите и развојот на здружението, беа доделени благодарници на: Министерството и министерот за одбрана, началникот на Генералштабот на АРМ, на СЗПМ и на претседателот на СЗПМ, на СЗП на Скопје, на ЗП од Скопје и Републиката, истакнати поединци од Здружението, а на сите присутни им беше дадена Монографија.

Збратимување на кумановските и воените пензионери **ПРИМЕР КОЈ ТРЕБА ДА СЕ СЛЕДИ**

Иницијативата за збратимување на ЗП Куманово и Здружението на воените пензионери на РМ, потекна од пред некоја година како израз на досегашната успешна меѓусебна соработка во остварувањето на заедничките цели и желба истата да се интензивира и да продолжи во сите области и сегменти на дејствувањето. Овој чин на доброволноближување и создавање услови за понепосредна соработка, обострано беше прифатен и поддржан од сите членови. Шести февруари 2013 година влезе во историјата на двете здруженија како датум на збратимувањето и како нов почеток во натамошната соработка.

Збратимувањето беше објавено на свечената седница-та на Извршниот одбор на ЗП Куманово одржана по тој повод, на која присуствуваше и делегација од Здружението на воените пензионери во состав: Ѓорѓи Зарински - потпреседател, Ефтиј Мишовски - секретар и Михајло Ристовски и Мендо Димовски - членови на Извршниот одбор на ЗВП. Притоа официјално и взајемно беа врачени повелби за збратимување и беа разменети пригодни подароци. Исто така, беше донесена и потпишана Програма за соработка во повеќе области на пензионерското организирање, а посебно во размената на искуства, на нормативни акти, во разрешувањето на прашања и проблеми од заеднички интерес.

Претседателот на ЗП Куманово Спирко Николовски во поздравниот говор го искаја задоволството од воспоставувањето поблиски врски и братски односи меѓу двете здруженија. Во име на Здружението на воените пензионери благодарност искаја потпретседателот Горги Зарински, кој ја нагласи важноста на одлуката за збратимување и најави бројни активности и области во кои здруженијата ќе можат заедно да настапуваат и да ја зацврстуваат меѓусебната соработка.

Збратимувањето на ЗП Куманово и ЗВП е уште еден позитивен пример на зближување и воспоставување понепосредна соработка помеѓу здруженија од СЗПМ, што треба да го следат и другите негови членки.

Десетгодишен јубилеј на Универзитетот “Трето доба”

НОВИ ИМПУЛСИ ЗА ДОЖИВОТНО УЧЕЊЕ

По повод одбележувањето на десетгодишнината од основањето на Универзитетот “Трето доба” (УЗД), на 19 март 2010 година на Филозофскиот факултет во Скопје беше одржана свечена академија со пригодна културно-забавна програма, на која поздравен говор одржа претседателот на Универзитетот м-р Томислав Димишковски. Поздравувајќи ги присутните, тој искаја благодарност до деканот на Филозофскиот факултет, професорите и другите предавачи и соработници, до претседателот и членовите на Научниот совет на УЗД за учеството и помошта во остварувањето на програмските активности на Универзиететот.

Потсетуваќи на датумот на основањето - 16.2.1999 година, Димишковски го истакна значењето на Универзитетот во оживотворувањето на едукативните програми и принципи за доживотно учење, што внесе нова смисла и содржина во животот на припадниците на третата доба како стил на активност и успешно спроведување со староста. Применувајќи ги искуствата на такви универзитети од европските земји, преку јасно дефинирана програма, како и културни, туристички, забавни и волонтерски активности, се зголеми интересот за доживотно учење, кое се појави како противмерка на осаменоста, пессимизмот и депресијата.

Практиката покажа дека ваквиот облик на едукација ги зајакнува самодовербата, оптимизмот и отпорноста и непосредно создава услови за поздрав и посреќен живот.

- Судејќи според постојаниот прилив на нови студенти - членови на УЗД, разновидноста на програмските содржини, а особено според подобрената општа здравствена состојба на припадниците, може да се заклучи дека УЗД се афирмира и се потврди како генератор на нов оптимизам, како елан и волја за живот и ги разбуди нашите сетила за радост и смеа, - истакна Димишковски.

Со учеството во реализацијата на проектот “Детски литературен фестивал” и посетата на Фестивалот “Трето доба” во Словенија, партиципацијата во Коалицијата на невладините организации и заедничката реализација на проектот “Македонија без дискриминација”, како и со активната соработка со СЗПМ и Црвениот крст на Македонија, УЗД се докажа како сериозна масовна граѓанска организација, која има услови и капацитет да постигнува уште поголеми резултати и да го прошири своето дејствување на целата територија на Република Македонија.

Честитајќи го Јубилејот, тогашниот секретар на СЗПМ Драги Аргировски ја истакна полезноста од функционирањето на Универзитетот и даде поддршка во развивањето и проширувањето на соработката и со другите ЗП во Република Македонија.

Во чест на Јубилејот хоровите “Учитељска лира” од Ниш и од ЗП “Гази Баба” настапија со богат репертоар песни од нашето поднебје кои внесоа нови импулси, надеж и расположение кај присутните. Прославата заврши со заедичка забава и меѓусебно дружење.

ЗП Куманово и ЗВП ЗАЕДНИЧКА ЕКСКУРЗИЈА ВО ВРАЊЕ

Збратимените здруженија на пензионери “Куманово” - Куманово и Воени пензионери на 6-ти април 2013 година организираа еднодневна заедничка екскурзија во Врање во соседна Република Србија. Околу 300 пензионери од овие здруженија го посетија овој познат град по богатата култура и традиции, при што обиколија и некои историски знаменитости во околината. При прошетката низ градот поголем број пензионери ја посетија и

Музеј куката на познатиот писател Бора Станковиќ каде се запознаа со неговото животно дело и придонес во српската литература.

Екскурзијантите ја посетија и надалеку познатата Врањска Бања, единствена во Европа со најтопла минерална вода од 94 до 110 степени Целзиусови, која избива на површината на земјата од 10-тина извори со капацитет од 140 литри во секунда. Посебен интерес кај посетителите предизвика лековитоста на водата богата со минерили, сумпур и алкални состојки кои успешно лечат ревматични, невролошки, гинеколошки заболувања и постравматски тешки состојби. Сознанието дека цените во Бањата се мошне привлечни и без ограничувања за странски државјани, ги израдува посетителите, кои во убавиот амбиент на околината останаа подолго да се дружат, да разговараат и да се забавуваат. Овој ден остави незаборавен впечаток кај пензионерите од двете збраними здруженија.

Здружение на инвалиди на трудот и корисници на инвалидска пензија “Центар” - Скопје

УСПЕСИ СО МАЛИ СРЕДСТВА

Здружението на инвалиди на трудот и корисници на инвалидска пензија “Центар” - Скопје, во кое членуваат околу 2050 инвалиди од разни категории, постои и успешно функционира од 1995 година, остварувајќи ги своите програмски определби во рамките на Сојузот на здруженија на инвалиди на трудот и корисници на инвалидска пензија. Резултатите се плод на амбициите, афинитетот и ентузијазмот на луѓето од раководството, кои се подгответи со мали средства да постигнуваат добри успехи. Претседателот Илија Чолаковски и благајничката Виолетка Гешовска, ја чинат душата и срцето на Здружението.

Запознавајќи не со Здружението Чолаковски скромно го назначи своето ангажирање, а најмногу зборуваше за работата и резултатите на другите лица од раководните органи. Програмата за работа е мошне амбициозна и опфаќа голем број активности со насоки за извршување на задачите, а тежиштето е изразено на помошта на членовите во остварувањето на нивните права. Според Чолаковски, извесни потешкотии во остварувањето на планираните активности се појавија поради недостатокот на фи-

нансиски средства, а особено од 2000 година со формирањето на паралелното Здружение на инвалидски пензионери, на кое Фондот за ПИОМ му додели половина од месечната членарина. И во такви околности Здружението успешно се справува со проблемите, а со зголемена ангажираност успесите и натаму не заостануваат. Ваквата состојба целосно ќе се надмине со иницијативата на Сојузот на здруженија на инвалиди на трудот и корисници на инвалидска пензија за добивање статус на национална инвалидска организација, со што ќе се издвојуваат средства и за ова здружение од Министерството за финансии, од игрите на среќа и од други извори.

Во соработка со институциите на системот и со некои невладини организации Здружението иницира спроведување на корисни акции за задоволување одредени општествено-социјални потреби и остварување бенефиции за инвалидите на трудот при плаќање трошоци и претплати за разни услуги (ТВ, струја, телефонска претплата, огрев, поштенски трошоци, сообраќај, ослободување или намалување на партиципацијата за лекови и ортопедски помагала, бесплатно паркирање возила, дозволи со намалена цена за риболов и друго). Тука спаѓа и обезбудувањето годишни автобуски карти за членовите со 60 отсто попуст и издавањето бесплатни годишни автобуски карти за инвалиди со телесно оштетување над 60 проценти. Здружението своите членови редовно ги испраќа на бањско и климатско лекување и преку разни хуманитарни организации обезбедува помош во храна, облека и разновидни инвалидски помагала, а позагрозените и потешките инвалиди ги посетува и снабдува со соодветни намирници.

Посебно внимание се посветува на спортско-рекреативниот и културно забавниот живот на инвалидите, а активностите на овој план се зголемени со формирањето Актив на жени, кој организира средби и дружења за време на празници и други поводи. За заинтересираните членови се организираат бесплатни екскурзии и посети на значајни историски места во Републиката, додека спортската активност главно се изразува со учеството во годишните пензионерско-инвалидски спортски игри на кои се постигнуваат забележителни успехи.

Здружението има развиено широка соработка во рамките на Сојузот, со институциите на Државата, со Црвениот крст на РМ и со други хуманитарни и невладини организации, како и со повеќе инвалидски здруженија во Републиката.

Состанок со претседателите на здруженијата
на пензионери

ДОГОВОР ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОГРАМАТА НА СЗПМ

Во организација на СЗПМ, на 11 мај 2011 година беше одржан состанок со претседателите на собранијата и на извршните одбори на здруженијата на пензионери, при што се расправаше за активностите на Сојузот и на здруженијата во остварувањето на Програмата на СЗПМ за 2011 година со акцент на одбележувањето на 65-годишниот јубилеј на пензионерското организирање. Со состанокот раководеше претседателот на СЗПМ Драги Аргировски, кој, отворајќи ја расправата ја насочи дискусијата кон конкретната проблематика и со коментари на поставените прашања, внесе динамика и ефикасност во постигнувањето договор за поцелосно остварување на Програмата.

Нагласувајќи ги задачите на работните тела на ИО на СЗПМ, потпретседателот Методија Ташевски во воведното излагање истакна дека Програмата на СЗПМ претставува основа и рамка во која ќе се позиционираат активностите на Сојузот и неговите органи - Собранието, Извршниот одбор и Надзорниот одбор, а посебно ја назначи координацијата на активностите со здруженијата по општините апелирајќи на поорганизирано и поефикасно вклучување и учество на поголем број на членство то во сите домени. Потпретседателот на Собранието на СЗПМ Бесник Пощеста, заблагодарувајќи им се на учесниците за дадената поддршка при неговиот избор, ја потенцира потребата од поцелосно ангажирање на сите поединци и раководства на ЗП, бидејќи успехот во реализацијата на програмите го смета за заеднички успех.

Дискусијата главно беше насочена кон иницирањето активности и преземањето мерки за посоодветно дејствување на Сојузот и на здруженијата со збогатување на постојните и внесување нови содржини и методи во работата на раководствата за подобрување на квалитетот на животот на пензионерите. Од некои учесници беа наведени определени потешкотии и пречки во дејствувањето поради недоречени или несоодветно регулирани односи на здруженијата со другите субјекти на локално ниво, за

што имаше објаснувања и упатства од претседателот на СЗПМ за подобрување на состојбата. Во дискусијата учествуваа: Нијази Џељиљи, Љупчо Ивановски, Методија Новковски, Али Фаатов, Гојко Ефоски, Marinela Jovanović, Pavle Spasov, Mihail Vasilev и Цветко Мердановски.

Заклучувајќи ја расправата, претседателот Аргировски уште еднаш го потенцираше значењето на одбележувањето на 65-годишнината на СЗПМ, за кое се изготвува посебна програма, а се очекува покровител на прославата да биде претседателот на РМ Ѓорѓе Иванов. На крајот на состанокот, потпретседателот на ИО Методија Тошевски, ги предложи заклучоците за активност и ангажирање во остварувањето на програмските цели за оваа година, кои беа едногласно усвоени.

Средба на претседателите на СЗПМ и ССМ **ОСТВАРУВАЊЕ НА ЗАЕДНИЧКИТЕ ЦЕЛИ**

Претседателите на двете најбројни невладини организации, Сојузот на здруженијата на пензионерите на Македонија и Сојузот на синдикатите на Македонија, Драги Аргировски и Живко Митревски, во присуство на секретарот на СЗПМ Станка Трајкова и директорот на СИН-АГ Вера Бужаровска, на трети октомври

2011 година одржаа работна средба, при што претседателот Аргировски, по повод одбележувањето на 65-годишнината од пензионерското организирање, на лидерот на ССМ му врачи благодарница како признание за долгогодишната и успешна соработка. Притоа тој истакна дека ова признание треба да потсетува на досегашното дејствување и остварување на целите на двата сојузи во областите од заеднички интерес и да послужи како поттик за јакнење и проширување на меѓусебната соработка. Ја нагласи и потребата за поактивно дејствување и размена на искуствата, бидејќи пензионерите, како ветерани на трудот, се дел од работничката популација и имаат слични проблеми со припадниците на Синдикат. Посебно го истакна задоволството за остварената придобивка со склучувањето договор за најниска плата во Република Македонија и заложбата на ССМ за зголемување на вработеноста, што е во полза и на СЗПМ поради сигурноста и стабилноста на изворите за пензии.

Заблагодарувајќи се на признанието, претседателот на ССМ Митревски даде ветување дека ќе се заложи соработката да се интензивира и да се овозможи поголем проток на идеи и размена на искуствата особено во делот на обезбедувањето социјална економска сигурност на вработените и на идните пензионери. Тој ја истакна потребата од заедничко настапување и во некои други сегменти и законски позиции, а го изнесе и размислувањето за вклучување на пензионерите во синдикалното движење преку посебна гранка, што би овозможило понепосредно дејствување и грижа за поцелосно остварување на правата на членството. Средбата помина во размена на мислења и предлози, а беа презентирани позначајни активности и дејствувања на сојузите во кои двата претседатели најдоа допирни точки и основи за зголемување

40 години од завршувањето на Воената академија СРЕДБА ЗА ПАМЕТЕЊЕ

Само во мислите е можно времето да се врати 40 години наназад и тогаш сеќавањата навираат, а настаните оживуваат. Ти се чини како сето тоа да не се случило толку одамна, како да било вчера... Мислите патуваат нанапред и наназад, а среќата и задоволството е огромно кога ќе се случи и физички да допатувате таму каде што ве водат мислите. Така и се случи!

Местото и датумот беа однапред одредени и предвидени: Воена академија на копнената војска во Белград, така се викаше порано, а датумот: 14 октомври 2011 година. Не беше одредена и предвидена силината на чувствата и на возбудата заради средбата.

И како што е ред и обичај во се што е поврзано со војската, некогашните питомци на 24-та класа беа уредно и навреме известени за средбата. Се беше добро организирано и се се случуваше како на филмска лента, како во сон. После 40 години, повторно на истото место се собравме припадници на една генерација академци, кои после школувањето беа раптркани по бившите ЈУ-простори. Четири полни години овде заедно го минувавме времето, ги изучувавме воените науки и вештини, другарувавме, го делевме

и доброто и лошото. Сега повторно на истото место, но ние не бевме исти. Некогаш млади момчиња, сега во третата доба, речиси сите до еден пензионери!

И убавото време како да сакаше да ни ја зголеми радоста и среќата заради повторното среќавање. Почетокот беше исполнет со срдечни поздрави, прегратки и препознавања, бидејќи од некогашните стројни млади момчиња останале само физиономијата и сеќавањата преполни со возбуда и емоции. Среќата и радоста заради средбата го поматуваше само сознанието дека некои од генерацијата веќе не се меѓу живите. Од 700-тини тогашни питомци, сега едвај стоосумедсетина пензионери дојдоа за да го одбележат 40-годишниот јубилеј од завршувањето на Академијата, но за жал и тоа е дел од животот. Тие што се живи продолжуваат да живеат, да се среќаваат и да се сеќаваат...

Откако се собравме пред зградата, препознавајќи се и евоцирајќи спомени за минатото, повторно се построивме и со војнички чекор се упативме кон кино-салата. После беседата на преставници на Организацисиот одбор и поздравниот говор на началникот на сегашната Воена академија, беше организирана обиколка на Академијата, која заврши со заедничка фотографија на фискултурното игралиште. Другарувањето продолжи во Домот на Армијата во Белград, каде што беа разменети многу адреси и телефонски броеви, а беше договорено и повторно видување.

На оваа средба учествуваше и група од седумнаесетина македонски пензионирани офицери кои, покрај другарувањето, низ неврзан разговор и размена на мислења, достојно го презентираа развојот на Армијата на Република Македонија и придобивките од осамостојувањето на нашата земја. Оваа генерација пензионери, за волја на вистината, речиси сите беа сведоци како и учесници во спротивставени воени конфликти при распаѓањето на Титова Југославија, што оставили длабоки траги во сеќавањата и многу семејни трагедии и последици. За среќа, овие денешни воени пензионери од нашата земја преполни со мудрост и со искуства, имаат доблест и сила да ги подучуваат и насочуваат младите генерации во чувањето на слободата и на човечките животи како непроценливи вредности, бидејќи знаат дека тоа се вистинските вредности!

Средба на претседателите на ГСЗП
со градоначалникот на Скопје

ДОНАЦИЈА ЗА РЕНОВИРАЊЕ НА РЦ КАТЛНОВО

Во кабинетот на градоначалникот на Скопје Коце Трајановски, на 10 мај 2012 година година беше одржана работна средба со претседателите на здруженијата на пензионери од Градскиот сојуз заедно со претседателот Крсте Ангеловски, на која присуствуваше и претседателот на СЗПМ Драги Аргировски. Во воведниот збор градоначалникот Трајановски истакна дека соработката со Градскиот сојуз на ЗП е примерна и се остварува согласно Спогодбата помеѓу овие два субјекти потпишана во 2009 година.

Запознавајќи ги учесниците со реализацијата на Договорот на Градот со Градскиот Сојуз на ЗП за соработка од 2010 година, градоначалникот Трајановски нагласи дека трета година по ред се планираат средства во бюджетот на Скопје наменети за реновирање на одмаралиштето во Рекреативниот центар Катланово. По тој повод на средбата беше потписан Договор за доноирање средства за таа намена во вредност од 500.000 денари, со ветување дека истите во наредната година ќе бидат дупло зголемени, за да се заокружи комплетното реновирање на Центарот. Покрај тоа, Градоначалникот ги наведе и другите активности за поддршка на пензионерите, како што е организирањето групен превоз до излетнички дестинации во Скопје, како и на територијата на државата, бесплатен превоз на возрасни лица два дена во неделата (вторник и петок), бесплатни слободни легитимации за јавниот превоз за инвалидски пензионери, поддршка на спортски манифестиции и други активности на ЗП од Градскиот сојуз и слично.

Благодарност за таквата поддршка исказа претседателот на Сојузот на ЗП на Скопје Крсте Ангеловски, по што беше потписан Договорот, а Градоначалникот одговараше на прашања на претседателите на здруженијата.

Сојуз на борците од НОАВМ и
граѓаните поддржувачи

ПРИСПОСОБУВАЊЕ НА НОВИТЕ УСЛОВИ И ПРЕДИЗВИЦИ

На 19-ти април 2013 година, во Домот на АРМ во Скопје беше одржана изборна седница на Сојузот на борците од Народноослободителната антифашистичка војна 1941 - 1945 година на Македонија и граѓани поддржувачи. Седницата ја отвори претседателот на Главниот одбор на СБМ, генералот Тодор Атанасовски, кој поднесе воведно излагање за работата и дејствувањето на боречката организација во изминатиот период. Тој посебно ја нагласи потребата за натамошно егзистирање на овој субјект на општествената сцена во Македонија поради чувањето и нетувањето на традициите и придобивките за кои многу животи беа положени во ослободителната и државотворната војна. За постигнување на овие цели Атанасовски рече дека организацијата мора да се реформира, да ги промени методот и формите на дејствување и да се приспособи на новите услови и предизвици на времето во кое живееме. Во овој контекст се расправаше и по извештајот за работата на Сојузот и повеќе учесници ја поддржаа заложбата за трансформирање и подмладување на организацијата со изнаоѓање нови содржини и форми на дејствување.

Во име на Раководството на СЗПМ Собранието на боречката организација го поздрави потпретседателот на ИО Методија Тошевски кој истакна дека соработката на двата сојуза треба да се одвива во рамките на Меморандумот за соработка со взајемно почитување на пропишаните услови и фокусирање на заедничките цели и програмски определби.

Собранието едногласно ги усвои Извештајот за работата на СБМ и на Надзорниот одбор и изврши избор на нови членови на Главниот одбор, кои за претседател повторно го избраа Тодор Атанасов, а за потпретседатели: Томе Малески, Евзи Мемети, Верка Бунтеска и Наум Бурески.

Чекорења низ животот

УМУВАЊА

Мендо Димовски

РАБОТА

Тврдењето дека работата го создала човекот уште одамна ја изгуби својата актуелност, не толку поради марксистичката основа и другите научни (и ненаучни) сознанија, колку поради духот на времето и сегашното сфаќање на животот што го живееме. Практиката едноставно ги натера лубето практично да размислуваат и да се чудат на такви и на слични тврдења, кои ништо лошо, но и ништо добро не носат. Научниците, пак, како да заборавија на логиката и на реалистичките сфаќања што го чинат животот и докажуваат нешто што не може да се докаже, а за што има многу контра тврдења и докази.

Бидејќи, навистина, звучи неверојатно со работа (или самата работа) да може да се направи суштество какво што е човекот, треба да се поддржат неверниците и да се бара чаре за вистината. Затоа можеби е подобро поинаку да се постави тврдењето, на пример, „неработата го направила (го создала) човекот“. Од практични аспекти ова тврдење, без размислување и двоумење, веднаш би било прифатено како исклучително и мошне реално. Зашто околината навистина изобилува со случаи и со примери што се совпаѓаат со него и тутка не е потребно научно и какво било друго докажување на вистината. А вистината, навистина потврдува дека многу припадници на човековиот род со неработа и мајмуналци станале лубе за почит, лубе со длабоки цевови, лубе видни и богати.

Значи, уште еднаш се потврдува дека работата секогаш не ги дава очекуваните резултати, а човекот како “нејзин производ” се враќа наназад и се преобразува во нечовек. Веројатно, оттаму доаѓа и онаа латинска поговорка дека човекот на човек не му е човек, туку волк. Но, не треба многу да им се верува и на Лatinите кои, цел живот со моливот в раце поминувале, само пишувале и мудрувале. Затоа, за нашиот човек, за кој станува збор, имајќи ја предвид неговата снаодливост, побрзо би можело да се каже дека е лисица, отколку волк, или некое друго животинче.

За да нема забуна за какви лубе станува збор, во полицијата и во војската, дури и во НАТО-структурите, навреме се именувани припадниците на “нечовечките родови”: на волците, на тигрите, на лавовите, на лисиците, на шкорпионите... Но, нив не треба да ги сметаме за производ на работата или на неработата, бидејќи во тие

средини и едната и другата категорија често не се појавуваат и не егзистираат. Друга работа е кога станува збор за командувањето и раководењето, за извршувањето на должностите и на задачите. Во тие случаи како главни актери се појавуваат команданти (лидери), раководители, шефови, војници, а нивна работа не е да работат, туку да командуваат, да шефуваат, да војникуваат... Ова навистина им зададе мака на одговорните за категоризација на носителите на работата и во однос на покажаните успеси тие не биле начисто во кој тип работници да ги распоредат шефовите, командантите и на нив сличните. Сепак, благодарение на некои претходни сознанија и истражувања, донесена е правилна и праведна одлука за нивно нарекување со вистинското име и презиме.

Туку, да ги оставиме војниците на страна, бидејќи тие се најмалку виновни за „неработата што го создала човекот“. Секако, повеќе треба да се занимаваме со апологетите на ова тврдење. Меѓутоа и тие се прикриваат и не истапуваат како такви, ами како поборници на работата и работењето. За да го докажат тоа, навидум плански, преземаат мерки за зголемување на работата, односно вработеноста и се свое вработуваат. Наводно, целта е да се намали невработеноста, а со тоа да се зголеми, или, како сакате, да се намали работата и оптовареноста на вработените. Навистина паметно и мудро размислување и постапување, бидејќи така се развива мисловниот процес и се зголемува напречнувањето на интелектуалците на физикалците.

Значи, сите се ставени во игра и никој не смее да се пожали дека е запоставен. Секако и задоволството нараснува и се станува многу појасно и пооправдано. Без друго, овде станува збор за невработените и за оние отпуштените, за кои многу се размислува и на кои многу им се ветува. Кај нив, пак, чекањето е главната работа, а кој чека - ќе почека, макар и до следните избори.

Друго е прашањето кога работата се појавува и се пројавува како бизнис?! Тогаш не треба да има забелешки дека таа не постои или пак се промовира како неработа. Всушност, ни во еден случај таа не може да се изедначи со неработата, бидејќи, во суштина, ако ја има, ја губи негацијата и преминува во бизнис. Тоа би требало така да биде, ама кај нас и бизнисот, веќе не е бизнис. Некои наши нови бизнисмени и него за себе го приграбија и во друго го претворија. Така и секаде фискални каси да си имаме, вистински бизнис и чисти сметки ќе си немаме!

НАШИТЕ АВГИЕВИ ШТАЛИ

За да биде асоцијацијата поцелосна, во насловот сакавме да го ставиме и Буридановото магаре. Така, претходно смислениот наслов „Нашите Авгиеви штали и Буридановото магаре“ би изгледал попривлечен, но би создал забуна при толкувањето. Речиси уште не прочитан, на друга помисла би наведувал, на пондила за чување магариња би потсетувал. А навистина, Авгиј (Аугиј) со своите штали и Буридан со неговото магаре, се сосема други и различни приказни.

Заради вистината, да се потсетиме и на едниот и на другиот. Така, Буридан во свое време чувал магариња и со нив изведувал експерименти. Надалеку познат станал по неговото (Буриданово) магаре, кое му пцовисало за време експериментот што го изведувал. За да добие ново открытие Буридан со глад го измачувал животното. Тој извесно време не го хранел магарето, а кога добро изгладнело, го оставил да стои меѓу две наполно еднакви и подеднакво оддалечени купчиња сено. Токму поради нивната целосна еднаквост и магарешката нерешителност на кое купче најпрво да му се доближи, магарето пцовисало.

Во приказната со Авгиевите штали нема магариња и нема открытија. Авгиј во шталите чувал крави (околу 3.000) и други животни за молзење. За разлика од Буридан, тој ги хранел и молзел кравите, ама не ги чистел шталите. Така поминале дури 30 години, а губрето се насобирало. За среќа, после толку години пред газда Авгиј се појавил Херкул, а овој веднаш го вработил. Само за еден ден Херкул го исфрлил губрето и ги исчистил шталите.

Туку, нас не не интересираат магарињата на Буридан, ниту пак кравите на Авгиј. За волја на вистината, денес никој магариња за експерименти не чува (во Прилеп со магариња одат на тутун), а ретко кој толку крави за молзење одгледува. Ама, појавата на нови Авгиевци и Буридановци нё загрижува. Тие како да реинкарнираат, како да оживеа и веднаш почнаа да експериментираат. Небаре многу крави за молзење и штали за чистење имаме, небаре многу магариња за јавање и овци за стрижење одгледуваме?!

Но, и едните и другите во голема работа се впуштија, да го спроведуваат своето, не пропуштија. Попрво нови кланови создадоа, околу себе нови миленици собраа и се што милуваа, си прибраа. Одеднаш многу области зафатија и на разни страни абер испратија. Додека некои сфатија, на мнозина правата им ги скратија. Кобајаги за работа се фатија и со “резултати” настапија. Многу еден на друг наликуваа и со “направеното” ликуваа. Демек,

за доброто на народот се правеа, а по “направеното”, речиси редовно славеа.

Еј, море, вие Македонци, не страхувајте од нашите Авгиевци и Буридановци! Ако тие слават, навистина за народот добро прават. Ама, кој народот во тоа ќе го разубеди? Народот со факти настапува и што му се случува, кажува. Народот со ветувањата не се залажува. Тој не премолчува и своите права не престанува да ги бара.

Нашите Авгиевци и Буридановци јавано настапуваа и народот го залажуваа. Кога еден од нив за реформа зборуваше, Авгij и неговите штали ги спомнуваше. За чистењето, во завиена форма кажуваше. Решенија разни нудеше, од ништо не се откажуваше. Мошне филозофски се изразуваше, како ќе било, објаснуваше: “Сега провев треба да направите, за чист воздух да влезе во шталите”.

Речиси уште зборот не дорече, навистина провев се направи. Се зададе однекаде и брзо во луѓа се претвори. Фабрички хали, претпријатија и многу фирмии и касарни тој затвори. На работници и на службеници, на домници и на бездомници, нови проблеми им отвори.

Тогаш, многу луѓе на нозе станаа, многу од нив без работа останаа. Некои што работеа, на принуден одмор ги пратија и ништо не им платија.

Демек, нашите Авгиевци и Буридановци во реформа се впуштија, ама многу заборавија и од предвид испуштија! Навистина, во почетокот добро им одеше и никој ништо не им можеше. Потоа ги привлекоа парите, па брзо се фатија за буџетарите. Таму нешто пари имаше, ама затоа многу пари Западот нудеше. Тој ридови и долини ветуваше и услови поставуваше.

Потоа, сите сфатија дека „чистењето“ не е ризично, ако им се препушти на западњациве. Тие добро знаат што ни прават. Нашите со усул да чистат не знаат, ниту знаат, ниту пак совети приемаат. Нашите и на нашите нивните не знаат со лезет да работат. Само Господ да не чува од нашите Авгиевци и Буридановци. Нив тој Горниот да не ни ги испраќа.

Затоа, најдобро е со западњациве. Ако тие од раце не испуштат и на нашите не ќе препуштат, тие и натаму со нас експерименти ќе изведуваат и забави ќе си приредуваат. Сите одеднаш ќе не отераат и на полошо ќе не дотераат. Ако работа побараме, никогаш нема да ја добијеме. Ако леб и вода ни понудат, гладни и жедни ќе останеме.

БУНКЕРИ

Некои автори како да создаваат дела за бункери. Можеби тоа го прават несвесно, бидејќи кога ги зачнуваат своите текстови не размислуваат дека тие уште необјавени можат таму да завршат. Можеби, пак, условите и околностите во кои создаваат се виновни за бункерите. Особено, ако во писанијата на кој било начин се засегнати главните фактори, ним бункер сигурно не им гине. Сомнителните текстови и кога не се сомнителни, барем за авторите, поради “мир во куката”, подобро е во бункер да се остават за да отстојат. Таму можат подолго (и се уште) да стојат, на страна да се стават и за други времиња да се издвојат, зашто сега не можат да опстојат!

Затоа, животот не секогаш во живо може да се слика и прикажува. Неретко, вистината боли кога вистински се раскажува. Најдобро е ликови и имиња нови да се измислуваат, за вистинските со нив да се споредуваат. Во спротивно, авторите се напаѓаат, а можат и да страдаат. Тоа, навистина практиката го кажува и не треба никој да се залажува. Така, еден наш познат хроничар, тешко поминал кога книга напишал и вистината ја кажувал. Тој за поранешни времиња кажувал, за поубавиот и послаткиот живот раскажувал. Лубето од неа, како сегашни да беа, иако, само некои таков живот си водеа. Проблеми за ништо си немаа, ама голем грб си имаа. Ете, како хроничаров во незгода се стави, книгата веднаш во бункер се остави и досега на јаве се не појави!

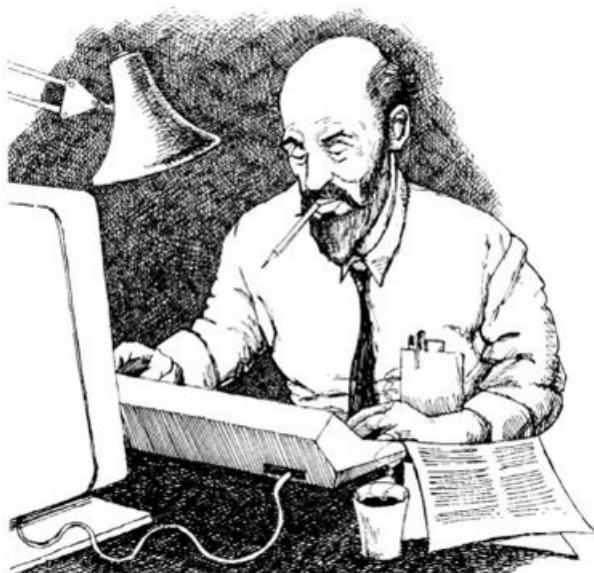
Нешто слично и на друг наш пишувач му се случи, кога сакаше пораки да даде за побрз од во НАТО и во Европа да не вклучи. Ама, кој си ти, брате, совети да даваш и на тоа свој имиџ да создаваш?!

Се мисел пишувачов, се мисел и се предомиславал. Повеќепати го читал текстот и го препрочитувал. Напати му изгледал премногу реален и позитивно критичен, па немал храброст сам да репи за да го објави. Кога се посоветувал со близки пријатели - критичари, те со лектори и коректори, со цивилни и воени писатели, оцената за текстот била позитивна, ама кај сите согласноста била негативна. Согласноста за тоа се уште трае - место за објава на текстот нигде му нема, зашто секој од него за себе факти ќе зема.

Тие, можеби, навистина биле во право и сакале да го спасат авторот, за да остане на здраво. За текстот кога кажуваше, авторот оправдано се оправдуваше. Демек, коректно сакал само да забележи, никого директно да не допре и никого да не ожекжи. Но и тој се сомневал во поинаквите сфаќања. Не бил сигурен дека текстот сите правилно ќе го читаат и правилно ќе го толкуваат. Доколку би се случило обратното, потоа, во ова време, ќе нема време за докажување.

Така, уште еден добротворен текст завршува во бункер (фиока), но немирот останува и на авторот не му дозволува се да премолчи. Од своја позиција, во нов коментар, во многу поблага и подопадлива форма тој кажува што сакал тогаш да каже и да порача. Но, дали тоа некој го прочитал и забележал?! И да не е, сега “и волците биле сити и овците останале на број”. За “коzите и за “стриженето”, се чини, дека никој не размислува, а камоли да кажува??!

Затоа, пак, за асоцирањето и интегрирањето во ЕУ и во НАТО, има кој да не залажува!

ПОЛТРОНИ

Мислев дека им помина времето на полтроните. Мислев дека сега не постојат. Мислев, и за џабе сум мислел. Сум мислел и сум се занесувал. Сум се замајувал. Начисто сум се излажал. Имало, има и ќе ги има. И ова ново време ти било полtronско. Полтрони и само полтрони. Има и таму каде што мислиш дека ги нема. Врие наоколу. Понекогаш се прикриваат и се притајуваат, некако помалку видливи стануваат. Ти се чини, исчезнуваат. Потоа, пак се појавуваат, на сцена стапуваат и нови простори освојуваат. И така, опстојуваат.

Еј, бре полтрони, полtronишта низаедни! Што се притајувате и што не замајувате? Кого вие освојувате и со кого се спојувате? Кому, вие се додворувате? Зошто пред шефовите се стопувате и помали од зрно стануваате? Зошто толку се скротувате и со нив се сплотувате? Зошто не им се спротивставувате? Зошто се свиткувате и потклекнувате? Зошто, зошто..? Знаете, ли бре, или не знаете!?

Овие потклекнати човеколики суштства, како да не ги забележуваме. Демек, не можеме да ги препознаеме, а тута се, пред очи ни се шеткаат и меѓу нас се плеткаат. Слободно се движат и егзистираат. Ние, демек, не ги гледаме!?

Каква наша полtronиштина, каква глупост и будалештина!?

Туку, има луѓе кои ги откриваат, ги проучуваат и ги жигосуваат. Така, некои откриле дека меѓу нив има млади, а препознале и постари, потсвяткани типови со треперливи погледи, со лица кутри раскиселени, како од врата потфатени, како со мокри чорапи удренi. Тие ги издвоиле и сите поднаведнати, подзгрбавени, наизглед згмечени човечиња, кои живеат за да цапкаат пред претпоставените, да им ги отвораат и затвораат вратите, да им ги држат „стварите“. На многу места откриле такви молчеливи понижени човеколики видови кои им се местат и потпикнуваат на лидерите, им ги нудат своите услуги

и трпеливо чекорат кон целите.

Но, откритијата на истражувачите немаат примена во практика. На многумина не им одговара да чепкаат по истражувањата, наводно полтроните не биле главната работа во целокупнава неработа. Всушност, никој ништо не порекнува, ама и проблемот не го согледува. Оние што треба да ги откриваат и елиминираат полтроните, ниту ги гледаат, ниту ги препознаваат.

Тука и странските структури се немоќни, ниту нé советуваат, ниту пак обвинуваат. Освен тоа, полтронирањето не е условувано како негативна појава што влијае врз асоцирањето за влез во НАТО и Европската Унија. Можеби, пак, е добро ним да им се полтронира, ако веќе им импонира?! Така, во падот и во развојот никој не ќе може да не стопира и од Европа да не дислоцира, макар и на Грција да се потпира?! Но, немаме кој (?) кај странциве да лобира!

Бездруго, мора да се води сметка за волјата на народот и за максималната застапеност на етникумите, особено на албанскиот “народ”, без оглед на тоа што оваа појава не беше условена со историскиот Охридски договор. Во спротивно, борбата против полтроните може да биде разводнета, дури и пренасочена. Така, наместо полтрони може да се појават борци за човекови права со тромблони и други неоткриени и неидентификувани средства на наши етнички претставници и сопственици!

Додека така размислеваме, сенешто друго измислеваме и во заблуда опстојуваме. А полтрони и полтроништа врие наоколу. Насекаде ги има, и, нема да ги нема. Нема дилема, дека ги нема!

ВИСТИНА

Еден наш, во одбраната познат хроничар, откако знае за себе со ред ги бележи настаните и ги складира во својата меморија. Така секојдневно, го живее животот и го става на хартија. А животот пак, не му дава да здивне, да се одмори, нешто да не забележи, за подоцна да остави. Но, кога му се преполнала меморијата, сакал малку да ја подиспразни. Така, се вратил дваесетина години наназад и почнал да вади од складираното. Вадел и ставал на хартија. Со ред ги изложувал и ги редел настаните како на тезга, небаре на пазар ќе ги продава. Им ја мерел тежината и така измерени ги сортирал. За да не погреши, никој за да не му забележи, најпрво на кантар ги ставал оние за него што зборуваат и на него што се однесуваат. Се држел до она поранешното, прво удри по себе, самокритички настапи, напаѓај се и не жали се. Обвинувај се и до земја повинувај се, ако сакаш да останеш и да опстанеш...

Ама, оддалеку кога се погледнал, како да не можел да се препознае, како на друг да наликувал. Тој тогашниот, не личел на овој сегашниот. Нејсе, си рекол во себе си, уште подобро ќе испадне, зашто, како за друг се на виделина ќе изнесе. Затоа решил ништо да не прикрива. Можеби пак во оригинал тогашното некому ќе му послужи, нешто ќе го подучи во животот, или барем ќе го натера поинаку да размислува. Кога почнало клопчето да се одмотува, тој само запишувал. Секако, за себе најмногу кажувал, ама не можел и другите да ги изостави. Кога го зел редот, никого и ништо не прескокнувал. Ја отфрлил пристрасноста и запишувал. Искуството го научило дека е најдобро така да се постапува. Зашто, не може да се побегне од вистината. Кога тогаш, таа секого стигнува. Затоа, не сакал да измислува. Го сликал и прикажувал животот, како во живо, како тогаш што го живеел. Ништо не му одземал, ниту пак му додавал. Само имињата вистински што ги променил, а и себе поинаку се нарекол. Повече, позвучно и повпечатливо име си ставил. Демек, името го прави човекот!

Туку, и вистинските имиња да ги кажувал, немало да погреши, зашто за друго време и за други услови кажувал. Тогаш, како се да било поинаку. И лутето и природата не биле како денешните. Тогаш никој за себе не размислувал, сам не се гостувал, сам не јадел и не пиел. Ако другите биле ненајдени и ненапиени и тој ќе гладувал. Ама тогаш други мислеле и одлучувале за редот

и поредокот. Тогаш и државата не била раздржавена, границата не била разграничена, црквата расцрквена, ниту пак имало крчма раскрчмена...

Многу нешта што тогаш си немавме, сега си ги земавме. Држава своја си изградивме, граница отсекаде си ограничивме и на север си ја означивме. Војска своја си добивме и одбрана со закон си воспоставивме. Ненадејно и војна си отворивме. Однадвор и одвнатре си ја водевме и со договор си ја затворивме. Реформи во се си спроведовме и се си изменивме. Но се уште во НАТО и во ЕУ не се зачленивме!?

Нашиов хроничар за порано и за друго сакал да кажува, за денес ништо да не раскажува. Поубавото и послаткото за животот сакал да го насликува, за сега барем малку на минатото да наликува. Понесен од настаниите со ред ја редел вистината за овие и за оние кои одамна си отшли и се разотишле. За нив тој книга напиша и се што знаеше запиша. Ама, луѓето од неа, како за денес создадени да беа. И тие живот таков си имале и што им душа сака си земале. Проблеми за ништо си немале, зашто голем грб си имале!? Но, со нив големи проблеми хроничаров си создаде! Книгата на јаве се не појави, за подолго во бункер се остави.

П.С. Нашиов хроничар нова книга пишува - нови луѓе и настани измислува. Минатото не го споменува, а сегашноста ја преименува. Со своето перо и со мислите тој во небо се вивнува. Демек, таму била чистина и кога се кажува вистина?!

ЛИДЕРИ И ЛАЈДЕРИ

Добри лидери секогаш ни недостасуваат. Такви имавме и имаме, ама, како по правило, ги губевме и се уште ги губиме. Лайдери, пак, ни пртрестасуваат. Но, кои се едните, а кои другите? Иако вторите мислат дека се како првите, помеѓу нив може да се стави знак еднаквост само кога лайдерите би биле лајтери (герм. лидери). Меѓутоа, не станува збор за лајтери, ниту пак за лајнери (англ. бродови што пловат по утврден ред на пловидбата). Значи, не е направена грешка во пишувањето и не треба да се врши исправка.

Лайдерите се лайдери и како такви опстојуваат. Тие од лидерите се разликуваат не само по изговорот (леадер на англиски лайдерите го изговараат како лайдер), туку и по суштината на поимот. Лидерите и лайдерите не се еднакви и поради тоа што првите се оние вистинските, а вторите би требало да бидат како првите.

Но, поделбата тука не завршува. Според едно наше истражување, постојат помали и поголеми лидери и, исто така, такви лайдери. Градацијата може да оди уште натаму, нагоре до најголеми (највисоки) и надолу до најмали (најниски) лидери, односно лайдери. Најголемите лидери, всушност, се оние највистинските, најизраснатите, највредните и најзаслужните. Тие ги поминале сите Сцили и Хариби, ги запознале сите опасности и веќе знаат дека таму не треба и нема повеќе да не водат. Најмалите, пак, се оние најмладите, најнезнајните и најнеискусните. Лидерите треба да се чисти и пречисти, без суфикси и префиксии, без разни додавки што можат лидерството да им го расипат. Треба да се родени со вродени предиспозиции, со харизми и навреме стекнувани карактеристики, со особености за лидери пропишувани и посакувани. Тие многу вредности и доблести треба да поседуваат и со тоа најмногу да освојуваат.

Туку, лайдерите сакаме позабележително да ги представиме. Настанувањето малку го спомнавме, ама видот и родот, подобро да не им го чепкаме. Повеќемина тврдат дека наш род се, попусто, а на некои дури им се роднини. Но, тука ништо не помага, ниту вујчевци, ниту стриковци. Лайдерството никој не може да им го оспори. Ниту пак името, кое многу кажува и без некој за нив да раскажува. Лайдерите некои уште серови лайдери ги нарекуваат (сир англ. господин). Кога самите така се нарекуваат, по нашки, навистина испаѓа дека се серови. Кој вели, после, дека ним и тоа не

им соодветствува!

По сличноста во изговорот, лајдерите се најблизу до параглајдерите. Ама и убавината во уживањето ги зближува, само што едните уживаат во височините што ги имаат, а другите во истите што мислат дека ги имаат. Помеѓу нив има уште една разлика: параглајдерите ги управуваат параглајдеристите, а лајдерите треба сами да управуваат. Дека треба да знаат (а не знаат) и тоа да го прават, веројатно, некои ќе сфатат. Тие побрзо што ќе сфатат, побрзо на вистинско место ќе се вратат. Тогаш, ништо нема да испуштат, само лајдерството на други серови лајдери ќе им го препуштат.

Лајдерите (и серовите и помалку серовите) си останале лајдери зашто си имале проблеми во развојот - во школувањето, во работењето, во службувањето... И тие минувале низ "сито и решето" и тие имале свои Сцили и Хариби. Но, некои и тоа си немале, ниту пак за тоа си знаеле. Кога му спомнале Сцила и Харидба на еден од лајдерите, тој се вознемирил и просто се налетуил. Почнал да се правда и оправдува дека тие женски се чиста измислица и адут за злобните јазици. Демек, некои сакале аморален да го направат и лајдерството да му го расипат. А тој, се колнел дека освен својата венчана ниту една друга одблизу не познавал. Навистина, треба да му се верува, без да се проверува.

Но, сега никој никому не верува! Ниту на лидерите, ниту на лајдерите некој им верува, ниту каде не водат некој проверува. Во оние што верувавме, брзо ги изгубувавме. Такви порано и по-доцна што ги имавме, сега ги немаме. За (не)среќа, лајдери најмногу си имаме и за нив отстррана совети си примаме. За поубаво со нив, само ќе сонуваме.

ЕДУКАЦИЈА

Некои неверојатни животни случувања не потсетија на една давнешна приказна за царот и везирот. Според преданијата таа е вистинска и потекнува од овие простори. За да се уверите во вистинитоста и сличноста со она што ни(ви) се случува, накратко ќе ви ја прераскажеме: Царот, за кого станува збор, чудо пари потрошил за школување свои помошници во странство. Кога ги завршиле школите, тој ги распоредил на работни места несоодветни на нивната стручна подготвка. Така, оној што се школувал за медицина, го задолжил со ресорот за правда; оној што завршил право, го задолжил да управува со аграрот; оној што завршил агрономија, го поставил министер за внатрешни работи и така со ред наредени нелогичности. Везирот не можел да издржи да не го праша царот зошто така направил. “Е мој везире, да ги ставев да работат она што учеле, ниту јас ќе бев цар, ниту ту ќе беше Велики Везир” - му одговорил царот.

Применливоста на приказната, не е толку карактерисрична за војската и за одбраната, за што сакаме да зборуваме, бидејќи не кореспондира со принципите и правилата на војничката организираност и регулираност на работите. Но и тутка има исклучоци. Можеби тоа не охрабри и не натера да ја прераскажеме фабулата и да го пренесеме царското размислување во сегашноста. И денес, како и тогаш, за школувањето кадри воrenomирани странски школи и институции решаваат “цареви” и тие ги избираат кандидатите. Тоа би требало да го прават според дадени критериуми, а не по баби и дедовци, по татковци и батковци. Таква интеција и определба постои уште од самото конституирање на одбраната, ама исполнувањето на критериумите е друга работа. Затоа, мнозина не се, а и порано не беа, задоволни со практиката, иако тоа јавно не го искажуваа и не го манифестираа. Секако, најпогодени беа оние што се надеваа дека ќе влезат во потесниот избор за странска едукација. Небаре не беа свесни дека сите не можат да одговорат на вистинските критериуми и барања, а да не зборуваме за исполнувањето на дискреционото право на главните?!

За среќа (нечија несреќа), така стојат работите со школувањето во странство. Кога ќе се вратат кандидатите од едукација, работат она што ќе им се нареди, а не она за што се школувани.

Има такви, паќ, кои остануваат докрај неангажирани и неиспользовани. Причината за тоа не се кажува, а секој нов кандидат со нешто друго се залажува.

Иако во одбраната не е толку ценета внатрешната (земската) едукација на припадниците, таа мошне квалитетно се одвива. Речиси во целост се совпаѓа со програмите и содржините на надворешната (натовската) едукација. Но, хендикепираноста на внатре едуцираните не е толку да не е поврзана со едукацијата, отколку што е со одењето и со престојувањето во странство. „Странците,“ велат дека полезноста главно таму се чувствува. Меѓутоа, главната придобивка на новоојдените и дојдените е во чекањето. И едните и другите чекаат „царот,, да им го исполни ветеното?!“

За волја на вистината, домашната едукација по многу нешта предничи, но, главно, потсека на странска емитација. Особено кога станува збор за науката за одбрана и заштита, треба да се истакне дека таа најдалеку отишла. А, за да им се допадне на странците, странско име - дефендологија и ставија, а обичните луѓе без објаснување ги оставија. Можеби подоцна и тие ќе сфатат зошто со наши зборови некој не можат да им објаснат, како во одбрана и во заштита (СВОЗ) на Земјата ќе стапат!

Замислите каков апсурд, да не можеш да си бидеш свој на своето и да не можеш да ги нарекуваш нештата со вистинското име и презиме. Зошто е тоа така, во новоиздадената книга за одбрана дадено е вакво објаснување: бидејќи „кај извесен дел од нашата популација предизвикува определена негативна асоцијација во смисла на врзаноста на поимот за некој веќе надживеан и пропаднат систем или, уште полошо, на изедначување со предвојничката обука (Дефендологија, учебник за државните универзитети во РМ, 2002 година, стр. 14, пасос 3.).“

Само да не биде по нашки, науката за одбрана и заштита го добила името дефендологија, а многу научни дисциплини кои се поврзани со неа, веќе од поодамна носат странски имиња: виктимологија (наука за жртвата), полемологија (наука за војната), иренологија (наука за мирот) итн.

Една непосредна анкета со обични граѓани покажа дека, освен оние кои ги изучувале овие работи на факултетите, ако на нив наидете, за овие поими анкетираните, поим немаат. Некои пак помислија дека станува збор за дефектологија, а не за дефендологија. Од аспект на вистината, навистина интересно размислување. Ако се имаат предвид дефектите во одбраната, ова нека биде потсетување и предупредување за надлежните што треба да работат во иднина!

НЕХЕУРИСТИ

Малку отстрана сакавме да погледаме на знаењето и веднаш ни се испречи незнаењето. Тоа ни ја закочи работата и не врати наназад. Потоа заклучивме дека за знаењето не може така отстрана да се гледа и погледнува. Веднаш се задлабивме во проблемот и почнавме хеуристички (хевристички - пронаоѓачки) да размислуваме. Всушност, така ги пронајдовме и нашите нехеуристи од насловот. Можеби поинаку требаше да ги наречеме, на пример "хеуристи нехевристи", бидејќи за таквите најмногу сакаме да кажуваме, ама ајде нека тоа остане за друга пригода.

Туку, попрво, за знаењето нешто да си кажеме. Многу него си го сакаме, ама тешко си го добиваме. Тоа не паѓа од небо и никој не може да го дарува, ниту без дарба да го поседува. Тоа не доаѓа само од себе, ниту само по себе. Не се стекнува со рафањето и не е од бога дадено. Горниот никому не делел знаење, туку секому давал можност да го поседува. Но и можноста секој не може да ја использува. Ако се остане на неа, тогаш нема знаење. Главата останува празна и чиста, како "табула раза", како неиспишана таблица.

Голем пат треба да се изоди за да се стигне до знаењето. Многу школи треба да се завршат, многу книги да се прочитаат и многу лекции да се научат. Па и тогаш целта не е постигната. До неа уште треба да се оди и патот на практиката да се изоди, а и школа на животот да се заврши. Така видикот се проширува и знаењето се втемелува. Се зацврствува и умеењето, а како значајна димензија, нараснува духовната сила и големина.

Всушност, така се стигнува до врвот, до кого хеуристите мачно се искачуваат, а само најдобрите таму стигнуваат. Потоа, за да влезат во елитата и ним уште знаење и калење им треба. Многу човештина и многу етички квалитети и доблести треба да поседуваат. Додуша, респективен број хеуристи имаме, ама нехеуристите нив ги загрозуваат. Ним зад грб, зад петици им стојат за да не се издвојат, за да опстојат. Затоа сакавме и нив да ги разоткриеме.

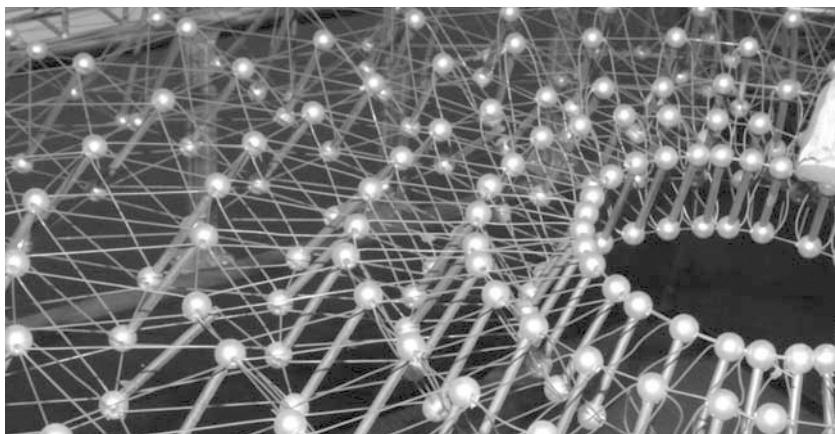
Нехеуристите се производ на незнаењето и неумеењето. Тие не ги изодуваат сите патишта на хеуристите, ама, за жал, некои и прекутруга кај нив стигнуваат. Меѓу нив поединци успешно се закотвуваат и подолго време таму остануваат. Тогаш брзо нараснуваат, меѓу себе се поддржуваат, а "работата" од раце не ја испуштаат. Така, мирна душа, работат, а не работат и не знаат

колку не знаат. Некои и не сакаат за тоа да научат и да знаат. Често пати забоштуваат, како да се хеуристи и така опстојуваат. Ако не зборуваат, ако сами не се откриваат, меѓу хеуристите, не се препознаваат. Ако уста отворат, ако малку прозборат и глас испуштат, веднаш на себе заликуваат.

Меѓутоа и кога молчат, хеуристите нив добро ги знаат и ги препознаваат. Еден висок преставник на елитата хеуристичка мошне често ги детектира, ги открива и јавно ги жигосува. По се изгледа тој задудо вистината им ја кажува, иако, неретко со нив се забавува. Тие пак за ништо абет си немаат и на ништо не се обрнуваат. Дури и кога им кажува дека ништо не знаат, дека се дунстери и кога ги прекорува, дека тие не довеле до ова дереце, или се прават, или, навистина ништо не разбираат.

Вакви проблеми со знаењето и незнанењето, ние во одбраната си немаме. Веројатно тоа се должи на прописите војнички и редот и дисциплината што си ги имаме. За среќа и помал број нехеуристи си имаме, а и кога се зголемуваат, плански се курсираат и се школуваат. За посигурно и подобро за одбраната, подалеку, во странство се испраќаат и како хеуристи ни се враќаат.

Но, и овде има исклучоци. Некои нехеуристи се враќаат исти, а служат како хеуристи. Сепак, меѓу нив нема големи и чисти нехеуристи и игнористи за да можат нешто лошо и поинаку да сторат. А и не можат да се скријат, дури и сами лесно можат да се откријат. Особено тие во странство и овде школувани нехеуристи, ако наидат на инвентивисти, тешко да останат исти. Зашто и истражувањето кај нас е во подем, а истражувачите наши имаат инстикт вроден.

ПРЕТСЕДАТЕЛ

Се си мислев дека јасен ми бил и поимот и функцијата претседател. Веројатно до крајот на животот ќе си бев во заблуда, ако некои нешта не се случија и ако не дојдев во близок контакт со новопечен претседател на Заедница на сопственици на станови во една зграда. Кога се пофали дека станал преседател, го препращав уште еднаш да повтори, што станал, за да се уверам во реченото. И се уверив, т-то уште еднаш го проголта, а јас сакав да го исправам и на “претседателот” да му го вратам испуштеното.

- Е, де ти ќе ме учиш што треба и како треба да правам и каде што да ставам, реагираше “почитуваниот”, уверен дека добро се изразува.

Почнавме разговор околу поимот и кога навлеговме во правописот, излеговме како што влеговме. “Мојот” претседател никаде не отиде, ама тврдоглаво си остана на своето, дури и со документи што ги подготвувал за инаугурација, тоа го докажуваше... За волја на истината, во некои од нив прочитавме: преседател (пак без т-то) на сите сопственици, на повисоко рамниште преседател на Заедница, а не “слуга и потрчко”, како знае да каже за подобро да му ја сфатиме функцијата.

И, навистина му ја сфативме. Потоа, во нашите сретнувања со длабоко поклонение му се обраќавме и со страхопочитување го поздравувавме. Тој, такви мигови, едвј дочекуваше за да ја покаже својата фигура и неограничената моќ (претседател со неограничени овластувања - така му пишува во регистрацијата), до која првпат во животот се дофатил. Силата веднаш ќе ја почуствуваат штом започнете разговор, особено ако имате поинакво мислење и ако не ги извршувате неговите наредби. Станарите од него уплав фатија, а некои за тоа aber му пратија и работата повеќе ја заматија. Ама тој, со некои свои, навреме си нашол спој и сега никој ништо не му може. Додека го гледате и го слушате на собирите во подрумите и ходниците, се прашувате дали е тоа вистинскиот пример и примерок на претседател на заедниците на сопственици. Откога ќе ги наведе прописите, законите и заканите, почнува со воа и со ноа да ги објаснува нештата, додека не дојде до ништата и така два-три саата сите едногласно согласни за што побрзо да заврши мачењето. Потоа сите знаат дека ништо не знаат, за што станало збор, ама ќе дознаат кога ќе им троне поштарот на врата и ќе им донесе aber од претседателот.

ДОСТА НИ Е!

прв дел

- Леле Достанко, леле бе леле, до каде стасавме?! До тебе ја дотуркавме работата. Сега само тебе можеме да ти се обратиме. Фала Богу, што си разбран човек и што сакаш да не сослушаш. Малку и ти стана чаламција со тоа твоје исклучување, ама верувам ќе имаш трпение со мене и нема да ми се закануваш со тоа, па дури и кога ќе ти кажам и кога ќе те прашам нешто што не ти се допаѓа или што не го знаеш. Туку, за ова второто не се плашам, барем според она што си го покажал досега, нема ништо да не знаеш. Така е, бога ми не те лажам и не ти ласкам. Ти си брате супер, а и емисијата ти е таква. Многу е важно што си народски, што не се правиш некој, што си прост како нас, дури и попрост, ама доста си информиран и начитан! Како од дете да си шетан и нашетан, а сега никој повеќе не може да те расштетува. Нема врска она што ти го кажуваше еден твој противник дека си се изгубил покрај фаворизираниот твој колега, демек не си му бил рамен. Ама пак колку ти е тој рамен, ем е помалечок, ем е многу полесен. Не знам, ако е неговата тежина во неговата леснина, тогаш пеки. Тврдам дека си ти популарен и повистински новинар. Ист си бе Достанко како оние од книгите - сезнаен незналица. Да не си Ти и телевизијата твоја, не знам каде и кому да се жалиме, да го истурваме сиот гнев што го имаме и што ни се насобира?!

- А бе, Достанко, остани така и слушај ме да ти кажам што не мачи нас обичните смртници. Најпрво ќе почнам од црквата, не оти е таа она најважното, туку за да ни тргнат работите и да ми прости Господ ако нешто згрешам, ако нешто испуштам или пропуштам! А познато ми е дека си голем верник и дека луѓето почнаа многу да ти веруваат, небаре Ти си Тој спасителот!?

- Да, во право си и јас им се чудам на луѓено, како и Ти што им се чудиш на работите! Бог да чува и да брани!

- Достанко, сакав да те прашам, зошто бе Достанко дозволивме еден расчинет свештеник црквата да ни ја расцркви?! Ами тоа не е држава од повеќе етничуми, како нашана, па секој да може да влече каде што сака и колку што сака?! Црквата е бе света работа! А и верниците се исти. Зошто бе Достанко, сега кога му е изречена пресуда на тој сабаљешен (Зоран) не го затворат и

веднаш да го решиме проблемот? Туку, море Достанко, да не има уште многу такви сабајлешни, внатрешни, надворешни...?

- Ама, не ми се верува баш да има во свештенството. Ним им е местото таму каде што им е, а не во црквите и во манастирите.

- Ти, како да ги мешаш работите. Тие не се криминалци, узурпатори, корумпатори, вакви, такви богаташи, ами предавници. Кој знае бе Достанко, можеби останало уште нешто за предавање?

- А, не, не, името не го даваме. Тука сме единствени и ако треба на референдум ќе излеземе.

- Ма какви Грци, какви бакрачи!

- Не те слушнав, какво знаме да имаме?

- А ти што би им дал?

- Кој те прашува, бе Достанко, што би им дал ти на соседите. Тие што си наумиле ќе си земат и точка.

- Јас сакав нешто друго да те прашам. Ми текна, за фараоните. Се појавиле некои фараони и демек тие сакале побрзо да не одведат во НАТО и во ЕУ? Кога слушнав, веднаш помислил дека не е вистина, зашто многу назадно ми изгледаше. Со нив испаѓа како назад да се враќаме!?

- Знаеш ли ти кога живееле фараоните?

- Е, затоа така ми изгледаше, наместо напред да одиме, ние се враќаме. Единствено ми се допадна она со пирамидите. Тоа може да биде од историска вредност и да ни остане во наследство. Со пирамидите можеме да влеземе во светските анализи, а без нив, како досега, ќе останеме. Боже, Достанко, колку биле далековидни тие наши нови фараони. Слушнав и тоа дека биле малку потплашени од Антикорупциската. Таа им побарала имотни листови за да им го утврдува потеклото, ама брзо се повлекла, зашто наводно пирамидите се уште биле на проба. И да не било така пирамидистите тврделе дека тука не станува збор за корупција од типот “нати-дајми”, туку само “земи”. Тоа бе Достанко многу софистицирана работа ти била и ние обичните ем не ја разбирајме, ем не треба да се плеткаме како во мрежа. Има кој да се грижи за тоа? Нам ќе ни објаснат кога ќе дојде времето.

- Да, пред изборите сигурно.

- Достанко, дали си ти партички врзан човек?

- Е, фино што не си. Верувам дека ти можеш да ми објасниш нешто што е ниту ваму, ниту таму. За џабе некои истражувачи дошли до фактот дека народот не бил задоволен со властта, кога не ни кажуваат зошто. Тие, всушност, знаат зошто, ама треба некој и

стручно да го објасни. Зошто бе Достанко, што и фали на власта, кога тој истиот народ ја избираше?

- Како тоа нема што да не и фали?

- По кој пат?

- По трет пат? Извини, не те разбрав. Јас мислев да бараме нешто помеѓу, а не како на крстосница да стоиме и не знаеме кој пат да го фатиме. Не знам, можеби е спасот во тој, како го велиш, третиот пат, ама таму велат дека Циле голем простор зафаќал и тешко ќе било за поминување?

- Не знаеш? А, има ли некој во државава што знае?

- И тоа ли не знаеш?

- Е, сега, бе Достанко, ме разочара. Тогаш и ти навистина јадеш бурек!

втор дел

Достанко, Ти пишував лани пред да заминеш на одмор, но фидбек не добив. Тогаш мојата и твоја “Доста ни е” “Вечер” ја објави навечер, откога ти отиде на ферија. Сигурно некој ти го покажал на(т)писот, како што би рекол самиот, ама ти досега ништо не покажа дека некој ти го покажал. Затоа, повторно решив да ти пишувам, но без лелекање, леле бе Достанко, без леле, бе спаситељ на наш!

И сега ти оддавам признание за твојата разбраност и доблесност. Ти беше и остана разбрано-неразбран дури и самиот кога некој нешта не ги разбираше или не сакаше да ги разбереш. Затоа ми е блиска твојата големина и твојата силуетна суета. Ја разбираам твојата реакција за скратување (до исклучување) на “привилегијата” за разговар со тебе. Но, не ти се лутам за тоа, бидејќи и концепциите за разговор ти и не си предвиден. Разговараш со соговорниците, ако сакаш да разговараш и ако не те прашуваат да одговараш. Во спротивно, знаеш како треба да праеш, дури знаеш кога треба да чмаеш?! Ама и знаењето е привилегија. Кога знаеш, паметуваш, подучуваш и насочуваш, а кога не знаеш, проследуваш. Достанко, поретко ти заќутуваш, а почесто се разлутуваш. Понекогаш се развикуваш и тогаш исклучуваш. Чаламција си беше и си остана со твоето заканување и исклучување. Не ти чини тоа, бе Достанко! Луѓето сакаат да ти се пожалат и да си ги искажат маките. Некој сакаат да се експонираат, а ти ги задушуваш?! Еј, застани малку, бе бурекчијо!

Но, да не отстапувам од куртуазниот и востановениот ти ред на емисијата. Замисли сега дека сум директно вклучен во про-

грама и лично ти се обраќам, како многу други со она што ти импонира и што ти го мами осмевот: “Достанко, ти си цар над царевите, бе. Да не си ти и твојата емисија, навечер ништо нема што да гледаме и после полноќ со тебе да остануваме. Ние навистина се забавуваме, ама и за маките ти кажуваме и тежините си ги олеснуваме. Од тебе, совет побаруваме, небаре Господ те чувствувааме, со тебе се сплотуваме и од драгост се стопуваме. Еј, море бурекчијо! Еј, море, големцијо! Еј, море Достанко, ти си бе роден за местото на Бранко!” И така натаму, и така наваму. Човеку, толку да не те фалиме и уште повеќе да не те запалиме. Рејтингот бурекчиски да не ти го намалиме!

Но, во име на рајата ти гледателска, уште нешто да те потпрашам: Вистина ли е, бе Достанко, дека малку и Тита си го потфатил? Барем ти така кажуваше, кога во една твоја “временска” колумна се потфалуваше. Тогаш, за малку ќе си го кркал стапот моронски, додека си го чекал Тита на станица со пионерска марамица. Можеби тогаш и не си можел толку да му се доближиш, ама, барем, си го видел, како Пинки што го видел. Тогаш, сигурно малку си го почувствуваал?! Е, ако си го почувствуваал, тогаш знаеш и да ми одговориш?! Нели, бе Достанко, во негово време, немаше толку јадни, наши луѓе гладни и за леб страдни? Нели, тогаш немаше сдсмовци, вмровци, дујовци, либеровци, педепејовци и педеровци? Нели, тогаш немаше клеветовци и раздојдовци? Нели немаше проблеми за работа? Нели немаше нездоволства од задоволства? Нели, тогаш, ништо немаше? Кој што сакаше си правеше и колку што сакаше си земаше?! Тогаш сите си земаа и сите си имаа?! А сега, знаеш и не знаеш, кој што зема и зошто зема? Кој што има и колку има?

И, замисли, Тито, не чинел. Им се чудам на луѓено, ама и тебе ти се чудам што не им го објаснувааш феноменот, настрана од ќотекот што за малку ќе си го иззедел од Титовиот полицаец?! Бог да чува и да брани, бе Достанко, што си ти и тогаш бил малерозен?! Туку, си имал среќа што си бил малолетен и недоветен, во спротивно, си можел и на “Голи Оток” да завршиш? Искрено да ти кажам, Достанко, другарот Тито многу лошо направил со тој пуст остров што го “измислил”. Некои, пак, и за тоа му оддаваат признание? Мнозина ќе слушнеш посакуваат и ние да имаме повеќе такви отоци за нашите криминалци и ортаци. Навистина е штета што ги немаме!

Кога умре Тито, бе Достанко, некои жалеа, а некои не лажеа дека се ќе било како што било. И по Тито ќе бил Тито?! Кој ли тоа го измисли?! Тито беше и помина. Дојде Киро и замина, а

Борис чудно во несреќа загина. Сега, за се само тебе те имаме, бе Достанко и нашиот сакан Бранко. Тој е толку добар и стамен, што велат дека и на Тито му е рамен. Него, ни по баба, ни по стрико-вци си го биравме и си го избравме?! Но, сакав да те прашам, бе Достанко, дали така и на следните избори ќе си избираме? Ако по старо продолжиме, велат дека влегувањето во ЕУ и во НАТО ќе го одложиме?! Јас во тоа не верувам, затоа тебе те прашувам и проверувам. Но и ти ми мрчкаш, или не знаеш?!

А, барем, знаеш ли дека на нашиот “Голем Град” на Преспа ново име ќе му ставеле и “Толи Оток” ќе го правеле?! Секако дека не знаеш?! Бог да чува и да брани, бе Достанко, зар уште тоа ни фалеше?! Можеби, пак, е новинарска патка, или пак со тоа некој сака јавноста да ја матка. Но, и да не е така, нашиот “Голем Град” е многу мал за сегашните криминалци, за наивните крадци и за сите осуденици и на судовите миленици?!

Ете, што се се случува околу нас, бе Достанко?! Ние кога те прашуваме и од тебе совет побаруваме, ти често се потсмевнуваш и со хебли на барикади не натеруваш?! Со тоа, божем, вистината ќе ја докажуваме и маките ќе си скратуваме! Или, да не се залажуваме и замајуваме, па да се јадосуваме?!

А ти, бе Достанко и натаму ќе си јадеш бурек, ќе си јадеш и гајле ќе си немаш. Еј, море бурекчијо!

трет дел

Не знам што му е на народов?! Чудо му се чудам, зошто “подостанчил”? “Јаде бурек со Достанко и му ги крева перјата. Небаре нема што да прави?! Или побудалел или пак научил некому да се потпикнува?! Кој знае, можеби, пак, мисли дека уште тоа му остана?! Можеби си прави забава или мајтап си поигрува.

А тој пак, како паун, само расте, се врти, се перчи и се топори. Мислиш, нема му рамен. “Господ да чува и да брани?” Ете, всушност, тоа се негови зборови, кои често ги повторува и кажува за неговата вчудовиденост. И човеков главно се чуди кога некој логички и трезвено размислува и нешто го прашува во емисијата?! А недај Боже (од неговиот вокабулар) да го прашуваш нешто што не знае (а тој се знае) или да го прозовеш за нешто што лупнал (и останал жив), за неговата лабилност и лигавост?

Е тогац, батка, ќе го запознаеш културното момче Достанко, што не се сеќава зошто едно “говедо” (негов збор) го привело на информативен разговор. И сега, не можам веднаш да не кажам, дека финиот господин не е политички определен, ниту

со која било боја бојадисан, а во секоја негова емисија кукуриче и се восхитува на успесите на Власта, чии полицајци говеда ги нарекува.

Ете, таков е бурекчијата, штом насети некое фино ветренце-развигорче, ќе се расоблече и само во негов познат стил ќе му се подзварти. Тогаш е многу дарежлив, го менува и ставот и стилот и “недај Боже” (пак позајмено од него) додека му трае сезансата да си го чепнал во суетата! Готов си, ќе настрадаш!

А народот наш навикнал да молчи, да трпи и да страда.

Му се чудам на народот, ама и јас, како него, наследнав. Сакав народот, од него да го спасувам?! Така почнав да му пишувам на Бурекчијата. Не само што не ми одговори, туку од место се не помести. Потоа, се баталив. Си велам, кој може некој некого од него самиот да спасува. А, ми падна жал и за Бурекчијата, зашто него, всушност, народот го збудали. Се сеќавам уште од порано, уште Бориса и Бранка за претседатели кога ги бирајме, некој Достанка го повикуваа тој да ја поведе Државата. Толку го поткренета детено високо, што од него два пауна направија. Ете како, уште тогаш тапанариштено стана новинариште. Сега враќање нема. Тој ни самиот не е свесен за состојбата му и затоа е толку отпорен кога му се шегуваат и се мајтапат со него.

Туку, си велам, барем да потрае летото и нему одморот да му се продолжи, за да и ние одмориме. Дотогаш ќе ги чекам неговите бисери за на хартија да ги пренесам!

П.С. Откако се врати Достанко од одмор и откако во друга ТВ отиде, решив да не го гледам повеќе и за цабе да не си го трошам времето! Сега, навистина не знам дали се уште јаде бурек?!

НАШИ И ВАШИ

Еден наш висок претставник и исклучителен пример-ок на македонската интелигенција, јавно кажуваше за неговите (нашите) и ги споредуваше со вашите (нивните). Најпрво ги поткачи нашите. И, само што ги спомна, почна да ги напаѓа. Демек, нашите биле дунстери, биле неписмени, биле глупави, биле вакви, биле такви и секакви. Единствено, како што треба не биле. Секој можел со нив да се игра и да се поигрува, за нос да ги влече и повлекува, каде што сака да ги навлекува. Како ништо да не знаат, како ништо да не гледаат, како да не слушаат. “А бе, за ништо да не ги бива!# - вака заклучува високиот претставник на интелигенцијата.

Потоа почна да ги фали оние, вашите. Тие се толку добри, што не можат да се споредат со неговите - нашите. Тие се знаат, се гледаат и се слушаат. Барем од нив нашиве нешто да научеа. Не можеа ли да видат како прават и што прават тие, како работат и што работат? Не можеа ли да ги слушнат советите што им ги даваа советниците внатрешни и надворешни? Изгледа дека не можеа, а и сега не можат?! Да, тоа не можеа, ама пак друго можеа и правеа. И се уште така прават и само милуваат да ветуваат, а речиси ништо не почитуваат и не исполнуваат.

Така, човеков од интелигенцијата ги анализираше и кажуваше за нашите. Просто да не верувате. Ако поверувате, ќе помислите дека навистина тие се виновни за ова што ни се случува. Ќе ви се причини дека само за себе се бореле и затоа до ова дереџе не довеле.

Но, сега може кој било што сака да кажува и да раскажува, во ситуација да не воведува и за убавината да не убедува. Сега ние ја знаеме и вината и вистината. Ниту нашите, ниту вашите се виновни, туку оние другите, нивните на нивните. И толку. Натаму ништо не може да се направи и ненаправеното да се поправи.

Всушност, овде не ги бараме виновниците, туку противниците - нашите и вашите. Нив сакаме малку да ги скротиме и да ги сплотиме. Зашто, меѓу нив јазот се зголемува. Наместо да сеближуваат, се повеќе се раздвојуваат. Неретко едни на други се нафрлуваат, за вината си префрлуваат. Често туѓи мисли кажуваат и со лажни факти се залажуваат. Меѓусебно се оптужуваат, а пред вистината замижуваат.

За поделбата уште еден врвен мислител јавно кажуваше и дека не е штетна, не убедуваше. Според него, таа била неминовна за напредок. За да ни тргне работата, мора да има поделени - спротивставени, да има наши, ваши, нивни, мои, твои и сечии. Така, најпрво, ќе има борба на мислење, која може брзо да се прошири и да зафати поголеми размери. Во почетокот, навистина, тоа не може, а и не мора, секој да го разбере. Битно е некому да тргне напред. Главно е да има движење - дијалектика, а потоа лесно ќе се премине на практика. Дури и тоа не мора да се случи, зашто, работата не е толку во практиката, колку во дијалектиката. Ако нема вистинско движење (дијалектика), барем да ни се причинува, сетики се се помрднува и оди напред. Но и чувствата треба да се изострени. Замислете, ако се чувствата отапени, не можете да го насетите движењето! Тоа е исто како да сте оштетени и не можете да уживате во убавините ветени. Тогаш нема да знаете што ви се случува и да дознаете кој и за што одлучува!?

Значи, во поделбата е главната работа. Затоа треба да се знае зошто таа толку освојува и опстојува. Но, треба да се знае и тоа како да се делиме. На почетокот, од помало кон поголемо треба да одиме, од улична, маалска, (мало)графанска, па до најголемата и најпосакуваната поделба да дојдеме. Дури тогаш можат да се остваруваат идеите, замислите и целите. Така мислат апологетите на поделбата, ама не наоѓаат разбирање кај поборниците за негување на целината, за заемноста и толерантноста. А поделените, и нашите и вашите, ги поддржуваат и едните и другите поради напредокот што им се ветува. Доколку заборават, пак некој на ветеното ги потсетува.

За среќа, понекаде, работите стојат поинаку. Во одбраната и безбедноста, на пример, нема и не треба да има поделеност. Наводно, редот и дисциплината не дозволуваат таква спротивставеност и диференцираност. Ниту наши, ниту ваши таму можело да настанат, ниту пак да опстанат. Сепак, некои злобни јазици во тоа не веруваат и друго кажуваат. Демек, и војската и полицијата не била имуна на ваквите дејанија и надворешни влијанија! Накрај, никој не треба да биде малодушен и рамнодушен, резервиран и за поделените незаинтересиран. Зашто, и за едните и за другите претставници сме се изјаснувале и ќе се изјаснуваме. Затоа, не треба да се чекаат нови избори. Изборот за нив мора да се направи пред избори за да биде за најдобрите и за вистинските. Каде пак сега да ги најдеме таквите?!

БАЈКИ И БАСНИ

Бајки и басни, главно им раскажуваат на децата. Тие најмногу сакаат да ги слушаат и да се забавуваат. Но, сега како нешто друго да се случува. Бајки и басни возрастните им раскажуваат и на возрасните. Дали сакаат да слушаат, никој не ги прашува. Навистина, некои од приказните не се разбирали и не се поучни, но, тоа не причинува проблем. Се ангажираат “експерти” за да објаснуваат и многу работи да забоштуваат. Притоа е битно целите да се исполнуваат.

Ваквиот однос на почетокот внесе забуна и кај нараторите, затоа во помош стигнаа портпаролите. Најголема мака им задаваше мешањето на ликовите и тешко ги усогласуваа ставовите. На пример, кај приказната за бабите и за жабите, тие долго не можеа да ја сфатат фабулата, иако наизуст ја кажуваа преамбулата. Но, не им беше толку до приказната, колку до градењето доверба и соживот помеѓу бабешките и жабешките етникуми. Демек, во практика, и при такви сериозни разлики, сакаа да го потврдат успехот во градувањето доверба и кај човеколиките етникуми. Од друга страна, прераскажувачите беа загрижени за творците на бајките и басните. Страхуваа тие да не ја згрешиле работата, па на исто место ги ставиле и бабите и жабите. Навистина, бабите не одат со водоземци и коеакви други животинки, ама пак не е грижа на прераскажувачите тие да истражуваат и нешто да докажуваат. Нивно е само да прераскажуваат и што е можно подобро, да не залажуваат.

Но, кого ќе залажуваш со ваква приказна? Освен тоа, кому му се баби денес потребни?! Единствено баба Рога може да послужи за заплашување на децата, ама не е работата во нивното заплашување! Тогаш и баба Рога не ни треба! Не ни треба ниту друга баба “балкан-канска”, како баба Зумбула! Нам ни треба фина, мирна и флексибилна баба, како онаа од народната “Село гори, а баба се чешла”...

Сепак, не станува збор за бабите, туку за жабите. Како и кај бабите, и кај нив типовите жаби не се растипувани. Засега единствено два вида жаби преовладуваат: „жаба крекачка“ и „жаба пукачка“. Во нашава приказна само жабите крекачки се појавуваат. Според фабулата, тие не биле задоволни со надлежните органи поради отпуштањето од работа без паричен надомест на многу жаби крекачки. Затоа со неколку претставнички организирале физичко

попречување на патот. Така се одвивале работите се додека не наишол шлепер со сомнителна стока и ги прегазил жабите. Залудо жабите со крената нога го застанувале шлеперот („ја кренала ногата камилата, ја кренала и жабата“).

Поради несреќниот крај, приказната ја губи фабулата на бајка, а бидејќи шлеперот бил вистински, таа и на басна не наликува. Сосема друга ќе беше работата (и приказната), жабите пред шлеперот да испратеа свој претставник „жаба пучачка“. Од него ни името немаше да остане. Кога дознаа за ваквото размислување некои неверници тврдеа дека жабите и во тоа немаше да успеат, зашто „жабата“ пучачка тогаш била отсутна. Во тоа време таа приредувала „забава“ за некои од повисокиот род своиински. Таму добро ја запаметиле при „веселбата“. Кога припукала, со огинот и со чаурите зафатила дел од нараторите и портпаролите. Од невнимание, за малку ќе настрадале и организаторите. Неверојатно, ама вистинито. Но, тоа само во приказните и кај нас во живо се случува!

Тогаш, голема ѓурултија настана, но некој одозгора нареди и се застана. Потоа, друга приказна се раскажуваше и вистината се забоштоваше. Народот со сенешто се оптоваруваше и со божемни успехи се залажуваше. Никој никому не објаснувааше, а реалноста, реално не се прикажуваше!

Оттогаш ништо не се измени и во практика ништо ново не се примени. Бајки и басни одозгора уште ни кажуваат, за убавината што доаѓа, пак не убедуваат. А убавината, доаѓа, ли доаѓа?! Вeroјатно побрзо ќе ја насетиме, ако на уште една приказна се потсетиме:

Така, му се фалел полжаловот на орелот дека е многу побрз и дека пред него може да се искачи на врвот од највисокото дрво. Иако не му верувал, орелот го прифатил натпреварот. Најпрво се вивнал во височините, малку уживал во глетката одозгора, а потоа слетал на дрвото. Кога го видел таму полжаловот, се вчудовидел!

- Жити бога, пријателе, како толку брзо се искачи на оваа височина, - го прашал орелот.

- Многу лесно. Со ползење и со лигавење, - ладнокрвно му одговорил полжаловот.

Тука и оваа приказна завршува. Нам ни преостанува да просудиме за реалноста. Како во приказните и во неа навалија многу влекачи, крекачи, пучачи, лазачи, мазачи... Реалноста покажа дека многу такви се сплотија и брзо се накотија. Мнозина со лигавост скротија. Лигавоста во залог ја ставија, мудроста настрана ја оставија.

КУЧИЊАТА НА ЦИМИ

Некако стана модерно куче да имате. Ако немате свое, други - туѓи кучиња ќе ве лаат. Подобро е свое куче да храните и свое куче да ве лае. Така би требало, ама практиката друго кажува. Свое-то куче може побрзо да ве изневери. Случајот со нашиот Цими тоа несомнено го потврдува. Тој мака мачел со своите љубимци, ги хранел и ги одгледувал, за на крај да се разочара. Како поминувал со нив, дознавме од едно новинско исповедување. Изгледа толку многу се налутил, што почнал јавно да кажува и за маките да раскажува.

Всушност, на почетокот се како што треба одело. Кога прво милениче набавил, Цими многу му се радувал. И името Буби, многу му се допаднало. Но, кучето тогаш во друга форма му се претставило, да размислува и да се предомислува место не оставило. Освен тоа, сите карактеристики на расен чувар ги поседувало, а и однесувањето воодушевувало. Со своето педигре се издвојувало и посебно се наметнувало. На прв поглед многу привлекувало и освојувало. Како редок примерок во Земјава, на сите услови се приспособувало, дури и во реформите се вклопувало. Сите стандарди ги исполнувало и во подготовките за прием во НАТО и во ЕУ се вклучувало.

Буби брзо се покажал како вистински чувар домашен. Кога ќе залаел, дури целиот град одекувал, а луѓето со задоволство го слушале и го посакувале. Особено со лавежот ги освоил соседите, а како редок расен чувар во Државава многу ветувал за потребите. Тогаш Цими се претопувал од радост и задоволство, зашто сите му завидувале, му оддавале признание за изборот и со него се поистоветувале.

Сепак, радоста кратко траеше. Буби брзо се опушти и човечкото го напушти. Потоа, мрзливо и тромо се однесуваше, но да јаде и на страна да става, не забораваше. Од сит пресит стануваше, потреба за ништо не чувствуваше. Цими со него долго се замајуваше, дека пак ќе го биде, се залажуваше. Постојано уфкаше и се туфкаше, што погрешил во изборот, се обвинуваше. Времето тешко му поминуваше, а кога дочека друга лицитација, милениче ново да избере, веднаш се впушти во акција. Ама сега, кога го избираше, мнозина од граѓаните консултираше. Затоа беше сигурен дека повторно нема да погреши. Освен тоа, новиот

љубимец многу подобро изгледаше и повеќе ветуваше. Поискусен и постар беше, но престар не беше. Со нова харизма и нови доблести се наметнуваше, а и тој на прв поглед освојуваше. На су-воземни и водоземни суштества повеќе подлавнуваше, а за лов на живи октоподи, многу ветуваше.

Цими пак се радуваше и поголемо внимание му посветуваше. Повеќе за јадењето се грижеше, а лаењето и чинењето го посакуваше. Но, како времето поминуваше и новиот љубимец на стариот наликуваше. Повремено подлавнуваше, а потоа само цвиулеши и цимулеше. Само јадеше и џабалебареше, а во практика ништо не правеше!?

Како и многу други, незадоволен од она што му се случува, Цими пишуваше по новињево и з’ш ова, з’ш она прашуваше и самиот се чудеше?! Чудно е тој да не знаел з’ш неговите верни чувари го изневерија? Ако не знаел з’ш, требало да му се каже: з’т што премногу им давал јадење и пиење. Или пак, можеби да било подобро да не знаел!?

Туку и таму од каде што ги набавуваше миленичињата ништо асолно не остана, ниту пак нешто има да се дополни от-страна. Единствено некои претставници од расата “планинци” се покажаа во лаењето и во чинењето. Но и нив ги пребраа и подобрите примероци алфи, џафи и мафи, некои за себе ги одбраа. Тие пак, служат за посебни манифестации и предизвикување компликации.

Затоа, луѓето сега чекаат нови лицитации и се надеваат дека нема да има манипулатии и нови калкулации?!

Нека им е напомош!

ЈАЗОТ НА БЕГОТ

Подолго време размислевам за минатото. И така, го вратив умот наназад сигурно повеќе од стотина години. Отидов толку далеку, што навлегов во тогашно турско време. Оттаму тргнав најму, па пак, најму. Така, одев таму-ваму, ама во турско баеги се задржав. Со ред ми се редеа и претскажуваа слики и настани, небаре во тоа време сум живеел. Толку многу ми надоаѓаа, што не можев сите да ги опфатам и за нив да кажувам. Замилен, целосно пренесен и внесен во ситуација, одеднаш ми дојде да извикам: “Ах, пусто турско“!

Враќањето наназад никому не би му го препорачал. Во животот, главно, треба да се оди нанапред. Одењето наназад не е одење. Зашто, многу треба да се изоди, а малку да се помине. И додека одиш таму-ваму, умот пак ум треба да остане.

Можеби немаше толку да размислевам и да се навраќам на минатото, ако, речиси, не бев принуден од еден мој близок пријател. Тој изврши влијание со неговите приказни за дедо му. Демек, дедо му бил заслужен за тоа што се викал Бекче, па што имал тапии од некаков јаз и воденица на падините на скопско Водно што порано бегот (дедо му) ги поседувал, па што потекнувал од познато турско семејство и уште за многу други благодати.

Јас не можам за дедо ми така да кажувам. Тој како ништо да не работел, како ништо во наследство да не оставил и добро да не направил?! Поинаква е приказната за него. Кога ми ја раскажуваше, за беговите и за агите најмногу кажуваше. По кажувањата за нив особено го паметам. Кога ќе разврзеше за агите, тешко застануваше. Кажуваше дека во тоа време најмногу аги се собирале во моето село. Затоа, како Бекче по дедо му, така и моето село Агларци, по агите така се нарекувало. Дедо му на дедо ми му раскажувал дека таму агите за зулум се договорале. Рајата по тоа најмногу ги памети. Ама, тоа било и поминало. Сегашниве Турци како да не се Турци, а пак овој Бекче, ептен наш испаднал. Затоа, со почит и внимание ја слушав неговата приказна, иако попрво сакав мојата да му ја раскажам.

Откога ја оформив сликата за дедо му, сфатив дека тој бег не бил како оние бегови на дедо ми. Бегот на Бекче бил бег над беговите, ама вистинско бегиште. Бегиште во Скопје и околината по неговата добрина најпознато станало. Луѓето најмногу по “јазот“ и по “Воденицата“ го паметат. Таму, каде што се протегал

“јазот“, во подножјето на Водно, од Нерези до црквата Св. Петка, нагоре и надолу, таму бегот над рајата бегувал.

Додека ја расплетуваше приказната за дедо му, за својата потесна и поширока фамилија, целосно сфатив зошто низ Бекче “сина” крв течела. Повеќе не се напрегнував и не се трудев да ги разбиструвам настаните, да ги замислувам и оживувам ликовите. Бекче мошне живо ми ги доловуваше, а најживо за дедо му раскажуваше. “Дедо ми, па дедо ми“, повторуваше.

Но, Бекче беше вчудовиден што не сум чул за дедо му!? Затоа, скопјани добро го запаметиле. Јазот и воденицата на него најмногу ги потсетува. Во тоа време рајата скопска многу била задоволна што можела во беговата воденица жито да сомеле и леб да обезбеди.

“Јазот“ и “Воденицата“ на бегот сега не постојат. Еднаш, од “Изворот“ до “Воденицата“, каде што поминувал јазот, Бекче ми покажуваше. Низ убави куки на Водно, низ кукишта и вилишта, сегашни згради и зградишта ме рашетуваше. Повремено се замислуваше и како да се растажуваше. Но, брзо му поминуваше и сила му наидуваше. Луто се разлутуваше и како да губеше од добрината и еснафлукот што ги поседуваше. Тогаш за тапиите од “Воденицата“ и од јазот на дедо му кажуваше.

Неретко Бекче со тапии во цбот покрај јазот на дедо му се штешаше. Понекогаш до “Воденицата“ доаѓаше и нешто премеруваше. Кога некој за тоа го прекоруваше, со таписки хартии мавташе и повеќето за себе мрмореше: “Јас од овој простор ги имам тапиите“. Никој на тоа не реагираше, дури и кога ги покажуваше, таму каде што требаше. Никој од тие водњанци, над и под јазот населеници, никој интерес не покажуваше. Ретко некој од другите, такви, беговски, тапии признаваше!

Подоцна, за “јазот“ и “Воденицата“ на Бекче поинакви тапии му побарале. Демек, сакале да дознаат и да се уверат кој на бегот му ги продавал, подарувал или препродавал? Вчудовиден тогаш Бекче ништо не бекнал. Можеби знаел дека и овде Турците зулум правеле, без тапии земја заземале и туѓи куки, ем јазови и воденици присвојувале.

Но, “пусто турско“ било и поминало. Денес, никој на Бекче “јазот“ и “Воденицата“ не може да му ги оспори. Затоа, тој гајле не бери.

Сепак, од водњанци најмногу страхува. Сега тие беговски места зазеле, на земја, во вода и во воздух свој простор обезбедиле. Со тапии и без тапии, сега тие се нашите аги и бегови, нашите валии и везирни. Сега тие се нашите тапиции, нашите мали и големи силенции. Сега тие се нашите нови водњанци.

ОДЕЊЕ ВО НАТО

За одењето во НАТО се определивме и се залагавме уште од почетокот на нашето осамостојување. Но, желбата и определбата секогаш не се доволни за таков исчекор. Кога идејата беше во зародиш, некои претсказувачи тврдеа дека одењето во НАТО е директно поврзано со неговото доаѓање кај нас. Навистина и тоа се случи, но, за жал, прием во Алијансата не ни се случи. Демек, навреме не сме ги исполниле сите услови што ни беа поставени. Да сме успеале во тоа, веројатно сега ќе се гордеевме што сме во таборот и под чадорот на најголемата и најсилната организација. Но, што е, тука е. Сега останува и натаму да се бориме и за такво место да се избориме.

Туку, да сме на чисто, борба и досега не ни недостасуваше. Се боревме, во конфликтот 2001-та година, а само некои за себе се изборивме. Некои и во незгоди се ставивме. НАТО во помош си го викнавме ѓоа потолема безбедност си обезбедивме. Совет од него си добивавме, по совет и по "совест" си работевме. Вистинска војна водевме, ама и на други полиња дејствувајме. Реформи за во НАТО спроведувавме, со мисла и во практика му се приближувајме.

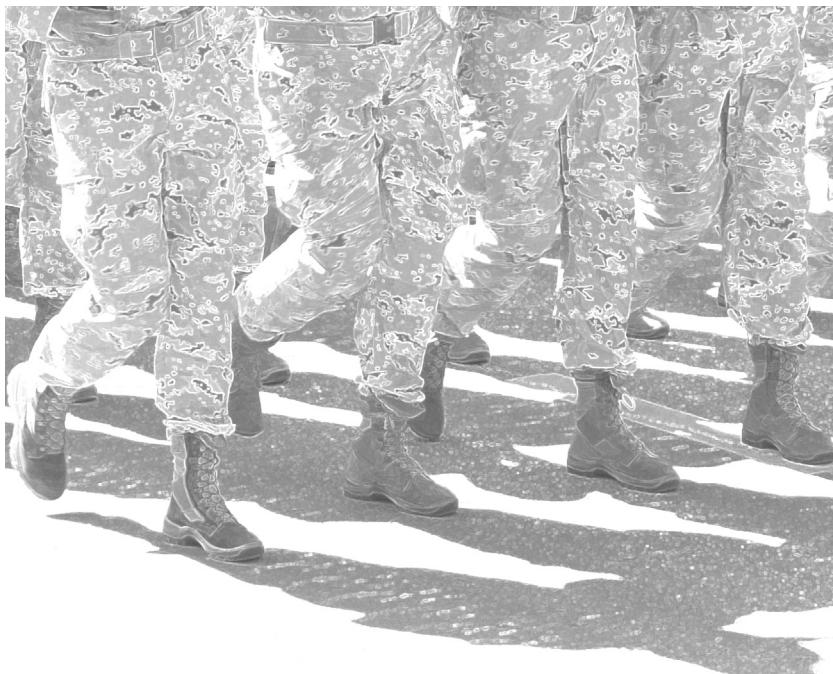
Во Армијата на дело се докажувавме, со нови кадри настапувавме, а од старите постапно се откажувавме. Некои подобри, за подобро остававме, а за време војната, такви и од пензија вративме. Тогаш за спас на земјава работевме, за одбрана, подобро оружје (авиони и тенкови) си набавивме, а нешто во резерва си ставивме. Нови професионалци направивме, нови "волци", "тигри" и "лавови", нови "скорпиони" и други такви очовечивме и завојничивме. Навистина респективна сила си обезбедивме.

Сé што правевме за НАТО правевме. По негови стандарди и стапки одевме. Чекор по чекор му се доближувајме и силни и доблесни се покажавме. Силни бевме во војната што си ја водевме, а доблесни, кога со договор (рамковен охридски) си ја затворивме. Амнестија и амнезија имавме и максимално толерантни бевме. За соживот животи дадовме, тежок пат изодивме, во Авганистан и во Ирак отидовме, а Во НАТО сé уште не стигнавме.

Сега до 2007 година рок имаме, стари и нови услови да исполниме. Затоа не чекаме, повторно за реформа се фативме, каде згрешивме - сфативме. Во одбраната со нова (стара) програма во

акција стапивме и во целост сите проблеми ги опфативме. Измени во Законот за одбрана направивме и военiot рок на шест месеци го намаливме. Со измени во Законот за служба во пензија армиски кадри испративме и вишок оружје што имавме - уништивме или вративме. Со примената на СОП (Стратегиски одбранбрен преглед) на нова сцена стапивме, нови сигнали до НАТО пак испративме. На подготвеноста за одбрана, гоа ништо не скративме!? Но, сé уште голема армија си имаме, нови специјалци и професионалци си примаме, а решение за сиот воен и цивилен персонал си немаме. Ниту пари доволно си имаме, ниту сега има од каде да земаме. Главно кон НАТО одиме, а во трошењето пари водиме. На натовци премногу им веруваме и дека брзо ќе не примат, се залажуваме. Но, битно е што надеж не губиме и кога не лажат, како да љубиме. Некои сега од сон се будиме и за ништо не се трудиме. Што ни се случува, некои сега се чудиме!?

Како да знаеме и да не знаеме каде одиме и зошто треба да предводиме!? Се чини, како во вода да се шлапкаме и во кал да се кашкаме. Како така да сакаме, во место да тапкаме!

ЧЕКОРЕЊЕ...

Чекорењето некако стана мошне актуелно. Се повеќе луѓето негде брзаат, постојано се движат, чекорат во животот. Се чини дека сите добро го сфатиле значењето на чекорењето. Зашто, кога се чекори, се оди напред. Така барем би требало. Понекогаш тоа се прави и наназад, но таквото одење веќе не е чекорење. Некои, меѓутоа и ваквото движење знаат да го претворат во одење напред. Доволно е само еден чекор да се исчекори напред, а два назад, за нив има напредок. Тоа ти е некаков вид дијалектика. Ако некој не ја разбира, нема врска. Но, и да ја разбира, не вреди да си ја разбива главата. Битно е да се чекори. И, чекор овде, чекор онде, ете ти го одењео напред.

Кога крупно ќе се зачекори, на пример во стопанството, во бизнисот, или во развивањето на демократијата, станува збор за исчекор. Во нашево општество и тоа може да се случи!

Расчекорот не е толку застапен. Всушност, малку слушаме за него. Оправдано е што е така. Тој му се заканува на чекорењето воопшто и тоа не е добро. Ако дозволиме некој и тоа да ни го загрози, тогаш не знам што ќе ни остане!

Инаку, чекорењето е најзастапено во Армијата. Кога зачекорат војниците, сечије срце затреперува. Ако пак чекорот е строев, или параден, чувствата се посилни.

Но, војничкиот параден чекор мора да биде автентичен. Знаејќи го тоа некој армиски луѓе мака мачеа да го создадат. Со голем труд тие успеаја некако да го направат и за Денот на АРМ јавно да го промовираат.

Еден од авторите на нашиот параден чекор во телевизиско интервјуј објаснуваше како е дојдено до неговата автентичност. Правејќи “дистинкција” објаснувачот сакаше да го објасни значењето на ова движење. Уште нагласи дека автентичноста е и во мавтањето со рацете, кое навистина беше забележително. Демек, тоа симболизирало повикување, или одење кон НАТО?

Белки е така. Само нека се парадира. Нека се чекори напред и нека се мавта со рацете.

Наша Армија, автентично, напред!

СТРАТЕГИЈА

Веднаш по осамостојувањето на Република Македонија се пристапи кон формирање вооружени сили и изградување сопствен систем за одбрана на земјата. Ваквата определба ја наметна потребата за побрзо донесување на нова национална стратегија за одбрана, а со донесувањето на Законот за одбрана, тоа стана обврска на претседателот на Републиката. Но, овој исклучително значаен документ беше донесен после неколку години, поточно во септември 1998 година. Стратегијата излезе на виделина речиси веднаш по излегувањето на Белата книга за одбраната, со што се заокружи одредувањето и дефинирањето на опасностите што им се закануваат на мирот и на стабилноста на нашата татковина. Со тоа беа удрени темелите на националната безбедносна и одбранбена политика кои беа предодредени и условени од потребата за целосна заштита и зачувување на вредностите и интересите на Земјата.

Одредбите во Стратегијата мошне цврсто, оптимистички и обврзувачки ја најавија можноста, умешноста и решеноста за справување со проблемите и опасностите што ни се закануваат: “За одбраната на татковината можеме, сакаме, умееме и имаме доволно човечки и интелектуален потенцијал да се справиме со проблемите и тешкотии и да ги оствариме програмите со кои ќе се операционализираат натамошните реформи на одбранбениот систем заради остварување на крајната цел: потполно и во согласност со ресурсите и можностите заокружување на одбранбениот систем, кој ќе биде способен целосно да ги извршува функциите и задачите сврзани со одбраната на Земјата”.

Речиси целата Стратегија обилува со вакви ветувања, заветувања и убедувања дека “Република Македонија може и мора да ја бранат нејзините вооружени сили, нејзината Армија, преструктурирана и изградена според принципите и стандардите на НАТО”, а се нагласива и искрената желба за побрзо зачленување во Алијансата. Децидно се одредени и набројани сите аспекти и потенцијали на нашиот одбранбено-заштитен систем и дадена е гаранција за способноста и подготвеноста за справување со каков било вид на загрозувачи.

Но, во одреувањето на опасностите кои не опкружуваат и дејствуваат како потенцијални загрозувачи на мирот, на безбед-

носта и на стабилноста на Републиката, изгледа, како да беше забравена опасноста која произлезе од внатре и од дома. По теркот, според кој беше правена нашата стратегија, такво нешто не беше предвидено па затоа може да се оправда недореченоста на документот, што, навистина, добро ја почувствувааме. Сепак, последиците не беа толку катастрофални, колку што и можеа да бидат.

За чудно чудо и најстрогите експерти не можеа (или не сакаа) да ги откријат недостатоците на нашата стратегија, па и тие не држеа во заблуда дека со неа можеме успешно да ги дочекаме и да ги елиминираме и најопасните загрозувачи. Веројатно затаоа така мирно и лабаво ја дочекавме кризата и конфликтот што ни се случи 2001 година и тешко на накрај излеговме. Тогаш, можеби стратегијата и не беше толку во прашање отколку тактиката и политиката. Некои тврдеа, а и се уште тврдат, дека на почетокот со најобична тактика можеше да се спречи избувнувањето на пожарот, но, ете, ни се искомплицираа работите и не доведоа до “спасоносниот” Охридски договор. Затао сега е излишно да ја бараеме и да ја лоцираме вината, ако не извлечиме поука и ништо не направиме за подобрување на состојбата.

Подобрувањето, секако, се забележува, но не и во стратегијата за одбрана на Замјата. Можеби пак треба се да се одвива според споменатиот договор, а таму не само што не се предвидува подобрување на стратегијата, туку ни збор не станува за тоа. Но, поборниците за подобрување на стратегијата за одбрана не седат мирно. Повторно се фаќаат за неа, даваат препораки за дополнување или целосно менување. Дека нешто навистина треба да се менува ни кажува и примерот на Соединетите Американски Држави, кои една година по настаните од 11 септември 2001 година, кога првпат се соочија со нов вид закани, администрацијата на американскиот претседател Џорџ Буш за првпат ја презентираше новата Национална безбедносна стратегија, таканаречена “Стратегија на превентивен удар”. Тоа во практика значи преземање превентивна воена акција како мерка на самоодбрана и заштита на националните интереси на САД.

Ако тргнеме по примерот на Американците, кои по се изгледа ќе го наметнат своето влијание за промена и на НАТО-доктрината, тогаш нема отстапување за менување на нашата стратегија. Меѓутоа во нејзиното повторно дефинирање веќе се назираат главните проблеми и потешкотии, осбено при определувањето на типот на стратегијата. Веројатно и околу тоа нема да има проблеми и колебања, ако не закочи нејзиното повторно дефинирање и одредување на главните опасности и загрозувачи.

Така, се наметнува и прашањето за типот (видот) на стратегијата во однос на определувањето на нејзината офанзивност, или дефанзивност. Решението мора да се бара помеѓу овие видови дејствија и треба да се тежнее да бидат, ама истовремено и да не бидат, двете застапени. Најважниот е да се обезбеди мир и безбедност на сите граѓани и благосостојба и просперитет на целата држава. На крајот од краиштата, не е толку значајно како ќе се нарече новата стратегија, ако таа нуди добри решенија. Името, всушност, од неа самата ќе произлезе. На пример, ако биде дефинирана како офанзивно-предупредувачка и називот ќе биде повоинствен, а ако така не биде, ќе биде полабава, потолерантна и поразбиралива.

Бидејќи Западот секогаш го земаме за пример, од таквиот курс не би требало и сега да отстапиме. Најдобро е и натаму да ги следиме Американците и, како и тие, така и ние, нашата стратегија да ја втемелиме како “Стратегија на, не превентивен, туку на толерантен удар”. Ама и ударот не смее да биде вистински удар, туку како слаба шлаканица за да може да се избегне или толерира. Секако, овде треба да се прецизира и да се нагласи од која и од чија страна би доаѓал ударот, за да се степенува толеранцијата.

Но, како било да било, нашата нова стратегија мора да ја направиме таква и поинаква, за да не ја направиме како претходната. Туку, не треба толку да се грижиме и да се сомневаме дека нема да биде подобро направена, ако знаеме дека на оваа задача работи посебен тим стручњаци и експерти од сите области на одбраната. Нив треба да ги оставиме што побрзо, што посовесно и поодговорно да си ја завршат работата!

И ЧЕКАЊЕТО УБИВА, ЗАР НЕ?

Насловот веројатно асоцира на една дамнешна филмска приказна. Но, да се потсетиме на фабулата. Станува збор за “убивање” на коњите. Во приказната тие благодатни животни страдаат од лутето. Тие нив ги убиваат. Каков апсурд, зар не?

Меѓутоа, што би било да се случува обратното? Е, тоа не е можно. Толку опасни коњи, речиси, нема. Но и кога би имало, некој навистина треба да ги разлути. А кој, освен јавачите, може да го направи тоа? Тие можат да ги преоптоварат и бесцелно да ги бодишаат. Поради тоа коњите можат да се одмаздуваат.

Но, тоа е само во приказните, а сега не е време за приказни. Всушност, чекањето е во прашање. А тоа, освен “убивањето”, нема други сличности со приказната за коњите. Дури и таа сличност не е голема, бидејќи во нашиот случај, чекањето “убива”. Така, испаѓа тоа да им се одмаздува на наши луѓе затоа што некои Американци убивале коњи. Па зар тоа не е апсурд?

А, можеби чекањето и не е во прашање, туку некои нови јавачи. Нив навистина ги има во доволен број и тие можат да влијаат врз чекањето. Значи, пак луѓе страдаат. Некој помалку, а некој повеќе, бидејќи има разни чекања и не сите еднакво опасни. Всушност, најопасни се тие за кои најмногу се чека. И доколку тоа што се чека не се дочека, страдањата се навистина големи.

Но, и овде како да има исклучоци. Кога станува збор за нашите луѓе, тие некако помалку страдаат од другите, зашто навикнале да чекаат. Така, на пример, навикнале да чекаат да им се подобри животниот стандард, потоа да им се решат многу статусни прашања и проблеми, навикнале да чекаат нови вработувања, да чекаат подобрување во здравствената и социјалната заштита, да чекаат фаќање и уништување на “октоподи”, да чекаат нови избори... Да чекаат и само да чекаат...

А “јавачите” безмилосно ги бодишаат “коњите”. Како да немаат осет за можностите и милост за страдањата. Па зар тоа не е апсурд? Зар тие навистина не знаат дека и трпението може да попушти?

Зар навистина не знаат?!

КОЈ ТОА ТАМУ ПУКА?

Откајко ни се случи военниот конфликт во 2001 година, како да не ќе ни беше доста со неизвесноста што ја имавме. Подолго време наоколу пукотници пак се слушаа. Повеќето од тоа страхуваа и се прашуваа - зошто некои сега не заплашуваат? Или пак напнатост во поранешни кризни подрачја одржуваат? Главно, во себе тивко се прашуваа и од коментари се лишувала. Но, пучачите не се воздржуваа. Од разни оружја вистински дејствуваа и на интернет страниците се појавуваа. Како да потсетуваа дека на нив не треба да заборавиме и сосема да олабавиме!

По конфликтот нова офанзива ни беше најавувана, иако "правда" на сила беше извојувана. За заканата да не се оствари, нешто брзо требаше да се стори. Ама, пучачите никој не можеше да ги оспори. На улица, пред школи и во контејнери експлозив се подметнуваше, пукањето и натаму опстојуваше. Насекаде, во градови и во села, пукот силен одекнуваше. Тогаш наши видни аналитичари на сцена стапија и охрабрувачка порака ни испратија: „несериозни и најудничави луѓе тоа го прават“, демек, накрај, тие и со нив ќе се справат. И експерти воени со мислење јавно настапија, на подметнувањето експлозив - "урбан тероризам", вистинско име му ставија.

Но, состојбата не се подобруваше и покрај низа мерки и активности, опасноста опстојуваше. Тензијата наизменично растеше и таму каде што ја немаше. Веројатно кулминација се чекаше и повод за нова криза се бараше. Помеѓу Македонци и Албанци тепачка се изнудуваше и огнено оружје се потегнуваше. Врз силите за безбедност се стрелаше, со заканувачки гранати и по каsarните се гагаше.

Навистина, одекнувањето на експлозиите малку не подразбуди и за реалната опасност не тргна од заблуди. Но, за срека ударите беа ретки и малки, без поголеми предизвици и последици. Тоа им даде право на толкувачите дури и јавно да потврдат дека не се толку опасни пучачите. Ама, пак тие од тетовско и кумановско, од скопско и каде не било македонско, уште посилно пукаа и ликуваа. А зошто тоа го правеа, навистина само тие знаеа. Никој друг не знаеше да објасни и ситуацијата да ја разјасни. Органите на безбедноста беа единствените и најсмелите, што ги регистрираа и преbroјуваа истрелите.

Дење пукотниците малку стивнуваа, од силни одеци и одговорните ги лишуваа. Подобро е тие ништо да не слушаат, зашто за пукането ќе мора јавно да кажуваат. Нив, пак, странците ги залажуваа. Однадвор кај нас тука, има луѓе да се грижат и да прашуваат кој тоа таму со оружје се игра и кој постојано пушка? Ако одговор на тоа нема, тогаш секој да нагаѓа за право си зема. Секој во себе може да мисли, па и гласно да каже, дали некој од странциве не лаже. Накрај, во ставовите треба да сме исти, дека зад пукачите не стојат артисти, туку екстремисти, терористи и такви исти од европските црни листи!?

Војската и полицијата не преземаа никаква акција, за да се не добие поинаква квалификација. Во недостиг на информација, за пукачите порано се кажуваше на друга локација. Некој со добри изјави не смируваше и вака не убедуваше: “зад пукачите не стојат терористи, туку чисти криминалци и професионалци”. А и НАТО еднаш не успокојуваше, кога чисто вооружен инцидент - криминален акт го нарекуваше. Ама неретко и ОБСЕ не уверуваше дека пукачите и предизвикувачите на проблемите, немаат поддршка од мнозинството на граѓаните. Ете, сите тие од нас повеќе знаат и затоа луѓето си траат и чмаат. А пукачите нив кога ги слушаат, уште во поголем огин се впуштаат.

Нешто слично ни се случуваше и кога ОНА “за правда“ војуваше. Кога оновци и оновци се судираа, тогаш и по нашите џебови удираа. Тогаш обесправените Албанци и Македонци за правда умираа. Потоа, давачите на правата со Охридскиот рамковен договор се што имаа, на бараките се им дадоа. Повеќе нема што да даваат, ниту пак има од нас да земаат. Повеќе нема што и на страна да ставаат!?

Но, мнозина тврдат дека давачите на правата се мошне реални и дека не се исти со бараките и пукачите. Всушност, пукачите се тие најопасните, што ги предизвикуваат настаните. Тие со нова офанзива се закануваа и мошне лесно желбите ги исполнуваа. Веројатно за слабостите на власта наслтуваа и затоа така настапуваа.

За среќа, реномирани и влијателни странски фактори јавно не поддржуваа, дека мирен живот и соживот ќе има, тие не охрабруваа. Демек, како и секоја пролет, лето, есен и зима, може туристичка офанзива да има. Ќе надојделе косовски и албански туристи и од други подрачја и земји, како ним исти. Небаре инвазија од туристи ќе има, за пукачи и терористи место ќе нема. Тогаш друга грижа ќе не обзема!?

АНТРАНС

“Антрансот“ не е антранкс, ниту пак наликува на него. Значи, “антрансот“ не е оној фамозен прав (стапчеист вирус - бактерија) што втерува страв до коски и што го потресува светот. “Антрансот“ не е ни антракт (пауза, починка, одмор), иако може да се доведе во некаков контекст со него. Конечно, “антрансот“ не е штетен, но може да се употреби против аномалии и штетни појави.

Кога се дозна за “антрансот“, тој предизвика голем интерес особено кај некои истражувачи, кои веднаш почнаат подетално да го разоткриваат и проучуваат. Набрзо се утврди дека овој изум не е ништо друго, туку обична кованица (сложенка), но со мошне полезни свойства. Составена е од префиксот анти, во скратена форма ант (против, спроти, наместо) и зборот транс (состојба на длабока хипнотичка заспаност; занес, восхитеност која може да премине во екстаза - лудило, како најголем степен на восхитеноста).

“Антрансот“ во суштина ја определува борбата против заспаноста и опуштеноста, против хипнотисаноста и медитирањето, против занесот (занесеноста) и восхитеноста, секако и против екстазата (лудилото). Така, “антрансот“ може да се употреби при манифестија на вакви и слични појави, но и претходно, како превентивно средство. За наши услови, а поврзано со актуелната состојба, неговата појава малку е задоцнета, но употребата не е исклучена. Сознавајќи ги ефектите што можат да се постигнат, во иднина се препорачува со “антранс“ превентивно да се дејствува. Можеби тешко ќе оди со “набавувањето“ поради големиот интерес и “процедурата со тендерите“, но и за тоа излез е пронајден - извежбан е друг начин за набавка, кога тендерите има да ги нема.

Откривањето на “антрансот“ е мошне полезно, но, се уште како да е задоцнето во однос на борбата против разни криминалци и професионалци, против терористи, екстремисти, националисти, шовинисти и други како ним исти. Да го имавме порано и да знаевме да го употребиме, можеби и немаше да дојдеме до ова дереце. Сигурно немаше да имаме рамковен, па ниту мајски договор, ниту пак Уставот ќе се менуваше, ниту пак.... Сепак, сега е добро малку “антранс“ да се употреби само за будење, за да се почствува виделината и да се сфати јавето. Зашто, хипнозата си

го направила своето.

Но, што можевме порано да направиме? Кога имавме терористи, екстремисти и како ним исти и кога, навистина, можевме да дејствуваме, како да заспавме и од досада папцавме. Е, тогаш да знаевме и да имавме “антранс”, барем ќе удревме по заспаноста и по занесот на занесувачите. Поголеми количини ќе употребевме против оние кои најмногу се занесуваа мислејќи дека Република Македонија е најслободна и најбезбедна земја и тврдеа дека, ако некој се обиде да ја загрози, НАТО ќе ја брани и ќе ја одбрани. Тогаш, често занесот преминуваше во восхит за сигурноста и безбедноста, а материјалните, стручните и психофизичките подготвки за одбрана на Земјата беа препуштени самите на себе. Во такви услови и околности одбраната само што опстојуваше, а многу малку ветуваше.

Можеби е добро и сега малку “антранс” да се употреби и за почитување на договореното и законски утврденото. Не е лошо, дури и се препорачува, поголема доза да се употреби против непочитувачите на Уставот и законитоста и уривачите на мирот и сигурноста на Државата. Но, за да се зголеми дејството на “антрансот”, треба да се активира пропагандната машинерија и преку јавните гласила директно да се гарантира дека ова средство е од македонско потекло и дека неговата употреба не предизвикува негативни последици. Додека прекршителите и уривачите на мирот и сигурноста сфатат дека “антранс”, а не антракс ќе се употребува, “антрансот” ќе си ја сврши работата.

Идејата за употреба на “антрансот” и против други аномалии е мошне прифатлива и препорачлива. Бидејќи сега е актуелна потребата за донесување разни закони за сечии потреби, не е лошо донесувањето со “антранс” да се поттурне, или оттурне. Не е лошо и за време предизборни активности “антранс” да се употреби. Секако, ефектите ќе бидат поголеми ако се внесе забуна со името, за да се помисли дека антракс, а не “антранс” се употребува. Меѓутоа, навистина, опасно е во тоа лудило некој по антракс да поsegне за да стави точка на заврзламите. Затоа треба да се побрза со “набавката” на “антрансот” и веднаш да им се дотури на растурачите.

Туку, најдобро е ниту “антрансот”, ниту антраксот некому да затреба!

НАБЉУДУВАЧИ И ОЛЕСНУВАЧИ

Порано Земјава вонземјани ја опседнуваа. Ќе се појавеја овде-онде, ќе создааа страв кај луѓето и ќе ги снемаше. Како светлост, како орган, како облак да беа, ниту лице, ниту очи можеше да им видиш. Сега, како други времиња да дојдоа. Пак вонземјани, но само нашава земја ја опседнуваат. Тие не доаѓаат од небо, туку од други земји и континенти. Кај нас доаѓаат и не си одат. Некако брзо се одомаќинуваат и тута остануваат. Не се невидливи и не не заплашуваат. Доаѓаат за да не набљудуваат, да ни помагаат во неволите и да ни олеснуваат во тешкотите. Затоа набљудувачи, помагачи и олеснувачи ги нарекуваме.

Во почетокот и тие овде-онде ќе се појавеја, а сега, секогаш и секаде, нема каде што ги нема. Ги има за време предизборите и по изборите, по селата и по градовите. Ги има по планините и рамнините, по дворовите, дури и по затворите. Но, од вистинските навистина поретко сретнуваме. Како најпосакувани, како исклучителни сорти и примероци, демек, биле оние од западно потекло. Тие биле мошне талентирани, крајно објективни, доверливи и трпеливи, а не лица со две лица. За среќа (или не среќа), помалку такви запознавме и добро ги разоткривме. Додуша, тие од оние воените, ама и поморски видови олеснувачи беа, но од цивилните и копнените ни малку различни не беа. На земја и на суво без проблеми, како во пристаниште да беа, како на брод, кој одамна не плови да седеа. Како за тоа да дојдоа, а за нас како ништо да не знаеа.

Дека малку знаат и не познаваат уште на доаѓање се разоткрија. Така, еден од помладите поморски олеснувачи тогаш пројавил интерес за пристаништето, за океанот и бродовите што ги имаме, но набрзо се сепнал и продолжил да забоштува. За да го извлече од непријатноста, нашиов придружник почнал да му кажува и раскажува за охридските чунчиња и да му се жали за езерата што ни пресушуваат, небаре овој Господ е, па ќе ни ги врати водите. Олеснувачот мудро го слушал и потврдно нишал со главата, божем е запознат и со оваа наша несреќа. Повремено, нагоре и надолу погледнувал и океј-нувал.

Но, да ги оставиме езерата и морињата и да се вратиме на земја. Зашто, други типови, странски набљудувачи, помагачи

и олеснувачи ни ја газат земјата. Тие умно се умилкуваат, ни се наметнуваат и доближуваат. Некои брзо не освојуваат и се одомаќинуваат. На радост се радуваат, некои и оро заигруваат. Со “Тешкото“ и со “Шота“ ни се додворуваат и како наши стануваат. Зошто после е чудно што одомаќен помагач - олеснувач, заместо во олеснувачка мисија, во невреме, отишол на нива да “сади компири“. Сигурно сакал да им помогне на садачите. Кој знае, можеби пак и таква му била мисијата, а ние човеков не го разбираам! Или, зошто е несфатливо што еден друг олеснувач отишол во затвор за да проба манџа со компири. Кога го виделе таму, некои чудно се чуделе и луту го разлутиле. Во лутината, човеков масата ја преврнал и манџата ја истурил. Ете и тоа се случило!?

Но, да се стави некој “во кожа“ македонска, албанска и друга народска, досега не се случило. Затоа никој порано, па и сега не ги разбира проблемите на раселените, а особено на оние запалените. Порано, додека пламтеа огновите, некои од набљудувачите и олеснувачите ги усогласуваа ставовите. За да им ги ублажат болките на запалените им кажуваа дека некои паликуќовци од забава им ги палеле куките. Други пак ги убедувале запалените дека не треба голем гнев да се истура врз младите пиромани, бидејќи биле наивни тинејџери. Кој знае, можеби и овие странски помагачи не биле само набљудувачи и олеснувачи. Или, можеби биле и менаџери на наивните тинејџери!

Туку, ние и дома такви олеснувачи си имаме. Навистина, тие странски школи и курсеви не завршиле, ама олеснувањето добро го научиле. Физичкото олеснување најчесто го практикувале, додека на фирмии, на банки, на менувачници и на други такви работи, атакувале.

П.С. Некои олеснувачи во Индија, после обемна работа и физичко напречнување, непочитувајќи го редот, се олеснувале во река и се удавиле. Несреќниот случај не ги заплаши нашите набљудувачи и олеснувачи!

ОДБЕГНУВАЊЕ НА ВОЈСКАТА

Одењето и неодењето во војска досега не е посебно истражувано. Веројатно постои мислење дека таков зафат не е потребен и поради верувањето дека патриотизмот и традициите се уште не не напуштиле. Тоа, го потврдуваат и помпезните свечености и забави што се организираат при испраќањето на регрутите. Значи, не е проблемот во одењето, туку во неодењето во војска. Во последно време на сите им стана јасно дека респективен број за војска стасани регрутти на секој начин настојуваат да ја избегнат или одложат оваа обврска за подобри времиња.

За волја на вистината некои момчиња не ги исполнуваат основните здравствени критериуми, па дури и да сакаат, не можат да го служат военит рок. Од надлежните лекарки комисии тие се прогласуваат времено или трајно неспособни, а доколку им се подобри здравствената состојба, можат повторно да бидат повикани на преглед. Но, болните се болни и тутка нема помош. Меѓутоа, има болни, а здрави, кои наоѓаат разни оправдувања за да не ја облечат униформата. Нив и цивилното служење на военит рок не ги привлекува, ниту пак какво било друго војникување. Едноставно, решиле да ја одбетнат војската, а во тоа како да имаат помош и поддршка од некого.

Наши (и други) сознанија навистина побудуваат сомневање во оправданоста на обидите за ослободување од военит рок и повикуваат на преиспитување на работите. Кога и не би било така, можеби е добро да се изврши ревизија на постојните критериуми што ја определуваат способноста на регрутот (и на војнико), а експертите нека дадат свое мислење. Чистењето на критериумите во целост би ја расчистило дилемата околу валидноста на истите и можноста за правење матни работи. Донекаде тоа би им помогнало и на командирите во единиците на АРМ во правилното ангажирање на војниците, кои што во војска дошле со “куп болести”. Засега, тие се баласт при извршувањето на задачите и, ако не се најде друго решение, подобро е да си седат дома или да се упатат на лекување. Според списокот на болестите, кој се зема предвид при определувањето на ограничувањата кај војниците, тие треба соодветно да се ангажираат, но и тутка, како да се благи критериумите. Згора на тоа, постојат можности за манифестирање на психоматски заболувања и глумење на болести. Така, со помалку

или повеќе, чудни манифестации (викање, рикање, ржење, пасење трева соблекување гол, качување на дрво...), се забрзува постапката за ослободување од служење на воениот рок. За да се ослободат од нив и да си ја олеснат работата, некои старешини уште на почетокот ги испраќаат на преиспитување и повторна проценка на здравствената состојба. За ваквите "сериозно заболени"[#] постојат сознанија дека некој (од оправдани причини) ги подучува и извежбувач за глумење на болестите. Доколку се добро извежбани, овие "актери" и задаваат мака на науката во расветлувањето на вистината.

Макар што станува збор за незначителен број вакви примери, сериозно се наметнува прашањето за извршувањето на најзначајните уставни права и обврски на граѓаните. За моралните аспекти на служењето на воениот рок, за патриотскиот дух и негувањето на традициите, да не зборуваме. Уште повеќе загрижува сознанието за несообразноста на јавното декларирање на важни поединци со нивното практично однесување. Од овој контекст не излегува и однесувањето на многу мамини и татини синови, кои навреме се "разболуваат" и се ослободуваат од војничките обврски. За нив и за такви како нив, бизнисот, студиите, предвременото вработување и слично на тоа, им беа поважни работи од војникувањето. А за време на кризата, некои се плашеат од загрозувањето на животите и здравјето, па и од тоа се обезбедуваат!

Неодењето во војска стана масовна појава, главно кај редовните од албанската популација, а особено за време на воениот конфликт. Тогаш најголем број војници од оваа националност дезертираа од АРМ, а некои се префрлија и на другата страна. Меѓутоа, одбегнувањето на војската стана практика и кај останатите регрутчи и војници, а како проблем се наметна и неотповикувањето и мобилизирањето на резервниот состав.

Надлежните органи, навистина, се обидоа да ги решат проблемите, но и кај нив се појави определена инертност во преземањето мерки и санкции. Сепак, од нив треба најмногу да се очекува, само и кај нив да не дојде до амнезија, па да заборават кој и за што требаше да одговара. Грешниците, веројатно, тоа го посакуваат, ама пак тогаш амнестијата ќе изгуби на значењето. Како било, да било, тие со душа ја чекаат амнстијата. И не само тие. Но, амнезијата и амнстијата како заедно да се случуваат. Дури и тоа е добро, ако, навистина може да ни помогне. Овде, првенствено се мисли на зголемувањето на интересот за одење во војска. Тогаш ќе ни се врати и патриотизмот, и довербата, и сигурноста!

ВОЈНИЧКИ СПОНЗОРИ

Спонзорите и спонзорството веќе станаа актуелни. Речиси, нема поважна работа или манифестија, а да не е спонзорирана. Така, работата побрзо и поквалитетно се завршува, а покровителите и финансierите си обезбедуваат дискретна афирмација во јавноста. Значи, станува збор за луѓе и фирмии кои сакаат да излезат од анонимноста и да си создадат значајно место во општеството.

Сепак, сите спонзори не се спонзори. Од нив, на пример, се издвојуваат оние од војничките редови, зашто тие се занимаваат со друга работа што не сака афирмирање и финансирање. Меѓутоа нив така, војнички спонзори, војниците ги нарекле, бидејќи работата што ја работат понекогаш многу наликува на спонзорство.

Тие, всушност, доаѓаат до израз пред почетокот, а и за време на војникувањето. Знаејќи го тоа момчињата стасани за војска, веќе наголемо се впускат, или ги ангажираат своите родители во барање спонзори. Подгответи се многу нешта да направат и многу врати да отворат, само за да си го разубават војникувањето.

Така, одисејата на војничките спонзори почнува во подрачните единици за одбрана, а потоа брзо се пренесува во единиците и во армијата во целина. И додека трае акцијата, се множат спонзорите, а интересирањето за нив станува поголемо.

Војничкото спонзорство е најефикасно кога непосредно се вклучуваат моќните и влијателни татковци. Доколку тоа се покаже неуспешно, на сцена стапуваат пријателите на нивните пријатели. Така, на милениците им се овозможува да избираат гарнizonи, единици, а неретко и старешини. Но, “никој” за тоа не знае се додека не почне служењето на воениот рок и додека не се побараат други привилегии.

Војниците без спонзори брзо ги откриваат нештата, а тука почнуваат маките за старешините кои си ја знаат и добро ја работат својата работата. Бескомпромисно тие се фаќаат во костеџ со проблемот и некако го разрешуваат, меѓутоа, спонзорството веќе си го направило своето.

ВОЈНИЧКОТО И РЕЛИГИСКОТО

Порано, (во комунистичко време), војничкото и религиското беа сосема раздвоени дури и спротивставени работи. Тогаш не можеше да се замисли дека војничкото и религиското можат да бидат заедно, а камоли да се надополнуваат. Тоа, веројатно беше последица на така дефинираниот статус во државната и во црковната управа и никој не размислуваше за тоа колку војничкото можело да биде религиско, или пак, религиското војничко. Но сега се други времиња, слични на оние од Запад што ги немавме, а и размислувањата и однесувањата ни се поинакви. Или, само така ни се причинува, зашто некои случувања не враќаат наназад, не потсетуваат и не принудуваат да се споредуваме со минатото.

Всушност, не е намерата да се изврши целосно раздвојување на војничкото од религиското и да се повлече строга граница помеѓу нив. Но и да е тоа во прашање, целосно раздвојување тешко може да се постигне, особено сега кога свештениците речиси насекаде се присутни, а се вршат подготовките за нивно влегување и останување во касарните. За волја на вистината се уште нема конкретна најава дека за верниците во униформа во касарните ќе се изградат посебни верски објекти (црквичиња-чамичиња), ама дека постои таква определба, никој тоа не може да го порекне. Додека не се реши проблемот, верниците од војската своите верски потреби ги задоволуваат надвор од касарните во слободно време и кога ќе им се овозможат услови за тоа.

Според насоките и на НАТО стандардите “црквичињата“ што посекоро треба да си го заземат местото во касарните, но како да се застанало само на подготовките. Веројатно недостасува конкретна иницијатива и конкретна акција, но кој знае, можеби пак и вака е подобро. Значи, не е проблемот ниту во верските објекти, ниту во верниците, ниту пак во свештениците - капеланите (како што на Запад ги викаат свештениците). Така, работите пополека, но сигурно одат кон целта, но во сето тоа како да има нешто недоречено и недонаправено.

Некои познавачи на состојбите тврдат дека не станува збор за раздвојувањето на војничкото од религиското, но не и за нивното мешање кое може да создаде проблеми и меѓусебни недоразбирања. Во тоа се уверивме неколку пати при оддавањето војнички

почести истовремено со извршувањето верски обреди, кога над војничката доминираше црковната организираност. Некои примери од порано навистина не толку за истакнување поради несаканите слушувања и доживувања на учесниците, потврдуваат за непријатниот впечаток што може да се стекне за војничката (не) организираност, не знаејќи за постојните прописи и правила за регулирање на постапката.

Така, имаше случај кога по желба на семејството за починатиот истовремено беа приредени религиски и војнички обреди. Според Правилото за служба во АРМ навреме беше одредена почесна единица и сите подготовкви беа извршени починатиот старешина достоинствено да се испрати. Но, кога почна обредот, како да се измешаа работите. Поповите ја презедаа иницијативата и беспрекорно си го тераа своето. Пред одарот на покојникот истовремено се најдоа и војниците и свештениците. Тогаш војничките почести речиси не можеа да се одвиваат според очекуваното, бидејќи надвладуваа верските обреди.

Во друг случај, веројатно пак по желба на семејството, на покојникот му беа приредени војнички почести со незначителни примеси на верски обреди. Церемонијата околу погребот навистина беше добро организирана, меѓутоа како да недостасуваше усогласување на постапката. Поради болката ожалостените не можеа да влијаат врз одвивањето на работите утврдени со обичаите, но и со Правилото, така што пред самото спуштање на покојникот настана мртва тишина, како да не се знаеше кој што треба да направи. Имаше и други ситни пропусти кои можеа да се забележат само отстрана и од упатени луѓе во организирањето на вакви почести, меѓутоа не е целта само на нив да се укажува. Всушност, станува збор за неусогласеноста на војничкото и религиското во организирањето воени почести и церемонии во разни пригоди, што навистина посебно не е пропишано. Во Правилото за служба во АРМ постојат одредби за организирањето воени почести, меѓутоа како да недостасува регулирањето на постапката во однос на верските обреди. Веројатно тутка недостасува и координацијата со свештениците, која и не мора да се пропишува, туку да се практикува. Сепак, мора нешто поконкретно да се преземе за да се зголеми импресивноста на воените почести и во разни пригоди да се истакне војничката подготвеност и организираност.

Бездруго, побрзо треба да се работи и на усогласувањето на војничкото со религиското, зашто ниту едното, ниту другото може да се запостави, ниту пак да се отфрли.

Чекорења низ животот

МОЈАТА ЖИВОТНА ПРИКАЗНА

Мендо Димовски

ЛЕБ ОД КОВАЧНИЦА

Почеток

Размислувам, како да ја започнам мојата животна приказна, размислувам, како да ги поредам настаните кои оставиле длабоки траги во мене. Сакам да почнам од најинтересните, но како, кога мислам дека сите се интересни?! Навистина, сега, шеесетина години подоцна, многу нешта сум заборавил. Како сега да се вратам толку наназад и да се присетам?! Но, нешто ме тера од внатре, ме поттикнува и морам тоа да го направам. Малку страхувам од пристрастност, зашто човек кога за себе кажува, и колку реално и вистинито да кажува, може да погреши. Затоа, најдобро е душата сама да кажува.

Додека мислам и преbaraувам по паметењето, многу настани ми надогаат, но сеќавањето најмногу ми го окупираат оние од детството. Можеби затоа што, тоа е она најискреното и најчистото за кое може да се раскажува. Само тоа во животот, ниту некој може, ниту пак сака да го менува. Тоа не може да се извалка, не само затоа што е најчисто и најинтересно, туку може за поука да послужи, барем за помладите генерациите од моите најблиски. Не знам, можеби, само јас така размислувам...

За детството повеќепати им раскажував на моите деца, на Д-јан (1974) и на Звездана (1975). Некогаш со внимание ме слушаа, но, како да немаа доволно време и трпение секогаш докрај да ме сослушаат. Понекогаш им беа смешни моите кажувања, дури и неверојатни за времето денешно. Затоа ним и на моите внуци Хрис-

тина и Калин, на мојата сопруга Мирјана и на сите мои најблиски со кои пораснав и со кои сега живеам, им ги посветувам овие редови. Пред нив ќе ги отворам и душата и срцето и ќе кажувам за моите вистински доживувања, за да читаат сега и некогаш, ако почувствуваат потреба за тоа и да им раскажуваат и прераскажуваат на своите потомци.

Ќе почнам од почеток, од моите лични податоци: Мендо Димовски, роден на петти јуни 1948 година, во село Долно Агларци, Битола. Родители: Блаже (1922) и Босилка (1921). Роден сум како трето по ред, но прво машко дете во семејството. Пред мене, на по две-три години разлика, се родени моите две постари сестри Цена и Бона. Но, тука точка не беше ставена. Како по правило, секоја втора-трета година, ново дете се раѓаше и на принова фамилијата се радуваше. Две години по мене уште едно машко во куката заплакало. Брат ми Димче тогаш на свет дошол. Потоа уште една звезда засветлила, кога сестра ми Свездата се родила, а со брат ми Џеко бил завршен списокот.

Баба ми Ката на сите ни била бабица. Таа ги породувала и другите жени во селото. Навистина, за тоа доктор по гинекологија не и бил рамен. Не знам од кои причини, кога се раѓале двајца мои врсници - Гоце и Веселин, таа не ги породувала? Тие останале обележани по ненормалната испупченост на нивните папоци. Кога ќе ги погледнеме, нивните мевови на гумна со стожери наликуваа. Затоа, голи до половина, никогаш не се соблекуваа и многу се срамеа. Откако умре баба ми, за среќа, или за несреќа, многу помалку деца се раѓаа. Потоа, и медицината тргна напред да се развива.

Дедо ми Лазор го паметам, но не ми се толку јасни секавињата на него. Единствено знам дека плачев кога почина. Дента брат ми Димче цело време потпевнуваше некаква тралалајка, незнајќи што се случува. Од кажувањата за дедо ми, знам дека бил многу племенит човек и дека никој, во кој било поглед, во селото не му бил рамен.

Моето село

Моето родно место е село Долно Агларци. Распостелено е покрај Црна Река, на повеќе стотини метри од левата страна и на дванаесетина километри источно, или, можеби, североисточно од Битола. Долно Агларци го завикале затоа што се наоѓа подолу и западно од цадето, над кое е сместено другото, село Горно Агларци. Патот ги раздвојува двете села, но Црквата и Училиштето ги спо-

јува.

Никој не знае, а и нема податоци за потеклото на името на селото. Според легендата, во него турските аги во турско време се собирале и се договорале за терор над македонското население. До денес, само Македонци во селото живеат, иако од двестотината куки, не сум сигурен, дали дваесетина останаа, а едвај можат да се препознаат урнатините од напуштените куки од плитари изградени и високите авлии што тогаш ги опкружувале. Од Долно Агларци лутето се иселија најмногу во Австралија и во Канада, зошто во селото од ден наден животот таму навистина не беше за живеење. Оние што останаа во селото тутун садеа и повеќето од аванс живеја. Со тутун, најмногу жените и помладите се занимаваа, а мажите шамак од “Блатото” береа и зимбили и корпи на разбој ткаеја. Битолчани по зимбилите ги препознаваа, кога во пазарни денови (вторник и петок) зимбили продаваа. Долго време, додека не пресуши “Блатото”, агларчани, зимбилари ги викаа.

Житарици речиси сите сееја, ама приносите од Господа зависеја. Имаше и фамилии што чуваа повеќе стока и овци и од тоа се прехрануваа. Како да се земе, ама мислам дека од сите села наоколу, во Агларци најтежок живот се живееше. И земјата во атарот беше најлоша, а кога врнеше наоколу, како тука дожд да не паѓаше. Постарите велеа дека “живо магаре имало во близина закопано” и затоа дождот ги заобиколувал. Ем дожд немаше, ем двете села од еден бунар вода пиеја. Навистина, вода во бунарите имаше, ама горчлива беше, исто како и животот што го живеева

агларчани.

И не само тоа. Во тоа време и момчињата за женидба мака мачеа. Ретко која мома од селата наоколу можеше да се прелаже за момче агларчанче. Ете, и тоа кажува за вистината и судбината на родното ми село. Но, друго и поубаво не сум можел да си одбераам. Се разбира, тогаш, вака не размислував и вака не ги гледав работите. Тогаш селото ми беше најголемо и најубаво. Се додека на школо не заодев, не знаев ниту за поголемо ниту за поубаво. Целиот свет тука, пред очи ми се вртеше, а бев многу љубопитен и сенешто го прашував татко ми. Ќе му се обесев околу вратот, ќе го гушнев пред спиење и цело време, додека не заспијам, го молев да ми раскажува. Тешко можеше да ме избегне и кога одеше на пазар и кога продаваше зимбили. Тогаш, со товарни коњи и запрежни коли се одеше на пазар во Битола. Кога се враќаа пазарџиите ние децата од цело село истрчувавме што побрзо пред нив да стигнеме за со нешто да не зарадуваат, нешто да ни дадат што донеле во зимбилите и торбите...

Еднаш, татко ми ми вети дека ќе ме земе и мене на пазар или на воденица во Битола. Верувам да знаеше што ќе му се случува, тоа никогаш немаше да ми го спомнува. Оттогаш, секој ден без престанок го молев да одиме на воденица, иако житото се уште не беше стасано за собирање. Како и сé што бидува така и ова. Со радост го дочекав и тој ден.

Татко ми одвечер ги натовари вреќите со жито на дрвената кола и околу полноќ ги стави кравите во јарем. Тој крави за спретање чуваше, зашто од нив и млеко имаше. Јас, сé уште мамурлив, се качив на колата, се пикнав во една поголема вреќа и се покрив доглава со кожувчето на татко ми. Тргнавме низ полутемница по цадето кон Битола. Во колата зазедов таква позиција што можев да гледам и да набљудувам од сите страни. Додека поминувавме покрај Црквата и покрај Училиштето, мојата љубопитност стана уште поголема.

Начичкано со рој од звезди небото ја побелуваше ноќта и ни го осветлуваше патот. Свездите наизменично, повеќе или помалку засветлуваа и како да ни намигнуваа. Некои силно ќе светнеа, толку силно што личеше дака од силината согоруваа и потоа згаснуваа. Некои, пак, повремено паѓаа некаде зад ридовите, оставајќи црвенкасто светли опашки зад себе. Откако ќе почнев да ги пребројувам паднатите звезди, како за инаст, повеќе не паѓаа. Татко ми ми објаснуваше дека секој човек има своја звезда на небото. Додека таа сјае и тој ќе живее. Тогаш многу сакав да си ја видам звездата на небо, иако татко ми ми објасни дека во тоа никој

не успеал...

Дрвената кола, како расклатена крцкаше и стенкаше под тежината на товарот. Повремено се слушаше необичен звук не-баре сајла се влече по патот и откако ќе се напрегнеш за подобро да слушнам, како во нешто друго се претвореше и ме заплашуваше. Звукот се менуваше и стануваше посилен со доближувањето до Новачките гробишта. Тогаш се претвори во некакво врпкање. “Врп, врп”, се повторуваше. Тоа силно ме заплаши и ме вознемири.

Порано имав слушано приказни дека на тоа место се појавувале сеништа и ги напаѓале минувачите. Од помислата почна коцата да ми се крева на главата, а ушите во инки да ми се претвораат. Како да насети нешто, татко ми ја запре колата. Ми рече дека се одврзalo јажето и при згазнувањето од задното тркало се затегнувало и врпкало. Длабоко воздивнав и се опуштил од напнатоста. Ми олесна. Значи, не било сениште, промрморев, колку за себе уверен дека ништо опасно нема да ни се случи.

Во Битола стигнавме саат-два после изгрејсонце. Запревме кај Атпазар, можеби, токму на местото, каде што го беселе Александар Турунцев. Од другата страна, на самиот агол, со ситче полукружно обградена се наоѓаше една ковачница. Малку потатум имаше фурна и така, од левата и од десната страна на улицата се редеа продавници и дуќани. Во ковачницата двајца до кожа исцрнети мажи, небаре од оцак излегле, широко замавнуваа со чекани и чукаа по некакво вжарено железо. Откако ќе застанеа, едниот се фаќаше за подвижна ракча и влечеше надолу и напоре растегнувајќи некаква ребраста мешина. Таа се надувуваше и развлекуваше небаре хармоника на свадба што ја развлекуваат свирачи. И после секое надувување и испразнување на мешината, силен оган се разгоруваше и пламени јазици испушташе. Штом пламенот стивнуваше, жар се појавуваше. Тогаш, црвенкаво усвитена коњска потковица, која ние скоба ја викавме, се откриваше и веднаш ковачот со маша ја вадеше. Чукањето пак наизменично почнуваше. Тоа посебно ми го привлекуваше вниманието. Мојата чудовиденост ја прекина татко ми.

- Оди купи леб, ете, таму ќе видиш каде се продава.

Леб купечки

Првпат во град зачекорив преку улица и без да размислувам директно се упатив кон ковачницата. Таму на ситчето забележав еден сомун бел леб купечки, така го викавме лебот што го купувавме од градот. Ги пружив парите кон ковачите и им го побарај лебот.

- Каде си видел, бре малечок, леб во ковачница да се купува? - ме праша еден од ковачите.

Малку се подвратив наназад и од срам се стаписав. Ништо не му одговорив на ковачот, само погледнав во лебот на ситчето. Зошто барав леб од ковачница? Навистина не сум видел, па ниту сум знаел што е тоа ковачница. Можеби светкањето на жарта ме привлече, знаејќи дека, така со огин и со жар се загрева фурната и потоа се пече лебот. Тоа ми беше добро познато. Кога имавме доволно брашно, мајка ми сама месеше леб, ја загреваше фурната и го печеше лебот. Тогаш, ние децата, посокнувавме околу неа и ја молевме што побрзо да го извади лебот за да се најадеме. Првиот, па и вториот ден, кога беше топол лебот, само леб јадевме. Потоа како камен стануваше. Зимно време го сечевме на момички (кришки) и го греевме на соба (кумбе) за да омекне. Навечер сите насобрани околу собата ги јадевме топлите момички и си ги греевме рацете. Околу неа останувавме се додека баботеше силно огинот во кумбето и додека се не изедевме.

Некаква горчина ми ја заплисна душата, зашто погрешив, а цела работа околу подготовката и јадењето на лебот ми беше толку позната. Тој молк и мачнина, ја прекина ковачот.

- Е, добро малечок, еве ти леб од ковачница, па додека си жив да го паметиш, - го зеде лебот од ситчето и ми го подаде.

Бев збунет и малку исплашен. Ковачот не сакаше да ги прими парите што цврсто ги стискав во раката за да не ми испаднат. Ме помилува по главата и ме отпрати до преминот на улицата. Уште оддалеку почнав да му раскажувам на татко ми што ми се случило.

Потоа се упативме кон воденицата која се наоѓаше во селото Бистрица. Не се сеќавам по кој пат одевме и кои улици ги поминувавме низ градот.

Кога стигнавме таму, воденичарот срдечно не дочека. Изгледаше како да бевме најавени, како само нас да не чекаше. Толку многу ни се израдува, како најродени да му бевме. Никој друг дотогаш, ниту тетин ми, ниту чичко ми, толку не ни се радуваа, кога кај нив одевме на гости.

Веднаш ги растоваривме вреќите со жито и во ладовина ги врзувме кравите. Исто како и за нас и за стоката, воденичарот јадење и вода ни подаде. Јас навистина не бев гладен, зашто, додека татко ми ги тераше кравите по патот, речиси, половина од лебот „ковачки“ бев изел.

Потоа, започна мелењето на житото. Тогаш цело време

трчкав околу воденицата и го набљудував нејзиното работење. Од горната страна низ поширок млаз надоаѓаше ладна и бистра вода. Од височина колку што беше покривот на воденицата, таа низ камено корито вртоглаво се спушташе и навлагуваше во внатрешноста на воденицата. Таму силно удираше во некаква направа која ги движеше воденичките камења. Тие, налегнати еден врз

друг тромо се вртеа и зрно по зрно го пролапнуваа и го поттикнуваа житото под себе. Така, гмечејќи го до немајкаде, во брашно го претвораа. Тоа пак, со тешки маки од под нив се извлекуваше и го полнеше дрвеното корито.

Бучавата на млазот од вода се мешаше со тапиот звук од воденичките камења и сето тоа беше проследено со шумолење и со штракање. Од долната страна, пак, малку подзаматена и со клобурци по површината, забрзано истекуваше водата. Влегувањето и излегувањето на водата од воденицата ми беше најинтересно. Некако тогаш ми надојде и приказната за воденичарот и за лисицата. Лисицата во приказната го мамела воденичарот дека покрај водата волк му влегол под колото (тркалото). И јас, како да и поверував на лисицата, се поднаведнував и сиркав низ сите прорези за да видам некоја дупка или поголема шуплина, низ која би можел волк да се провлече и да влезе во воденицата. Небаре истражен судија на реконструкција на настан, правев напори да создадам слика за тоа како можел волкот да се најде под воденичкото тркало.

“Воденичаре, воденичаре, волк ти под коло”, му повторуала лисицата на воденичарот, за да му го сврти вниманието и да си ја оствари целта. Инаку, што мајка бара волк во воденица и уште при толкова бучава. Ајде, да речеме да станува збор за трло со овци или пондила со говеда, волкот сигурно не би простил. Или, можеби, пак, јас сум ја подзaborавил приказната и сега само нагаѓам како било. Но, и да сум ја заборавил приказната, сликата за воденицата се уште не ми е начната. Затоа, сигурно тврдам дека таму ниту волк можел, ниту пак сакал да доаѓа.

Целата ситуација ми стана многу појасна и повпечатлива откога го сомлевме житото и се вративме дома со татко ми. Јас почнав да се перчам и да им раскажувам на домашните за моите доживувања. Навистина тогаш првпат од дома излегов, ама видикот си го проширив. Насобрав многу сознанија и нови знаења, небаре на колец во Америка сум престојувал.

Тие години после Народноослободителната војна 1941-1945, на секаде тешко се живееше. Некако за најтешки, што јас ги запаметив беа годините после колективизацијата, кога со руските колхози народот за корка леб страдаше. Не можам многу прецизно да ја определам годината кога одевме со татко ми на воденица во Битола. Можеби ќе згрешам ако ја назначам како 1954 година. Отприлика тука се лоцирај бидејќи тогаш не одев на училиште, а од 1948 година, кога се родив, сé уште немаше 7 години.

Сепак, “воденичарската” година беше една од подобрите. Најважно, брашно имавме се до пролетта наредната година. Таа, пак, сигурно беше една од полошите, ако не и најлоша. Во неа од бериќетот никој бериќет не виде, ниту, пак, од другите работи фајде имаше. Но, најголема мачнина надојде кога сето брашно го потрошивме. Жито не собравме за луѓето, а камоли за стоката. Сушата пекол најавуваше и со глад ни се закануваше. Сé што насадивме и одгледувавме, почна да венее, немајќи сила да му одолее на пеколот. Ние децата и не знаевме што ни се случава, ниту пак многу размислававме. Всушност, тоа почнавме да го чувствувааме, кога ни просвиреа цревата.

Татко ми умееше да се снајде и во најтешка состојба. Кога престана со правење зимбили, посериозно почна да се занимава со музика. Како еден од најдобрите свирачи во битолската околија, на свадби и на други веселби за свирење секогаш меѓу првите беше повикуван. Посебна дарба имаше за дувачки инструменти, а главно на грнета (кларинет) свиреше. За свирење на грнета тешко некој можеше да му парира. Во војска сакале да го задржат за да свири во воениот оркестар. Тој, како син единец, решил доживотно да

се грижи за родителите и, погрешил. Во тогашната сиромаштија, навистина тешко му паѓало, но друг излез немало. Во некои мигови подоцна, кога ќе навалеше тежината, знаеше да си забележува и префрла поради погрешната одлука.

На грнета, како вистински виртуоз изведуваше недофатливи тонови и сам песни и мелодии компонираше. За свирење на овој инструмент тогаш, за неколку копја подолу од него бил и познатиот македонски кларинетист Тале Отгнововски. На многу свадби и веселби тие заедно свиреле и другарувале. Татко ми имаше свој оркестар и со него на свадби одеше. Кога ќе си дојдеше од свадба, ние децата синџир околу него правевме и парите што ги заработкали ги броевме.

Но, таа година ниту свадби, ниту веселби се правеа. Сушата на сé живо стави забрана. Речиси од се се откажавме, а пари само за леб чувавме и за ништо друго не трошевме. Тогаш и кокошките помалку јајца но сеа, а јајцата од под нив ги земавме и од кооперација (продавница) пак нешто за јадење купувавме.

И така, што помалку имавме, повеќе глад чувствуваме. А кога ќе седневме да јадеме, зачас лебот ќе го разграбавме и секогаш ни недостасуваше. Понекогаш баба ми се шегуваше велејќи: “Многураце благословени, многуусти колнети”. Благословот од нас сé уште не можеше да се почувствува, зашто рацете ни беа рачиња, а устите ни беа како на гладни кучиња.

Леб мајка ми веќе не месеше, зашто брашно немавме. Почнавме да купуваме “леб бел купечки - битолски”, така тогаш го викавме посакуваниот леб наслушаен. Еднаш татко ми со две полни вреќи леб се врати од пазар. За јадење веднаш ред беше воведен. Во строј, небаре во војска ние децата ред за леб пред врата чекавме. Мајка ми ни го делеше. Прво на половина го пресекуваше и по половина од тоа секому даваше. Кога ќе го изедевме, како навиени, пак превата почнуваа да ни кркорат. Вреќите високо до шлеме беа подигнати за да не можеме да ги дофатиме. Ама, затоа, мајка ми за фугта ја држевме, таму-ваму ја тргавме и пак кај вреќите ја одвекувавме. Малку, малку, ќе викнеше некој од погладните: “Мамо, мори, пак ми се јаде”. Така, молбата се повторуваше се додека не го здогледавме дното на вреќите.

Болести

По сé изгледа, истата 1954 или 1955 година ќе да беше, кога сите се поразболевавме. Некаква тропска горештина и висока телесна температура не покоси. Мајка ми им кажуваше на жените од селото дека сите деца од “трескајцата” и се фатени. Тогаш, првпат, се сéкавам, ништо за јадење не баравме. Два-три дена ништо в уста не ставивме. Уште повеќе заслабнавме, кожа и коски станавме. Јас главата исправено не можев да ја задржам. Ми паѓаше на раменци, де на левата, де на десната страна, де напред де назад. Очите сами ми се заклопуваа. Ако погледнев, сé ми се вртеше и наопаку ми се превртуваше.

Од сите нас малку подобро Бона сестра ми се чувствуваше. Кога ме погледна, таа се исплаши и почна да вика по мајка ми:

“Мамо, Мендо умира”! - Јас почнав да ги превртувам очите и да се затресувам. Одеднаш осетив реско студенило преку лицето и горчина на устата. Можеби не беше медицински исправно, но сестра ми Бона цело кotle студена вода истури на мене. Така да не постапеше, сигурно сега ќе немаше ова кој да ви го раскаже. Тоа малку ми ја намали температурата и ме тргна од бладањето. Не знам како, но и тоа премреже го поминавме. За среќа, во животот низ страшни маки поминувавме и пак сите 6 деца до денденес живи останавме.

Умирањето тогаш не беше не познато. Тогаш многу повеќе деца умираа. На баба ми две деца и умреле, на стрина ми 3 и уште многу така умреле. Многу, многу по доктори не се одело, а и болестите не се откривале. Кога болест ќе фатеше, пустош правеше. А кога некој ќе умреше, речиси сите знаеја и кажуваа од што умрел, небаре учени доктори беа. Така, ќе се слушнеше дека фиљан човек умрел од “далакот”, некој друг од “натемаго”, некој од офтика и, со ред, се „стручни“ називи.

А, и ровјата (гром) многу убиваше. Се сéкавам, Ило, на дедо ми Гроздан синот, на 10 години така настрада. Навистина, јас не видов како го удрила таа пустинска, но гледав како во дворот јама му ископаа и сé уште топол до глава го закопаа. Постарите кажуваа дека некој така оживеале, затоа цел ден чекавме и тој да оживее. Но, среќата не му беше наклонета, а ударот беше смртоносен. Јас уште неколку случаи паметам од ровја луѓе да загинат.

Таа година, навистина од сите страни бевме нападнати. Некој, како да сакал да не истреби. Особено мене среќата ич не ми

беше наклонета. Што и да направам, каде и да отидам, се несреќа ме следеше. Таман се извлеков од “трескавицата” и малку закрепнав, друга беља ме нападна. Почна stomакот да ме наболува и се повеќе да ми се надувува. Почна да ми се затетнува, небаре затегнато гупско тапанче. За да ги намалам болките, го потприцнував stomакот и благо удирај по него. Дури ми стана интересно кога ударите почнаа да одекнуваат.

Им кажував на моите дека stomакот ме наболува, а мајка ми ме тешеше со зборовите: “Како на куче, ќе ти помине”. Навистина, кога ќе се заиграв со децата подзaborавав на болките, ама не ми поминуваше.

Се воспостави дека во моето детско stomаче се населиле глисти и тоа од оние поголемите. Како дошле и како навлегле глисти во мене, само можам да претпоставам?! Знам дека доволно се водеше грижа за хигиената, особено кај нас децата. Еднаш неделно мајка ми редовно не бањаше со топла вода во корито и тогаш најмногу се прскавме и се смеевме. Потоа се пресоблекувавме во чисти алишта, кои секогаш меѓу себе ги разменувавме. Како кое дете ќе потпораснеше, ги преземаше здравите алишта од постарото братче или сестриче. Брат ми Димче многу се валкаше и наместо гаки ропче (фустанче) носеше. Затоа, мислам дека не добив глисти од нередовно миење или пресоблекување!?

Пак мајка ми ми помогна да го расветлам патот на тие гадови што ме измачуваа. Верувам дека тие ме нападнале уште кога сум паднал на глава во преливна и преполната јама со гадотии од еден селски нужник. Настанот јас не го паметам и не знам колку години сум имал. Затоа, сега ќе ви ги прераскажам сеќавањата на мајка ми.

Во тие години, како само мене несреќата да ме демнеше, како само јас да бев баксуз над баксузите. Се мене лошо ми се случуваше. Така, едно летно попладне сум играл надвор со децата поголеми од мене. Каква игра можела да биде, не се сеќавам. Можеби мижитатара - денешна криенка, ама таа, пак, само навечер се играше. Главно, станува збор за некакво детско растрчување, за кое јас тогаш не бев кадарен. Ако сум нешто можел да разберам, или да направам, тоа било да им се плеткам пред нозе на поголемите деца и да им го попречувам патот. Сигурно е дека многу сум се радувал што учествувам во “претставата” која можела кобно да заврши по мене. И, тукушто разиграноста ги понела децата, мене ме занела судбината.

Никој од децата не знаел и не се сеќавал како сум се нашол во преливната јама со нозете нагоре. Но, како да не ми било

чкртнато до тогаш да живеам. Можеби Господ ја испратил Благуна, дваесетдвегодишната девојка, за да ме извлече од јамата. Без чекање, таа пристапила кон моето спасување. Кога ме извлека од дупката, само глуждовите и стопалата од нозете ми биле малку почисти. Веднаш почнала да ја отстранува гадотијата од мене. Прво со котле ладна вода ме полила и грубо ме исчистила. На мајка ми ме предала, дури кога сум заличил на себе и кога ме препознала. Тогаш немало компресор под притисок да ме измијат, ама и водата само од бунар се леела. Затоа, миењето сигурно долго траело. Гадотијата толку ме загадила, што цело попладне мајка ми ме дочистувала. На доктор, пак, не ме одвеле. На моите најблиски најбитно им било што сум ја преживеал несреќата.

Кога потпораснав и кога дознав за настанот, не успеав да разговарам со мојата спасителка за да ги откријам деталите. Сега не сум во можност повторно да истражувам и затоа тврдам дека кажувањата на мајка ми беа најверодостојни. Не сум сигуртен дали сé уште е жива мојата спасителка, како што не се живи и моите родители. Сепак, неизмерно сум и благодарен што се уште одам по земја.

Палавост

Пред да тргнам на училиште, како поголема среќа да ме следеше. Сите болештини ги преболев и на прсти ги броев месеците до почетокот на школската година. Моите родители се наoko ме држea и ми угодуваа за повторно да не паднам во неволји и да не се разболам. Почнав брзо да напредувам и сила да добивам. Брат ми Димче, пак, како сенка, во сé ме следеше. Заедно си игравме, ама и се каравме. Понекогаш се тепавме. Беше голем инаетчија и во ништо не попушташе. Почнавме во сé да се натпреваруваме. Кога ќе излезевме од дома, небаре на Олимпијада, покрај копата со слама ќе отидевме и во разни дисциплини се натпреваруваме. Многупати ја прескокнувавме жичаната ограда од бодликава жица. Татко ми еднаш беше вчудовиден кога нé затече како ја прескокнувавме оградата. Небаре професионалци од Адрија циркусот, ќе се засилевме до оградата и без проблем, со елеганција во движење, го изведувавме скокањето. Никој тогаш не размислуваше за опасноста од закачување на жицата и на неа останување. Како да сме биле надарени за тие циркуски изведби, кои со текот на времето ги усовршувајме. За среќа, многу слама

во дворот имавме и на неа, како на кожни душеци вежбавме. Не знам, како глава и врат не скршивме кога премет преку глава без потпор на раце правевме.

Во мојата олимписка, а посебно атлетска подготвеност моите родители еднаш во практика се уверија. Тоа се случи кога тргнавме во Ношпал нагости, кај тека ми Ивана. Не знам зошто тогаш од дома надвор не ми се излегуваше. Не ми беше како рано интересно патувањето со чеза, која само за такви пригоди ја имавме. И коњ по име Гулаб за тоа чувавме. Тој како човек да беше, се разбираше. Со него татко ми најмногу се занимаваше и на разни постапки го подучуваше. Најмногу кеиф ни правеше кога прупростум рипаше и кога раван одеше.

Откако го спрегна Гулабот, татко ми на сила ме стави на чеза и рано претпладне тргнавме по џадето. До мовчето на Поројот, тој благо удираше со дизгините по грбот на Гулабот и го засилуваше. Навикнат на таквата постапка коњот ситно поттрчуваше и раван одеше. Потоа, малку подзастануваше и во обично коњско одење преминуваше.

Јас, цело време намуртен, се држев за бранникот на чезата и ја разгледував околината. Лево и десно од патот се простираше рамнина посеана со пченица. Таа, тукушто беше раскласена. Од ветрот се брануваше и во светлозеленкава боја се прелеваше. Добро ги проучив страничните отвори на чезата и веќе ја донесов одлуката за исконување од левата страна. Обичното одење на Гулабот ми потпомогна во намерата. Без двоумење, скокнав одненадеж, како некој крпа да фрли од чеза и се најдов на земја. Потоа го прескокнав ендекот и забегав низ густата пченица. Таа уште не беше созреана и толку израсната како за жнеене, но малку ми ја покриваше главата. Позрелите класови, поднаведнати од својата тежина, ме удираа по глава, небаре учителот Пеце по француски, кога им удираше пецки на децата што не учат. Бегајќи низ пченицата, сакав да се сокријам од моите родители за да ги избегнам гостите.

Не успеав многу да се оддалечам кога ме престигна татко ми и како преплашен зајак ме фати за уши. Тогаш немав друг избор, освен да им се придружам и да ветам дека нема да правам глупости. Но, гаволот се уште не беше се тргнал од мене. Кога стасавме таму, подзaborавив на бегањето и се заиграв со децата. Убаво си поминав цело претпладне. Потоа, пак настанаа проблеми. Поминувајќи низ турканица што ја создадоа дојдените гости, некој ме нагази и јас вреснав колку што ме држеше грлото. Почнав да плачам и да ги молам моите да си одиме дома. Кога видов дека

за џабе лелекам, се смирив и повторно излегов надвор. Пак играта ме понесе и немав проблеми се додека не им го привлеков вниманието на две поголеми девојчиња. Тие ме загледуваа и почнаа да ме задеваат и да се шегуваат со мене. На удар беа моите ненормално впечатливи зелено-синкави очи.

- Очите види какви му се чудни, ее..., наизменично повтаруваа и екаа девојчињата. Со плачење отидов кај мајка ми да и се пожалам. Тогаш, да имав моќ, веднаш ќе ги обоев очите во некоја друга секојдневна боја. Многу ми беше криво и по очите што се разликував од другите. Дури кога пораснав, ја сфатив предноста токму во очите што ја поседувам. Тие ми беа главното оружје и мамеж за девојките. Со нив и ја освоив Мирјана, мојата сопруга, иако таа тоа не го признава!

Подоцна, откога заодев на училиште, по гости ниту одев, ниту ме водеа. Тетка ми Ивана никогаш повеќе не ја видов. Сега не се сеќавам кога беше, ама таа од гром настрада. Зад себе само едно девојче остави, кое, уште непораснато, во некоја од западните земји леб побара. И неа, братучетка ми Тодорка, никогаш не сум ја видел. Многу ретко ги гледам и моите братучетки и братучеди од тетка ми Ристана, па и од другите роднини. Немам објаснување зошто тоа ми се случи. Тие што ми беа најблиски, ми станаа најдалечни. Не верувам да се виновни новите времиња што дојдоа, ама така е со близкоста со моите роднини?! За жал, така е и со браќа ми и со сестри ми, ретко се гледаме. Само на свадби и на помени се видуваме...

Говедар

Откако зајакнав, почнав повеќе да работам она што имаше и што можеше да се работи. Ние децата најмногу тутун беревме и го низевме. Секој ден, од наутро до навечер, тутун низевме. И секое дете норма за низи имаше. По 15 до 20 низи од 2 метра должина секој мораше да наниже. Кој прв ќе ја достигнеше нормата, беше ослободен од друга работа. Сестра ми Бона секогаш прва завршуваше, ама последна стануваше. На сите ни помагаше и тутун за низење за наредниот ден, никогаш не оставаше. А, кога одевме на училиште, тутунот попладне го низевме. Додека го низевме, тутунот на 3-4 големини го сортиравме. За да биде забавно и во низењето се натпреварувавме. Мене тоа добро ми одеше зашто бев еден од побрзите низачи. Иако сум десничар, тутун низев како левучар. Со десната рака, ниту лист во игла не

можев да погодам. Но, со левата рака нијев брзо и прецизно, не-баре машина сингерица.

Во работата секој низ секоја улога мораше да помине, како во војска, кога за сите оружја не подготвуваа. Секој мораше да знае да сади тутун, да бере и да није, да копа, да жне, да коши и да не набројувам понатаму. Во тоа мноштво од должности, мене, пак, уште една несекојдневна работа ми беше доделена. Замислете, во тие претшколски години ми беше доверено да чувам селски говеда. Станав говедар, ама, за среќа, малку време поминав на таа должност. Откако забележа дедо Гроздан (брат на дедо ми Лазор, кој веќе беше починал) како главен и одговорен говедар, дека располагам со добри тркачки способности, ми го довери чувањето на свињите, зашто по нив требаше повеќе да се поттрчува.

Така, наутро, пред изгрејсонце, на средсело ги собиравме говедата и свињите од Горно Агларци. На напасување ги теравме покрај Црна Река. Откога ќе ја поминевме помалата река Мртвица, јас со свињите останував покрај неа. Дедо Гроздан, пак, говедата често ги претеруваше преку Црна Река. Мене Мртвица ми беше како прва борбена линија, преку која до навечер ни прасе, ни свињче, ништо не пуштав. Додуша, прасиња малку имаше, зашто дома остануваа, а поради нив некои материци се обидуваа да ми се сокријат и да забегаат кон дома. Нив лесно ги престигнуваа и како млади невести ги враќав наназад. Поголеми проблеми ми задаваа нерезите, кои често знаеа да се мушнат низ тревата и трските и да се загубат. Доколку ќе им се вратеше дома свиња или говедо, сопствениците веднаш реагираа и се закануваа со скратување дел од житото или парите што беа договорени за услугата. Но, вакви забелешки од сопствениците многу ретко имавме, зашто не дозволувавме никакво враќање или губење на добитокот.

Најблагодарни беа сопствениците кога крава ќе им се отелеше или свиња ќе им се опрасеше. Тоа се сметаше за голема заслуга на говедарот и веќе наредниот ден тој беше почестен со богато јадење. Еднаш, како ни се зареди, со дедо Гроздан цела недела мазници и зелници јадевме.

Мене најтешко ми беше претерувањето на стоката и прегазувањето на реката Мртвица. Таа само до колена вода имаше, ама со високи тревки и трски беше полна. И, речиси, секое нејзино прегазување, по две-три пијавици на нозе ми се залепуваа. Отпervo со страв ги одлепував, а потоа се навикнав и рутински ги отстраниував. Некои од постарите луѓе по неколку саати ги остававаа пијавиците залепени на нозе, наводно лошата крв да им ја исцираат. Откако ќе ги одлепев јас пијавиците ги оставав на сонце

да се печат и како ќебапи на скара пржени стануваа. Толку многу ги замразев, што ми доаѓаше сите да ги уловам и сите така да ги испржам. На сите начини се обидував да ги фаќам пијавиците, ама не ми успеваше. Водата, речиси, постојано беше матна и тешко можеше да ги забележиш. Ете, ловењето во матно уште оттогаш не ми одело. Единствено до нив доаѓав кога ја прегазував Мртвица, кога тие самите ме пронаоѓаа и ми се залепуваа. Не сум слушнал денес толку многу пијавици некаде да има и да им задаваат проблеми на луѓето?

Откако ја добив битката со пијавиците, се наближи есента и веќе тргнав на училиште. Тогаш, во септември 1954 година се отвори новата страница во мојот живот.

Избор на професија

Учењето не ми претставуваше проблем. Речиси се што учевме, се на час запаметував. Секогаш бев најдобар или меѓу најдобрите ученици. Тоа ми овозможуваше определени привилегии кај наставниците, кои честопати ме одредуваа во слободното време да ги подучувам послабите учениците. Веројатно затоа се роди желбата да станам учител, но за жал не ми се оствари. Тогашните животни услови ми диктираа лебот во друга професија да го побарам. Затоа, уште од мал за војнички позив се определив.

Имав 12 или 13 години кога првпат се обидов да ја дофатам офицерската униформа. Само што се појави конкурс за прием на кандидати за подофицерска школа, веднаш се пријавив. Го положив приемниот испит, но лекарскиот преглед сопка ми стави. И, што можев да очекувам? Ништо! Ладен туш ме облеа кога ме известија дека ме нема во списокот на примени. Во писменото известување стоеше: “Се одбива поради ненахранетост”.

Сега, навистина не можам да го опишам чувството и ударот што ми беше нанесен. Сиромаштијата пак го направи своето. Таквата реалност најмногу ме измачуваше, но и ме предизвикуваше да истраам. И, навистина испадна како во народната: “Ќој чека, ќе дочека”. Дури после неколку години го дочекав следниот конкурс и се случи нешто убаво. Среќата и мене ми се насмевна. А и новиот конкурс беше попримамлив зашто, се бараа кандидати за стипендирање и школување офицери во тогашната Југословенска Народна Армија (ЈНА).

Приемниот испит пак со леснотија го положив. Без страв се појавив и пред лекарската комисија во Скопје, зашто не изгле-

дав толку “ненахранет”, како што ми пишуваше во известувањето порано. Тогаш носев малку повеќе килограми на себе, иако едвај го исполнував минимумот што се бараше во условите за прием. Откако заврши церемонијата околу приемот, добивме најава дека резултатите дополнително ќе ни бидат доставени преку Отсекот за одбрана во дотичната општина. Подолго време потоа, со другар ми Живко секојдневно одевме кај тогаш другарот Жегарац, тогашниот референт за одбрана, за да се информираме околу приемот. Дури после неколку месеци тој се ослободи од нашиот “притисок” кога ни ја соопшти радосната вест и ни даде насоки за натамошно школување.

Бев втора година гимназија кога ги добив резултатите за прием. Нас неколкумина примени кандидати за стипендија цела гимназија не познаваше, а другарите со “офицерчиња” не ословуваа и во шега војнички не поздравуваа. А ние пак меѓусебно со “Жегарац” се ословувавме, аудирајќи на тогашниот референт за одбрана во Битола. И денденес, кога ќе се сртнеме со генералот Драган Андrevски, така се ословуваме.

Во Воена академија во Белград отидов во септември 1967 година и после 4 години школување, станав офицер во ЈНА, со прв чин потпоручник. Низ целата голгота што ја поминав низ офицерувањето, достигнав до чин полковник и во него се пензионирал.

Немам намера во детали да го опишувам школувањето, затоа вака на пресок го поминав, но сакам хронолошки да опишам, некои интересни настани, кои се уште свежо ги паметам.

Можеби случајноста така сакаше, првите чекори што ги направив во право одделение, навистина пионерско-војнички изгледаа. Уште првиот ден од дома со дрвена пушка на училиште ме испратија. Така некако уште оттогаш се по војнички ми тргна работата. Учителките, истоимени (Поликсении двете се викаа, а ние Цвета

Малата и Цвета Големата, ги викавме), со душа ме чека да дојдам на училиште за нешто да ме испрашуваат и да се забавуваат. И, бидејќи од дрвената пушка не се одвојував, соодветна стихотворба ми дадоа да научам и на првата приредба да ја кажувам. Се сек авам, облечен во алишта како војнички, се топорев и вака рецитирај: “На граница стражар стои, в раце пушка стега, татковина мила чува, тој никого не пушта! ...”

Имав чувство дека учителките посебно ме симпатизираа бидејќи навистина бев најдобар ученик. Мене Малата учителка ме учеше и бев повеќе среќен што таа ми припадна, зашто Големата беше многу построга и сите од неа се плашеа. Нејзината строгост еднаш и јас добро ја запаметив. Како, сега ќе ви раскажам.

Мислам дека бев трето одделение кога организирааме акција за пошумување на Ридот над Селото. Бидејќи бевме мали за копање дуки, нашето одделение беше одредено по групи да разнесува садници. Јас бев во групата со неколку другарчиња: Славе, Спасе, Најдо, Гоце и уште некои. После акцијата, на враќање, Славе се издвои од групата и сокри неколку садници од оние што ни останаа, за да си ги однесе дома откако ќе си разотидат учениците. Недостатокот на садниците беше веднаш утврден и Големата учителка почна со истрагата. Сите по ред не испрашуваше за крадецот, ама никој не признаваше дека го видел. Јас, исто така, решив да не проговорам, за да не испаднам предавник. Е, тогаш почна нашата голгота. Големата учителка нас неколкумина не затвори во визбата и подолго време не стави на зрна од пченка да клечиме на колена. Некои тогаш добри шлаканици си добија, се додека не проговорија за сокривањето на садниците. За среќа, јас поминав само со модрини и вдлабнатини на колената.

Крадецот Славе беше еден од најслабите ученици и до осмо одделение, како низ иглени уши, се провлекуваше. Иако бевме врсници, физички беше понапреден и секогаш сила манифестираше. Сакаше да се наметне како лидер во групата што одевме заедно, ама не му успеваше. Не знам зошто мене најмногу ме задеваше?! Сé нешто околу мене се врткаше и проблеми ми правеше. На секој начин сакаше да ме понизи и да ме омаловажи пред другите. Силата особено на враќање од училиште си ја покажуваше и се повеќе кон мене ја насочуваше. Знаеше да ме поттурнува, да ме удира по нозете и да покажува надмоќ пред другите. Кога зачестија нападите, го пријавив кај класниот раководител и тоа ја прелеа чашата.

Тој ден, уште не тргнати од училиште, почна да ми псуе и да ми се заканува. Јас веќе знаев што ќе ме снајде и на време

се подготвив. За секој случај незабележливо си ставив едно камче во џебот и продолжив по патот. Кога се поодалечивме од училиштето, Славе засилено почна да ме поттурнува и засопнува. Го молев да ме остави и го опоменував, а тој уште повеќе се силеше и ликуваше. Во еден миг одненадеж замавна и со шпицот од чевелот ме удри меѓу препоните. Толку силно ме заболе, што ме примора да му го зафрчам камчето в глава. Тогаш, тој малку се заниша и падна како покосен. Сите се исплашијме кога почна крв да му истекува од главата, ама за среќа ударот не беше фатален. Брзо се освести и повторно почна да посокнува од лутината. За да не настанат компликации, веднаш побегнав од местото на настанот. Подолго време потоа, пак со него имав проблеми, иако и наставниците презедоа мерки за да го зауздаат. Испадна дека никој ништо не му може. Сепак, времето си го направи своето – ги избриша трагите на нашите недоразбирања, а кога пораснавме, станавме добри пријатели.

Како Славе имаше уште неколку момчиња во школото. Тие се издвојуваа по нивната палавост и сакаа да бидат посебно забележани. Најголемиот број ученици беа добри и примерни во однесувањето, а само неколкумина беа најдобри. Од таа група посебно се издвојуваа Трајан од Путурос и Марија и Живко од Далбеговци. Можеби е нескромно за себе да кажувам, но и мене во најдобрите ме вбројуваа. Всушност, Трајан беше најдобриот ученик, во некои области беше дури подобар од наставниците. За жал, во шесто одделение, не знам од кои причини тој не беше избран за ученик на генерацијата. Тоа посебно признание мене ми припадна, а во пакет со него ми беше доделено бесплатно патување по трагите на паднатите борци од Народноослободителната војна.

Патување

Се најдов тогаш пред нов предизвик. Од една страна се радував што тоа мене ми се случува, а од друга страна немаштијата ми го убиваше духот. Знаев дека тоа ќе претставува голем финансиски проблем за моите родители. Патувањето навистина беше бесплатно, но ништо од облека за таква пригода не поседував. На училиште одев во темно сино шајачно одело и гумени чевли “пиротски”. Во зимно време во чевлите ставав сено или слама за да ми биде помеко и потопло. И книгите, што ги немав доволно, во торба волнена ги носев. Во неа место и за јадење имаше, ама освен

леб немаше друго што да ставам. Честопати ни леб не ставав, иако тогаш за него толку не оскудевавме. Се сеќавам наутро најдобро се најдував после грозјебрање. Тогаш на училиште тргнував порано. Ќе си ставев леб во торбата и поминував низ лозјето. Овде-онде пребарував јагурина по пењушките и ќе најдев по некое грозче недозреано. Така, ќе се најадев и цел ден си бев мирен и обезбеден. Побогатите деца леб и сирење си носеа и на враќање од училиште речиси по цел пат јадеа. Неретко им завидував и додека јадеја затскриено цело време подголтнував.

Но, да се вратиме на патувањето. Моите родители позајмија пари од пријатели и сите проблеми беа надминати. Така, почнав со подготовките. Прво се подновив. Ново палто вентијага со преливни светлозелени бои ми купија, ем нови патики, а мајка ми црн цемпер со ролка ми исплете. Пред само тргнување и суви колачиња ми направи и речиси цела мрежа од “жила” плетена што ја имав, со нив ја наполнав. Уште некои ситници ми купија и дури пари за в џеб ми дадоа.

Кога дојде денот за тргнување, татко ми прво во Битола ме одведе. Таму, во Осмогодишното училиште “Гоце Делчев” требаше да им се приклучам на некои извидници и други ученици претставници од повеќе училишта од градот и селата битолски. Кога ме остави, како вонземјанин, како изгубен марсовец се чувствувај. Сепак, тоа кратко траеше. Некако брзо Илко Руневски од Витолишта го запознав и потоа со него најмногу другарував. Подоцна заедно и во Воена академија отидовме.

Патувањето од Битола со воз го започнавме. Прва дестинација Белград ни беше, главниот град на тогашната држава - Социјалистичка Федеративна Република Југославија. Таму имавме запознавање со маршрутата и предавање за движењето и битките на борците од НОВ во местата што требаше да ги посетиме и да престојуваме. Додека траеше предавањето, мене уморот ме совлада и така седејќи во последната клупа длабоко сум заспал. После десетина минути, откако учесниците ја напуштија просторијата, ме разбуди чистачката и ме праша дали сум од групата што имала тука предавање. Кога и потврдив, ми покажа низ една надолна улица каде што заминале и ми рече да потрчам за да ги стигнам другарчињата. Низ толпата луѓе безглаво се пробивав и го држев правецот што ми го покажа чистачката. После дваесетина минути талкања, ги пронајдов другарчињата и тогаш ми олесни тежината што ми натежна. Поучен од настанот, подоцна, кога имавме слични ситуации, се штипкав и си ги гризев усните само да не заспијам.

Првиот ден од патувањето немавме обезбедено јадење, туку секој си јадеше од она што го носеше. Јас никогаш порано толку добро не сум јадел. Сите колачиња ги изедов и убаво се чувствуваа.

Сега точно по ред не можам да ги набројам местата и дневните каде и колку престојувавме, но мислам дека преноќевавме и ден или два се задржавме во Сараево, распоредени во куќи кај ученици, наши врсници. Јас бев распореден кај Ивица Мажураниќ, со кого, неколку години потоа, редовно се допишуваа. Знам дека неговиот татко беше воено лице, а мајка му за појадок преубави прженици ни правеше. Мошне добро го паметам и тоа дека живееше во висока зграда на дебели столбови поставена. Под неа, околу столбовите имаше голема ширина и тука си игравме и возевме точаци. Јас тогаш првпат седнав на точак, дури научив и без раце да го управувам...

Од Сараево отидовме за Тјентиште и таму, покрај Сутјеска, каде што беше снимен истоимениот филм, во шатори спиевме и околу дваесетина дена се задржавме. Оттаму секој ден некаде одевме, некакви историски места и споменици посетувавме и пак се враќавме. Потоа, од Сараево преку Фоча за Краљево со мало вовче - чајниче, се враќавме, а преку Приштина и Скопје, дома си дојдовме. На враќање, во Краљево, гумена топка си купив. Кога ме виде со топката брат ми Димче најмногу се израдуваше. Тогаш, за секогаш топката од крпи ја фрлившме и со новата "шева" игравме.

Додворување со сончоглед

Откако се вратив од патување, како се да ми тргна подобро. Малку како да потпораснав, а и физички како да зајакнав. Всушност, само јас така чувствуваа, иако, речиси, од сите машки во одделението бев понизок, а кога се сликавме, секогаш напрсти се поткревав за да се израмнам со другите. По моето враќање и девојчињата почнаа повеќе да се дружат со мене и да ме загледуваат. Навистина тоа ми годеше и ништо повеќе. За некакво „поинакво“ зближување воопшто не размиславав. Дека тоа било така, неодамна уште еднаш се уверив. Сосема случајно во продавница во Скопје се сретнав со моја соученичка. Кога ми се обрати поименично, едвај се присетив дека Слободанка од Трап ми се обраќа, а таа навистина мошне живо се сеќаваше за настаните оттогаш. Драго ми беше што ме пофали пред присутните: "Море,

Менде, ти тогаш многу учеше и ништо друго не те интересираше”. Многу јасна ми беше пораката, меѓутоа вистината, навистина беше таква.

Во тоа време за љубов подоцна се созреваше. Дури, мислам, дека тогаш и поинаква љубов се водеше, ако воопшто се водеше. Зашто, за склопување брак меѓу младите најчесто родителите одлучуваа. Можеби, тоа било остаток од поранешните турски времиња, или пак околностите и условите го наметнувале. Сепак, никој не можел да го забрани или да го спречи меѓусебното допаѓање. Затоа, верувам дека би било интересно да се опише тогашното додворување и меѓусебно дружење. Главно, почнуваше со разменување погледи и срамежливи насмевки. Понекогаш тоа беше зчинето со намигнување, кое, ако беше прифатено и вратено, значи, беше дадено зелено светло за стартување. Но, ваквата шема, не беше правило.

Како и во другите битолски села, така и во моето, близувањето на младите најчесто навечер, за време шетањето по патот, се одвиваше. Откако девојчињата на бунар ќе ги наполнеа стомните и наредени ќе ги оставеа покрај патот, две по две, или по три во строј, небаре војници тргнуваа по џадето и таму-ваму шетаа. Тоа корзо се нарекуваше, а комплетно изгледаше кога и момчињата ќе им се придружеа. Често корзото со јадење сончоглед беше збогатено. Знаејќи за таквата практика, кога ќе се береа сончогледите, поубав и покрупен сончоглед се издвојуваше и за јадење по џадето се оставаше. Така тоа траеше до доцна навечер, кога паровите се мешаа и најчесто машко-женско настануваа. Ако женските носеа бардиња, на две-три места до дома починка правеа. Всушност, тогаш љубовни контакти се случуваа, иако вљубените тоа го кријаа.

Јадењето сончоглед по џадето и јас не го одбегнував. Најчесто со Најдо и со Спасе заедно се шетавме и правевме план како да им се доближиме на девојчињата. Кога правевме распоред кој на која треба да и се додворува, мене Коца како на коцка да ми падна. Со неа кога бевме помали, во прво и во второ одделение, кога одевме и се враќавме од училиште, како деца си игравме и заедно со другите трчавме по џадето. Така растевме и за корзо пораснавме. Веројатно оттаму таков еспадна и затоа во прва комбинација ја ставивме. Како од тоа да немаше бегање. Но, како да и пријдам, кога не знаев што да и кажувам и раскажувам. Можеби, за почеток можев да и понудам од мојот сончоглед и да почнам да го фалам како е најдобар, но што потоа? Сепак, си реков во себе си “мечка страв, мене не страв” и го направив првиот

чекор.

Навистина почнав од сончогледот. Потоа, преминав на некои работи од учењето и пишувањето домашни работи, зашто тута бев најсилен. Но, кога увидов дека наближува крајот за разидување, бев свесен дека мора да поминам на „вистинската“ работа. И така, кога се издвоивме од групата и се затскривме во темнината, јас почнав да и раскажувам за божемното мое сонување. Демек, сме биле негде заедно, па сум ја фатил за рака, па сум ја привлекол кон себе и се така „мижи да ти баам“, и кажував. Таа сето тоа мирно го слушаше и вистински го прифаќаше. Потоа, веднаш се разделивме. Бев радосен што ми успеа обидот, но не и среќен зашто не бев задоволен од изборот. Наредните денови, недели па и месеци си поминуваа, но јас не посакав повторно да се сртнам со неа. За чудо, иако не знам зошто, дури ја избегнував и така сé остана. Како навистина тоа на сон да се случи.

Премрежиња

Неколку пати случајно сум ја избегнал смртта. Не го сметам она кога сум паднал во јамата, за што, и не се сеќавам којзнае колку.

Прво посериозно загрозување на животот ми се случи веднаш по завршувањето на Воената академија. Во јули 1971 година од Белград допатував во Битола и наместо да си одам дома, во Агларци, останав малку да се прошетам и да ги обновам спомените. Така, решив да ги посетам газдите кај кои што живеев додека се школував и таму се сртнав со моите бивши цимери: Томче од Радобор и Трајче од Трап - Рибарот, така го викавме бидејќи работеше во рибарница. Некако веднаш падна одлука да одиме во Претор и тој ден да се дружиме. Трајче беше иницијаторот, зашто во меѓувреме купил кола - форд таунус од она што го спечалил во Германија и сакаше малку да не провози. Убаво си го поминавме денот, но на враќање ни се случи тешка саобраќајна несреќа. На една блага кривина кај селото Асамати со голема брзина таунусот удри во едно крајпатно столпче, се сврте наопаку и почна да се превртува. Од удариот лимот не притисна и не згемчи меѓу празнините од седиштата. Не знам на другите што им се случуваше во тие мигови, ама знам дека ги одбројував секундите од животот. Смртта ми висна пред очи и немав време за каење поради погрешната одлука. Целиот се стуткав во одбранбен грч и се-

кој миг очекував смачкување. За среќа со некаков силен удар и таа вечношт заврши. Тогаш престана да дејствува инерцијата што не туркаше во бездна и ние како окапани глувци почнавме да излегуваме низ тесен отвор од колата. На седумдесетина метри од ударот сите работи ни испаднале по патот, а од прирачниот грамофон, громогласно одекнуваше “Мој брате у туѓини” - песната на тогаш познатиот пејач Мехо Пузик.

Иако бевме доста изудирани, сите останавме живи. Најмногу Трајче возачот настрада. Неколку години по несреќата тој не знаеше за себе, иако мошне брзо физички се опорави. Слушнав дека пак се вратил во Германија и дека ударот не оставил трајни последици. До денес не сум го видел. Со Томче се среќ ававме откако се досели во Скопје, но и тој по “леб за мевот” отиде во Јабана. Така, се оддалечивме и се отуѓивме.

Некоја година или две потоа, од рафален оган ќе настрадав. Како командир на единица во Петриње, при вежба со бојно гаѓање, непосредно ги следев војниците што гаѓаа и командував со огинот. Еден млад пушкомитролезец, недоволно физички подготвен за таква задача, распали рафал по “непријателот”, а пушкомитролезот инерично го занесе косо надесно кон мене и толку опасно, колку да ми профрче рафалот неколку милиметри над глава. И, ништо! Пак сум имал среќа. Останав жив и вчудовиден.

Слично премреже ми се случи пак после една година и пак на гаѓање, само со минофрлачки. Изигрував пиротехничар. Без да размислувам за последиците, сигурен во себе, разоружував неексплодирана мина од минофрлачка. Можеби знаењето ме спасило?! Пополека и прецизно ја издвоив запалката од експлозивот, а од распукнатото тело на мината направив необична вазна. Тогаш, за роденден, со посвета и ја подарив на мојата сопруга. Како сеќавање и доказ за настанот вазната се уште постои некаде фрлена во визбата спротивставувајќи им се на новите времиња.

И по третпат од екслизивно средство ќе настрадав и тоа

повторно во Петриње кога со војниците изведував бојно гаѓање со рачна одбранбена бомба. Некои војници навистина не беа доволно подготвени да ја фрлат бомбата, така што на крајот од гаѓањето повеќе од десетина бомби ми останаа неиспукани. Тогаш не беше допуштено бомби во исто возило да се превозуваат со војниците и јас решив малку да се поиграм. Една по друга ги активирај и ги исфрлал од заклонот каде што бев заштитен и испадна како во рапал да ги испалувам. Брзо се ослободив од бомбите и кога почнав да ја подигам главата за да го видам пустошот на „бојното поле”, зафрче едно поголемо парче и ме удри по глава. За среќа шлемот го амортизира ударот и ми остана главата на рамена. Тоа за се-когаш ме предупреди дека со бомби и други експлозивни направи нема играње.

Уште неколку пати смртта в очи сум ја погледал. Ноќе, во спиење ми се случува киселина да ми надојде во душникот и тогаш почнувам да се задушувам. Инстиктивно скокнувам на нозе, а ниту воздух можам да примам, ниту од стегањето во грло да се ослободам. Силно со тупаници се удират по градите и неконтролирано испуштам крикови се додека не се ослободам од грчот. Не знам, можеби тоа задушување еден ден ќе ме докрајчи?!

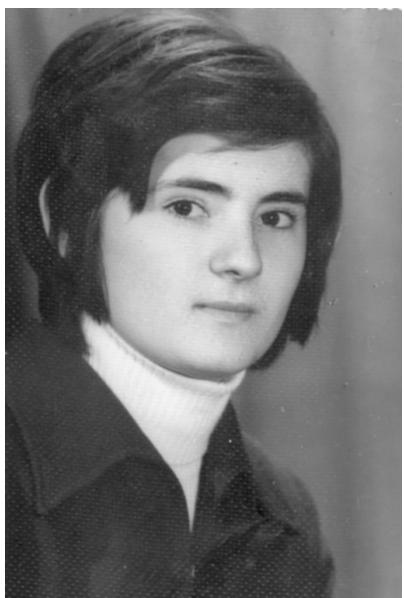
Женидба

Пред да ја запознаам Мирјана, мојата сопруга, немав девојка за сериозна врска. Се додека не завршив со школувањето, не сакав ниту за која било да размислувам и да се врзувам. Но, пред моето заминување во Воена академија во Белград, се роди взаемна симпатија со една моја соселанка, со која подоцна почнав да се допишуваат и тоа траеше речиси четири години. Тогаш учењето ми беше од се поважно, а пишувањето писма ми причинуваше задоволство и релаксација во слободното време. Потоа, школувањето заврши, а јас, не по своја волја, отидов на служба во Петриње, Република Хрватска. Така, се отвори новата страница во мојот живот. Најпрво сакав да остварам некои мои дамнешни желби и како приоритет ми се наметна купувањето кола. Веднаш испланирај како тоа најбрзо и најдобро ќе го реализирам. Решив да земам наменски кредит, не за кола, туку за купување мебел и други куќни потреби. Ги набавив потребните документи и се појавив во Салонот за мебел во Петриње. Таму, кај Кате касиерката ме испратија. Таа ме измери од глава до петици и љубезно ми ја

објасни процедурата. Ми рече дека нема да има проблем околу средувањето на документите и одобрувањето кредит, само уште двајца жиранти да пронајдам. Јас веднаш се пошегував:

- Едниот жирант веќе го пронајдов, еве зборувам со него, а другиот ќе ми биде онаа симпатична црноока девојка, што ми се чинеше дека цело време ме набљудува од спротива...

И, навистина, Кате се согласи да ми биде таа прв жирант, а за втор, едвај успеавме да ја убедиме девојката за која си умислував или посакував да е така, за која дознав дека се вика Мирјана, а која подоцна ми стана сопруга.

Откако ги средивме документите, двете девојки ги поканив во кафеана да го одбележиме нашето запознавање и воедно да им се заблагодарам што ми станаа жиранти, иако не знаеа ништо за мене. Некако така почна и нашето дружење. За волја на вистината, иако не ми беше баш по волја, за поинтимно дружење Мирјана ме препушти на мојот прв жирант, а таа чувствувајќи ја мојата наклонетост кон неа, како брат ме прифати и дури така ми се обраќаше!

Кредитот за мебел ми беше брзо одобрен, ама мене мебел не ми требаше. Познато ми беше дека Кате со легална трансакција мебелот можеше во пари да го

претвори. Тоа сигурно беше изводливо, но, наводно, подолго време требало да помине. Кате, како намерно да ја одлговлекуваше работата и со цел за посигурно до мене да дојде. За да не го изгубам кредитот, јас почнав умерена заинтересираност да глумам. Таа леташе од радост. Целата „врска“ всушност се сведуваше на некакво наменско додворување, досадни разговори, празни ветувања, шегувања и ништо повеќе од тоа. На сите наши излегувања, како крунски сведок, секогаш беше присутна Мирјана, која многу повеќе ми се допаѓаше. Покрај тоа, со Мирјана во близина живеевме, само една уличка не раздвојуваше. Затоа, речиси секогаш, откако Кате до дома ќе ја испратевме, ние заедно се враќавме. Неретко на кафе или на музика кај мене во станот навраќавме.

авме и подолго заедно останувавме. Така, се повеќе се зближувавме. Таа често пати знаеше во помош да ми прискокне, да ми испере или испегла по некоја кошула, а се случуваше и ручек да ми направи.

Мојата љубовна глума со Кате ја знаеше и Мирјана, а нејзиното испраќање дури ни стана забавно и мошне привлечно, зашто потоа редовно и подолго време се дружевме. Иако ништо за тоа не зборувавме, испраќањето на Кате да ни

се случи, потајно посакувавме. Но и глумењето не можеше повеќе да се издржи. И на Кате сигурно и станавме сомнителни, само што не сакаше тоа јавно да го манифестира. Сепак, за да се увери, после едно нејзино испраќање, не и беше тешко да се искрадните и од другата страна пред нас да излезе. И што ќе види, ние прегрнати и вистински вљубени одевме заедно.

- Значи така, вие зад грб тоа ми го правите, - со вознемрен треперлив глас ни се обрати и си отиде.

Другиот ден на закажан состанок тројцата се сретнавме и ја обелоденивме вистината. Разочарана од неуспешната љубов, после десетина дена, Кате се омажи за некој познат фудбалер од Сисак. Дваесетина дена потоа, не знам од кои причини, таа се разведе. Нам ни беше криво за тоа што и се случило, зашто Кате навистина беше многу фина и карактерна девојка. Таа имаше големо срце, па ни го прости гревот и понатаму со нас остана во добри односи, веројатно бидејќи ја препозна нашата искрена љубов. Така заврши нашата криенка и повеќе немаше потреба од никого да ја криеме нашата врска. Станавме мошне блиски и секојдневно едвај чекавме да помине работното време, за да бидеме заедно. Тогаш бев среќен што сретнав девојка каква што посакував. Мирјана беше многу симпатична, згодна, скромна и искрена девојка. Покрај тоа, таа висока оценка доби и од тетка Роза, тогашната моја “втора мајка”, кaj која живеев како потстанар. Тетка Роза беше професорка во пензија и поим за вистинска госпоѓа. Пред да ја запознаам Мирјана, на видување кaj неа, како она што велеше,

Како одминуваше времето врската со Мирјана стануваше се поцврста. Кога проценивме дека навистина можеме заедно да живееме, нашата љубов ја крунисавме на 25 февруари 1973 година и ја овековечивме со две прекрасни деца.

Новинар

На почетокот кога почнав да ја раскјувам мојата животна приказна, не мислев ништо да пишувам за новинарството кое ми беше и хоби и работа, но по сугестија на мојот добар приятел и колега, познатиот новинар и публицист Драги Аргировски, настанаа и овие редови, за тој дел од мојот живот.

Значи, првенствено учев да бидам воен старешина, а не новинар, но работите некогаш се редат и поинаку од планираното. При моето раскажување нешто спомнав дека макотрпно стигнав до во тоа време многу ценетата должност и професија - да бидеш офицер, бидејќи тоа се поврзуваше со знаење, со одговорност и храброст, со патриотизам и со уште многу други квалитети, а сега само ќе кажам дека со успех ја завршив Воената академија, која за мене значеше и спас од сиромаштијата, но и чест и можност за докажување. Подоцна завршив и други паралелни школи и дошколувања, што ми овозможија успешно и стручно да работам и да напредувам до чин полковник.

И, како што беше пропишано, по дипломирањето, 1971 година бев упатен на служба во Петриње - Хрватска. По три години работа, тукушто навлегов во војничката професија, ми се укажа прилика да конкурирам за новинарска школа при Институтот за новинарство во Белград. Основните услови за упис ги исполнував,

на отшацување, водев некои други девојки, но, ниту една како Мирјана не и прилгна за срце. Речиси за сите дури и за оние кои ми беа само другарки, ке ги погледаше, ке поразговараше со нив и ке ми речеше: "Сине оваа не е за тебе".

меѓутоа морав и прие-
мен испит да полагам.
Токму оттаму сакам
да почнам и нешто да
кажам за новинарство-
то, кое за мене беше
и сé уште е можност
од свој агол да гледам,
да анализирам и при-
кажувам многу нешта,
да кажувам за многу
човечки судбини и
несреќи, да се радувам на туѓата среќа, како што вели мојот ко-
лега Аргировски, но и да посочувам многу општествени успеси и
девијации. Другите кандидати веројатно знаеја понешто за оваа
тогаш мошне привлечна професија, ама јас, освен некои скромни
познавања што имав од литературата и желбата да се испробам
на ова поле, друго речиси ништо не знаев. На приемниот добив
задача да направам интервју со еден од командантите на Титовиот
брод „Галеб“. Се сеќавам, посочениот седеше во раскошна фотел-
ја, пушеше луле, се вртеше налево-надесно, небаре се почнува и
зavrшува со него и се зависи од него! Иако срамежливо, воспоста-
вив некаков контакт со уважениот господин, а импресиите од
средбата ги ставив на хартија. Така настана првото мое интервју
кое никогаш бел ден не виде, а јас, сепак, се видов во списокот на
примените.

Потоа, се фатив во костец со новиот предизвик. Учењето
и тогаш не ми беше тешко, дури ми стана мошне интересно. До-
толку повеќе што по главните жанрови предавачи ми беа еми-
нантни новинари и врвни мајстори на пишаниот збор во тогашна
Југославија. Времето од една година брзо ми помина и јас стекнав
уште едно звање, кое подоцна ми го измени натамошниот тек на
животот.

Во септември 1975 година, по потреба на службата бев
преместен во Скопје и назначен за уредник во војничкото гласило
„За победу“. Веднаш забележав неправилност при поставувањето
на ваква висока должност, бидејќи учев и знаев дека новинарот
треба да помине повеќе претходни скалила, па и тоа не му е гаран-
ција дека брзо ќе стане уредник. Но, немаше кому што да кажувам
и да докажувам што сум учел, туку по војнички да постапам - да ја
прифатам должноста и да ја извршувам. Во Редакцијата запознав
неколкумина добри и искусни новинари кои едвјај дочекаа да се ос-

лободат од некои обрски. Тие навистина беа подготвени да ме воведат во работата, меѓутоа, строго професионално се однесуваа и си ја гледаа својата работа. Од друга страна, јас во „не време“ дојдов во редакција, кога за неколку дена истата ги „крена сидрата“ и во рамките на една голема армиска вежба, требаше „во движење“ да издаде вонреден број на весникот. Секој од новинарите (уредниците) имаше задача да подготви определени прилози за настаните кои се одвиваа на терените околу Кичевијата и наредниот ден да ги предаде за објавување. Јас со моите написи требаше да пополнам три страници (A-3) од весникот, што ми изгледаше несфатливо и невозможно. Кога се раштркавме по терените каде што беше војската, исправен пред тогаш за мене тешката задача, се упатив кон една најблизу распоредена единица и додека се доближуваа до нејзините позиции, во мислите се ставив во командирска улога.

Веднаш ја почувствуваа и невозможното. Кога се раштркавме по терените каде што беше војската, исправен пред тогаш за мене тешката задача, се упатив кон една најблизу распоредена единица и додека се доближуваа до нејзините позиции, во мислите се ставив во командирска улога. Веднаш ја почувствуваа

енергијата и сигурноста во знаењата што ги поседував од таа област. Мислев дека во тоа никој не можеше да ми парира и потапјајмо посакував да го имам таквото место. Набрзо потоа се вратив во реалноста во која ме чекаше најтешкиот дел од задачата. Првпат се судрив со големото количство бели хартии кои требаше да ги исполнам со пишување прилози, со кажувања и раскажувања за настаните што се случуваа на теренот. Со тешки маки, но во исто време со голема желба да направам се како што треба, задачата ја извршив, а настанот остана длабоко врежан и запаметен како искуство во калењето на занаетот. И подоцна поминував низ Сцила и Харидба, ама добро и посигурно стигнуваа до целта.

Бо Редакцијата останав и професионално се занимавав со новинарство цели 12 години. Потоа, направив пауза од три години и повторно, по потреба на службата, бев назначен за прв уредник на списанијата „Народна армија“ и „Фронт“ на македонски јазик, кои излегуваа неполни три години, се до распаѓањето на поранешната СФРЈ. Тогаш се укинаа војничките гласила, а јас се вратив во првобитната професија, но од новинарството не се одвоив. Некои работи со времето што ми се натрупваа во мис-

лите, толку ме оптоваруваа што, некако морав да се ослободам од нив, а пишувањето беше како измислено и најсоодветно за тоа. Излезот повторно го најдов во новинарското исказување. Така настаниаа многу колумни што ги објавував првенствено во списанието „Одбрана“ и во некои дневни весници, а подоцна, по пензионирањето и во весникот „Пензионер плус“, каде што сега сум уредник.

Патот и моето знаење за новинарството го покажав во една прилика кога Редакцијата на „Пензионер плус“ организираше работилница за обука на соработниците од повеќе градови и места на нашата земја, луѓе кои ја сочинуваат нашата дописна мрежа и ги полнат страниците на весникот, кој е гласило на популацијата од третата доба. Тогаш низ примери кажував за жанровите на новинарството со желба да ги доловам значењето и тежината на новинарската професија. Всушност, кажував за неопходноста од познавањето на занаетот и за стресните состојби што му се закануваат на новинарот, првенствено поради брзината и квалитетот што треба да се постигнат при известувањето. Кажував и за многу други компоненти што го чинат новинарот, но се разбира за овој комплетниот, влијателниот, респектабилниот, каков се стремев и се уште се стремам ба бидам. Инспирирана од моето излагање, поетесата Цвета Спасикова од Штип, вака запишала:

Се борам со белиот лист,
со што да го пополнам сега,
како да го допрам срцето,
како да го почуствуваат духот,
за да допре до слухот.
Ќе се издигнам или ќе потонам,
ќе се удавам во водената шир,
во настаните на живејачката,
во теми и дилеми, што ги носи времето...

Секогаш над главата на новинарот Дамаклов меч виси!

Јас не се удавив, бидејќи научив да пливам, иако многу-пати длабоко се нурнував за да го допрам дното, за докрај да ја сознаам, да ја откријам или докажам вистината.

Не настрадав ниту од Дамакловиот меч, иако повеќепати ми висеше над глава и ги чувствуваа опасностите. Но, уште нешто, што сметав за мошне важно, да потенцирам. Новонарството го сфатив како се уште докрај недостигната длабочина и недопре-на широчина. Затоа, не запрев и не запирям самостојно да учам и да се надоградувам, да прпам искуства и знаење од другите, да го уважувам нивното мислење, да согледувам, да анализирам и да

сортирам убави мисли и написи, да го издвојувам најдоброто и да го складирам во моите „фолдери“ за да го имам кога ќе ми затреба. И денденес се држам до оваа филозофија и не се чукам в гради дека сум сезнајќо и дека сосема сум го совладал занаетот.

Имам свое мислење и за денешниве новинари - сезнајковци, и за оние вистинските, и за заталканите. Но, честопати си го поставувам прашањето: кому и за што му е потребно моето мислење?! И тогаш, повторно му се враќам на моето секојдневие и на играта со моите внуци.

Внуци

Децата секому му се најубави и најмили. Како растеа и како станаа луѓе моите деца, Дејан и Звездана, нема да раскажувам. Можеби тоа ќе го направам во друга прилика, кога ќе имам повеќе време да му се посветам на минатото. Единствено, сега сакам да и оддадам признание на мојата сопруга Мирјана, која беше столб во нашата куќата и главна потпора на семејството. Додека растеа децата, цело време со нив и за нив живееше и се им угодуваше. Службата во војска мене не ми дозволуваше толку да му се посветам на семејството, но моето отсуство Мирјана го надополнуваше и од децата не се одвојуваше. Успешно им се спротивставуваше на времето и на проблемите кои не беа ниту мали, ниту едноставни. Во одгледувањето на децата таа даде се од себе и заедно успеавме да создадеме сериозни луѓе, академски граѓани на кои сме горди и јас и Мирјана, кои сега имаат свои семејства, свои брачни другари - Билјана и Бобан и тие се родители.

Пред да се родат Христина (2009) од Билјана и Дејан и Калин (2010) од Звездана и Бобан, со Мирјана можевме само да претпоставуваме со каква љубов се сакаат внуците. Со нивното доаѓање на свет буквално се од корен се измени. Јас почнав да се препознавам во некои мои другари, кои пред мене ја почувствувајќи радоста од внуците, кога ми беше чудна и несфатлива нивната преголема наклонетеност и преокупираност со нив. Така, секогаш кога ќе се сртневме, Ефтим Мишловски од уста не ја вадеше неговата внука Сара, како и Јован Костадинов - неговата.

Со раѓањето на мојата внука Христина, се започна одново и поинаку. Не знам од која причина, дали, можеби од радост, или од нешто друго, ама знам дека, не само што ми се измени животот, туку и памтењето ми попушти. Како да ми олабавија некои

значајни жички, или пак ми се скинаа. Иако во ретки моменти, ама ми се случува нагло да ми блокира мозокот и не можам да се сетам на она што требаше да го кажам. Еве еден од таквите случаи, што често го раскажувам како виц од животот:

Се враќав од продавница и го сртнав пред малку второ спомнатиот другар, кој ми честиташе на приновата и ми раскажуваше за среќните моменти што ги доживува со неговата внука. Го слушав со задоволство, а на раздедување ми рече дека дури сега и јас ќе сум го почувствувал тој благодет. Откога заврши муабетот, побрзав дома да и прераскажам на Мирјана за средбата и да внесам пријатно расположение во домот. Најпрво почнав да и кажувам за средбата и така со ред, се за она што сме зборувале. Кога ме праша со кого

сум разговарал, како да ми се скина „лентата“ и никако не можев да се сетам на името на мојот соговорник, кого толку добро го познавам. Таа почна да ме запрашува, небаре кој знае колку и значеше името. Кога видов дека „ѓаволот ја однесе шегата“, морав брзо да се снаоѓам, па без двоумење и реков дека разговарав со сопругот на Тодорка

- Е, како ја знаеш жена му на Јован, а на него не можеш да се сетиш, ми забележа Мирјана.

- Не знам како, ама изгледа дека жените повеќе ги паметам, и одговорив. Така, се насмеавме, а епизодата остана запаметена.

Христина брзо напредуваше и кога почна да сознава за себе, ја користеше нашата слабост и правеше се што сакаше. Кога прозбори и застана на нозе, беше премногу слатка и интересна. Кажуваше некои за нас нејасни зборови, а себе Ања се нарекуваше. Јас и повторував дека Ина, а не Ања се вика, но моето убедување можеше до бесконечно да трае, а таа си остануваше при своето. И така, за секого ново име си измислуваше, а мене Бљапе ме викаше. Таа веќе си ја определи својата идна професија и секому велеше дека бина (балерина) ќе биде кога ќе порасне, а Калин балер (фудбалер) ќе станел. Со неа и ние подетинавме, се тркалавме по под, возевме колички со камчиња, составувавме сложувалки, бо-

евме со боенки, цртавме, броевме, стоевме и деноноќно бдеевме над неа. Кога ќе ни се подразболеше, сите се потресувавме и се правевме што побрзо да и помине. За јадењето и спиењето со денови можам да раскажувам, но главно се може да се сведе на тоа дека многу тешко успевавме да ја нахраниме и успијеме. Се во игра ја залажувавме и со бескрајна љубов ја опкружувавме. Никому не даваше да ја храни, бидејќи тоа никој од неа подобро не знаеше и не можеше. Ќе те оттурнеше и ќе ти ја зграпчеше лажицата со предупредување: „Не, Ина сама”. Откога седна на компјутер (немаше полна едноипол година), ниту „глувче” од неа можеше да добиеш, ниту во нејзино присуство нешто да работиш. Врескање до небеса имаше ако ја поместиши или да се обидеш да и ја прекинеш забавата. Сега има триипол години и навистина повеќе од мене го „познава” компјутерот.

Со лутењето и врескањето, голем проблем ни се направи, особено во втората година од нејзината возраст. Еве како настана проблемот што ни зададе тешкотија во функционирањето. Едвај да имаше две години, кога татко и подвикна затоа што не сакаше да си оди дома со него, а беше малку настината, поткашлуваше и носето и беше затнато. Толку малку и требаше за да почне плачењето и врескањето, но овојпат тоа достигна кулминација и дојде до „зајдување” - губење на воздухот и задушување.

Повторниот пискот ни ја прекина безуменоста и ни ја врати воздишката. Сега, кога ги пишувам овие редови, на првиот ден на Велгден - 2013 година, добро ја знам постапката за спасување живот при задушување. Тоа го научив пред неколку дена од шоуто на Доктор Оз кој и практично покажуваше како да му се спаси животот на човек кој се задушува. Тоа пусто задушување и мене

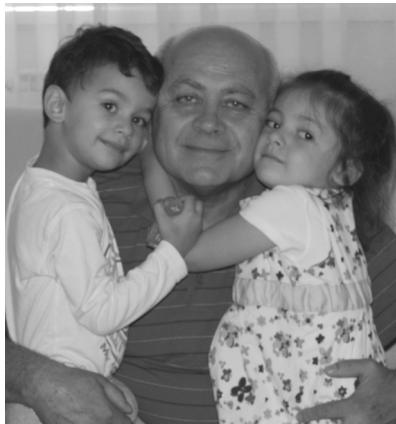
ми се случува во спиење, ама, ако ме разбуди, сега и сам знам како да му се спротиставам и на раат да си поживеам.

Знам и со крвниот притисок да се справувам, кој првпат вртоглаво почна да ми се качува при случајот со Христина и така ми остана во наследство. Единствено во стресни состојби не можам да го контролирам и да го регулирам. Всушност, сега навистина му го најдов лекот и не му дозволувам толку високо да се вивнува. Во тоа и внуците ми помагаат. Кога ќе ми се фрлат во прегратка, кога ќе ме гушнат и кога ќе ми се залепат како пијацици, заборавам на сите притисоци и на сите проблеми. Само, тоа вака да потрае!

Сега тие знаат и многу пријатни изненадувања да ми приредат. Еве, само едно да напоменам: Ми се јавува Христина на телефон и ме прашува дали може да ми го донесе подарокот за мојот роден ден. Кога ја прашав што е подарокот, ми рече - песна за тебе. И, само што влезе на врата, почна да ми ја рецитира: „Мојот дедо Мендо се вика, од неговите очи (очи) иска (искра) бика (блика). Ме науч(ч)и тој на ј(р)аботи вес(ш)ти, да одам, да возам да тц(р)ам, да пеам, а најмногу од се, да се смејам... И, ајде сега имај тврдо срце и не пушти солза радосница!

Мојот внук Калин околу 6 месеци е помал од Христина, ама брзо ја стигна со растот и сега се токмутглави. Многу ме потсетува на мајка му кога беше малечка - слаб е, нежен и не толку отпорен. Има сини очи со благ и чувствителен поглед. Интелигентен е и надарен за повеќе области. Со мене стана голем другар откога прозбори и се исправи на нозе. На седум месеци проговори, кој знае, можеби инстиктивно „мама“ изговри. Многу сака да му правам смешки со гримаси на лицето и „глупости“ да му зборувам. Со него станот во игралиште за кошарка и фудбал го претворивме, а посебно катче во собата си имаме за чување играчки и вршење ситни поправки. Најмногу балони дуваме, топки пумпаме и коли поправаме.

Калин, посебно е заинтересиран за спорт и музика, само што тоа треба да се развива и надоградува. Кошарката и фудбалот магнетно го привлекуваат и тука покажува извонредни резултати

за негова возраст. На неполни две години тој ја научи и ја пееше Химната на Македонија, која, верувам и денденес стои на Интернет на „youtube” како потврда на кажаното. Уште тогаш, во една прилика кога минувавме покрај Собранието на Македонија ми го покажа Никола Карев на коњот, а кога го прашав од каде го знае, ми рече: „Е па, мама ме запозна”. Малку се засрамив и ми се вратија мислите шеесетина години наназад, кога јас имав 6-7 години, дури и не знаев колку години сум имал, а камо ли да знам за Никола Карев. За него и за некои други револуционери учевме во средна школа, ама како ништо да не научивме. Сега Калин ми ги кажува и покажува кои биле тие, а ме вика и кај Коњот да одиме, за да ме запознае со целата историја на Македонија. Се уште Калин не знае дека Коњот, всушност е Воин на коњ - ова гласно го кажувам и погледнувам наоколу за да не видам некој скриен Грк, па да го налутам.

Ќе му објаснам на детето дека тој е нашиот најголем војсководител Александар Македонски. Ќе гледам што побрзо за рака да го поведам и прошетам по Плоштадот. Туку, блазе си ни што си имаме толку убав Плоштад. Ем е убав, ем е историчен. Ги шеташ внуците таму-ваму и ги учиши или тие те учат историја!

Калин покажа добро познавање и на информатиката. Пред неколку месеци играјќи се на компјутер, се лоцирал на „Фајџбук”, го отворил мојот профил и ја викнал баба му да види нешто и да прочита. И, што ќе види - јас на слика со двете внучиња. А баба му не беше задоволна само со slikата. Тој како да го знаел тоа, па клики овде, клики онде, отворил некаква порака, а Мирјана пенкалото в раце и почнала да запишува. Потоа, брзо се откажала бидејќи немало ништо толку интересно да запише. Сепак, доволно запаметила некои имиња да ме провоцира и да ме прашува нешто што не сум и кажувал. Му забележав на Калин што ми чепка по моите работи, а тој ми се правдаше дека случајно тоа испаднало додека го барал Том и Цери на интернет. Кога ми спомна интернет беше вчудовиден за неговото сознание во однос на возраста и го прашав да ми објасни, всушност, што е тоа интернет. И тој се зачуди како не сум запознат, но беше љубезен и фигуративно и практично ми објасни: „Па, дедо, тоа е голема топка што се врти”. Навистина мислам дека убаво ми го долови интернетот...

Ете, такви се моите внуци, за кои, речиси само едно, сосема мало делче сум кажал, колку да не ми се налутат кога ќе пораснат и кога ќе ја прочитаат оваа моја животна приказна. Само нека се живи и здрави и нека продолжат со ова темпо да се развиваат. Се надевам дека тие ќе станат големи и познати луѓе. Веројатно така мисли и се надева секој дедо за своите внуци!

Излегувањето на книгата
го помогнаа:

**Сојузот на здруженија на
пензионери на Македонија**

**Здружението на пензионери
„Карпош“ - Скопје**

Печатница „Јофи-Скан“ - Скопје

VERO маркети - Скопје

TINEX - МТ - Скопје

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент
Охридски“, Скопје
929Димовски,М. (093.3)

ДИМОВСКИ, Мендо
Чекорења низ животот / Мендо Димовски. - Скопје : Здружение на
пензионери “Карпош“, 2013. - 272 стр.: илустр.; 21см

ISBN 978-608-65526-1-9

а) Димовски, Мендо (1948 -) - Сеќавања

COBISS.MK-ID 94232586

Содржина

Предговор.....	5
Проширени аналитички видувања.....	7
За авторот и делото.....	9
Од свој агол.....	13
Пензионерот во фокусот.....	15
Пензионерите и изборите.....	17
Посветеност и заложба за нови успеси.....	18
Импресивни бројки.....	19
Во знакот на јубилејот.....	21
Аманет за посрекна иднина.....	23
Наместо демант.....	25
Лидер.....	27
Нови активности и резултати на повидок.....	29
Расте рејтингот на СЗПМ.....	31
Создавање импресии запоголеми пензии.....	33
Ќе има зголемување на пензиите.....	35
Пензионерите помеѓу мерките и фактите.....	38
Првпат.....	41
Тропање на погрешна врата.....	44
Поблизу до фактите.....	46
Фрли крапче – фати рипче.....	49
За староста.....	52
Средби и разговори.....	55
За интервјуата и околу нив.....	57
Успеси со транспарентно работење.....	58
За подобар живот на пензионерите.....	61
Широка платформа за соработка.....	64
Треба да се испортува искуството и знаењето.....	67
Соработката мора да добие на интензитет.....	70

Заложба за поквалитетен живот.....	73
Приоритет – грижа за пензионерите.....	76
Здружението е консолидирано.....	79
Четириесетгодишниот јубилеј во фокусот.....	82
Нови иницијативи и активности.....	85
Заложба за поголема афирмација.....	88
Дејствување за подобри успеси.....	91
Изградување насоки за дејствување на базата.....	93
Прибежиште во духовноста.....	96
Се подобруваат условите на пензионерите.....	99
Фонтаните на д-р Гечев.....	102
Враќање на старата љубов - природата.....	105
Потресна животна приказна.....	107
Чигра во „Чигра“.....	108
Енергија за повеќе задачи.....	110
Дејствувањето активот – предизвик задокажување.....	111
Поетеса со менекенски манири.....	112
Несекојдневен херој од берберница.....	113
Сликарството и песната и се во душата.....	114
Во свет преку Белчишта.....	115
Пишува поезија за паднатите борци.....	116
Рекорди за Гинис.....	117
Рецепт за долговечност.....	119
Мудар и духовит пензионер.....	120
Живот со предизвици.....	121
Континуирани успеси во спортските активности.....	122
Светот во прегратка.....	123
Најблизу до искуството и мудроста.....	125
Живее за шахот.....	126
Постојана активност и движење.....	127
Секаде добредојден добронамерник.....	128
Ревносна читателка.....	129
Разбивање на монотонијата.....	130

Незаборавна средба.....	132
Збогатено информирањето.....	133
Заподобро пензионерско живеење.....	135
Свечено презентирање на успесите.....	136
Благодарници за постигнатите успехи.....	137
Одбележување на три јубилеји.....	138
Импресивна прослава на јубилејот.....	139
Чување на придобивките од НОВМ.....	140
Примерна соработка со локалната самоуправа.....	141
Признанија за придонес во Здружението.....	143
Усвоени значајни документи.....	144
Сепоатрактивно место за пензионерите.....	145
Средба со воени пензионери од Србија.....	146
Свечене одбележан 35-годишниот јубилеј.....	147
Афирмирање и преку хорот.....	148
Средба и дружење по повод јубилејот.....	150
Воените пензионери ја освоија и публиката.....	151
Патоказ за идните генерации.....	152
Фолклорна плетенка од музика, песни и ора.....	154
Значајна манифестација за градот и државата.....	156
Спортување и дружење за поддршка на здравје.....	157
Лидер меѓу прогласените лидери за 2012 година.....	159
Дело со исклучителна вредност.....	161
„20 години постоење“.....	163
Пример кој треба да се следи.....	165
Нови импулси за животно учење.....	166
Заедничка екскурзија во Врање.....	167
Успеси со мали средства.....	168
Договор за реализација на програмата на СЗПМ.....	170
Остварување на заедничките цели.....	171
Средба за паметење.....	173
Донации за обновување на РЦК Катланово.....	175
Приспособување на новите услови и предизвици.....	176

Умивања.....	177
Работа.....	179
Нашите Авгиеви штали.....	181
Бункери.....	183
Полтрони.....	185
Вистина.....	187
Лидери илијадери.....	189
Едукација.....	191
Нехеуристи.....	193
Претседател.....	195
Доста ни е.....	196
Наши и ваши.....	202
Бајкиибасни.....	204
Кучинјата на Џими.....	206
Јазот на бегот.....	207
Одење во НАТО.....	210
Чекорење.....	212
Стратегија.....	213
И чекањето убива, зар не?.....	216
Кој тоа таму пушка?.....	217
Антранс.....	219
Набљудувачи и олеснувачи.....	221
Одбегнување на војската.....	223
Војнички спонзори.....	225
Војничкото и религиското.....	226
Мојата животна приказна.....	229
Леб од ковачница.....	231